

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**UŞAK KENT MERKEZİ TARİHİ SİT ALANINDA TARİHİ ÇEVRE
KORUMA VE SİHHİLEŞTİRME ÖNERİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sedef KARAKOZAK

1009351006

Anabilim Dalı: Mimarlık

Programı: Mimarlık Tarihi ve Restorasyon

Tez Danışmanı: Doç. Dr.Ege ULUCA TÜMER

OCAK 2014

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**UŞAK KENT MERKEZİ TARİHİ SİT ALANINDA TARİHİ ÇEVRE
KORUMA VE SİHHİLEŞTİRME ÖNERİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sedef KARAKOZAK

1009351006

Anabilim Dalı: Mimarlık

Programı: Mimarlık Tarihi ve Restorasyon

Tez Danışmanı: Doç. Dr.Ege ULUCA TÜMER

OCAK 2014

ÖNSÖZ

“Uşak Kent Merkezi Tarihi Sit Alanında Tarihi Çevre Koruma ve Sıhhileştirme Önerisi “ adını taşıyan bu tez ile Uşak kentinin oldukça iyi korunmuş olan tarihinin araştırılması ve kentsel sit alanı olarak belirlenmiş bölgenin analiz edilerek değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Tezin kapsamında, Uşak’ın tarihi, zaman içerisinde göstermiş olduğu fiziksel ve ya sosyal değişimi ve günümüzdeki durumu incelenmiş, kent merkezinde bulunan kentsel sit alanının analizler tamamlanarak değerlendirilmiş ve bunlar doğrultusunda alan ile ilgili kararlar alınmıştır.

Kentte mevcut koruma kararları ve bunlara ek olarak yeni önerilen koruma kararları belirtilmiştir.

Aynı zamanda kent içerisinde korunmuş olan Gediz Uluyolu Caddesi ve Gün Sokak üzerindeki yapıların mevcut durumları ve sıhhileştirme önerileri yapılmıştır.

Son olarak da, çalışma ile ilgili değerlendirme ve sonuçlara yer verilmiştir.

Tez çalışmama destek olan, zaman ayırıp, tezimin genel yapısında bilgi ve deneyimleriyle bana katkı sağlayan, tez danışmanım Doç. Dr. Ege Uluca Tümer’e;

Yüksek Lisans tez çalışmalarımın gelişme sürecinde bana katkı sağlayan Prof Dr Nur Akın, Yrd. Doç. Dr. Elif Mihçioğlu Bilgi, Yrd. Doç. Dr. Selen Onur Yazıcı, ya

Tez hazırlama süresinde bana kent ile ilgili bilgileri bulmamda yardımcı olan Uşak Belediyesi çalışanlarına;

Tez çalışmamda destek ve yardımlarını esirgemeyen değerli ailem ve arkadaşım Mimar Yasemin BAKAN ‘ a, sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Sedef KARAKOZAK

Ocak 2014

UŞAK KENT MERKEZİ TARİHİ SİT ALANINDA TARİHİ ÇEVRE KORUMA VE SİHHİLEŞTİRME ÖNERİSİ

1. GİRİŞ

1.1.Çalışmanın Amacı ve Kapsamı.....	1
1.2.Araştırma Yöntemi.....	2

2. UŞAK İLİ'NE AİT GENEL BİR DEĞERLENDİRME

2.1.Uşak'ın Anadolu İçindeki Yeri ve Ulaşım Durumu.....	3
2.2.Uşak'ın Tarihsel Gelişimi	4
2.3.Uşak'ın Coğrafi Özellikleri	7
2.3.1.Uşak İli'nin Konumu.....	7
2.3.2.Yeryüzü Şekilleri.....	7
2.3.3.Bitki Örtüsü	7
2.3.4.İklim Durumu	8
2.3.5.Akarsular	8
2.4. Anıtlar.....	8
2.4.1.Camiler	9
2.4.2.Hanlar	24
2.3.4.Bedesten.....	31
2.4.4. Arastalar	33
2.4.5. Hamamlar	37
2.4.6.Çeşmeler.....	39
2.5. Kentsel Özellikler.....	43
2.5.1. Kentin Gelişimi ve Morfolojik Özellikleri.....	45
2.5.2. Uşak'ta Koruma Çalışmaları ve İmar Durumu.....	46
2.6. Sosyo-Ekonomik Özellikleri	47
2.6.1.Nüfus Durumu.....	47
2.6.1.1.Cumhuriyet öncesi nüfus.....	47
2.6.1.2.Cumhuriyetin ilk yıllarında nüfus	49
2.6.2. Ekonomik Yapı	51
2.6.2.1. Dokumacılık ve Halıcılık	51

3.KENT SİT ALANI İÇİNDE YER ALAN ÇALIŞMA ALANININ DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.Çalışma Alanının Tanımı	55
3.2.Çalışma Alanı ile ilgili Analizler.....	55
3.2.1.Fiziksel Analizler	55
3.2.1.1.İşlev Durumu Analizi	55
3.2.1.2.Kat Adedi Analizi.....	58
3.2.1.3.Yapı Malzemeleri Durumu Analizi.....	60
3.2.1.4.Tarihi Değerlilik Durumu Analizi.....	62
3.2.1.5.Değişmişlik Durumu Analizi	62
3.2.1.6.Strüktürel Durum Analizi.....	65
3.2.1.7.Yapı Kullanım Durumu Analizi	67
3.2.1.8.Doluluk-Boşluk Durumu Analizi.....	67
3.2.1.9.Mülkiyet Durumu Analizi	70
3.2.1.10.Tarihi Dönem Analizi.....	70
3.2.2.Çevresel Analizler	73
3.2.2.1.Çevresel Veriler Analizi ve Vista Noktaları	73
3.2.2.2.Yol Kaplamaları ve Trafik Durumu Analizi	75
3.2.3.Çalışma Alanında Yer Alan Anıtsal Yapılar.....	77
3.2.4.Fiziksel Analizlerin Değerlendirilmesi ve Swot analizler.....	77
3.2.4.1.Değerler	79
3.2.4.2.Sorunlar	80
3.2.4.3.Tehtid/Potansiyeller	84
3.2.5.Sivil Mimari Örnekleri	87
3.2.5.1.Plan Özellikleri.....	88
3.2.5.2.Cephe Özellikleri.....	92
3.2.5.3.Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri.....	96
3.2.5.4.Mimari Öğeler	97
3.2.6.Tipolojiler.....	100
3.2.6.1.Plan Tipolojisi	100
3.2.6.2.Cephe Tipolojisi	100
3.2.6.3.Kapı Tipolojisi.....	102
3.2.6.4.Pencere Tipolojisi.....	105

3.2.7.Sosyal Durum Analizi	107
4. ÇALIŞMA ALANININDA KARŞILAŞILAN KORUMA SORUNLARI VE MÜDAHALE KARARLARI	
4.1.Çalışma Alanı İçin Geliştirilen Öneriler	112
4.2.Çalışma Alanı için Geliştirilen Yeni Yapılaşma Koşulları ve Öneriler	114
5. ÇALIŞMA ALANI İÇİNDE İNCELENEN GÜN SOKAK VE GEDİZ ULUYOLU’NUN ÖZELLİKLERİ SIHHİLEŞTİRME ÖNERİLERİ	
5.1.Sokağın Çalışma Alanı İçindeki Yeri	117
5.2.Çalışılan Sokakların Güncel Sorunları.....	117
5.3. Sıhhileştirme Önerileri.....	118
5.3.1. Çevre Ölçeğinde Öneriler	118
5.3.2. Yapı Ölçeğinde Öneriler.....	121
6. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ	203
KAYNAKLAR	207
ÖZGEÇMİŞ	209

TABLolar

Tablo 2.0: Milattan önce ve sonra devletlerin Uşak'ta yaşadıkları tarihler

Tablo 2,2:1890 Yılında Cuniet tarafından belirlenmiş olan nüfus durumu

Tablo 2,3:Uşak'ta 1893 yılında yapılan nüfus sayımı değerler

Tablo 2,4:1927-1997 yılları arası toplam nüfus artışı

SEKİL LİSTESİ

Şekil 2.0: Uşak'ın Türkiye haritası içerisinde konumu	4
Şekil 2.1: Germiyan döneminde beylikler haritası	7
Şekil 2.2: Uşak'ta Germiyan Beyliğinden kalma eserlerin dağılımı	8
Şekil 2.3: Kent içerisinde bulunan anıtlar ve yerlerini belirten görsel	11
Şekil 2.4: Kent içerisinde Ulucami'nin yerini belirten görsel	13
Şekil 2.5: Ulucami perspektif görünüşü	13
Şekil 2.6: Ulucami görünüşü	14
Şekil 2.7: Ulucami minaresi.....	14
Şekil 2.8: Kocasu Çeşmesi üzerindeki kitabe.....	14
Şekil 2.9: Aliğa Cami'sinin yerini belirten görsel.....	16
Şekil 2.10: Aliğa Camii doğu cephesi görünüşü.....	16
Şekil 2.11: Aliğa Camii güney cephesi	17
Şekil 2.12: Aliğa Cami'nin kuzey cephesi görünüşü.....	17
Şekil 2.13: Aliğa Cami'nin doğu cephesi görünüşü.....	17
Şekil 2.14: Aliğa Cami'nin kaidesindeki tamir kitabesi	18
Şekil 2.15: Keleter Cami'sinin yerini belirten görsel.....	19
Şekil 2.16: Karaler Camii girişi üzerindeki kitabe.....	19
Şekil 2.17: Kareler Cami'sinin doğu cephesi görünüşü.....	20
Şekil 2.18 ; Kareler Cami'sinin güney cephesi görünüşü	20
Şekil 2.19: Karaler camii planı	21
Şekil 2.20: Karaler Camii bahçesindeki kütüphane görünüşü.....	21
Şekil 2.21: Kent içerisinde Keleter Cami'sinin yerini belirten görsel	22
Şekil 2.22: Burma Camii minaresindeki kitabe	22
Şekil 2.23: Burma Camii minaresi.....	22
Şekil 2.24: Burma Cami'sinin burmalı minaresi	24
Şekil 2.25: Kurşunlu Cami'sinin şadırvanında yer alan kitabe.....	25
Şekil 2.26: Kurşunlu Cami planı.....	25
Şekil 2.27: Kurşunlu Cami batı cephesi görünüşü.....	26
Şekil 2.28: Keleter Camisi'nin güney cephesi görünüşü	26
Şekil 2.29: Keleter Cami'sinin yerini belirten görsel.....	27

Şekil 2.30: Keleter Camisi'nin kent içindeki görünümü	27
Şekil 2.31: Karaağaç Cami'sinin yerini belirten görsel	27
Şekil 2.32: Karaağaç Cami planı	28
Şekil 2.33: Karaağaç Cami güney cephesi görünüşü.....	28
Şekil 2.34: Buğdaylı Medrese ve camisi görünüşü.....	29
Şekil 2.35: Kırık Minare batı cephesi görünüşü	31
Şekil 2.36: Uşak'ta bulunan hanların kent içindeki dağılımı.....	32
Şekil 2.37: Halitoğlu Hanı alt kat planı	33
Şekil 2.38: Halitoğlu Hanı üst kat plan.....	33
Şekil 2.39: Halitoğlu Han'ının yerini belirten görsel	33
Şekil 2.40: Halitoğlu Han'ının fotoğrafı.....	34
Şekil 2.41: Hacı Gedik Hanı Güney cephesinde bulunan dış kapı görünüşü	34
Şekil 2.42: Hacı Gedik Hanı Dış kapı üzerindeki kitabe.....	34
Şekil 2.43: Kent içerisinde Halitoğlu Han'ının yerini belirten görsel	35
Şekil 2.44: Hacı Gedik Hanı Güney Cephesi çizimi	35
Şekil 2.45: Hacı Gedik Hanı Güney Cephesi görünüşü	35
Şekil 2.46: Hacı Gedik Hanı Doğu Cephesi görünüşü	36
Şekil 2.45; Hacı Gedik Hanı Güney Cephesi görünüşü	36
Şekil 2.46; Hacı Gedik Hanı Doğu Cephesi görünüşü	36
Şekil 2.47; Kent içerisinde Paşa Han'ın yerini belirten görsel	37
Şekil 2.48; Paşa han alt kat planı	37
Şekil 2.49; Paşa Han üst kat planı.....	37
Şekil 2.50; Paşa Han kuzey doğu cephesi.....	38
Şekil 2.51; Paşa Han güney ve doğu cephe görünüşleri	38
Şekil 2.52; Kent içerisinde Paşa Han'ın yerini belirten görsel	39
Şekil 2.53; Deve Hanı planı.....	39
Şekil 2.54; Deve Hanı görünüşü	39
Şekil 2.55; Bedesten'in yerini belirten görsel.....	41
Şekil 2.56: Bedesten'in kuzey kapısı görünüşü	41
Şekil 2.57; Bedesten üst kat planı	42
Şekil 2.58; Bedesten alt kat planı.....	42
Şekil 2.59; Kent içerisinde Bedesten'in yerini belirten görsel	43
Şekil 2.60; Birinci Arasta planı.....	44

Şekil 2.61: Birinci Arastanın kuzey cephesi görünüşü	44
Şekil 2.62: Birinci Arastanın doğu cephesi görünüşü	44
Şekil 2.63: Kent içerisinde Bedesten'in yerini belirten görsel	45
Şekil 2.64: İkinci Arasta planı.....	45
Şekil 2.65: İkinci arastanın doğu cephesi görünüşü	45
Şekil 2.66: İkinci arastanın onarım sonrası doğu cephesi görünüşü.....	45
Şekil 2.67: İkinci arastanın güney cephesi görünüşü.....	46
Şekil 2.68: İkinci arastanın onarım sonrası güney cephesi görünüşü	46
Şekil 2.69: İkinci arastanın batı cephesi görünüşü	46
Şekil 2.70: İkinci arastanın kuzey cephesi görünüşü.....	46
Şekil 2.71: İkinci Arasta'nın günümüzdeki görünüşü	46
Şekil 2.72: Özer Hamamı Kadınlar Bölümü cephesi.....	47
Şekil 2.73: Özer Hamamı Erkekler Bölümü cephesi.....	47
Şekil 2.74: Tabakhane Hamamı giriş cephesi görünüşü	47
Şekil 2.75: Özer Hamam'ının yerini belirten görsel.....	48
Şekil 2.76: Tabakhane Hamam'ının yerini belirten görsel	48
Şekil 2.77: Kocasu Çeşmesi görünüşü.....	51
Şekil 2.78: Aliğa Çeşmesi görünüşü	51
Şekil 2.79: Hebil Çeşmesi Görünüşü	52
Şekil 2.80: Gediz Uluyolu Çeşmesi Görünüşü	52
Şekil 2.81: Güneş Sokak Çeşmesi Görünüşü.....	52
Şekil 2.82: Vidinli Sokak Çeşmesi Görünüşü.....	52
Şekil 2.83: Savak Çeşmesi Görünüşü	52
Şekil 2.84: Hacı Veli Çeşmesi Görünüşü.....	52
Şekil 2.85: Kentte bulunan çeşmelerin gösterimi	53
Şekil 2.86: Uşak'ta kurtuluş savaşı tablosu	54
Şekil 2.87: Yunanlıların şehri yaktığı zamanlardan görünüm.....	54
Şekil 2.88: 1972 yılında meydana gelen selin meydana getirdiği tahribat	56
Şekil 2.89: 1972 yılında meydana gelen selin meydana getirdiği tahribat	56
Şekil 2.90: Kentte ilk yerleşimlerin olduğu sokakların ifade edildiği görsel	58
Şekil 2.91: 1986 yılı Haritası, Kentsel Sit Alanının bulunduğu yer	58
Şekil 2.92: Uşak ilinde Kentsel Sit Alanı	59
Şekil 2.93: Özgün Uşak Halısı Dokunurken çekilmiş bir fotoğraf	65

Şekil 2.94: Yıldızlı ve post motifli halı örneği.....	66
Şekil 2.95: 1960'da kökboyanın yapıldığı boyahanedeki görünüş.....	66
Şekil 2.96: 1930'da el dokumasının sanayiye dönüştüğünü gösteren fotoğraf.....	67
Şekil 2.97: Uşak'ta halı dokunurken çekilmiş bir fotoğraf.....	67
Şekil 3.1: İşlevsel dağılımı gösteren harita.....	71
Şekil 3.2: Kat adedi dağılımını gösteren harita.....	73
Şekil 3.3: Kat adedi dağılımını gösteren harita.....	75
Şekil 3.4: Değişmişlik durumunu gösteren harita.....	77
Şekil 3.5: Strüktürel durumunu gösteren harita.....	78
Şekil 3.6; Kullanım durumunu gösteren harita.....	80
Şekil 3.7: Tarihi değerlilik durumunu gösteren harita.....	82
Şekil 3.8: Doluluk-boşluk durumunu gösteren harita.....	83
Şekil 3.9: Mülkiyet durumunu gösteren harita.....	85
Şekil 3.10: Tarihi durumunu gösteren harita.....	85
Şekil 3.11: Çevresel veriler ve bakı noktalarını gösteren harita.....	88
Şekil 3.12: Yol kaplamaları ve trafik durumunu gösteren harita.....	90
Şekil 3.13: Çalışma alanı içerisindeki değerleri gösteren harita.....	96
Şekil 3.14: Çalışma alanı içerisindeki sorunları gösteren harita.....	97
Şekil 3.15: Çalışma alanı içerisindeki tehdit / potansiyelleri gösteren harita.....	100
Şekil 3.16: Çalışma alanında sivil mimarlık örneklerinin alan içindeki dağılımı.....	101
Şekil 3.17: 3 kapı numaralı tescilsiz olan yapı görünüşü.....	104
Şekil 3.18: 52 Kapı numaralı tescilsiz yapı görünüşü.....	104
Şekil 3.19: 52 Kapı numaralı tescilsiz yapı görünüşü.....	104
Şekil 3.20: Dış sofalı plan örnekleri.....	104
Şekil 3.21: Dış sofalı plan örnekleri.....	104
Şekil 3.22: Dış sofalı olup, açık kısımları sonradan kapatılan ev tipine örnek.....	105
Şekil 3.23: Dokur Evinin açık avlusunun sonradan kapatılmış görünüm.....	105
Şekil 3.24: Dış sofalı olup, açık kısımları sonradan kapatılan ev tipine örnek.....	106
Şekil 3.25: Dış sofalı ev örneği.....	106
Şekil 3.26: Yurt Sokak görünüşü.....	107
Şekil 3.27: Cephede çeşmesi bulunan konut örneği.....	107
Şekil 3.28: Simetri kullanılmayan konut örneği.....	108
Şekil 3.29: Cephelerde Çıkma Tipleri.....	109

Şekil 3.30: Yuvarlak Çıkma Tipine Örnek.....	109
Şekil 3.31: Göyeli Çıkma Tipine Örnek	109
Şekil 3.32: Çift Çıkmalı Tipine Örnek.....	110
Şekil 3.33: Kat Çıkmalı Tipine Örnek	110
Şekil 3.34: Ahşap malzemenin kullanım şeklini gösteren fotoğraf.....	111
Şekil 3.35: İç bölme duvarları malzemesini gösteren fotoğraf.....	112
Şekil 3.36: Giriş kapısı yer kotundan birkaç basamak yukarıda yer alan örnek	113
Şekil 3.37: Sokağa doğrudan açılan kapı örnekleri	114
Şekil 3.38: Tahta kapaklı pencere tipine örnek	115
Şekil 3.39: Ahşap parmaklıklı pencere örneği.....	116
Şekil 3.40: Uşak'ta cephe tipolojisi	117
Şekil 3.41; Kemeli, demir parmaklıklı kapı örneği	118
Şekil 3.42; Düz, ahşap ve tepe penceresi kafesli olan kapı örneği	118
Şekil 3.43; Düz ve demir parmaklıklı kapı örneği.....	119
Şekil 3.44: Düz, ahşap, demir parmaklıksız kapı örneği	119
Şekil 3.45: Uşak'ta kapı tipolojisi.....	120
Şekil 3.46: Çift kanatlı pencerelerinde demir parmaklık olan bir örnek.....	121
Şekil 3.47: Üst katta kepenkli, alt katta kemerli kanatlı penceresi olan yapı örneği	122
Şekil 3.48: Uşak'ta pencere tipolojisi	123
Şekil 3.49: Sosyal anket gerçekleştirilen yapıların alanda dağılımı	128
Şekil 3.50: Çalışma alanı içerisinde gerçekleştirilen sosyal anketlerin yüzdeleri	129
Şekil 5.0: Gün Sokak ve Gediz Ulu yolunun Caddesinin yeri.....	130
Şekil 5.1: Çalışma alanında 1/1000 ölçekte geliştirilmiş olan öneri paftası	134
Şekil 5.2: 29 Kapı Numaralı Yapı yapının görünüşü.....	136
Şekil 5.3: 6-16 parsel 29 kapı numaralı yapının görünüşü	136
Şekil 5.4: 29 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	137
Şekil 5.5: 31 Kapı numaralı yapının görünüşü	138
Şekil 5.6: 31 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	139
Şekil 5.7: 4 parsel 33 Kapı Numaralı Yapı yapının görünüşü	140
Şekil 5.8: 33 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	141
Şekil 5.9: 35 Kapı Numaralı Yapı yapının görünüşü.....	142
Şekil 5.10: 35 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizim.....	143

Şekil 5.11; 37 Kapı Numaralı Yapı yapının görünüşü.....	145
Şekil 5.12; 37 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	145
Şekil 5.13; 39 Kapı Numaralı yapının görünüşü	147
Şekil 5.14; : 39 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi	147
Şekil 5.18; 49 kapı numaralı yapı malzemesini gösteren görsel.....	149
Şekil 5.19; 47-49 kapı numaralı yapıların cephe görünüşleri	150
Şekil 5.20: 47-49 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi	150
Şekil 5.21: 51 kapı numaralı yapının cephe görünüşler.....	154
Şekil 5.22: 51 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	155
Şekil 5.23: Gediz Uluyolu Birinci Silueti	156
Şekil 5.24: 59 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü	158
Şekil 5.25: 59 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	159
Şekil 5.26: 54 Kapı numaralı yapının cephe görünüşü.....	160
Şekil 5.27: 54 Kapı Numaralı Yapının ana giriş kapısı görünüşü	161
Şekil 5.28: 54 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	161
Şekil 5.29: 15 parsel 52 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü.....	163
Şekil 5.30: 52 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	163
Şekil 5.31: 14 parsel 50 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü.....	165
Şekil 5.32: 50 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	167
Şekil 5.33: 13 parsel 48 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü.....	167
Şekil 5.34: 48 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	167
Şekil 5.35: 12 parsel 46 Kapı Numaralı Yapı cephe görünüşü.....	168
Şekil 5.36: 46 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	169
Şekil 5.37: 11 parsel 44 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü.....	170
Şekil 5.38: 44 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	171
Şekil 5.39: 10 parsel 42 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü.....	172
Şekil 5.40: 42 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	173
Şekil 5.41: 11 parsel 40/A Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü.....	174
Şekil 5.42; 11 parsel 40 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü.....	174
Şekil 5.43: 40 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	175
Şekil 5.44: Parsel 38 Kapı numaralı yapının cephe görünüşü	176
Şekil 5.45: 38 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimi.....	177
Şekil 5.46: 36 Kapı numaralı yapının cephe görünüşü	178

Şekil 5.47; 36 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri.....	179
Şekil 5.48; 34 Kapı numaralı yapının Giriş kapısı.....	179
Şekil 5.49; 34 Kapı numaralı yapının cephe görünüşü	180
Şekil 5.50; 34 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri.....	180
Şekil 5.52; 1 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü	182
Şekil 5.53; 1 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimler.....	183
Şekil 5.54; 3 Kapı Numaralı Yapının bir bölümü.....	184
Şekil 5.55; 3 Kapı Numaralı Yapının Yıkılmış olan bölümü	185
Şekil 5.56; 3 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü	185
Şekil 5.57; 3 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri.....	185
Şekil 5.58; 5 Kapı numaralı yapının çatısı.....	187
Şekil 5.59; 5 Kapı numaralı yapının cephe görünüşü	187
Şekil 5.60; 5 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri.....	188
Şekil 5.61; 7 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü	189
Şekil 5.62; 7 kapı numaralı yapının çatı görünüşü	190
Şekil 5.63; 7 kapı numaralı yapının çatı görünüşü	190
Şekil 5.64; 7 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri.....	191
Şekil 5.65; 11 Kapı Numaralı Yapının Gün Sokak görünüşü.....	192
Şekil 5.66; 9 kapı numaralı bahçe duvarı Gün Sokak görünüşü.....	193
Şekil 5.67; 9-11 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri	193
Şekil 5.68; 13 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri.....	195
Şekil 5.69; 13 kapı numaralı yapının görünüşü	195
Şekil 5.70; Mevcut ve öneri plan , cephelerin bulunduğu silüet.....	196
Şekil 5.71; 13 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü	197
Şekil 5.72; 13 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri.....	198
Şekil 5.73; 16 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü	200
Şekil 5.74; 18 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü	200
Şekil 5.75; 16-18 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü	201
Şekil 5.76; 16-18 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri	202
Şekil 5.77; 14 Kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü	202
Şekil 5.78; 16-18 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimler	203
Şekil 5.79; 12 Kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü	204
Şekil 5.80; 12 Kapı numaralı yapının bahçe bölümünün Gün Sokak görünüşü.....	204

Şekil 5.81; 12 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri.....	205
Şekil 5.82; 10 Kapı numaralı yapının bahçe bölümünün Gün Sokak görünüşü.....	206
Şekil 5.83; 10 Kapı numaralı yapının bahçe bölümünün Gün Sokak görünüşü.....	206
Şekil 5.84; 10 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri.....	206
Şekil 5.85; 8 kapı numaralı yapının Gün Sokak Görünüşü	208
Şekil 5.86; 8 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri.....	208
Şekil 5.87; 6 kapı numaralı Yapının Gün Sokak görünüşü	209
Şekil 5.88; 6 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri.....	210
Şekil 5.89; 4 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü	211
Şekil 5.90; 4 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri.....	212
Şekil 5.91; 2 kapı numaralı yapının Gün Sokak Görünüşü	213
Şekil 5.92; 2 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri.....	214
Şekil 5.93; Gün Sokak dördüncü siluet	215

1.GİRİŞ

Tarihi yapılar, kent içindeki konumları ve özgün formlarıyla kentleri ayrıcalıklı bir konuma getirmektedirler. Günümüzde kentlerde eski çağlardan kalan, korunabilmiş tarihi mekânlar, bu kentlere, karakteristiklerini kazandıran değerlerdir. Tarihi çevreyi korumak, geçmiş zaman dönemlerinde meydana getirilen mimari mekânları koruyarak kullanmak ve gelecek dönemlere aktarılmasını sağlamakla mümkündür (Demirsoy, 2006).

1.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Çalışmanın amacı, İç Ege'de yer alan Uşak kentinin oldukça iyi korunmuş olan tarihi merkezinin araştırılması, kentsel sit alanı olarak belirlenmiş bölgenin analiz edilerek değerlendirilmesi ve bu alan için koruma önerisi geliştirilmesidir.

Çalışmada öncelikle konu ve çalışma alanı ile ilgili olarak kaynak taraması yapılmıştır. Daha sonra tarihi çevre koruma ve geliştirme yaklaşımı kapsamında Uşak kentsel sit alanının sahip olduğu kültürel değerler ile yerleşim karakteristiklerinin belirlenmesine yönelik analizler yapılmış ve alan tarihi kentsel çevre koruma bağlamında değerlendirilmiş ve alana yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Bölgede bulunan anıtsal yapılar, ticaret yapıları, eğitim yapıları ya da konutlar, yapıldıkları dönemin etkilerini taşıyarak o dönemi günümüze yansıtan izler bulundurmaktadırlar. Bu nedenle, tezde amaçlanan bölgenin tarihinin gelişim ve değişim sürecinin ortaya konarak bu geçmişin belgelenmesi ve aynı zamanda değişimin tarihi yok etmesinin engellenmesi amacıyla projeler geliştirilmesidir.

Çalışma kapsamında, öncelikle alanın içinde bulunduğu kent ve çevresinin tarihi gelişimi ve kentin ilk meydana geldiği dönemlerden bu yana geçirmiş olduğu dönemler incelenmiştir.

Çalışmanın sonraki aşamasında, mevcut durumda belirlenmiş olan kentsel sit alanı ve çevresi analiz edilerek, bu alanın bir miktar genişletilmesine karar verilmiştir. Ayrıca, bölgede anketler yapılarak orada yaşayan halkın yaşadıkları bölgeyle ilgili görüşleri alınmıştır. Ardından, çalışma alanında detaylı analizler yapılarak bölgenin sorun, değer ve potansiyelleri belirlenmiş ve bu kapsamda öneri projesi 1/1000 ölçekte oluşturulmuştur.

Bölgede mevcut koruma kararları incelenerek bu durum revize edilip yeni koruma kararları önerilmiştir.

- Son olarak da çalışma alanı içerisinde gerçekleştirilen analiz çalışmaları ve öneri projeleri doğrultusunda seçilmiş olan nitelikli sokakların, ölçüleri alınarak mevcut durumları çizilmiş ve bu sokaklar için sağlıklılaştırma önerileri oluşturulmuştur.

1.2.Araştırma Yöntemi

Öncelikle çalışılacak bölge ile ilgili yazılı ve görsel bilgi ve belgelere ulaşma amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu amaçla Uşak Belediyesine gidilmiş orada KUDEB birimindeki yetkili kişilerle görüşülmüştür. Belediyenin kendi arşivinde bulunan belgelere ulaşıp kent ile ilgili tarih ve kaynak araştırması yapılmıştır. Kaynak olarak, öncelikle belediye arşivinden yararlanılmış ve kitap, tez, dergi ve hava fotoğrafları ve eski haritalara ulaşılmıştır. Ancak, daha önce kentle ilgili yeterince çalışma yapılmamış olması nedeniyle ulaşılan kaynaklar daha çok kent geçmişi ulaşılan yazılı ve görsel kaynaklar ve kentin bugünkü durumu hakkında bilgi veren kaynaklar olmuştur.

Bilgilerin ışığında çalışma sırasıyla, proje sırayla analiz, değerlendirme ve öneri olarak üç aşamada ele alınmıştır.

Analiz aşamasında; Öncelikle çalışma alanının sınırları belirlenmiştir. Çalışma alanı, çevre ölçeğinde ve yapı ölçeğinde olmak üzere iki grupta incelenmiştir. Çevre Ölçeğinde, alanın kent içindeki yeri ve konumu; mülkiyet durumu, çevresel verileri, trafik ve ulaşım durumu incelenmiştir. Yapı ölçeğinde ise, işlev; kat yükseklikleri; malzeme analizi; değişmişlik durumu; tarihi değerlilik durumları incelenmiştir.

Değerlendirme aşamasında;

Analizler sürecinde yapı ölçeği ve çevre ölçeğinde gerçekleştirilen çalışmalar doğrultusunda, bölgeye ait değerler, sorunlar ve potansiyeller ortaya konulmuştur. Bu aşamada, bölgede bulunan geleneksel yapıların plan, cephe, çıkma, kapı, pencere tipolojileri oluşturulmuştur. Alanda bulunan konutların sakinleri ile yapılan sosyal anketler de, değerlendirme aşamasının bir parçası olmuştur.

Öneri aşamasında ise;

Analiz ve değerlendirme aşamalarında ortaya konan veriler doğrultusunda, çalışma alanı genelinde ve detaylı olarak tespit çalışmaları ile ilgili olarak koruma önerileri geliştirilmiştir.

2. UŞAK İLİ'NE AİT GENEL BİR DEĞERLENDİRME

2.1. Uşak'ın Anadolu İçindeki Yeri ve Ulaşım Durumu

Uşak, Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu bölümünde yer alan ve hızlı gelişen bir kenttir (Bilgen, 1999:5). Kent, Ege Bölge'si ile İç Anadolu Bölge'si arasındaki geçiş alanı üzerinde yer almaktadır (Karaman, Bayraktar, Akcanlı, 2005:23). İl, kuzeyde Kütahya, doğuda Afyon Karahisar, güneyde Denizli ve batıda Manisa illerinin ortasında konumlanmıştır (Bilgen, 1999: 6).

Şekil 2.0; Uşak'ın Türkiye haritası içerisinde konumu(Karakozak, 2011)

İç Ege Bölgesi'nde yer alan Uşak İli kara ve demiryolu ve geçtiğimiz yıllarda henüz yapılmış olan havayolu ulaşımından yararlanmaktadır.

İlin en önemli karayolu bağlantısı, kentten geçen İzmir- Afyon devlet karayoludur. İzmir'den başlayarak doğuya uzanan ve Afyon'dan kuzey, güney ve doğu yönlerine ayrılan demiryolu hattı da, Uşak'tan geçmektedir. İzmir-Eskişehir arasında karşılıklı yapılan tren seferleri de Uşak üzerinden geçmektedir.

Kentin güneyde Denizli yoluyla Akdeniz'e, kuzeyde Kütahya yoluyla Marmara Bölgesi'ne ve dolaylı olarak da yurdun tüm bölgelerine ulaşım mümkündür (İl Yıllığı Hazırlama Komitesi, 1793: 17; Karaman, Bayraktar, Akcanlı, Solak, 2005: 23).

2.2.Uşak'ın Tarihsel Gelişimi

Uşak, tarihin bilinen dönemlerinden bu yana bir yerleşim bölgesidir.Uşak ve çevresinde yapılmış olan kazılar doğrultusunda, kentte ilk yerleşmenin prehistorik çağlardan bu yana devam ettiği bilinmektedir (İnce, 2004: 6). Kentin bilinen en eski adı Temenothytia'dır. Uşak adı 11. Yüzyılda Yörüklerin Ege bölgesine gelmesinden bu yana kullanılmaktadır (Çelebi, 8, 1993: 3).

Kentin Kelime Anlamı; Türkler 11.yy.da Ege Bölgesi'ne geldiklerinde kente “Uşşak” diyorlardı. Uşşak kelimesi üç anlama gelmektedir (Tümer, 1971: 29). İlki oğul, çocuk, torun anlamıdır, ikinci anlamı esir, köle, hürriyeti ve fikri olmayan,üçüncü anlamı ise Âşıklar Diyarıdır. Evliya Çelebi ünlü Seyahatname'sinde bu adı Âşıklar Diyarı olarak yorumlamıştır (Çelebi, 8, 1993: 3).

Evliya Çelebi Uşak'ı ve Uşaklıları anlatırken; “*Uşşak şehri derler mahub ve mahubeleri Uşşakperestlerdir. Anınçün Uşşak derler. Hakikatül hal bu şehre bir garübüt diyar kimesne gelüp bir iki gün mihman olsa elbette aşık olması mukarredir*” ifadesiyle aşık diyarı anlamını açıklamıştır (Tümer, 1971: 36).

Yörede yapılan kazı çalışmalarına göre, şehirde ilk yerleşmenin M.Ö 3000 yıllarında başladığı görülmüştür. Bu çalışmaya göre, ilk yerleşim Uşak'ın Sivaslı İlçesi'nin 2 km güneybatısındaki bugünkü Selçikler Köyü'nün üzerine yerleştiği höyükte görülmüştür. Höyükte yapılan araştırma sonuçlarına göre burada Kalkolitik ve İlk Tunç çağların varlığı belirlenmiş durumdadır. (İzmirligil, 1975: 14-15)

13.yüzyıl da Assualılar, M.Ö 12. yüzyıldan sonra da, Frigler Uşak ve dolaylarına hâkim olmuşlardır. M.Ö 7.yüzyılda Frig yönetiminin yıkılmasının ardından, yöre Lidya Krallığı'na bağlanmıştır. O zamanlarda, Ege'yle Yakın Doğu'nun ilişkisini kuran Kral Yolu'nun Uşak yakınlarından geçtiği bilinmektedir. Daha sonra, bölge M.Ö 6.yüzyılda Perslerin, M.Ö 4.yüzyılda Makedonyalıların ve yine aynı yüzyılda Pergamon Krallığı'nın egemenliğine girmiştir (Sayan, 1997: 9).

Milattan Önce;

Mısırlılar	2700-1900
Hititler	1800-1180
Frikyalılar	1200-670
Lidyalılar	670-547
Romalılar	133-M.S 395

Milattan Sonra;

Bizanslılar	395-1453
Selçuklular	1040-1308
Germiyan Beyliği	1302-1428(Kütahya Şehrinde)
Osmanlılar	1281-1922
Türkiye Cumhuriyeti	1922'den günümüze

Tablo 2.1; Milattan önce ve sonra devletlerin Uşak'ın idari durumu (Tümer, 1971:7).

Romalılar, M.Ö 2.yy sonlarına doğru Pergamon Krallığı ile birlikte Uşak ve dolaylarını da topraklarına katmıştır. M.S 395 yılında Roma İmparatorluğunun ikiye bölünmesiyle Uşak, Doğu Roma(Bizans) İmparatorluğu'nun egemenliğine girmiştir. 12.yüzyılın ilk yarısında da, Alaaddin Keykubat tarafından Anadolu Selçuklu Devletine katılmıştır (Tuğlacı, 1985: 299; Dengiz, 1943: 296).

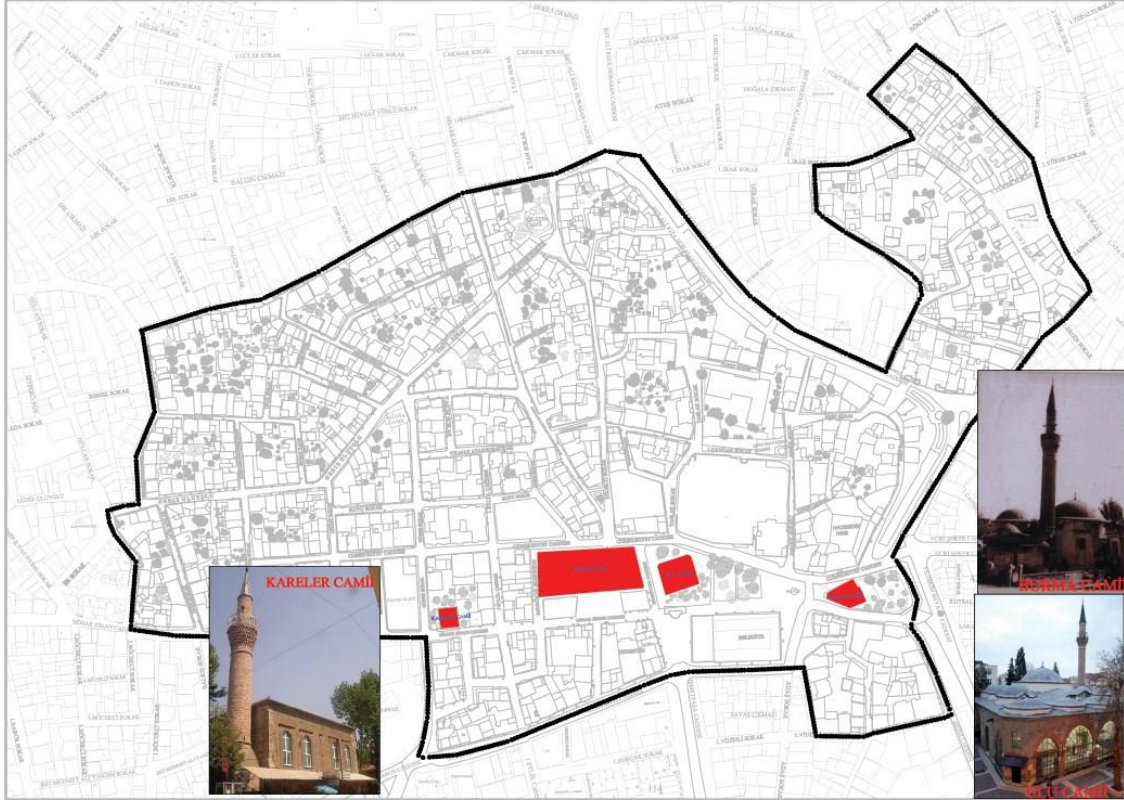
Uşak kentinde bu dönemde yapıldığı bilinen, ancak çoğu günümüze ulaşamayan taşınmaz kültür varlıkları bulunmaktadır. Bunlar; Çanlı Köprü, Sarıkız Köprü, Halı pazarı Köprü, Taş Han(Sultan Han), Lonca Han (Taş Han yakınlarında) ve Uşak Kalesidir (Tümer, 1971: 20).

Anadolu Selçuklulardan sonra Germiyan aşireti Uşak ve çevresine yerleşmiş ve 1260' da bir beylik kurmuşlardır (Sayan, 1997: 8). Uşak'ın Germiyanoglu Beyliği döneminde kaza merkezi olduğu bilinmektedir.(Sayan, 1997: 10)

Şekil 2.1: Germiyan döneminde beyliklerin sınırları haritası(Çankaya,1986: 112)

Uşakta Germiyan Beyliği'nden kalma eserler; Koca su çeşmesi, Ulu cami, Burma Cami ve Kareler Cami olarak sıralanabilir (Tümer, 1971: 20).

Şekil 2.2: Uşak'ta Germiyan Beyliğinden kalma eserlerin halihazır harita üzerinde dağılımı (Karakozak, 2011)

Uşak kenti ve çevresi, Süleyman Şah tarafından Bizanslılardan 12.yy içinde alınmış ve merkezi Konya olan Selçuklu Devleti idaresine girmiştir. Daha sonra, 1390 yılında Selçuklu Devleti'nin çökmesinden sonra Osmanoğulları sınırlarına alınmıştır (Tümer, 1971: 31).

Uşak, 1390-1402 yılları arasında 12 yıl Osmanoğulları Beyliği'nde kalmış ve 1402 yılında tekrar Germiyan Beyliği'ne geçmiştir. 27 yıl kadar Germiyan Beyliği'nde kalan kent 1429 yılında tekrar Osmanoğlu idaresine geçmiştir. (İnce, 2004: 9).

Kent Kurtuluş Savaşı sırasında, 29 Ağustos 1920 tarihinde Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir. İşgal altında bulunan kentte bazı cami ve medreseler cephanelik olarak kullanılmıştır. İşgal, 1 Eylül 1922'de Türk ordusunun şehre girmesiyle sona ermiştir (İnce, 2004: 9).

Cumhuriyet döneminde de, bir süre Kütahya İli'nin bir ilçesi olarak yönetilen kent, 6129 sayılı kanunla 15 Temmuz 1953 'te il merkezi olmuştur (Sayan, 1997: 10).

Evliya Çelebi'nin 17. yüzyılda seyahatnamesi'nde yazdıklarına göre; Kent bir kale ile çevrili ve bu kale kare planlıdır. Kale beş kapılıdır. Bu kapıların doğusunda Banaz Kapısı, güneydoğusunda Honaz Kapısı, güneyinde Komar Kapısı, batıda Kule kapısı ve kuzeyde

Gediz Kapısı bulunmaktadır. Evliya Çelebi, adı geçen kapılar arasında en yoğun kullanılan kapının Banaz kapısı olduğunu belirtmektedir (Tümer, 1971: 42).

Şehirde 14 cami vardır. Bunlardan 4 adedi çarşı içinde yer almaktadır. Bunlar: Ulucami, Burma Cami, Kareler Cami ve Tuz Pazarı Cami'dir. Kentin içinde biri Eski Hamam, diğeri Yeni hamam adında 2 hamam bulunmaktadır. Fakat Eski hamam günümüze ulaşamamıştır. Evliya Çelebi, kentte bir bedestenin varlığından söz etmemektedir. Oysa günümüzde Uşak içinde bir bedesten bulunmaktadır. Dolayısıyla Bedesten'in Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'ni yazdığı dönemden sonra yapıldığı anlaşılmaktadır. Seyahatnameye göre şehirde 7 han vardır. Benzer şekilde aynı kaynakta çarşı içinde çeşmeler bulunduğu belirtilmektedir (Çelebi,C13:234).

2.3.Uşak'ın Coğrafi Özellikler

2.3.1. Uşak İli'nin Konumu;

Uşak İli Ege Bölgesi'nin İçbatı bölümünde yer almaktadır. Banaz, Sivaslı, Karahallı, Ulubey ve Eşme olmak üzere beş ilçeye sahiptir. Yüzölçümü 5341km² olan şehrin denizden yüksekliği 919 metredir (Sayan, 1997: 6). 38° 12' ve 39° 50' kuzey enlemleri ile 28° 48' ve 29° 57' doğu boylamları arasında yer alan kenti, kuzeyde Kütahya İli'nin Gediz ve Altıntaş ilçeleri, doğudan Afyon İli'nin Sandıklı ve Sincan ilçeleri, güneyde Denizli ilinin Çivril ve Çay ilçeleri güney batıda Manisa İli'nin Sarıgöl, Kula ve Selendi ilçeleri çevrelemektedir(Sunucu, 1967: 67).

2.3.2. Yeryüzü Şekilleri;

Topraklarının %37,5'ı dağlık, %3,3 ü yayla,5,4'ü ova ve %53.8'i dağlık ve ovalık olarak değişim göstermektedir. (Sunucu, 1967, s.70) Kentin büyük bir kısmı engebeli düzlüklerden oluştuğu görülmektedir. İl merkezinin kuzeydoğusunda bulunan Murat dağı en önemli yükseltisidir (Erginer, 1964: 29).

Uşak İli'nin en önemli ovaları Büyük Menderes Irmağı'nın kollarında bulunan Banaz Çayı etrafında oluşan Banaz Ovası ile, bunun batısındaki Uşak Ovası'dır. İl'in batısı Gediz Vadisi üzerinden Ege Bölgesi'ne açılmaktadır (Sunucu, 1967: 8).

2.3.3. Bitki Örtüsü

Doğal bitki örtüsü genelde step görünümü taşıyan il topraklarının % 17 si ormanlarla kaplıdır. İlin kuzey ve kuzeydoğu kesimlerinde yer alan dağlık sahalar oldukça ormanlıdır. Bu

ormanlar başlıca kara çam,sarı çam,ardıç ve meşe türlerinden meydana gelir (Sayan, 1997: 7). Uşak ve Banaz ovalarının doğal bitki örtüsü görünüş yönünden bozkır şeklindedir.

2.3.4.İklim Durumu

Ege Bölgesi'nden İç Anadolu Bölgesi'ne geçiş yolu üzerinde bulunan Uşak yaz aylarında sıcak ve kurak, kış aylarında ise soğuk ve yağışlı geçen sert bir kara iklimine sahiptir. Yağışlar daha çok kış ve ilkbahar aylarında görülmektedir (Sunucu, 1967: 63).

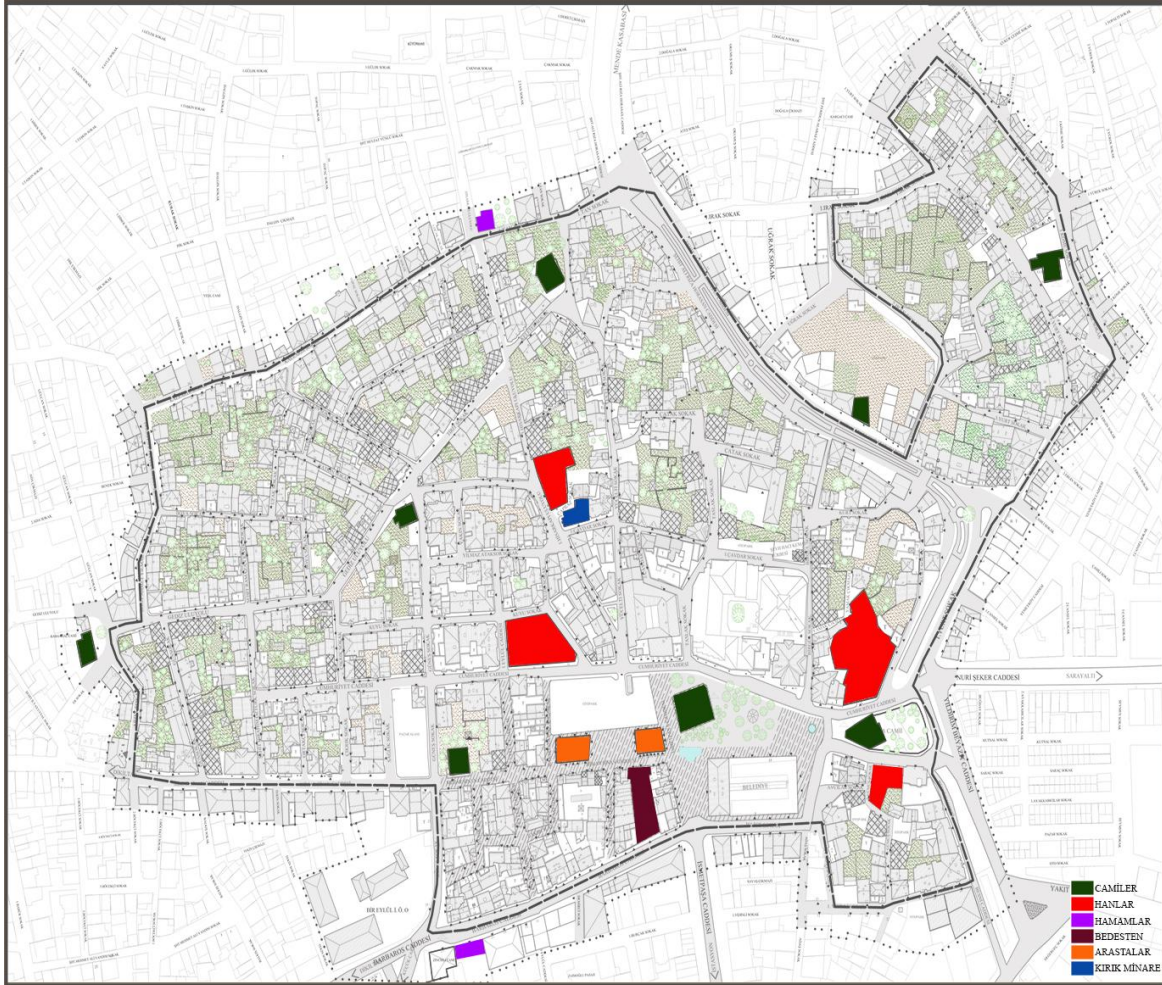
2.3.5.Akarsular

Büyük Menderesin yukarı havzasının bir kısmını oluşturan Banaz Çayı ilin en önemli akarsuyudur. Kuzey-Güney doğrultusunda akarak Denizli içerisinden Büyük Menderes'e ulaşır (Sunucu, 1967: 72).

İlin kuzeybatı köşesinden akan ve Güre Bucağı yakınlarından batıya yönelen ikinci büyük akarsu ise Gediz Nehri'dir.

2.4.Anıtlar

Kentte, farklı dönemlerde ve farklı mimari özelliklerde yapılmış olan anıtlar, geçirdikleri doğal afetler ya da onarımlar sonucunda günümüze kadar ulaşabilmiştir.

Şekil 2.3; Kent içerisinde bulunan anıtlar ve yerlerini belirten harita (Karakozak, 2012)

2.4.1. Camiler;

Evliya Çelebi Seyahatnamesinde yazılana göre 1969 yılında kentte 27 adet cami bulunmaktadır. Bunların tamamı minareli ve 7 adedi kubbelidir. (Tümer, 1971, s.168)

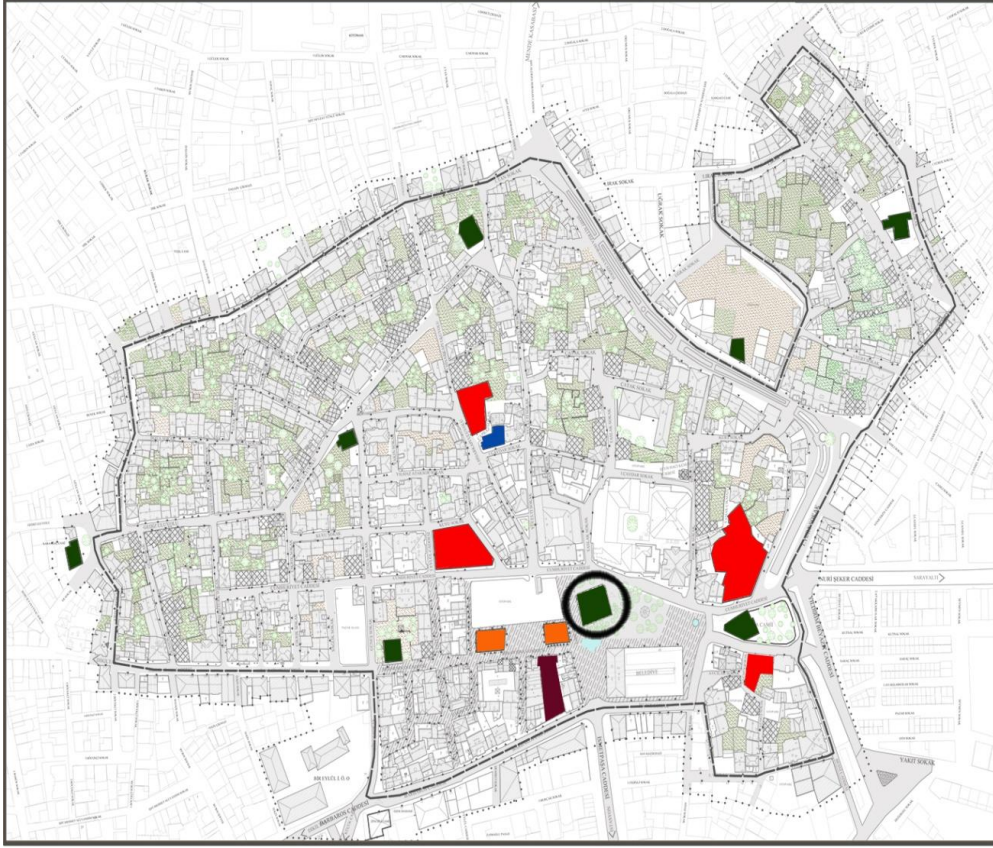
Ulu camii;Kesin yapım tarihi bilinmemekle birlikte Ulu cami Germiyan Beyliği dönemine tarihlenmektedir ve o dönemin mimari özelliklerini taşımaktadır. (Tümer, 1971, s.169)

Caminin orta kapısına yakın bulunan kitabe, camiye değil hemen yanında bulunan Kocasu Çeşmesi'ne aittir. Bu kitabe M 1419 (H 822) tarihini göstermektedir. Bu da caminin bu tarihe yakın bir tarihte yapıldığını göstermektedir. (İnce, 2004:19)

Evliya Çelebi, seyahatnamesinde Ulucami'den söz ederken caminin çarşı içinde, cemaati çok, kargir kubbesi tahtalarla örtülü, kargir minaresi olduğunu belirtmekte ve aynı zamanda o dönemde, yapıda tamirat yapılmakta olduğu yazılmaktadır.

Cami Germiyanogulları'nın tipik mimari özelliklerini taşımakta olup bir büyük altı küçük kubbeden oluşur. Büyük kubbe fil ayaklar üzerine oturmaktadır (Sunucu, 1967:17). Son cemaat yeri beş kubbe ile örtülmüştür. Üç kapısı, iki namaz alanı ve bir orta kapı geçidi vardır. Camide cümle kapısından başka biri doğuya, diğeri batıya açılan iki kapı daha bulunmaktadır.

Minaresi cami bedenine eklenmiştir ve yapının dışındadır (İl yllığı hazırlama komitesi, 1973: 23).

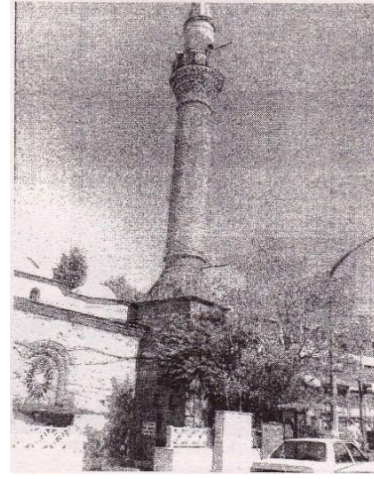
Şekil 2.4; Kent içerisinde Ulucami'nin yerini belirten görsel (Karakozak, 2012)

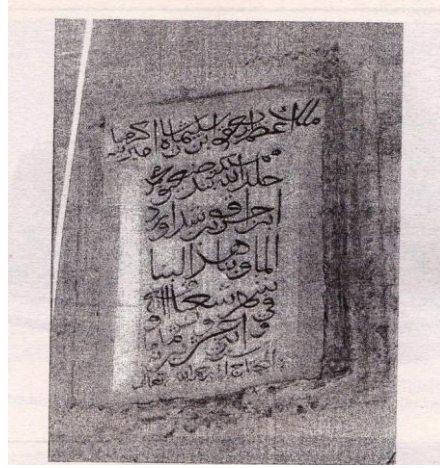
Şekil 2.5;Ulucami perspektif görünüşü (Uşak il yllığı hazırlama komitesi, 1973, s.53)

Şekil 2.6;Ulucami görünüşü
(İnce, 2004: 204)

Şekil 2.7;Ulucami minaresi
(İnce, 2004: 205)

Şekil 2.8; Ulucami'nin yanında bulunan Kocasu Çeşmesi üzerindeki kitabe (İnce, 2004: 208)

Aliğa Cami;Cami Karaağaç, Özdemir ve Kamer mahallelerinin birleşim yeri arasında yer almaktadır (Tümer, 1971: 189). Işık Mahallesi, Gediz Uluyolu Caddesi üzerinde bulunan cami,(İnce, 2004, s.30) Ali Ağa adlı kişi tarafından yaptırılmış olup, halk arasında 'Alaa' diye anılmaktadır (Tümer, 1971: 189).

Minaresinde 2 kitabe bulunmaktadır. Birinde, küçük bir levha üzerinde 'Elhac Mehmet Usta 1261 ' yazmaktadır. Mehmet Usta, yapının minaresini yapan ustanın ismidir. (Sunucu, 1967: 54)

“Büyük olan diğer kitabede ise;

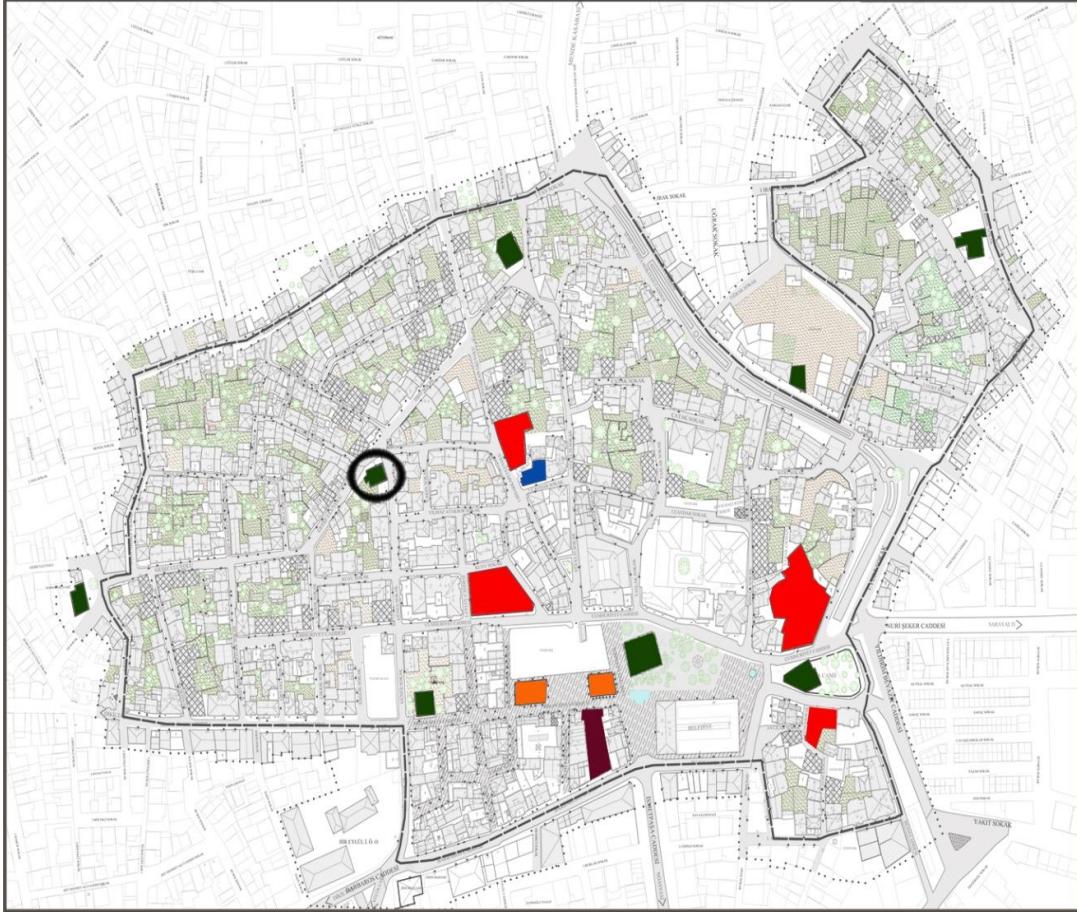
Cem olup bilcümle komşu bay-ü geda,

Bir mükrem bina kıldılar bunda bina.

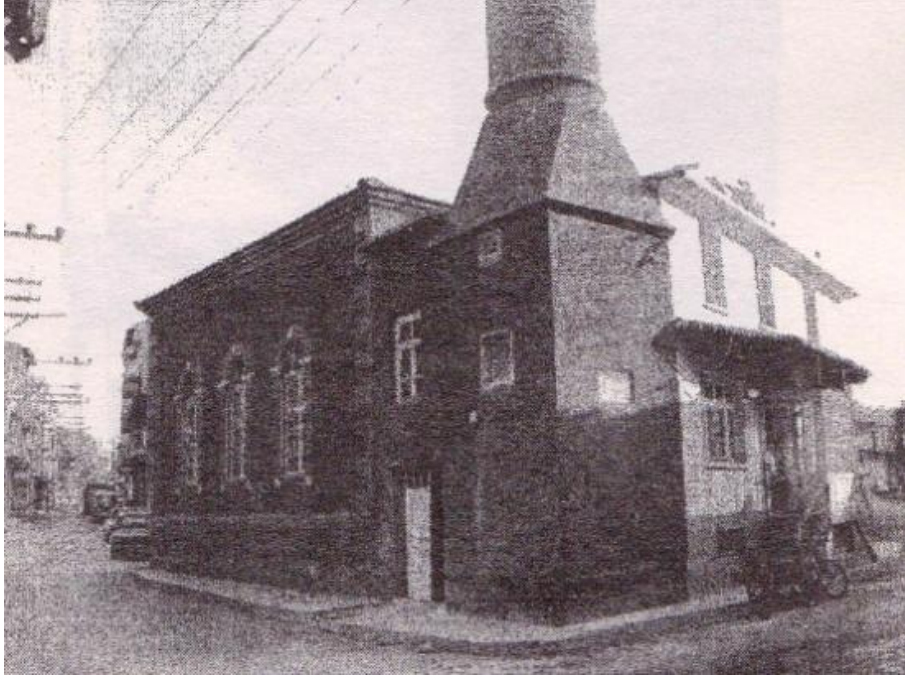
Her rızana mazhar eyleye ya ilah-el âlemin

Padişahlar padişahı ya gani ya Rabbena

Hıfz ede Bari binayı dinle tarihini,
Hem Mahalle-i kamer Camii enamıdır şeha” yazmaktadır (Tümer, 1971: 30)
Kitabeden cami ve minarenin, zengin ve ya fakir orada yaşayan tüm halkın toplanarak bu yapıyı yaptıkları anlaşılmaktadır (Sunucu, 1967: 55).

Şekil 2.9; Kent içerisinde Aliğa Cami’sinin yerini belirten görsel (Karakozak, 2012)

Şekil 2.10; Aliğa Camii doğu cephesi görünüşü (İnce, 2004: 219)

Şekil 2.11 ; Aliğa Camii güney cephesi (İnce, 2004: 218)

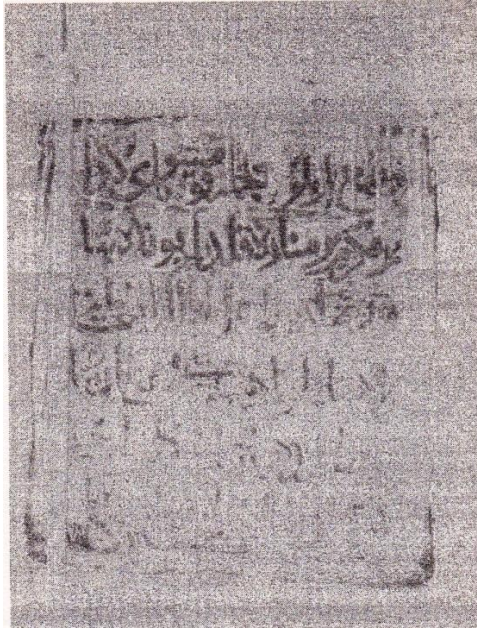
Şekil 2.12

Şekil 2.13

Şekil 2.12 ;Aliğa Cami'nin kuzey cephesi görünüşü (Karakozak, 2011)

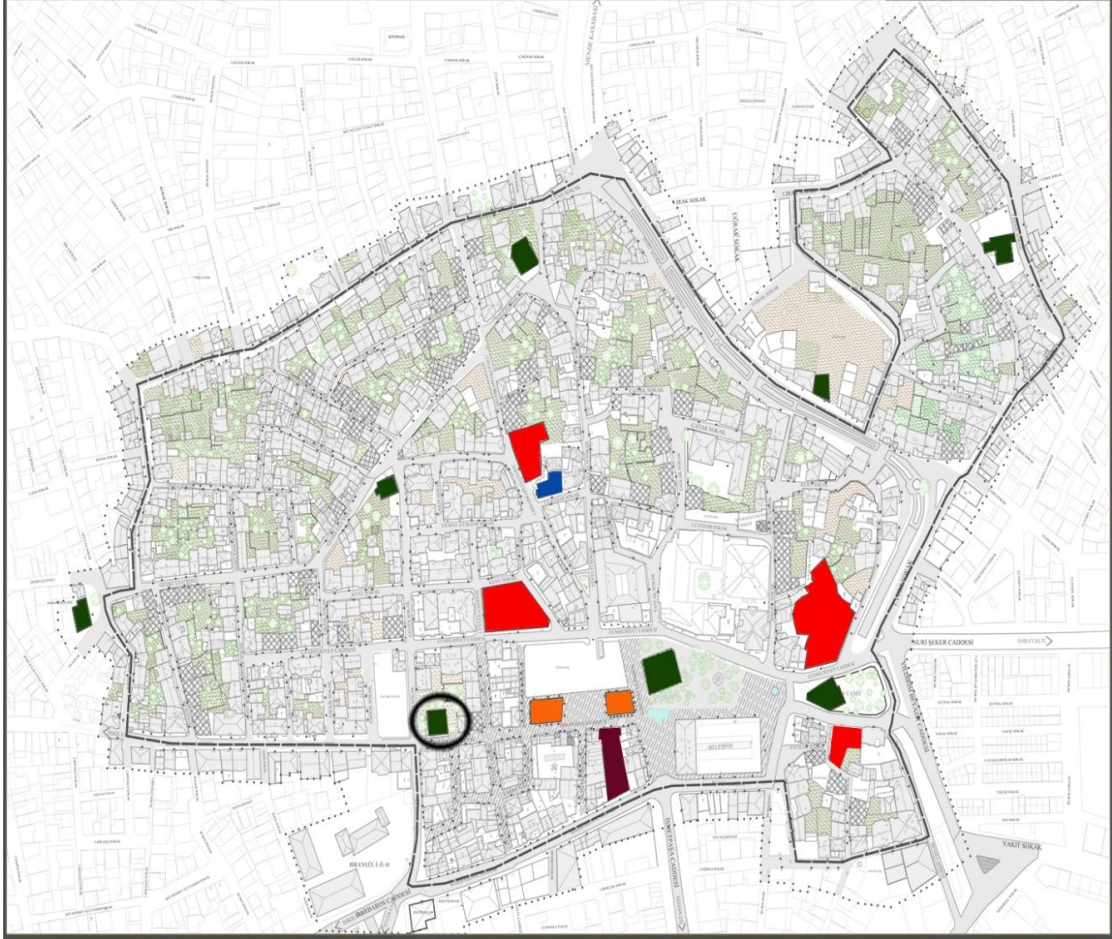
Şekil 2.13; Aliğa Cami'nin doğu cephesi görünüşü (Karakozak, 2011)

Şekil 2.14; Aliğa Cami'nin kaidesindeki tamir kitabesi (İnce, 2004: 218)

Karaali(Kareler) Cami;Özdemir Mahallesi, Mimar Sinan caddesinde bulunan cami, Kara Ali adlı kişi tarafından yaptırmıştır.(İnce, 2004: 28)Cami, kargir yapılı olup dört adet dükkan üzerine oturtulmuştur (Tümer, 1971: 178). Doğu, batı ve kuzey tarafında geniş bahçeleri bulunmaktadır.Söz konusu bahçelerin olduğu yerde, daha önce Adanalı Medresesi yer almaktadır.

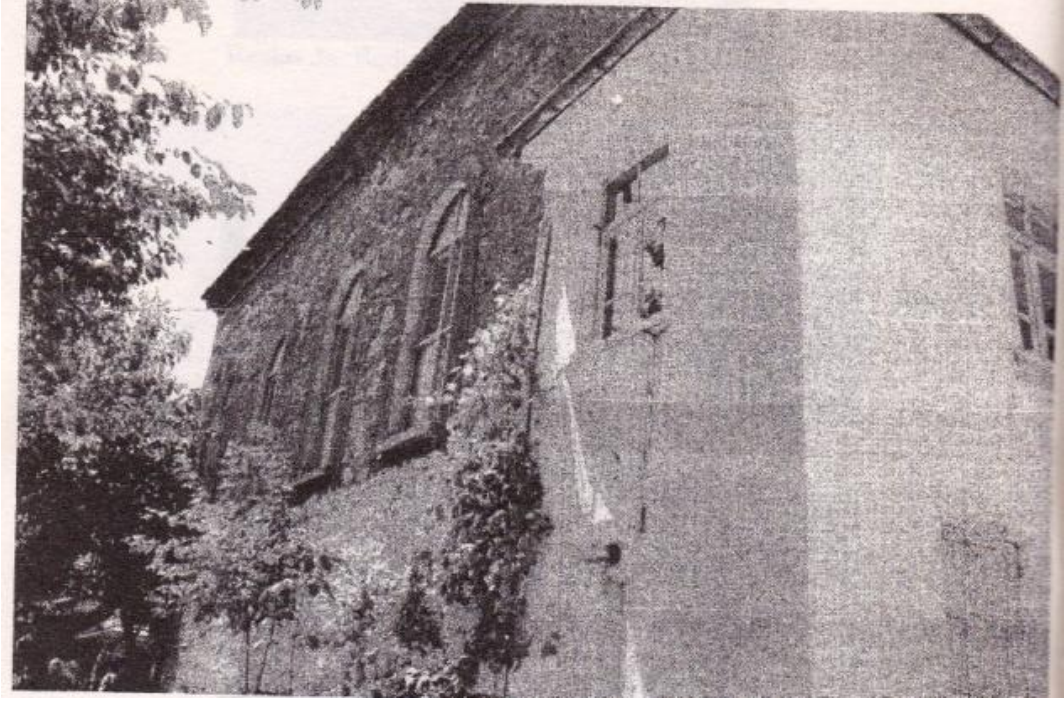
Cami'nin batı tarafında kalın gövdeli minaresinin giriş kapısı üzerinde mermere işlenmiş bir kitabe vardır. Kitabeye göre yapı, 1519 (hicri 925) yılında yapılmıştır (Sunucu, 1967: 54). Cami ilk yapıldığında, çatı örtüsü toprak dam iken şehrin geçirmiş olduğu üç yangından (1867-1894-1922) ikincisi olan 1894 yangınından sonra kiremit örtülü hale dönüştürülmüştür (Tümer, 1971:179).

Şekil 2.15; Kent içerisinde Keleter Cami'sinin yerini belirten harita (Karakozak, 2012)

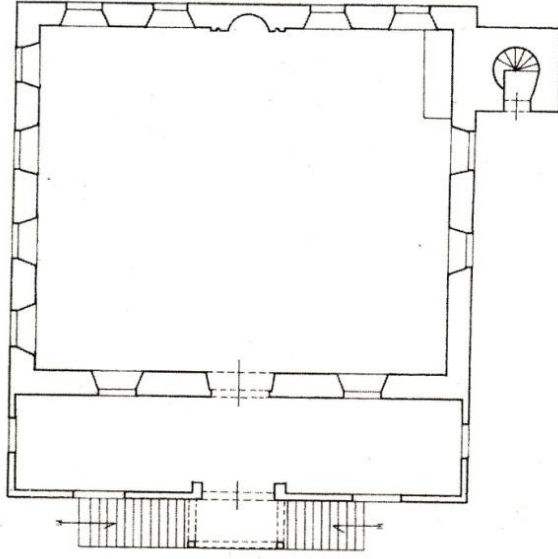
Şekil 2.16: Karaler Camii girişi üzerindeki kitabe (İnce, 2004: 214)

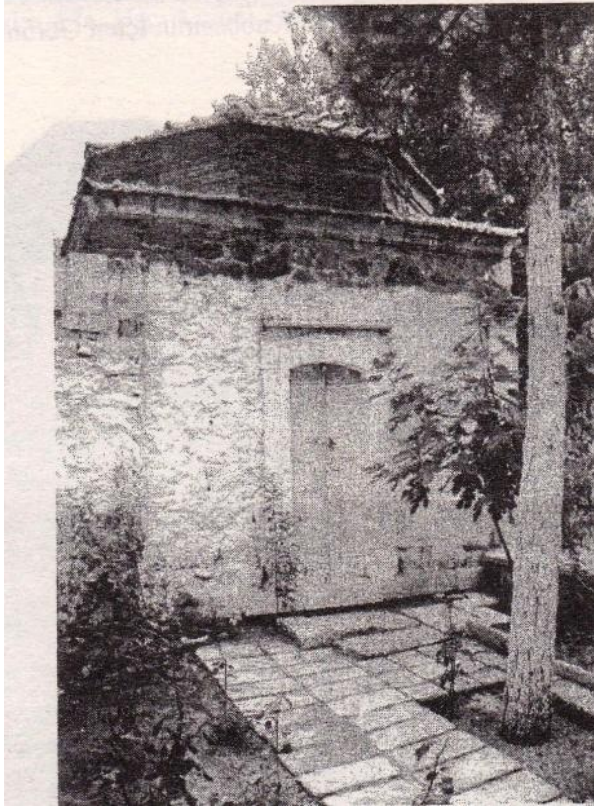
Şekil 2.17 ; Kareler Cami'sinin doğu cephesi görünüşü (İnce, 2004: 214)

Şekil 2.18 ; Kareler Cami'sinin güney cephesi görünüşü (İnce, 2004: 214)

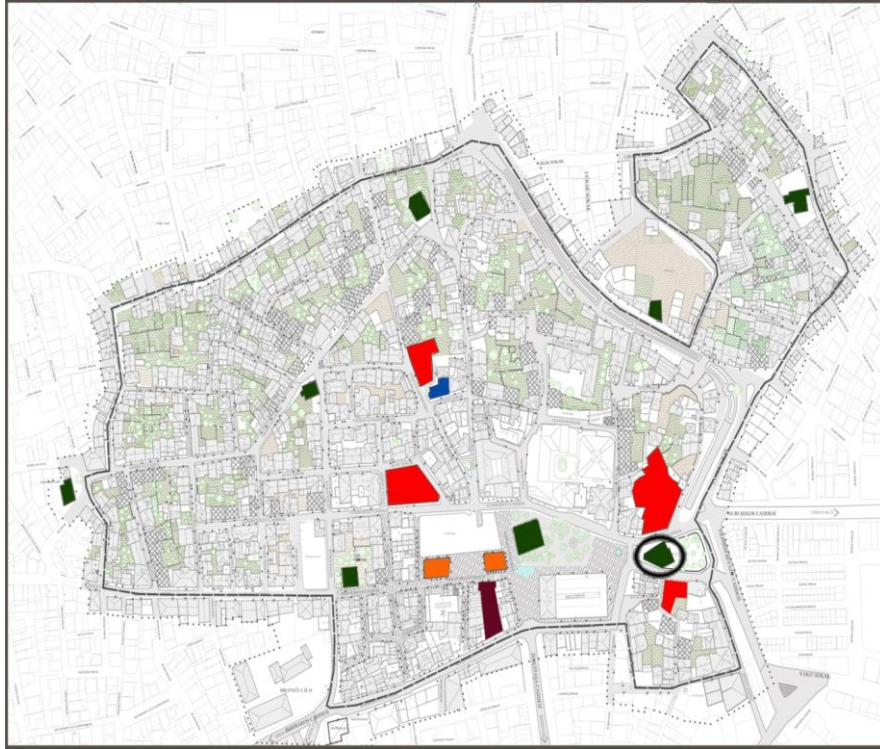
Şekil 2.19 ;Karaler camii planı (İnce, 2004: 164)

Şekil 2.20; Karaler Camii bahçesindeki kütüphane görünüşü (İnce, 2004: 217)

Burma Cami;Burma Cami kent merkezinde, Köme mahallesinde yer almakta olup yapılış tarihi, kitabesi günümüze ulaşamadığından kesin olarak bilinmemektedir (Keyvanoğlu, 2012: 6)

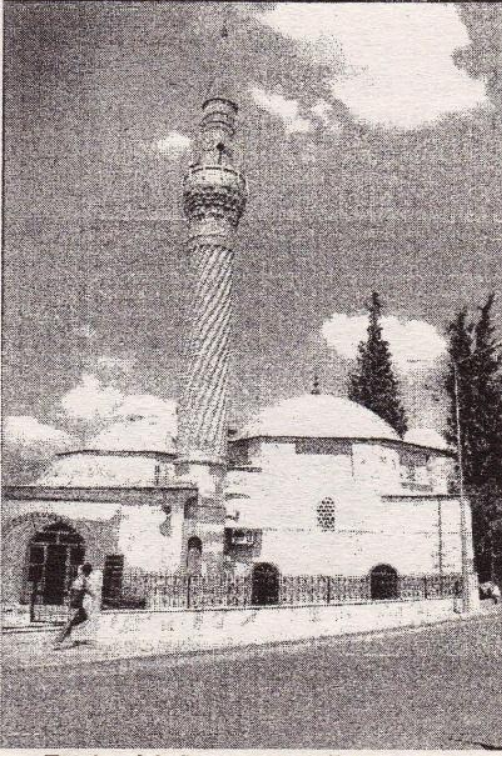
Evliya Çelebi'nin cami hakkında yazdıklarına göre, Ulucami'den 158 yıl sonra yapılmıştır (Çelebi, C8, 1993: 176). Bu durumda 1577(980 hicri) yılında yapılmıştır (Çelebi, C8, 1993: 191). Yapı 1867 ve 1922 yıllarında yangın geçirmiş, 1922 ve 1988 yıllarında onarım görmüştür. Kurşun kaplamalı, iki kubbeli cami, minaresinin burmalı olmasından dolayı 'Burma Cami' adını almıştır (Atış, Bolat, 1998: 135).

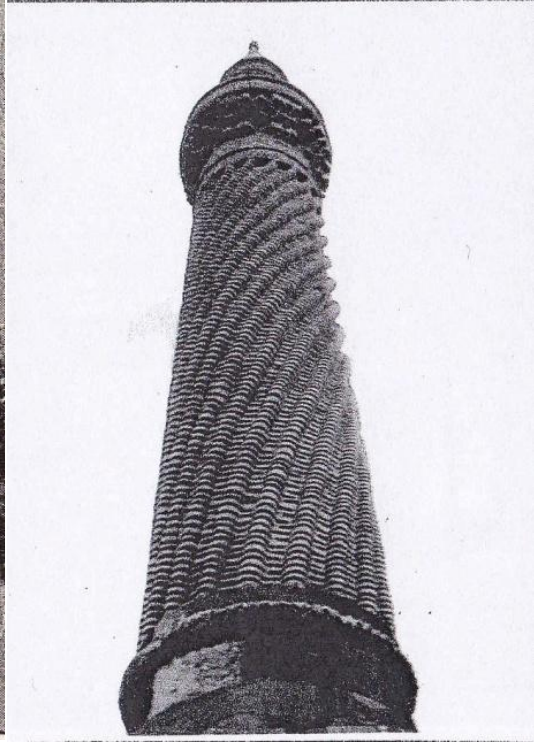
Şekil 2.21; Kent içerisinde Keleter Cami'sinin yerini belirten harita (Karakozak, 2012)

Şekil 2.22; Burma Camii minaresindeki kitabe (İnce, 2004: 208)

Şekil 2.22

Şekil 2.23

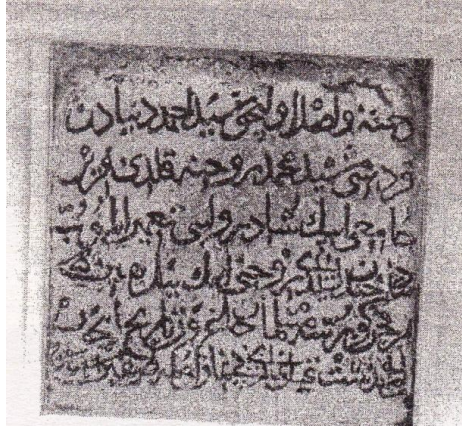
Şekil 2.23; Burma Camii minaresi (İnce, 2004: 210)

Şekil 2.24; Burma Cami'sinin burmalı minaresi (Solak, 2004: 291)

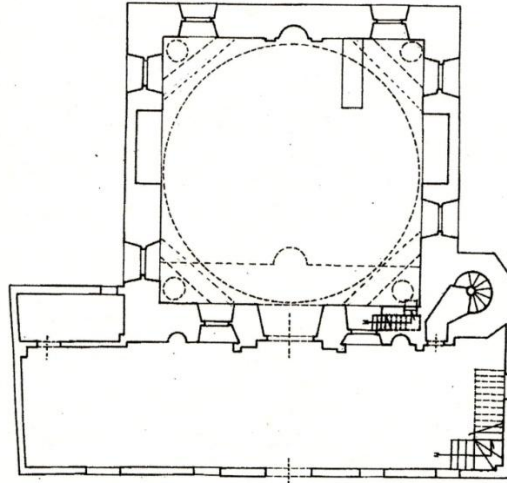
Kurşunlu Camii; Eybek ya da Büngüldek Camii adlarını da alan Kurşunlu Cami (Keyvanoğlu, 2012: 8), yapıldığı dönemlerde şehrin en yüksek yerinde bulunan Aybey Mahallesi'nde yer almaktadır.(İnce, 2004: 33) Kubbeli olan cami günümüze kadar ulaşmasından da anlaşılacağı gibi sağlam yapılıdır. Yapılış tarihini gösteren bir kitabe yoktur.(Sunucu, 1967: 55) Yapım özellikleri açısından Germiyan Dönemi'nden çok Osmanlı dönemi yapılarının özelliklerini taşıdığı görülmektedir.

Sadece şadırvanda bulunan kitabe, mermer yüzeye bozuk bir yazıyla yazılmıştır. Kitabede, mezar taşlarından en erken tarihli olanın 1203H/1788-1789 tarihli olduğu belirtilmektedir (İnce, 2004: 34).

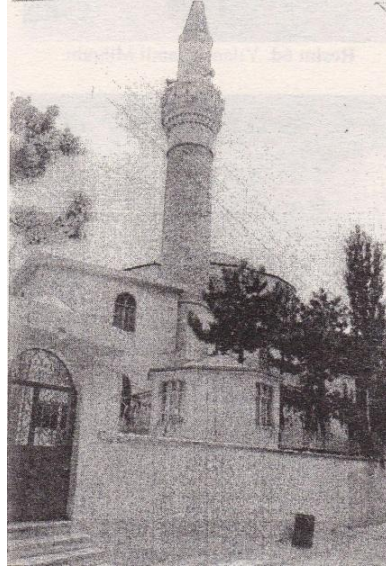
Cami'nin büyük kubbesi, altı köşeye konan yarım kubbeler üzerine oturtulmuştur. Minberi ve mihrabı yoğun bezemeli ve içi aydınlıktır (Tümer, 1971: 36).

Şekil 2.25 ;Kurşunlu Cami'si ve şadırvanında yer alan kitabe (İnce, 2004:224)

Şekil 2.26 ;Kurşunlu Cami planı (İnce, 2004: 167)

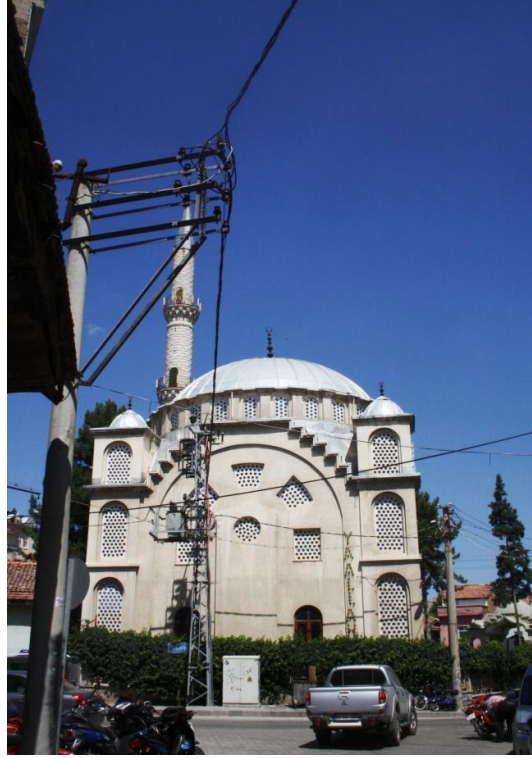

Şekil 2.27 ;Kurşunlu Cami batı cephesi görünüşü (İnce, 2004: 224)

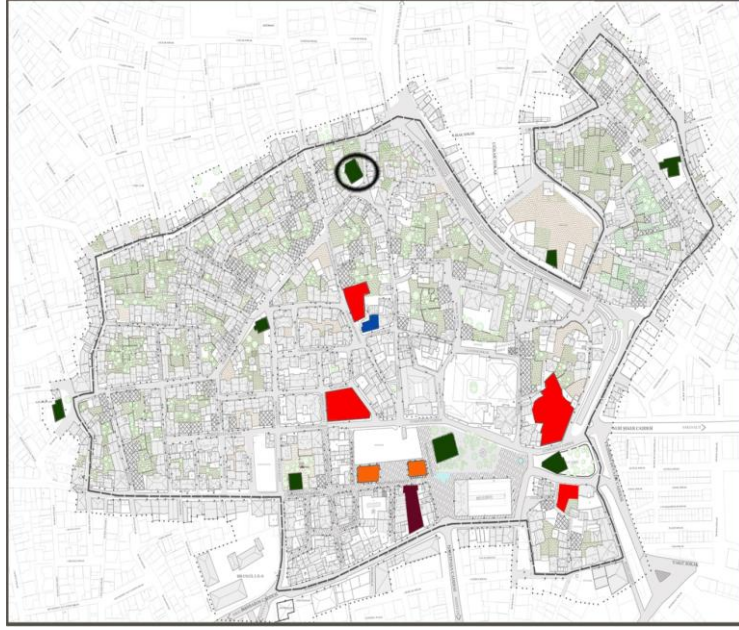
Keleter Camii: Yıkılmış olan caminin hangi tarihte yapıldığı konusunda herhangi bir kaynak ve bilgi yoktur. Aynı zamanda ilk adının Seyit Ömer Çelebi ya da Seyit Emir Çelebi Cami olduğunu yazan Tümer, caminin geniş bir çevresi olmasından, avlusu içinde bir medrese ve Ahiler tekkesi bulunmasından dolayı kuruluşunun Ahiler teşkilatı ile ilgili bir tarihte olduğunu da belirtmektedir (İnce,K., 2004: 89). Ahilik, Ahi Evran tarafından kurulan esnaf dayanışma teşkilatıdır. Ahiler tekkesi 14.yy’ da Konya’ da kurulmuş ve daha sonra birçok vilayet, sancak ve kaza merkezlerinde şubeleri açılmıştır. Uşak’ta kuruluşu da, aynı zamanlara rastlamaktadır. Ahilerin sanatları tabaklık olmasından dolayı Keleter Cami adını almıştır. Keleter, işlenen malları içine doldurulup elle taşımaya yarayan bir tabaklık sanat aracıdır (Tümer, 1971: 187-188). Keleter Cami çevresi de daha önceki yıllarda tabakhanelerin bulunduğu bir mahalle içinde yer almaktadır.

Caminin minare kaidesinde devşirme malzeme kullanılmıştır (İnce, 2004: 89).

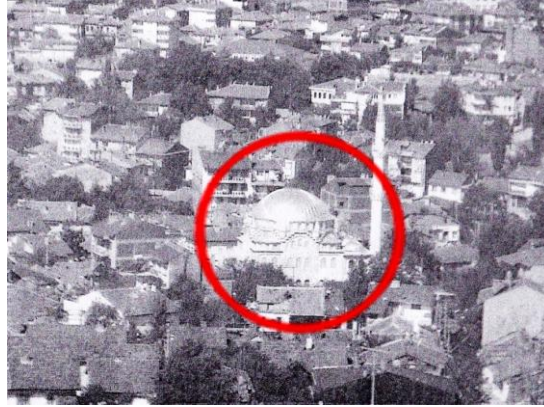
Bugün aynı yerde bulunan cami ve minaresi tamamen yenidir. Belirtilen medrese ve ahiler tekkesinden ise herhangi bir iz kalmamıştır (İnce, 2004: 89).

Şekil 28; Keleter Camisi’nin güney cephesi görünüşü (Karakozak, 2011)

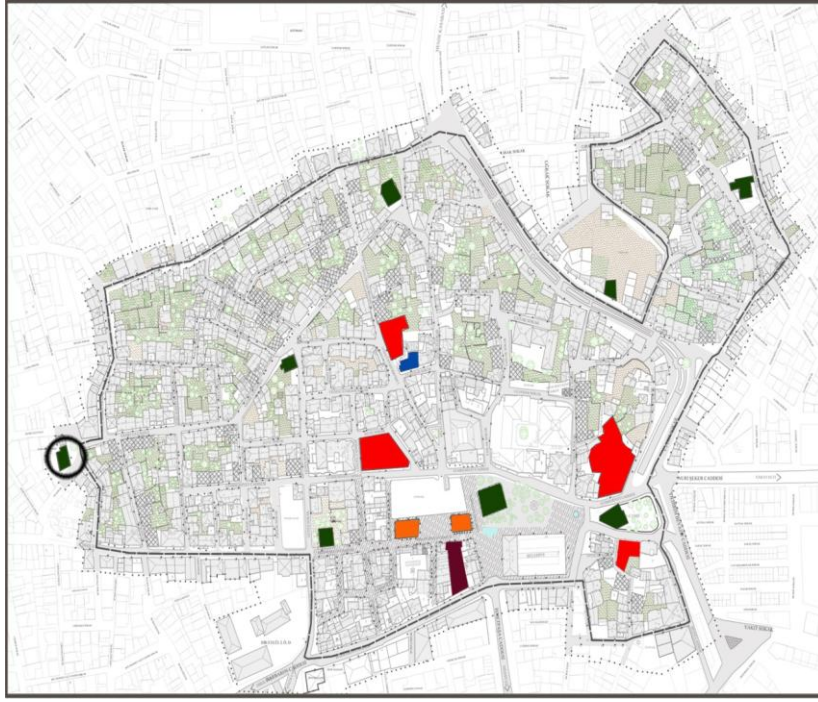
Şekil 2.29 ;Kent içerisinde Keleter Cami'sinin yerini belirten harita (Karakozak,2012)

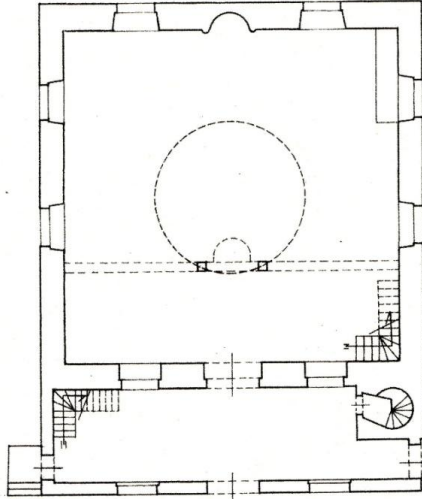
Şekil 2.30: Keleter Camisi'nin kent içindeki görünümü (Solak, 2002: 296)

Karaağaç Cami,-Karaağaç Mahallesi'nde Gediz Uluyolu Sokak ve Er sokağın kesiştiği noktada yer alan Caminin herhangi bir kitabesi bulunmadığı için ne zaman yapıldığı tam olarak bilinmemektedir (İnce, 2004: 38). Herhangi bir şahıs ya da aile ismi almayıp, mahallenin ismini taşımasından dolayı mahallede yaşayan halk tarafından yaptırıldığı düşünülmektedir (Tümer, 1971: 190).

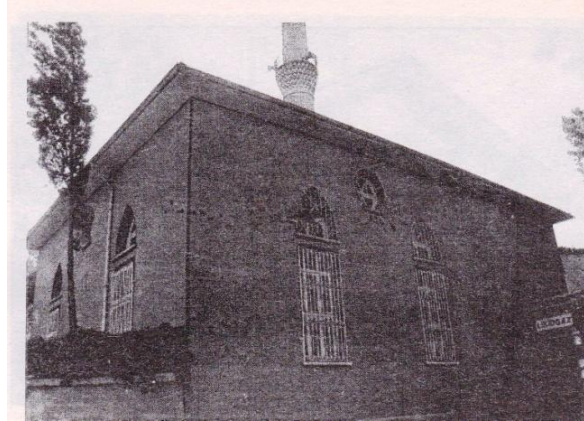
1310 yangınından sonra tarihi bilinmeyen bir zamanda ve daha sonra 1951 yılında, mahallede yaşayanların katkılarıyla onarım geçirmiştir (İnce, ,2005, s.48)

Şekil 2.31 ;Kent içerisinde Karaağaç Cami'sinin yerini belirten harita (Karakozak,2012)

Şekil 2.32: Karaağaç Cami planı (İnce, 2004: 169)

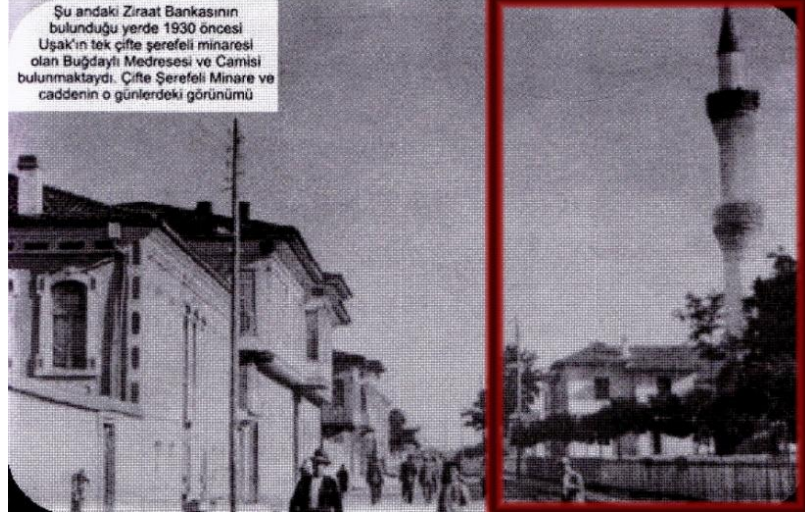

Şekil 2.33 : Karaağaç Cami güney cephesi görünüşü (İnce, 2004: 234)

Yıkılan Tarihi Camiler

Tuz Pazarı Camii; Caminin yapılış tarihi tam olarak bilinmemektedir (İnce, 2012: 91). Fakat Kareler Camisi ile yakın tarihlere yapıldığı yazılmaktadır (İl yılığı hazırlama komitesi, 1973: 54) Günümüzde Kızılay iş hanı ve Ziraat Bankası Emeklileri Şubesinin olduğu yerde bulunmakta (Keyvanoğlu,M., 2012: 3) ve günümüzde mevcut olan Belediye binası yapılırken yıkıldığı söylenmektedir (Sunucu, 1967: 54). Yapı ayakta iken 2 katlı ve alt katında dükkanlar bulunmaktadır (Keyvanoğlu,M., 2012: 3).

Buğdaylı Camii;Günümüzde, Ptt yanındaki Merkez Ziraat Bankası'nın olduğu yerde bulunan yapının 2 katlı olduğu ve alt katında dükkanlar olduğu bilinmektedir.(Keyvanoğlu,M., 2012, s.3)1910 tarihinden önce yapıldığı ve Uşak'ın ilk çift şerefeli camii olduğu bilinmektedir.(İnce,K.,2004, s.92)

Şekil 2.34;Buğdaylı Medrese ve camisi görünüşü (Keyvanoğlu, M., 2012, s.3)

Nebioğlu Camii; Günümüzde bulunan Emniyet Müdürlüğü'nün arkasında kuzey tarafında yer aldığı, 2 katlı bir yapı olduğu bilinmektedir (Keyvanoğlu, 2012: 3). Yeri Vakıflar idaresi tarafında satıldığı söylenmektedir(İnce, 2004: 92).

Çallı Ömer Efendioğlu Camii; Günümüzde Orman idaresinin bulunduğu yerde yer alan caminin(Keyvanoğlu, 2012: 3), 1908 tarihinden önce Ahmet Tahir Efendi tarafından babasının adına, Hamidiye mahallesinde yaşayan halkın yardımıyla yaptırıldığı yazılmaktadır. Cami, medrese ve mekteple birlikte küçük bir külliye oluşturulmuştur (Tümer, 1971: 207).

Yunanlılar işgal sırasında camiye savaş gereçlerinin bulunduğu depo olarak kullanmışlar, şehri terk ederken de yakıp gitmişlerdir (İnce, 2004: 92).

Kabaklar Camii(Kırık Minare); Günümüzde kentsel sit alanı içinde, Bozkurt Mahallesi, 1.Hisar kapı Uluyolu Caddesi üzerinde bulunan caminin, sadece altındaki dükkânlar ayakta kalabilmiş. Minaresinin gövdesi 1970 yılında meydana gelmiş olan Gediz depreminde çatlamış ve yıktırılmıştır (Sunucu, 1971: 55). Bu yüzden adı sonradan Kırık Minare olarak anılmıştır.Alt kattaki dükkanlar yığma taş ve kemerli olarak yapılmıştır. Yapının çatısı sonradan kiremit kaplı kırma çatı ile kapatılmıştır (İnce, 2004: 85)

Yapının günümüzde ayakta kalmış olan alt katı dernek olarak kullanılmaktadır.

Şekil 2.35: Kırık Minare batı cephesi görünüşü (Keyvanoğlu, 2012:6)

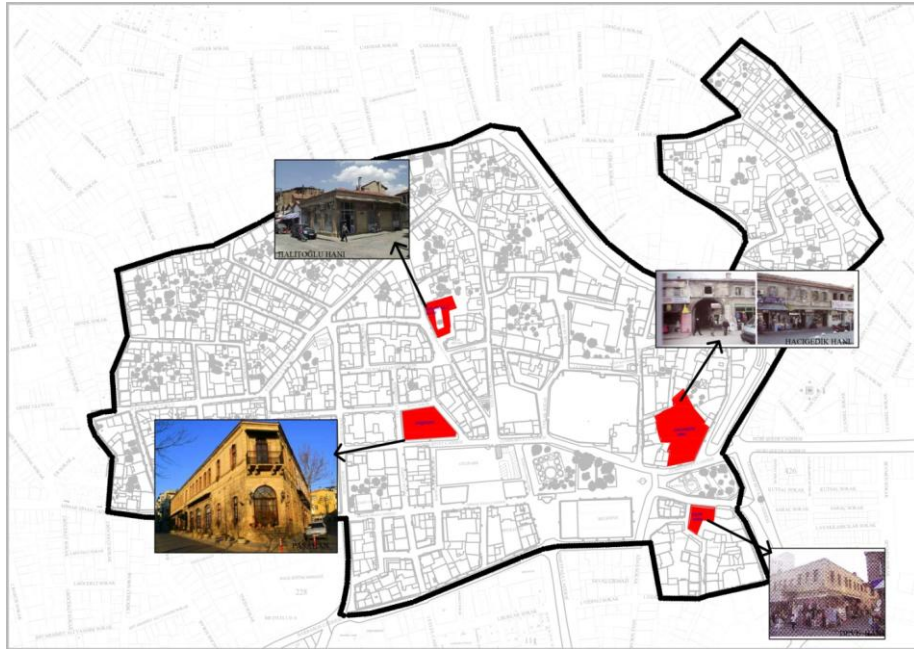
2.4.2. Hanlar;

Uşak kenti içindeki en eski han ,Çukur Han diye de bilinen Taşhan'dır. Ancak Taşhan şu anda yıkıldığından dolayı, günümüzde yerinde bir banka bulunmaktadır.

Evliya Çelebi Seyahatnamesinde bu handan Sultan Alaaddin Taşhanı olarak bahsetmiştir. Evliya Çelebi aynı kaynakta bu hana çok yakın bir Lonca Han olduğunu söylemektedir (Çelebi, C13,1971: 58).

Bugün şehir içinde günümüze ulaşan 4 adet han bulunmaktadır (İnce, 2004: 114).

Bunlar; Halitoğlu Hanı, Hacıgedik Hanı, Paşa Han ve Deve Hanı

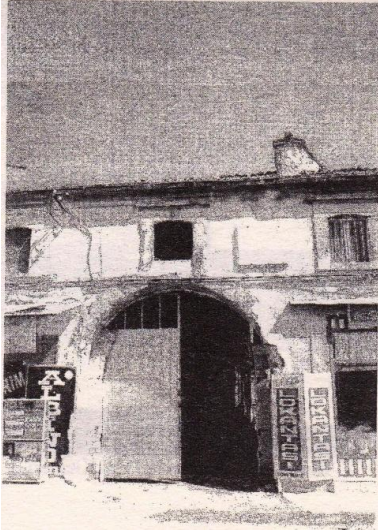

Şekil 2.36; Uşak'ta bulunan hanların kent içindeki dağılımı (Karakozak, 2012)

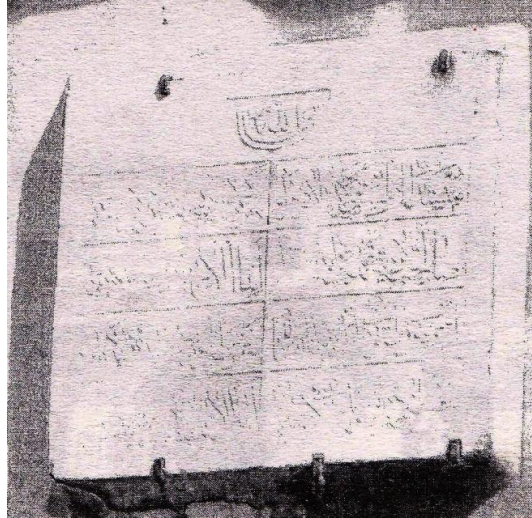

Şekil 2.40 ; Halitoğlu Han'ının fotoğrafı (Karakozak, 2011)

Hacıgedik Hanı; Halı Pazarı mevkiinde bulunan yapının sahibi ve yaptıranı Gedikler ailesidir (Keyvanoğlu, 2012: 16). Hanın yapım tarihi, dış kapısının üzerindeki kitabeğe göre 1893 yılıdır (Tümer, 1971:128).

Şekil 2.41

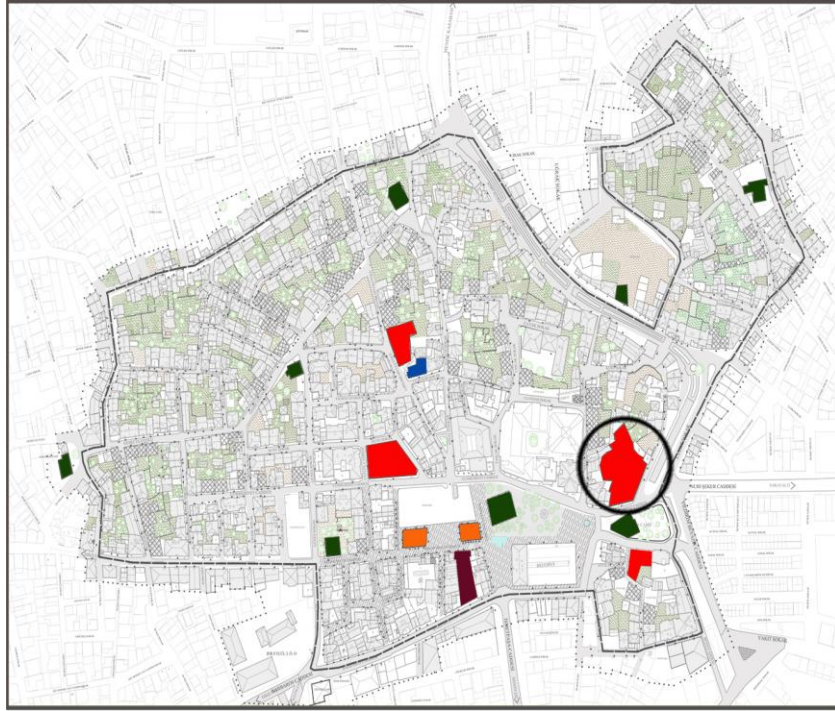

Şekil 2.42

Şekil 2.41; Hacı Gedik Hanı Güney cephesinde bulunan dış kapı görünüşü (İnce, 2004: 264)

Şekil 2.42; Hacı Gedik Hanı Dış kapı üzerindeki kitabe (İnce, 2004: 263)

İki katlı taş bir yapıdır ve avluludur. (İnce, s.114)Üst katta otuz oda, alt katta da otuza yakın dükkan olarak yapılmıştır. Kentte 1310 ve 1894 yıllarında meydana gelen yangınlar, hana zarar vermemiştir (Tümer, 1971: 128).

Şekil 2.43; Kent içerisinde Halitoğlu Han'ının yerini belirten görsel (Karakozak,2012)

Şekil 2.44; Hacı Gedik Hanı Güney Cephesi çizimi (İnce, 2004: 185)

Şekil 2.45; Hacı Gedik Hanı Güney Cephesi görünüşü (İnce, 2004, s.263)

Şekil 2.46; Hacı Gedik Hanı Doğu Cephesi görünüşü (İnce, 2004: 264)

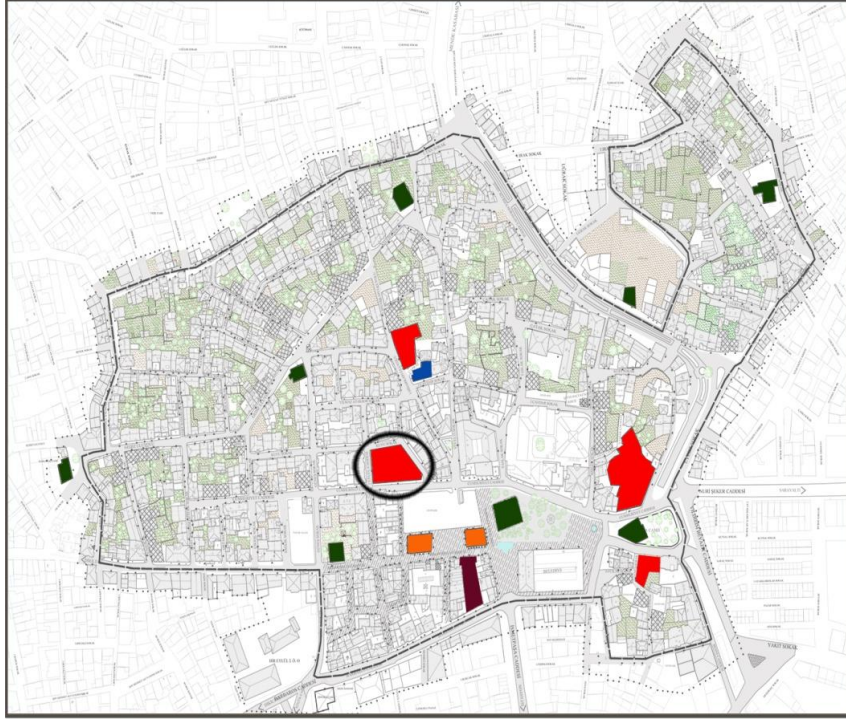
Yangınlardan sonra Paşa Han ve Bedestenin yapıldığı yıllara kadar han konaklama amaçlı olarak yoğun bir biçimde kullanıldığı bilinmektedir. Ayrıca 1940'lı yıllarda handa konser, tiyatro gibi etkinlikler de düzenlenmekteydi (Keyvanoğlu, 2012: 16).

Günümüzde, üst katı kullanılmayan yapının, alt katında ise, iç taraftaki dükkânlar depo, dışarıdaki dükkânlarda esnaf tarafından iş yeri olarak kullanılmaktadır.

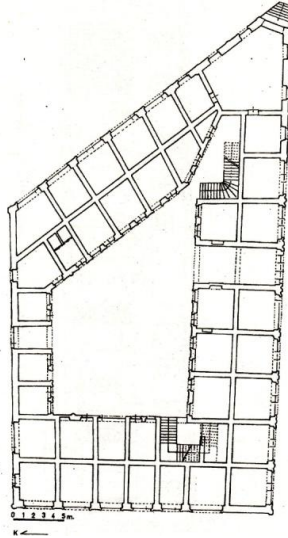
Paşa Han; Yapı, 1898 yılında Tiritoğlu Mehmet Paşa tarafından Fransız bir mimara yaptırılmıştır (Keyvanoğlu, 2012: 18)

İki katlı ve avlulu olan hanın alt katta içli dışlı dükkânları, üst katta otuz adet odası bulunmaktadır (Tümer, 1971: 128). Asimetrik planlı olan yapının şekillenmesinde önünden geçen yollar etkili olmuştur (İnce, 2004: 115).

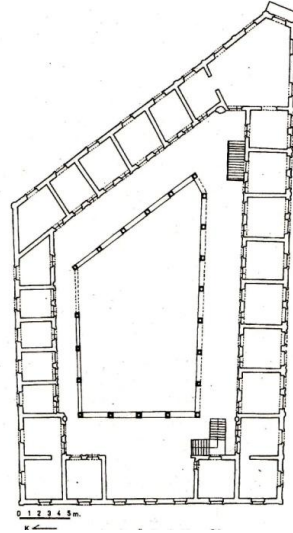
1894 yılında kentte meydana gelen yangından sonra ortaya çıkan dükkân ve konaklama sıkıntıları, Paşa Han'ın yapılmasından sonra bir miktar da olsa giderilmiştir.(İnce, 2004: 115; Tümer, 1971: 129). Han günümüzde otel olarak kullanılmaktadır.

Şekil 2.47; Kent içerisinde Paşa Han'ın yerini belirten görsel (Karakozak,2012)

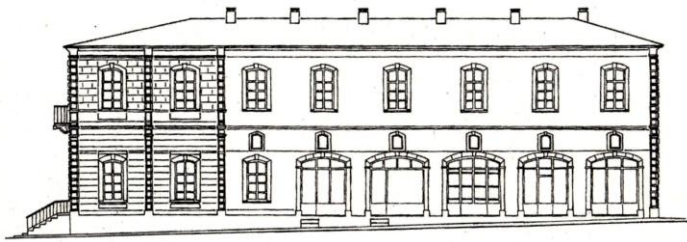
Şekil 2.48

Şekil 2.49

Şekil 2.48; Paşa han alt kat planı (İnce, 2004, s.186)

Şekil 2.49; Paşa Han üst kat planı (İnce, 2004, s.187)

Şekil 2.50; Paşa Han kuzey doğu cephesi (İnce, 2004, s.188)

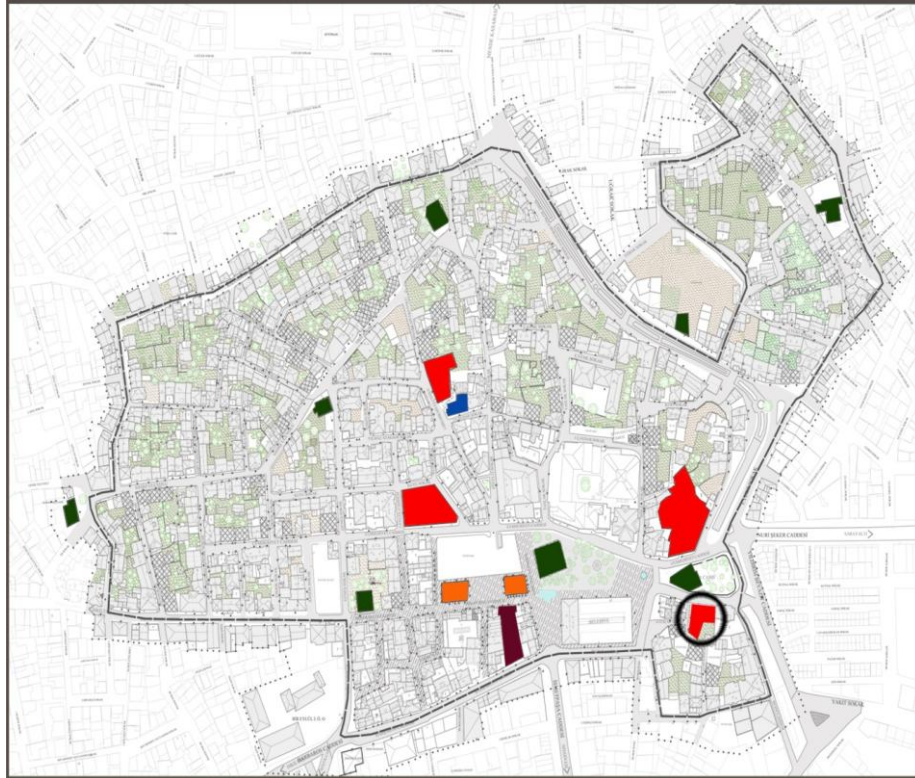
Şekil 2.51; Paşa Han güney ve doğu cephe görünüşleri (İnce, 2004: 269)

Deve Hanı

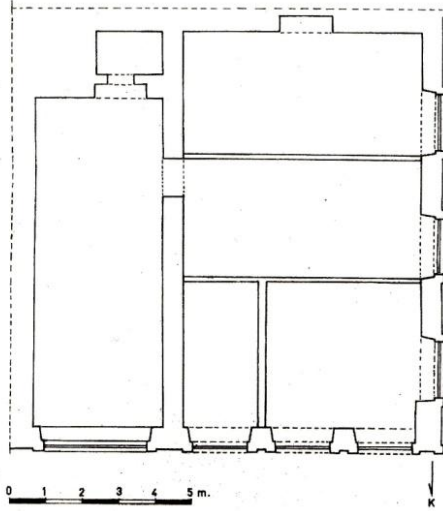
Halı Pazarı semtinde bulunan han, Devenin İbrahim Ağa diye adlandırılan kişi tarafından yaptırılmıştır (Keyvanoğlu, 2012: 15).

İki katlı olan yapı, zemin katı taş ve üst katı ahşap karkas olarak inşa edilmiştir. Yapıldığı yıllarda üst katta halı ticareti, alt katta ise çeşitli türde ticaretler yapılmaktadır (İnce, 2004: 115).

Yapıldığı yıllarda hanı yaptıran kişi, üst kat halı ticareti için, alt katı da han olarak değerlendirmiştir. Yapı, yirmi yıl önce bir onarım geçirerek otel olarak kullanılmaya başlanmıştır (Keyvanoğlu, 2012: 15). Bir süre otel olarak işlevini sürdüren han, günümüzde üst katı depo, alt katı ticaret amaçlı kullanılmaktadır (Tümer, 1971: 129).

Şekil 2.52; Kent içerisinde Paşa Han'ın yerini belirten görsel (Karakozak,2012)

Şekil 2.53

Şekil 2.53; Deve Hanı planı (İnce, 2004: 191)

Şekil 2.54

Şekil 2.54; Deve Hanı görünüşü (Keyvanoğlu, 2012: 15)

Yıkılan Tarihi Hanlar

Taş Han; Evliya Çelebi seyahatnamesinde bu handan Sultan Alaeddin Taş Hanı olarak bahsetmektedir (Çelebi, 1971: 58). Yapının Selçuklular döneminde inşa edildiği yazılmaktadır (Tümer, 1971: 20). Günümüzde, Taş Han'ın yerinde bir banka bulunmaktadır.

Lonca Han; Evliya Çelebi tarafından Lonca Han'ın, Taş Hanın yakınında olduğu yazılmaktadır (Çelebi, 1971: 59). Lonca Han ve Taş Han Selçuklu döneminde birbirine yakın tarihlerde yapılmıştır (Tümer, 1971: 20).

Günümüzde yapının yerinde banka bulunmaktadır.

Pekmez Hanı; Yapı Okkaoğlu Hacı Osman Efendi tarafından yaptırılıp, 1984 yangınında yanmıştır. 1984 yılında çıkan yangın bu hanın yanmasından dolayı gerçekleşmiştir (Tümer, 1971: 130). Yangından sonra tek katlı, kârgir malzemedен yeniden inşa edilmiştir. Sonraki yıllarda bu han da yıkılıp yerine günümüzde bulunan binalar inşa edilmiştir (İnce, 2004: 95).

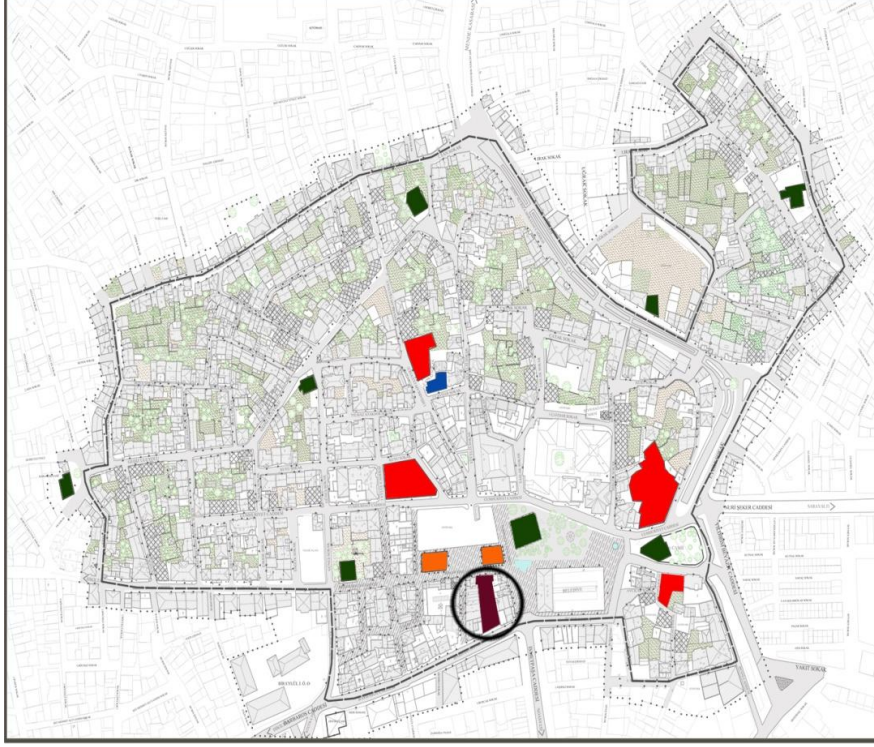
2.4.3. Bedesten; Özdemir Mahallesi, Mimar Sinan Caddesi'nde yer alan bedesten, 1900-1904 tarihleri arasında inşa edilmiştir. Hacı Gedik oğlu tarafından İtalyan bir mimara yaptırılmıştır (İnce, 2004, s.49).

Evliya Çelebi seyahatnamesinde kentin güzelliklerini anlatırken en büyük kusurunu, bedestenin olmaması olarak belirlemektedir (Çelebi, C13, 1971: 185).

Yapım tarihinden itibaren terziler tarafından kullanılan yapı, 1986 yılında onarım geçirdikten sonra, sarraflar tarafından kullanılmıştır. Günümüzde de aynı işlevi sürdürmektedir.

İki katlı taş, kireç harç ve demir malzeme kullanımıyla yapılan yapı, iki katlı ve otuz odalıdır (Tümer, 1971, s.132).

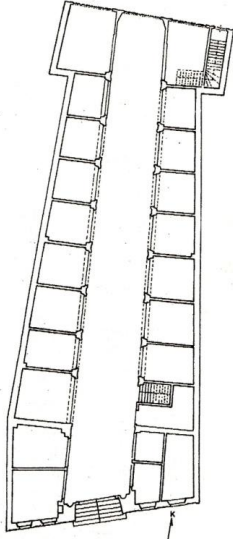
Yanıdaki yapılara bitişik nizamda olan bedestenin giriş ve çıkış kapıları kuzey-güney yönündedir (İnce, 2004, s.49).

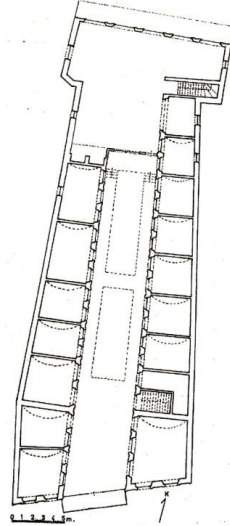
Şekil 2.55; Kent içerisinde Bedesten'in yerini belirten görsel (Karakozak,2012)

Şekil 2.56:Bedesten'in kuzey kapısı görünüşü (Uşak Belediye arşivi)

Şekil 2.57

Şekil 2.58

Şekil 2.57; Bedesten üst kat planı (İnce, 2004: 179)

Şekil 2.58; Bedesten alt kat planı (İnce, 2004: 180)

Güney cephesi üç katlı görünen yapı, bulunduğu arazinin kot farkından dolayı kuzey cephesinde iki katlıdır. Yapının dükkân çeken bölümü daha süslemeli bir sanata sahip olmasa nedeni ve bu cephede bulunan kapının daha çok kullanılması sebebiyle kuzey cephesidir (İnce, 2004: 49).

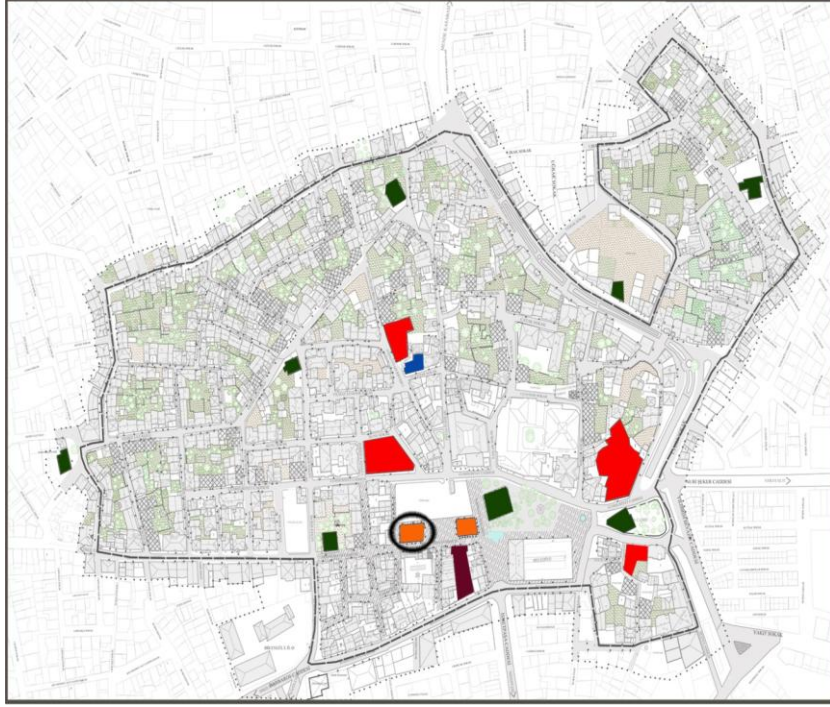
2.4.4. Arastalar;

Kent içerisinde Birinci Arasta ve İkinci Arasta olmak üzere iki adet arasta bulunmaktadır. İki arasta aynı bölgede yer almaktadır. Kareye yakın alanı kaplayan dükkânlar topluluğu mevcut arasta tanımına çok fazla uymamaktadır. (İnce,K., 2004, s.113)

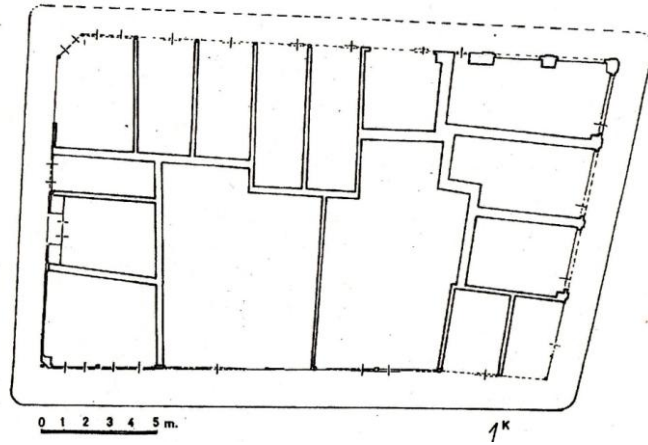
Arasta 1:Mimar Sinan Caddesinde, Bedestenin karşısında yer almaktadır. (İnce, 2004, s.52)

1877 yılında vefat etmiş olan Nafevizade Ebu Bekir Efendi, Ulu Cami etrafında bulunan on altı dükkânını camiye vakfettiğini belirtmiştir (Tümer, 1971: 172). Bu dükkânlar arastada bulunan dükkânlardır (İnce, 2004: 52).

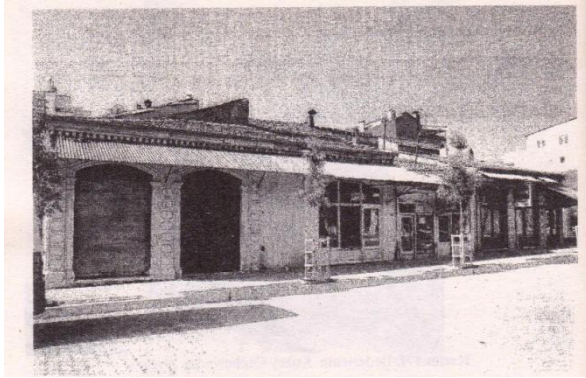
Arasta 1984 yılında kentte çıkan büyük yangında yanmış olduğu belirtilmektedir. Yapının 19. yy sonlarında inşa edilen Bedesten, Paşa Han ve Halitoğlu Hanı ile mimari açıdan benzerlik göstermesi, 1894-1904 tarihleri arasında yapıldığını düşündürmektedir. Tek katlı olan yapı,1985 yılında geçirmiş olduğu yangından sonra 1994 yılında onarılmıştır (Gürboğa, 1999: 124).

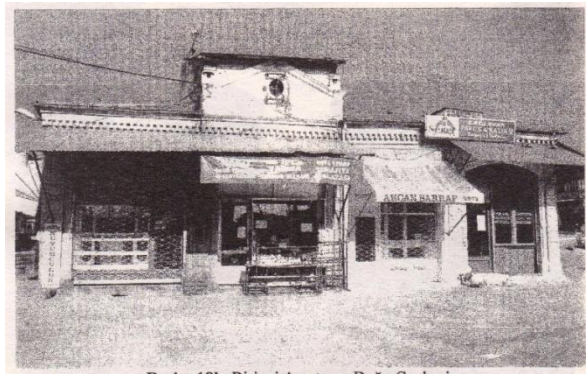
Şekil 2.59; Kent içerisinde arastanın yerini belirten harita (Karakozak,2012)

Şekil 2.60; Birinci Arasta planı (Gürboğa, 1999: 124)

Şekil 2.61

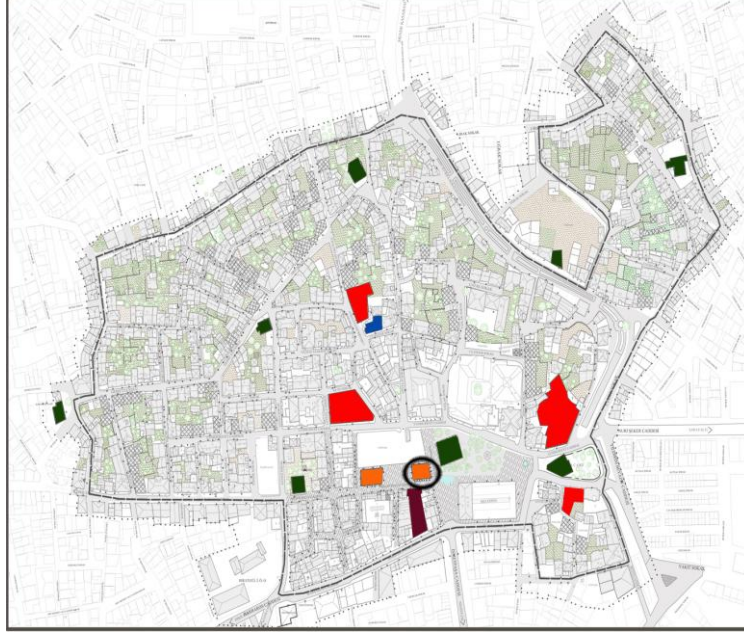
şekil 2.62

Şekil 2.61; Birinci Arastanın kuzey cephesi görünüşü (İnce, 2004: 254)

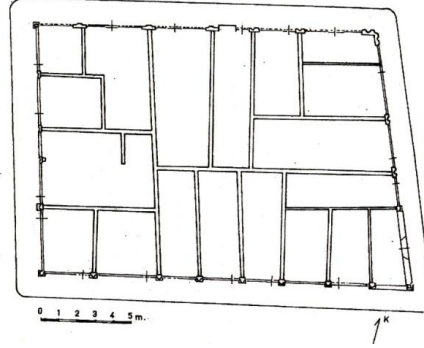
Şekil 2.62; Birinci Arastanın doğu cephesi görünüşü (İnce, 2004: 253)

Arasta 2; Mimar Sinan Caddesi'nde, birinci arastanın yanında bulunan yapının, birinci arasta ile aynı tarihte yapıldığı yazılmaktadır (Keyvanoğlu, 2012: 67).

2003 yılında onarım geçiren yapı daha önce de, tam tarihleri bilinmeyen onarımlar geçirmiştir.

Şekil 2.63; Kent içerisinde ikinci arastanın yerini belirten görsel (Karakozak,2012)

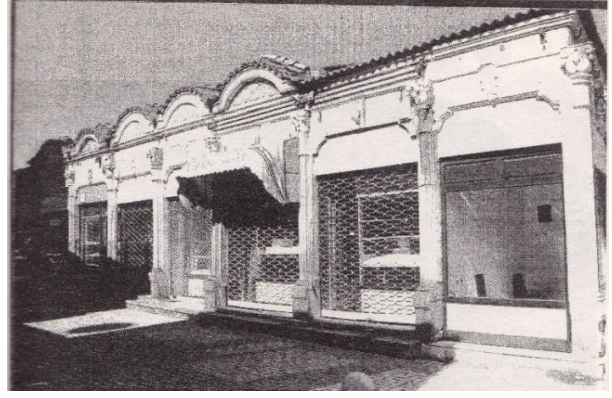
Şekil 2.64; İkinci Arasta planı (İnce, K., 2004, s.182)

Şekil 2.65; İkinci arastanın doğu cephesi görünüşü (İnce, 2004: 257)

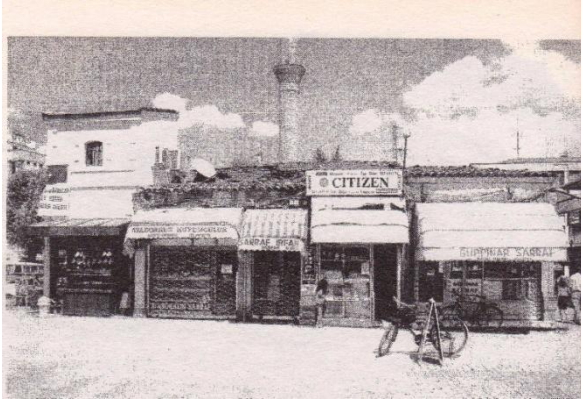

Şekil 2.66; İkinci arastanın onarım sonrası doğu cephesi görünüşü (İnce, 2004: 257)

Şekil 2.67; İkinci arastanın güney cephesi görünüşü (İnce, 2004: 259)

Şekil 2.68; İkinci arastanın onarım sonrası güney cephesi görünüşü (İnce, 2004: 259)

Şekil 2.69; İkinci arastanın batı cephesi görünüşü (İnce, 2004: 262)

Şekil 2.70; İkinci arastanın kuzey cephesi görünüşü (İnce, 2004: 262)

Şekil 2.71; İkinci Arasta'nın günümüzdeki görünüşü (Karakozak,2013)

2.4.5. Hamamlar;

Çingilli Hamamı (Özer Hamamı): Hem erkek hem de bayanlara hizmet vermektedir

Tabakhane Hamamı: Gündüz bayanlara, gece erkeklere hizmet vermiştir. Ancak günümüzde çalışmamaktadır.

Havuzlu Hamamı: Ziraat Bankası arasında, günümüzde Hakkı Yağcı Caddesi üzerinde bulunan Şan Pasajı yanında yer alan hamam günümüzde yıkılmış ve yerine bir iş hanı yapılmıştır. (Keyvanoğlu, 2012, s.22)

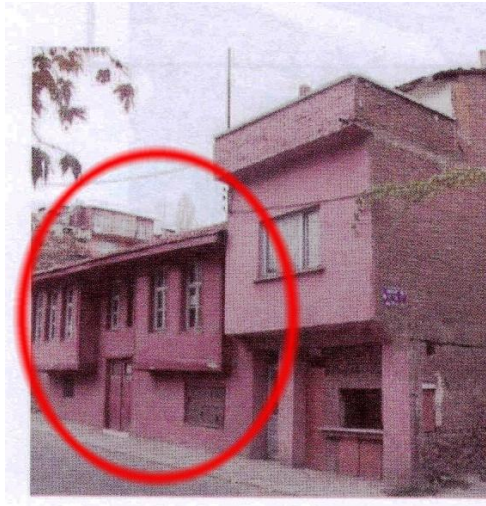
Şekil 2.72

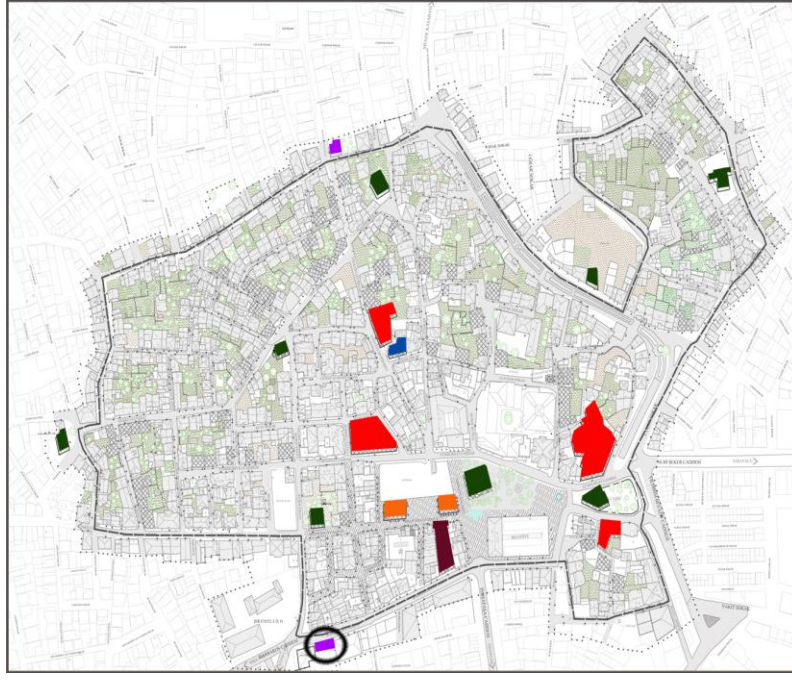
Şekil 2.73

Şekil 2.72; Özer Hamamı Kadınlar Bölümü cephesi (Keyvanoğlu, 2012: 22)

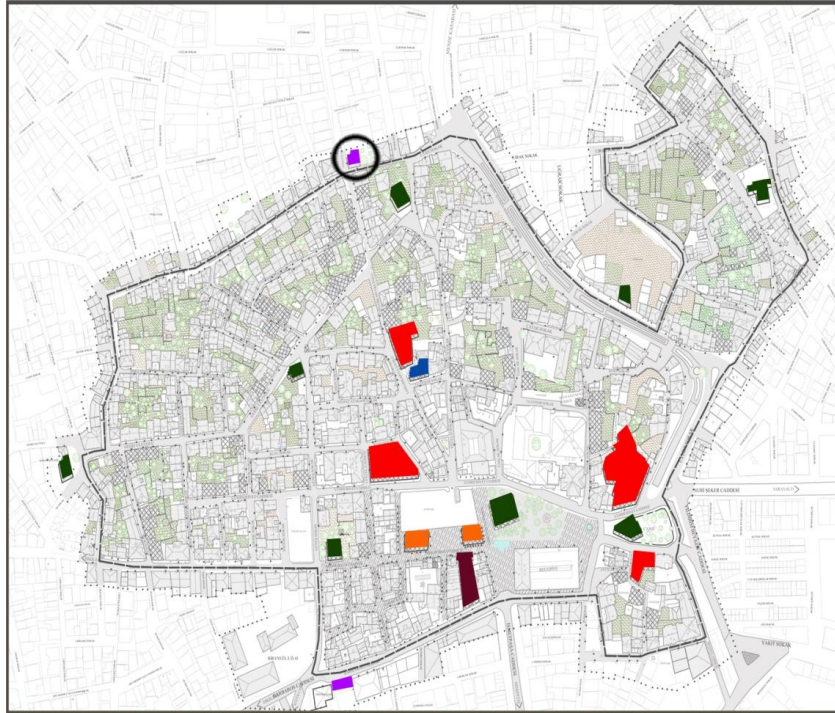
Şekil 2.73; Özer Hamamı Erkekler Bölümü cephesi (Keyvanoğlu, 2012: 22)

Şekil 2.74; Tabakhane Hamamı giriş cephesi görünüşü (Keyvanoğlu, 2012: 22)

Şekil 2.75 ;Kent içerisinde Özer Hamam'ının yerini belirten görsel (Karakozak,2012)

Şekil 2.76 ;Kent içerisinde Tabakhane Hamam'ının yerini belirten görsel (Karakozak,2012)

2.4.6. eşmeler;

Koca eşme; Ünalın Mahallesi, Müjde Sokak ve Gül dibi Sokak'ın birleştiği köşede yer alan çeşmenin üzerinde kitabesi bulunmaması nedeniyle yapım tarihiyle ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır (İnce, 2004: 77).

Kaynaklarda, Ulucami önünde yer alan çeşmenin, 14.yüzyılda camiyle birlikte yapıldığı söylenmektedir (Keyvanoğu, 2012: 11).

Aliağa eşmesi; Işık Mahallesi'nde, Aliağa Camisi'nin kuzey doğusunda bulunan çeşmenin yapılış tarihi tam olarak bilinmemektedir. Üzerinde bulunan kitabede, 1787-1788 tarihinde onarıldığı yazılmaktadır. Arkasında bulunan eve bitişik olarak inşa edilen çeşmenin cephesinde, yuvarlak kemerli nişleri bulunmaktadır (Tümer, 1971: 115; Keyvanoğlu, 2012: 12). Bu kemerler yivli konsollar tarafından taşınır. Çeşmenin orijinal yapısı bilinmemekte fakat 18. Yüzyıl geç dönem yapılan kesme taş çeşmeleri özelliklerinin yansıtmaktadır (Keyvanoğlu, 2012: 12).

Hebil eşmesi; Aliağa çeşmesinden Işık Mahallesi'ne çıkılan Seçkin Sokak'ta bir yapıya bitişik olarak yer almaktadır (Sunucu, 1967: 58) Üzerinde bulunan kitabeye göre 1864-1865 yıllarında tamir edilmiştir (Tümer, 1971, s.117).

Önünde tek parça mermerden bir yalak bölümü bulunmaktadır (İnce, 2004: 69-70).

Gediz Uluyolu eşmesi; Karaağaç Mahallesi'nde, Gediz Uluyolu'nda, Karaağaç camisine yakın bir yapının cephesinde yer alan çeşme, kitabesine göre 1893-1894 tarihinde inşa edilmiştir.

Cephesinde silme ve nişler bulunan çeşmenin, kenarındaki köşeli sütun başlıkları, yatay profillerle belirlenmiştir (İnce, 2004: 73).

Boyalı eşmesi; Işık Mahallesi, Boya Sokak'ta bir yapının bitişiginde yer alan çeşme, üzerinde bulunan mermer kitabeye göre 1903 yılında inşa edilmiştir. Küfeki taşından yapılmış olan çeşme günümüzde restore edilmiş ve kullanılmaktadır (İnce, 2004: 76).

Güneş Sokak eşmesi; Cumhuriyet Caddesi ile Güneş Sokak'ın kesiştiği noktada bir evin cephesinde yer alan çeşmenin üzerinde herhangi bir kitabe bulunmamaktadır. Güneş Sokak tarafında yer alan ay yıldız motifi çeşmenin 19. yüzyıl sonlarında yapıldığı düşünölmektedir (İnce, 2004: 78).

Kesme taştan yapılmış olan çeşmenin cephesinde basık kemerler ve nişler bulunmaktadır.

Günümüzde kullanılmayan çeşme halen restore edilmektedir.

Vidinli Sokak eşmesi; İslıce Mahallesi'ndeki Vidinli Sokak ile Gümüş Sokak'ın birleştiği köşede yer alan çeşmenin, üzerinde herhangi bir kitabe bulunmaması nedeniyle yapım tarihi

kesin olarak bilinmemektedir. Yazılı kaynaklara göre çeşmenin 19. yüzyıl sonlarında ya da 20. yüzyıl başlarında inşa edildiği bilinmektedir.

Tamamen kesme taştan yapılmış olan çeşme kemerlidir. Çeşmenin ortasında yuvarlak küçük bir niş bulunmaktadır (İnce, 2004: 78)

Işık Sokak Çeşmesi; Ünalın Mahallesi'ndeki Işık Sokak'ta yer alan çeşme, bir yapının cephesinde konumlanmakta ve üzerinde bir kitabe yer almaktadır. Fakat kitabe, üzerinin sıva ve boya ile kapanması nedeniyle okunamamaktadır Yazılı kaynaklara göre çeşmenin 19.yüzyıl sonları ya da 20.yüzyıl başlarında yapıldığı söylenmektedir.

Taş ve tuğladan yapılmış çeşme düz kemerlidir. Yol seviyesinin zamanla yükselmesi nedeniyle, çeşmenin yalak ve iki kenarında bulunan sütunları kapanmıştır (İnce, 2004: 78).

Savak Çeşmesi; Aybey Mahallesi'nde Yurt Sokak ile Savak Sokak'ın birleştiği köşede yer alan çeşmenin üzerinde herhangi bir kitabe bulunmamaktadır. Savak Sokak tarafına bakan kurnalı çeşme günümüzde kullanılmaktadır. Önünde bulunan yalağın dış tarafı mermer ile kaplıdır. Çeşme kesme taştan inşa edilmiş olup nişi sivri kemerlidir (İnce, 2004: 82).

Hacı Kadir Çeşmesi; Aybey Mahallesi'nde Irak Sokak'ta, bir evin duvarına bitişik olarak yer alan çeşmenin kitabesi yoktur. Yaptıranın Hacı Kadir adlı kişi olduğu bilinmektedir (İnce, 2004: 81)

Çeşme kesme taştan yapılmıştır. Tek kurnalı çeşmenin üzerinde sivri kemerli nişi olan yalak kısmı tahrip olmuştur (İnce, 2004: 82).

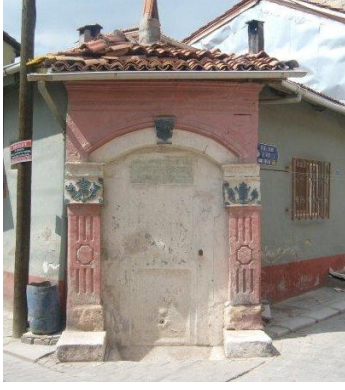
Şekil 2.77

Şekil 2.78

Şekil 2.77; Kocasu Çeşmesi görünüşü

Şekil 2.78; Aliğa Çeşmesi görünüşü (Karakozak, 2012)

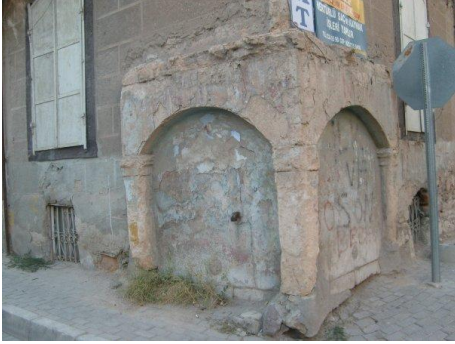
Şekil 2.79

Şekil 2.80

Şekil 2.79 ; Hebil Çeşmesi Görünüşü

Şekil 2.80 ; Gediz Uluyolu Çeşmesi Görünüşü (Karakozak, 2012)

Şekil 2.81

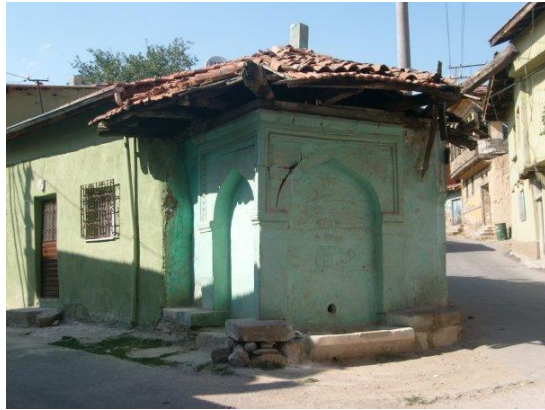
Şekil 2.82

Şekil 2.81; Güneş Sokak Çeşmesi Görünüşü (Karakozak,2011)

Şekil 2.82; Vidinli Sokak Çeşmesi Görünüşü (Uşak Belediye arşivi,2010)

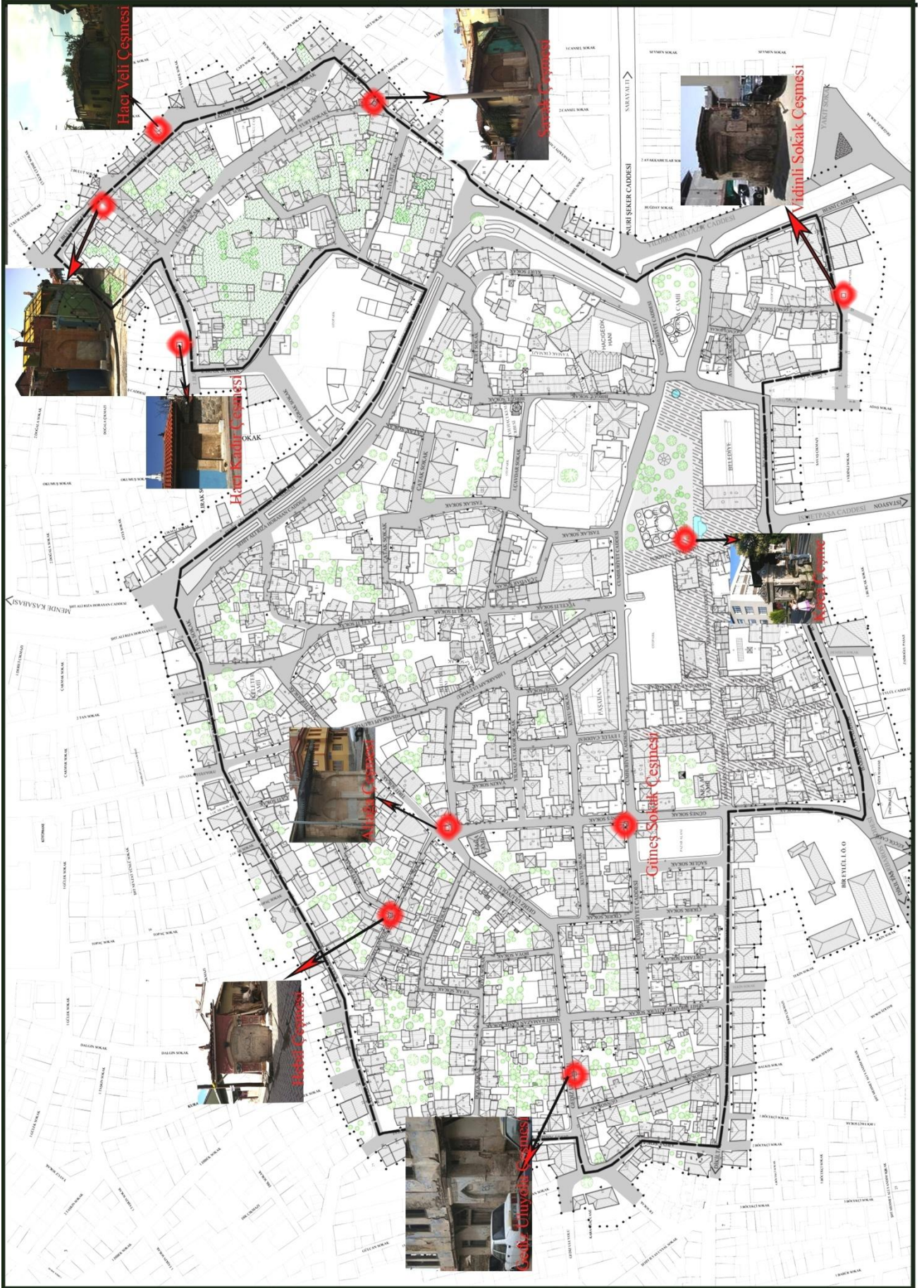
Şekil 2.83

Şekil 2.84

Şekil 2.83; Savak Çeşmesi Görünüşü (Karakozak,2011)

Şekil 2.84; Hacı Veli Çeşmesi Görünüşü (Karakozak,2011)

Şekil 2.85; Kente bulunan çeşmelerin gösterildiği harita (Karakozak, 2012)

2.5.Kentsel Özellikler

Kent 29 Ağustos 1920 tarihinde, Kurtuluş Savaşı sırasında, Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir (İnce, 2004: 9).

Şekil 2.86; Uşak'ta kurtuluş savaşı tablosu (Uşak il yıllığı hazırlama komitesi,1973: 15)

Yunanlılar, Uşak'tan çekilirken yangın çıkartmaya ve halka zulüme kararlı oldukları, Uşak ve çevresinde bulunan Rum ve Ermenilerin zarar görmemesi için mallarını aceleyle sattırarak İzmir'e gönderildiği anlatılmaktadır (Tutsak, 1998: 47).

Şekil 2.87;Yunanlıların şehri yaktığı zamanlardan görünüm (Solak, 2002: 278)

Yunanlılar yangını başlattıklarında aynı zamanda belediye tulumbalarının hortumlarını kesmeleri nedeniyle yangın hemen söndürülemedi, bu yüzden şehir bu yangından çok fazla tahrip olmuştur. Bu yangında kent merkezinde bulunan, Hamidiye ve Saray altı mahallelerinin tamamı, Kurtuluş Mahallesi'nin yarısı ve Durak mahallesinin bir bölümü zarar gören yerler olduğu ifade edilmektedir (Çakaloz, Sebüktay, 1969: 28)

Uşak Ticaret ve Sanayi Odası tarafından yapılan incelemeye göre, çıkan yangında, 650 ev, 100 mağaza, 1 resmi bina,3 hamam, 2 mektep,1 hastane, 5 han ve otel, 5 cami ve mescit, 4 medrese, 2 kiremithane, 2 fabrika, 26 çeşmenin yakıldığı söylenmektedir (Tutsak, 1998: 47)

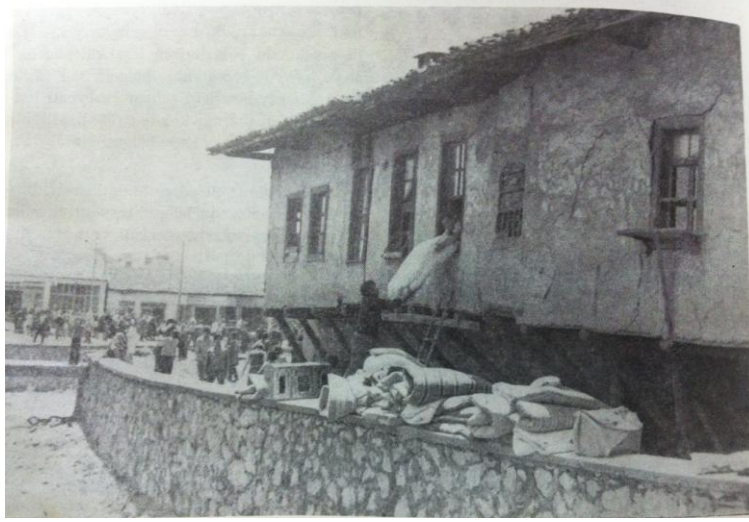
Yunanlılar yangın sırasında sadece yapılara değil o bölgede yaşayan halka da zarar vermişlerdir. Kent merkezinde ve köylerde yaşayan 13.488 kişinin öldürüldüğü,3.210 Türk'ü 800 kadar da Hristyan vatandaşı Yunanistan'a götürüldüğü yazılmaktadır.

İzmir'in ünlü laventerlerinden Charles, 4 Aralık 1922 de soruşturma kuruluna verdiği yazılı raporda Uşak'ta çıkan yangını anlatırken kendi bulunduğu evin ovaya nazır olduğunu ve yangın sırasında evin penceresinden baktığında on kadar köyün yanmakta olduğunu söylemektedir (Parlak,1983:227).

Kentte 1867, 1894 ve 1922 yıllarında yaşanan yangın felaketleri 1972 yılında ise 1 sel ve çok sayıda deprem yapılara büyük zarar vermiştir (Gürel, 2007). Bu afetler kentte yerleşimin ve konut dokusunun değişimine neden olmuştur.

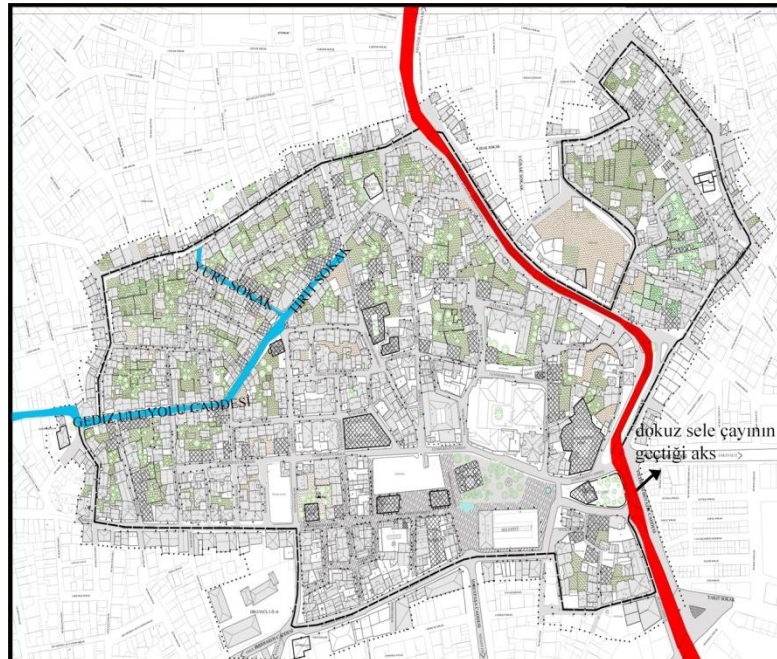
Şekil 2.88; 1972 yılında meydana gelen selin meydana getirdiği tahribat (İl yıllığı hazırlama komitesi,1973: 160)

Şekil 2.89;1972 yılında meydana gelen selin meydana getirdiği tahribat (İl yıllığı hazırlama komitesi,1973: 161)

2.5.1. Kentin Gelişimi ve Morfolojik Özellikleri

Uşak'ta ilk yerleşimler Elma Dağ'ın güneybatı yamaçlarından güneye doğru uzanan Dokuz sele Çayının iki yakasında genellikle düz bir arazi üzerinde kurulmuştur. Konut ve dükkanlar da bu çerçevede Gediz Uluyolu, Tirit ve Yurt sokak gibi kuzeyden güneye ve doğudan batıya doğru uzanan ana sokakları kesen daha küçük sokaklar üzerinde yoğunlaşmıştır (Gürel , 2007: 123)

Şekil 2.90; Kentte ilk yerleşimlerin olduğu sokakların ifade edildiği harita(Karakozak,2013)

Uşak kenti tarih boyunca üretici bir kent olma özelliğini koruyarak ekonomik gelişimine geleneği ve kültürü de katarak bugünkü özelliklere sahip bir kent olmuştur. Bunun en iyi göstergesi yaşadıkları alana yaşam biçimlerini olduğu gibi yansıttıkları mimari yerleşimlerdir.

Kentte yaşayanlar kuruluşundan itibaren geçiminin önemli bir kısmını topraktan sağlamaktadır (Gürel, 2007).

Uşak daha sonraki yıllarda sanayiye dönük bir sosyal yaşam sergilemiştir. Bu dönemde üretim el emeğine dayanmaktadır ve dolayısıyla bu durum sosyal hayatı etkisi altına alarak organik bir toplum yapısını oluşturmuştur. Geniş aile yapısı da mimariyi etkilemiş ve bu dönemde yapılan konutlar büyük inşa edilmiştir (Gürel, 2007).

Uşak'ta yapılan konutların yerleşim şeklinin belirlenmesinde iklim ve doğal şartların etkisi yanında geleneklerin de rolü büyüktür. Konutların büyük bir çoğunluğu geleneksel Türk kent mimarisinin belirgin özelliklerini yansıtmaktadır. (Gürel, 2007)

Eski yerleşim merkezi ve yapıların durumlarına bakıldığında ticari ve konut alanının yan yana oluşturduğu bir yaşam alanı görülür. Bu yapılanma toplumsal yaşamla birebir uygunluk göstermektedir. Ticari alanların işletmeleri bu konutlarda yerleşmiş ailelerdir. Bu sistem Uşak'ın çok geçmişten getirdiği geleneksel ve kültürel yapıyı korumaya yardımcı olmuştur. Sit alanı içindeki yerleşim düzenine bakıldığında sokakların dar ve evlerin yan yana olduğu görülür. Bu komşuluk ilişkilerinin çok sıcak yaşandığını gösterir. Ayrıca evlerin bahçeleri iç kısımlarda yer alır. Bu da aileye verilen önemi ve mahremiyeti simgeler (Gürel, Ark, 2007: 225).

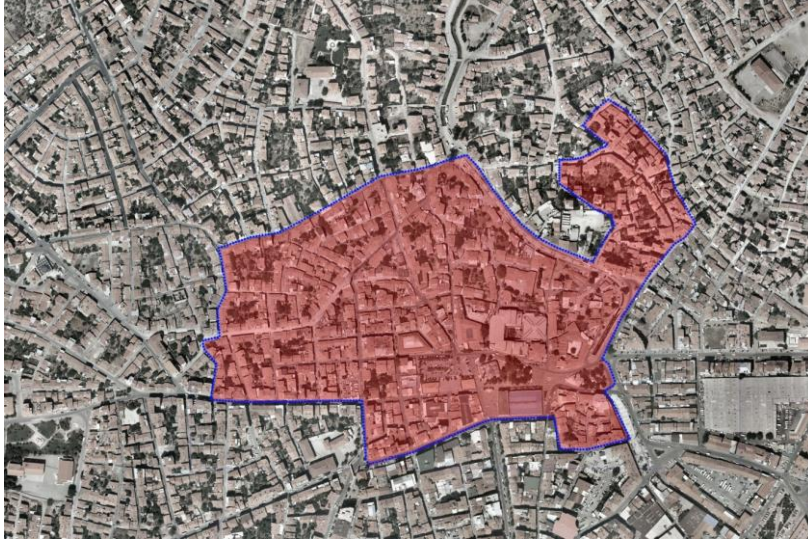
2.5.2. Uşak'ta Koruma Çalışmaları ve İmar Durumu

Kentin ilk haritası 1952 yılına tarihlenmektedir. İmar planı ise 1953 yılında yapılmış olup daha sonra bu planın yetersiz olması nedeniyle 1969 yılında şehrin topografik ve hâlihazır haritası yeniden yapılmıştır. 1972 yılı içerisinde yeni imar planı hazırlanmaya başlanıp 1973 yılında tamamlanmıştır. Daha sonra 1986 yılında yeni plan hazırlanmış ve daha sonraki yıllarda bu plan yenilenmiştir. (Uşak Belediyesi Arşivi)

Şekil 2.91;1986 yılı Haritası, Kentsel Sit Alanının bulunduğu yer (Uşak Belediyesi arşivi).

05/04/2007 tarihli 2902 sayılı karar kapsamında, kentte bulunan tescilli yapılar belirlenmiştir.26/07/2007 tarihi 3215 sayılı karar ile İzmir 2 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıkları Bölge Koruma Kurulu kararı ile kentsel sit koruma amaçlı imar planı açıklama raporu ile yeniden tescillenmiştir. Bu raporda, 1/5000 ölçekte 1 adet pafta,1/1000 ölçekte içinde plan notu ve uygulama tablosu olan 4 pafta bulunmaktadır.Daha sonra 2010 yılında yapılan çalışmada tescilli yapılara ek olarak yeniden tescilli yapıların, tescile öneri yapıların,korunması gerekli ve sıhileştirilecek sokakların da içinde olduğu bir kentsel sit haritası belirlenmiştir.

Şekil 2.92;Uşak ilinde Kentsel Sit Alanı sınırları (www.googleearth.com.tr)(Sedef Karakozak, 2012)

2.6. Sosyo- Ekonomik Özellikler

2.6.1.Nüfus Durumu

2.6.1.1.Cumhuriyet öncesi nüfus;

Uşak'ın 16.yüzyılın ilk yarısında nüfusu 5.210'dur. Bu nüfusun tamamı Türk ve Müslümanlardan oluşmaktadır (Erdoğru, 188).

Kaynaklardan edinilen bilgilere göre 1520 ve 1570 yılları içerisinde nüfus %23,5 oranında artış göstermiştir. Fakat mahallelerdeki nüfus durumuna bakıldığında, bazı mahallelerin nüfusunda bu elli yıllık süre içerisinde belirli bir azalma olduğu görülmektedir. O dönemde hane sayısı olarak en çok azalma gösteren mahalle, Aybey Mahallesi'dir (Varlık, 1983: 57 ; Özdeğer, 2001: 61).

Buna karşı 16. yy'ın ikinci yarısında Anadolu'da meydana gelen nüfus artışlarından Uşak ve çevresi de etkilenmiştir. Şehir merkezinde ve şehrin dışında yeni mahallelerin kurulması, Anadolu şehirlerinde o dönemde sıkça rastlanan bir durumdur. Uşak'ın o yıllarda hem diğer kentlerden göç alan, hem de aynı zamanda Manisa, Tire, Bursa gibi ticari imkânları bol

yerlere göç veren bir şehirdir. Uşak ve çevresinde gayrimüslim nüfusa rastlanamamasının nedeni de ticari imkânların sınırlılığı ve o dönemlerde kentin ekonomik sıkıntı içinde olmasıdır (Erdoğan,189).

1671'de Uşak'a gelen Evliya Çelebi, seyahatnamesinde, kent nüfusunu 15.000 olarak vermektedir. Bu nüfus içinde Rum ve Ermenilerin olduğu, ancak buna karşı Yahudi nüfusa rastlanmadığını belirtmektedir (Çelebi, C3,1993: 175).

1838 yılında Uşak'a gelen Fransız gezgini Charles Texier'in yazdıklarına göre Uşakta bulunan 1500 haneden 250'si Rum ailelere, 200'ü de Ermeni aileye aittir. Yani nüfusun üçte ikisi Türklerden oluşurken, üçte biri Gayrimüslim ailelerden oluşmaktadır. Texier'in belirttiğine göre 'Türkler arazi sahibidir. Rumlar sanat ve ticaret işleriyle uğraşır' (Taylan, 2007: 71).

1868 yılında Batı Anadolu'ya gelen Comte A'de Mousteir tarafından ,Uşak kazası nüfusunun 15.000 olduğu belirtilmiştir (Tutsak, 1998: 72).

1890 tarihli Hüdavendigâr(Bursa) Vilayeti salnamesine göre ise, kent nüfusu 12.684 dir.

1890 'da Uşak'a gelen Cuniet tarafından da, kazanın nüfusu 76.269 olarak açıklanmış ve bu sayı Müslüman , Rum ve Ermeni nüfus da katılarak toplam olarak verilmiştir (Solak,2002: 51).

Topluluk Adı	Nüfus
Müslümanlar	72.466
Rumlar	2.384
Ermeniler	1.414
Toplam	76.264

Tablo 2,2;1890 Yılında Cuniet tarafından belirlenmiş olan nüfus durumu (Solak, 2002: 52)

1893 yılında Osmanlı Devletinde yapılan genel nüfus sayımına göre Uşak kazasının toplam nüfusu 74.492 olarak belirtilmiştir (Tutsak, S.,1998: 72)

Topluluk Adı	Nüfus
Müslümanlar	71.605
Rumlar	1.432
Ermeniler	660

Katolikler	773
Diğerleri	22
Toplam	74.492

Tablo 2,3; Uşak'ta 1893 yılında yapılan nüfus sayımı değerler (Tutsak,S. 1998, s.72)

1890-1927 yılları arasında Uşak nüfusu sayısal olarak fazla değişime uğramasa da, nüfus yapısında bazı değişiklikler olmuştur. 93 harbi diye anılan 1877-78 yıllarında Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra, kente Deliorman ve Eflak bölgelerinden göçen aileler gelmiştir.(Tümer, 244) Bunun ardından 1902 yılında kente bir miktar Girit göçmeni, 1917'de 700 kadar Rum göçmeni yerleşmiştir (Tutsak, 1998: 75).

1904 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamelerinde Uşak kazasının toplam nüfusunun 85.594 Müslüman ve 3.551 gayrimüslim olmak üzere 89.145 olarak belirtilmiştir (Tutsak, 1998: 73; Tümer, 1971: 32).

Tüm Anadolu kentlerinde olduğu gibi, 1950 yılından sonra il merkezine göçler başlamıştır. Kent hızla büyümüştür. Bu hızlı büyümede 1966 yılında açılan İzmir-Ankara karayolunun Uşak üzerinden geçmesinin etkisi oldukça fazladır.

2.6.1.2.Cumhuriyetin ilk yıllarında nüfus

Cumhuriyetin kuruluş yılında Uşak'ta 2.928 Rum, 948 Ermeni, ve 53 diğer Gayrimüslimin bulunduğu yazılmaktadır. Gayrimüslim nüfusun mübadele döneminde tamamına yakını kentten ayrılmıştır. Kente yerleştirilen mübadillerin sayısı 100 hane olarak belirlenmiştir. Cumhuriyet sonrası Rumlar gidiyor ve yerlerine Yunanistan'dan gelen Türkler yerleşiyorlar. Mübadiller Uşak belediyesi tarafından Rumların evlerine yerleştirilmişlerdir.

1924 tarihli Türk Ticaret Salnamesi'ne göre Uşak merkezinin nüfusu 15 bin ,1926 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi'ne göre ise 91.298 olarak belirlenmiştir (Atış, Bolat, 1998: 19).

Cumhuriyet döneminde ilk kez 28 Ekim 1927 yılında yapılan sayıma göre Kütahya vilayetinin kazası olan Uşak nüfusu 88.665 olarak belirtilmiştir.(Tutsak, 1998, s.74) Uşak şehir merkezinin o yıllarda toplam nüfusu ise 16.967'dir. Bu nüfusun 16.923 'ü Müslüman Türk, 11'i Katolik,4'ü Ortodoks, 25 Hristyan, 4'ü Musevi'dir. (Karaman, Bayraktar, Akcanlı, Solak, 2005, s.36)

Balkan Savaşında kaybedilen insanlar kentin toplam nüfusunun 1904 yılına göre azalmasına neden olmuştur. Bu durum savaşta kaybedilen insanların erkek olmasından dolayı kadın-erkek sayısı arasında dengesizliklerle birlikte ziraatın gerilemesine ve yoksulluğun artmasına da neden olmuştur. Ve bu durum 1950'li yıllara kadar sürmüştür (Taylan, 2007: 34).

1950 sonrasındaki yıllarda Uşak şehir nüfusu hızlı artış sürecine girmiştir.1955-1985 yılları arasında şehir nüfusu 4 kat artış göstermiştir. Bu artışın nedeni Uşak'ın Kütahya'dan ayrılarak bağımsız il haline gelmesidir. Böylece şehirde yeni kamu kuruluşları açılmış ve il merkezi sosyal ve ekonomik yönden hızla kalkınmıştır.1960'lı yıllardan itibaren şehirde dericilik ve tekstilin gelişmesi, şehirde nüfus artışına neden olmuştur. Fakat 1990'lı yıllardan sonra şehirde dericilik yapan işletmelerin kapanması sonucu nüfus artış hızını yavaşlatmıştır (Karaman,A., Bayraktar,K., Akcanlı, F.,Solak, E., 2005: 36).

Yıllar	Toplam Nüfus	Nüfus artışı	Yıllık Nüfus ArtışıYüzdesi
1927	88.643	---	---
1935	97.226	8.583	0.44
1940	100.585	3.359	0.66
1945	107.335	6.750	0.69
1950	117.645	10.310	0.91
1955	165.374	47.729	3.93
1960	184.753	19.379	4.70
1965	190.536	5.783	4.47
1970	210.512	19.976	6.12
1975	229.679	19.167	5.25
1980	274.224	17.545	4.40
1985	271.261	24.07	4.70
1990	290.283	19.022	3.85
1997	315.950	25.667	2.34

Tablo 2,4; 1927-1997 yılları arası toplam nüfus artışı (Şişman, Tutsak ,2005: 55)

Uşak'tan göçler genellikle insanların geçimlerini sağlamak için daha uygun yerlere gidip, gittikleri yerlerde iş bulup, çeşitli imkânlarından faydalanmak amaçlı olmuştur. Uşak'tan 19. yy.da göç olaylarına çok fazla rastlanmamıştır. Fakat 20. yy.'ın ilk çeyreğinde Uşak'tan diğer ülkelere(özellikle Yunanistan'a)diğer ülkelerden de Uşak'a önemli göç olayları görülmüştür.1920 yılında şehir nüfusu 20.000 kişi idi. Bunların 2.919'u Rum,948'i Ermeni

olmak üzere 3.920'si gayrimüslimdir. Bu gayrimüslim nüfusun tamamı 1 Eylül 1922 yılında Uşak'ın düşman işgalinden kurtulmasından sonra şehri terk ederek Yunanistan'a kaçmışlardır. (Bilgen, 85-86) Rum ve Ermenilerin Uşak'tan ayrılmasının üzerine onların yerine mübadele anlaşmasına göre Manastır, Selanik ve Kosova'dan getirilen Batı Trakya Türkleri yerleşmişlerdir (Tutsak,1998: 73).

Uşak Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren kendi kaynaklarını kullanarak yerel sanayisini kuran ve geliştiren bir şehirdir. Sanayisini gün geçtikçe geliştirmiş ve sanayinin gelişmesiyle sürekli insan gücü aranmış, bu da şehrin dışa göç vermesini azaltmıştır. Fakat 1950 yılından sonra il ekonomisinin durgunluğu, yeterli iş imkânının olmaması, tarımda traktör kullanılmasının başlaması gibi nedenlerle şehir dışına göçler başlamıştır.1960-1965 li yıllarda da göçler devam etmiştir fakat köy ve kasabalarda dokumacılığın gelişmesi ve tarım araçları yapımı gibi nedenlerle göçler biraz daha azalmıştır. 1973 yılında Uşak kalkınmada öncelikli yöreler kapsamına alındığından dolayı sanayiciler devlet kredilerinden yararlanmak amaçlı şehir merkezinde yatırımlar yapmışlar bu da dışa göçleri belirgin ölçüde azaltmıştır (Çankaya, 1982-84: 7497).

Kent, 1953 yılında Kütahya ilinden ayrılarak il olmasıyla birlikte daha hızlı gelişmiştir. Daha sonraki yıllarda dericilik ve tekstil sektöründe de önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Son yıllara yine tekstil ve Seramik üzerine yapılan gelişmeler şehrin daha da büyümesine ve gelişmesine neden olmuştur. Bu gelişmeler şehrin nüfusunun son 70 yılda 7 kat artmasına neden olmuştur.

Kent merkezinde durum böyle iken kırsal nüfusta göçler nedeniyle nüfusta artış çok fazla yoktur (Özav, 2005: 40).

Günümüzde Uşak'ta sanayide olan gelişmeler ve yatırımlar işçi ihtiyaçlarını getirdiği için iş bulmak amaçlı yapılan dışarıya göçlerin oranları oldukça azalmıştır.(Tablo 2.4)

TUIK'den alınan bilgiye göre Uşak nüfusunun 2009 yılında nüfusu 335.860'dır (Karaman, Bayraktar, Akcanlı,Solak, 2005: 40).

2.6.2.Ekonomik Yapı

2.6.2.1.Dokumacılık ve Halıcılık

Uşak, Kula ve dolayları halıcılıkla uğraşan ve halıcılıktan geçimini sağlayan yörelerimizdendir.

İlk olarak Orta Asya'da eski Türk yerleşmelerinde oluşturulan halıcılık bir ev ve aynı zamanda el sanatıdır (Atalay, 1967: 35). Uşak'a halıcılık sanatı Orta Asya'dan göçen Yörükler tarafından getirilip, öğretilmiştir ve daha sonra da halkın geçim kaynağı haline gelmiştir.

16. yüzyıldan önce halı ve kilim dokuma işi yalnız kadınlara ait bir sanat olduğu ve ekonomik sıkıntıda olan ailelerin evde dokudukları halıların Halı pazarında sattıkları bilinmektedir. (Sunucu, 1967: 40)

Şekil 2.93; Özgün Uşak Halısı Dokunurken çekilmiş bir fotoğraf (Sunucu, 1967: 41)

O.Aslanapa'nın 'Türk Sanatı' adlı eserinde aktardığı bilgiye göre 16.yüzyıl da Uşak ve çevresinde dokunan halılarla Türk halı sanatında parlak bir devir başlamıştır.. Bu dönemdeki en yaygın halı tipi madalyonlu ve yıldızlı olanlardır. Evliya çelebi madalyonlu ve yıldızlı halılar için; '*sanayide meşhur Uşşak halısı ancak Acem İsfahanında ve Mısır şehrinde işlenir*' demektedir. Uşak halılarındaki bu motifler, Tebriz halılarındaki motiflerle benzerlik gösterir (Aslanapa, 1987: 147).

Şekil 2.94; Yıldızlı ve post motifli halı örneği (Sayan, 1997: 14-15)

El dokumacılığının, özellikle de Uşak halılarının ekonomik ve sosyal hayatta çok büyük yeri vardır. Şehir halkının en önemli uğraşı ve geçim kaynağı dokumacılıktır. Osmanlı Dönemi'nde adını verdiği halılarıyla ün yapan kent, sanat tarihimizde dokumacılıkla da bir yere sahiptir.(Tutsak,2001, s.121) Kilimler kasaba ve köylerde üretilirken öncelikle kullanım amaçlı dokunmuş, daha sonraki dönemlerde ticari amaç ön plana çıkmıştır.(İnce, 2005, s.13) Evliya Çelebi Uşak halılarını anlatırken ' nakş-ı bukalemun ve ibretnumun' sözü ile halıların çok renkte ve güzellikte olduklarından söz eder (Çelebi, C8, 1993: 167).

Şekil 2.95; 1960'lı yılların öncesinde Uşak Halı'sının değerini artıran kökboyanın yapıldığı boyahaneden görünüş. (Sunucu, 2001: 29)

Şekil 2.96; Uşak'ta el dokumasının sanayiye dönüştüğünü gösteren, 1930'lu yıllarda çekilmiş olan bir fotoğraf (Sunucu, 2001: 30)

Şekil 2.97; Uşak'ta halı dokunurken çekilmiş bir fotoğraf (Sunucu, 2001: 47)

Fransız Gezgin Charles Texier'in Küçük Asya adlı kitabında, Uşaklıların 'delik kilim' adlı bir tür kilim dokuduklarından bahsedilmektedir (Tümer, 1971: 143).

Uşak'ta dokunan halılar saray ve camilerde kullanılmak ve ihraç edilmek amacıyla üretilmiştir.

Sayan'ın (1997) yazdıklarına göre, halı ve kilimler evlerin uygun yerlerinde kurulan tezgâhlarda, el ile üretilmekte ve ev hayatının vazgeçilmez bir parçası olarak görülmektedir. Uşak evlerinin zemin katlarında tabanı kayrak döşemeli hayatlar ve çok geniş tutulan sofalar, çözümlü işleri ve halı tezgâhları için uygun mekânlar halinde düzenlenmiştir. Mümkün olduğunca geniş ve bahçe içine açılan, pencerelerden ışık alan mekânlar olarak düzenlenmesine dikkat edilmiştir (Sayan, 1997: 13).

18.yüzyıl sonlarından itibaren üretimin daha çok Avrupa pazarının denetimi altına girmesiyle, Uşak halılarının niteliğinde bozulma ve gerileme dönemi başlamıştır. Batılılaşma süreci halı sanatında özdeki değerlerimizin yok olmasına neden olmuştur. Desenlerin Avrupa beğenisine sunulacak olması nedeniyle zamanla daha kaba motifler kullanılmaya başlanmış, bu da taleplerin azalmasına neden olmuştur. Zamanla halı üretiminde el dokumacılığının yerini makinelerin alması, halı dokuma sanatının devam etmesini engellemiştir (Sayan, 1997: 14).

Haşim Tümer'in 'Uşak Tarihi' adlı kitabında yazdıklarına göre, Uşak kenti üç büyük yangın(1867-1894-1922) ve birkaç kez sel ve deprem felaketlerine maruz kalmıştır. Bu felaketlerden sonra evleri hasar gören ya da yıkılan Uşaklılar, o dönemde halı tüccarlarının açtıkları kredilerle evlerini yeniden yapmış ve bu kredileri de halı dokuyarak ödenmiştir (Tümer, 1971: 144-145).

3.UŞAK MERKEZİ KENTSEL SİT ALANININ DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.Çalışma Alanının Tanımı

Çalışma alanı olarak Uşak kent merkezinde yer alan ve Kentsel sit alanı olarak belirlenen bölge seçilmiştir. Ancak tezde kentin geçmişini ve kimliğini yansıtan, dolayısıyla kentin en eski yapılarının bulunduğu bu alanın sınırları biraz daha genişletilerek çalışılmıştır.

Uşak kentsel sit alanındaki I. grup taşınmaz kültür varlıkları şunlardır;

- Ulu Cami (Köme mahallesi, H.822/M.1419)
 - Burma Cami (Köme mahallesi, H.980/M.1572)
 - Kara Ali Camii (Özdemir mahallesi, H.925/M.1518-19)
 - Ali Ağa Camii (Işık mahallesi, H.1261/M.1845)
 - Kurşunlu Camii (Aybey mahallesi, H.1174/M.1760)
 - Kırık Minareli Camii (Küçük Çarşı, H. 1268/M.1851)
 - Keleter Camii (Bozkurt Mahallesi, yapılış tarihi bilinmemektedir)
 - Hacı Kemal Türbesi (Köme Mahallesi, H.1321/M.1903)
 - Paşa Han (Özdemir Mahallesi, H.1314/M.1898)
 - Halitoğlu Hanı (Bozkurt Mahallesi, H.1310/M.1892)
 - Deve Hanı (İslice Mahallesi, yapılış tarihi bilinmemektedir)
 - Bedesten (Özdemir Mahallesi, 1901)
 - Müderris Hacı Ahmed Efendi Kitaplığı (Özdemir mahallesi, H.1326/M.1909)
 - Birinci Arasta-İkinci Arasta (Özdemir Mahallesi, H.1877)
 - Ali Ağa Çeşmesi (Sarayaltı mahallesi, H.1202/M.1788)
- (Koçan, 2012)

3.2Çalışma Alanı ile ilgili Analizler

3.2.1.Fiziksel Analizler

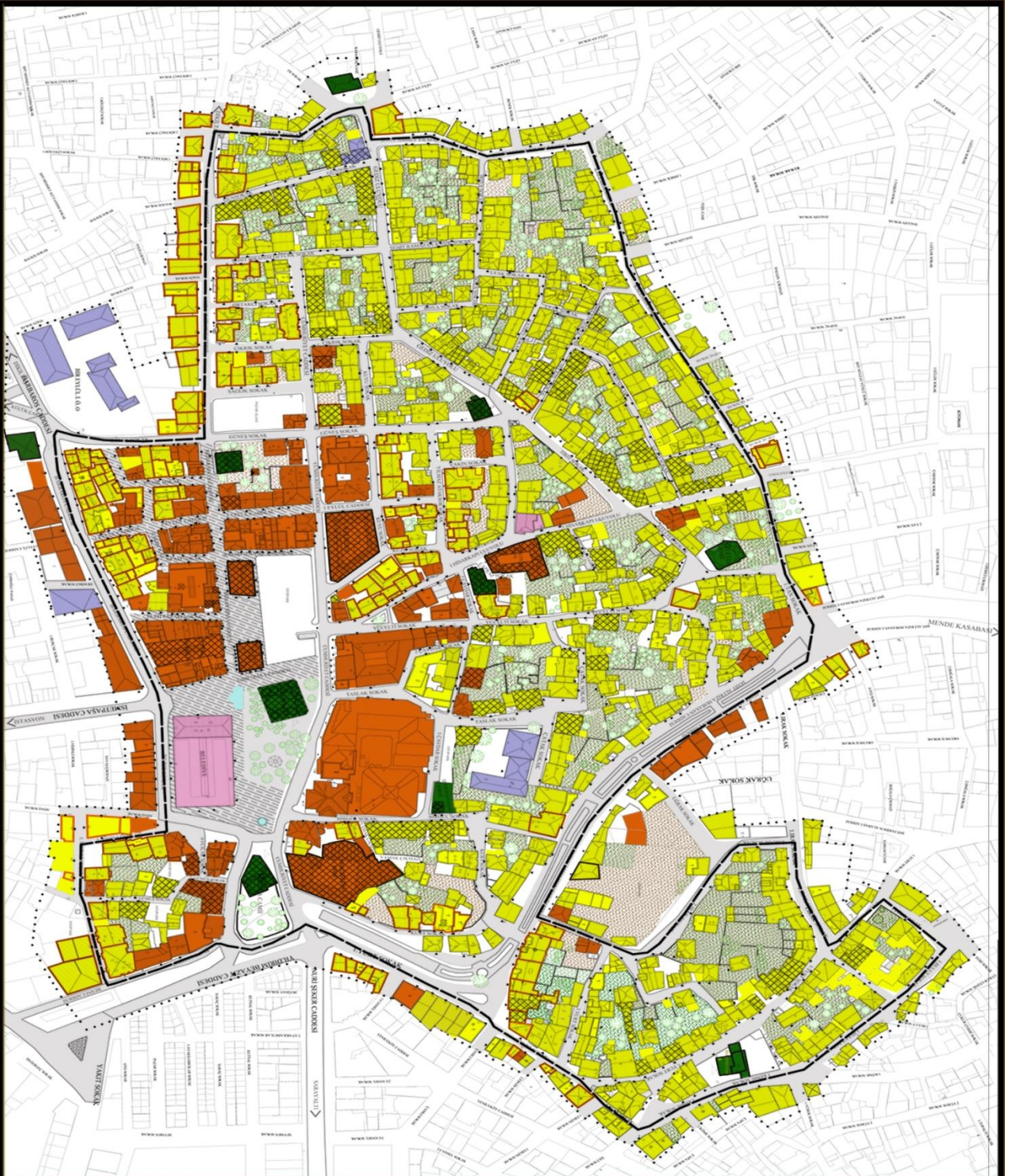
Çalışma Alanında toplam 904 adet yapı bulunmaktadır. Bu alanda bulunan yapılar işlev durumu, kat adedi durumu, yapı malzemeleri durumu, tarihi değerlilik durumu, değişmişlik durumu, strüktürel durum, yapı kullanım durumu, doluluk-boşluk, mülkiyet durumu ve tarihi dönem durumlarına göre incelenmiştir.

3.2.1.1.İşlev Durumu Analizi

Çalışma alanında bulunan 904 adet yapı incelendiğinde 6 adet başlık ortaya çıkmaktadır. Bunlar; %1.33'ü şekil 3.1' de koyu yeşil renkte gösterilen dini yapılardır.%64,03'ü Konutlar Şekil 3.1'de sarı renkte gösterilen konuttur. Genel olarak bakıldığında, konut dokusu, ticaret ve diğer birimlerden ayrı olarak, çalışma alanının kuzey-batı ve kuzey-doğu bölümünde yer

almaktadır. Diğer bir deyişle Özdemir, Işık ve Köme mahalleleri çoğunlukla konuttan oluşmaktadır.

Yapıların, %18,3'ü şekil 3.1'de koyu turuncu renk ile ifade edilmiş ticaret yapılarıdır. Ticaret yapılarının bulunduğu bölümler genellikle Uşak Belediyesi, bedesten, arasta ve çevresinde yer almaktadır. Yani genelde Özdemir mahallesinde yer almaktadır. %15.55'i sarı üzerinde turuncu kare ile ifade edilen, konut ve ticaret işlevlerinin birlikte buldukları yapılardır. Bu yapılar genellikle zemin katlarında ticaret, üst katlarda konut olarak kullanılmaktadır. %0.48'i mavi renk ile ifade edilmiş olan yapılar eğitim yapısı, % 0.24'ü ise pembe renk ile ifade edilmiş kamu yapısı olarak kullanılmaktadır.

Şekil 3.1 : Çalışma alanı içerisindeki işlevsel dağılımı gösteren harita(Sedef Karakozak, 2011)

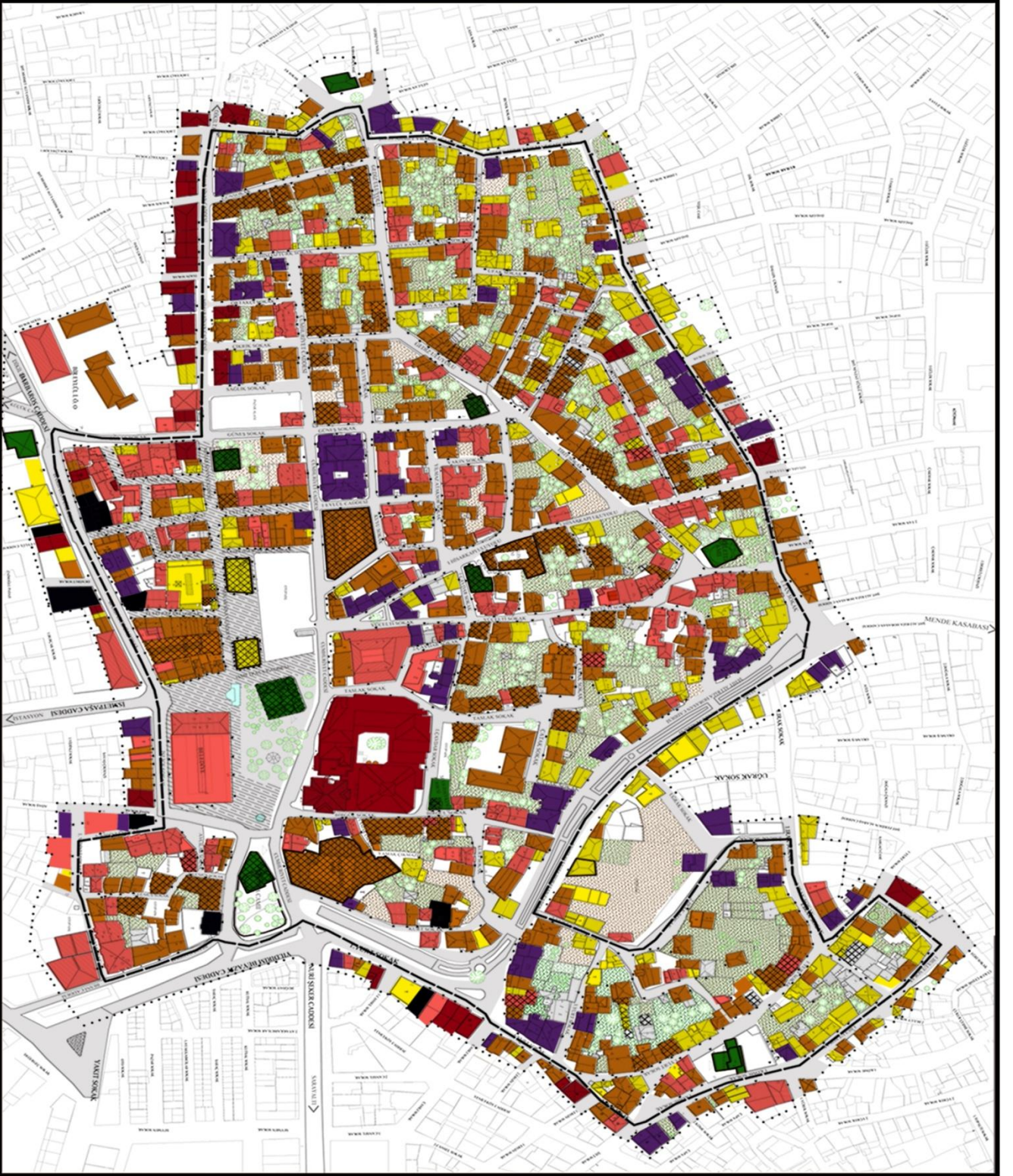
<p>İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON YÖKSEK LİSANS PROGRAMI</p>																									
<p>UŞAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ YÖKSEK LİSANS TEZİ ARALIK, 2013</p>																									
<p>DANIŞMAN: DOÇ. DR. EGE ULUCA TÖMER HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK</p>																									
<p>ANALİZ PAFTALARI</p>																									
1	İŞLEV DAĞILIMI (0:ÇİTK:1:1000)																								
<table border="0"> <tr> <td></td> <td>DİNİ YERLER (11-4,13)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>KONUT (57-8,6,8)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>TİCARET (15,8,18,3)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>KONUT-TİCARET (25-4,15,5)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>EĞİTİM (6-5,9,8)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>KAMU (2-5,9,20)</td> </tr> </table>			DİNİ YERLER (11-4,13)		KONUT (57-8,6,8)		TİCARET (15,8,18,3)		KONUT-TİCARET (25-4,15,5)		EĞİTİM (6-5,9,8)		KAMU (2-5,9,20)												
	DİNİ YERLER (11-4,13)																								
	KONUT (57-8,6,8)																								
	TİCARET (15,8,18,3)																								
	KONUT-TİCARET (25-4,15,5)																								
	EĞİTİM (6-5,9,8)																								
	KAMU (2-5,9,20)																								
<table border="0"> <tr> <td></td> <td>KENTSEL SİT ALANSI SINIRI</td> </tr> <tr> <td></td> <td>ÇALIŞMA ALANI SINIRI</td> </tr> <tr> <td></td> <td>KAMU GÖRÜŞ VE İNFAKATLARI</td> </tr> <tr> <td></td> <td>TİCARETİ ANLISAL YAPILAR</td> </tr> <tr> <td></td> <td>TİCARETİ SİTİL SİMAKLIK GÖRÜNLERİ</td> </tr> <tr> <td></td> <td>TİCARET ÖNERİ YAPILAR</td> </tr> <tr> <td></td> <td>BAHÇE ÖNERİ YAPILARI</td> </tr> <tr> <td></td> <td>BAHÇELER</td> </tr> <tr> <td></td> <td>AĞAÇLAR</td> </tr> <tr> <td></td> <td>YOLLAR</td> </tr> <tr> <td></td> <td>YAVAL İSTİBRAF YOLLAR</td> </tr> <tr> <td></td> <td>ÇİŞMELER</td> </tr> </table>			KENTSEL SİT ALANSI SINIRI		ÇALIŞMA ALANI SINIRI		KAMU GÖRÜŞ VE İNFAKATLARI		TİCARETİ ANLISAL YAPILAR		TİCARETİ SİTİL SİMAKLIK GÖRÜNLERİ		TİCARET ÖNERİ YAPILAR		BAHÇE ÖNERİ YAPILARI		BAHÇELER		AĞAÇLAR		YOLLAR		YAVAL İSTİBRAF YOLLAR		ÇİŞMELER
	KENTSEL SİT ALANSI SINIRI																								
	ÇALIŞMA ALANI SINIRI																								
	KAMU GÖRÜŞ VE İNFAKATLARI																								
	TİCARETİ ANLISAL YAPILAR																								
	TİCARETİ SİTİL SİMAKLIK GÖRÜNLERİ																								
	TİCARET ÖNERİ YAPILAR																								
	BAHÇE ÖNERİ YAPILARI																								
	BAHÇELER																								
	AĞAÇLAR																								
	YOLLAR																								
	YAVAL İSTİBRAF YOLLAR																								
	ÇİŞMELER																								
<p>0:ÇİTK:1:1000</p> <p>1:1000</p> <p>0:ÇİTK:1:1000</p>																									
<p>Uşak Belediyesi tarafından hazırlanan 2011 tarihli hahuzur haritasına referans alınarak yapılmıştır.</p>																									

3.2.1.2.Kat Adedi Analizi

Çalışma alanında bulunan yapılar, kat adetlerine göre incelendiğinde yedi adet başlık ortaya çıkmaktadır. Bunlar; tek katlı yapılar; zemin üzerinde bir kat bulunan yapılar (zemin+1); zemin üzerinde iki kat bulunan yapılar (zemin+2);zemin üzerinde üç kat bulunan yapılar (zemin+3);zemin üzerinde dört kat bulunan yapılar (zemin+4) ve zemin kat üzerinde beş ve beşten fazla kat olan yapılar (zemin+5 ve üzeri) olarak incelenmiştir. Ayrıca alanda üzerinde T harfi ile gösterilmiş yapılar teraslı, B harfi ile gösterilmiş olan yapılar ise bodrum katı olan yapılardır.

Şekil 3.2' de gösterilen yapılardan; koyu yeşil olarak gösterilmiş olan anıtsal yapılar %1.21 (11 adet); açık sarı olarak gösterilmiş tek katlı yapılar %21,79 (183 adet); koyu sarı renginde gösterilmiş zemin+1 yapı %46,01(416 adet); pembe renkte gösterilmiş zemin+2 yapılar %18,6 (169 adet); koyu mor renkte gösterilmiş zemin+3 yapılar %8.2 (75 adet); bordo renkte gösterilmiş zemin+4 yapılar %3.2(29 adet) ve siyah renkte gösterilmiş olan zemin+5 ve üzeri olan yapılar %0.7 (7 adet) kadardır.

Kent içerisinde kat adedi ve gabari çalışmasına bakıldığında, alanda bulunan yapıların büyük yüzdesinin imar planında verilmiş olan kat yüksekliği ve gabari ölçülerini aşmamaktadır. Bu durum kentte yaşayanlar için olumlu etkiler yaratır.

Şekil 3.2: Çalışma alanında kat adedini gösteren harita (Karakozak, 2012)

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UŞAK KENTSEL SIF ALANI KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARALIK, 2013

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EGE ULUÇCA TÜRKER
HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK

ANALİZ PAFTALARI
2 KAT ADEDİ ÖlçEK: 1/1000

ANİSAL KATLI (%2,2)
İK KATLI (%8,2)
ZİNSİ-1 (%16 - %40,0)
ZİNSİ-2 (%16 - %18,6)
ZİNSİ-3 (%17,5 - %8,82)
ZİNSİ-4 (%29 - %32)
ZİNSİ-5 VE ÖZEL (%7)
TİKS
BOBİLM

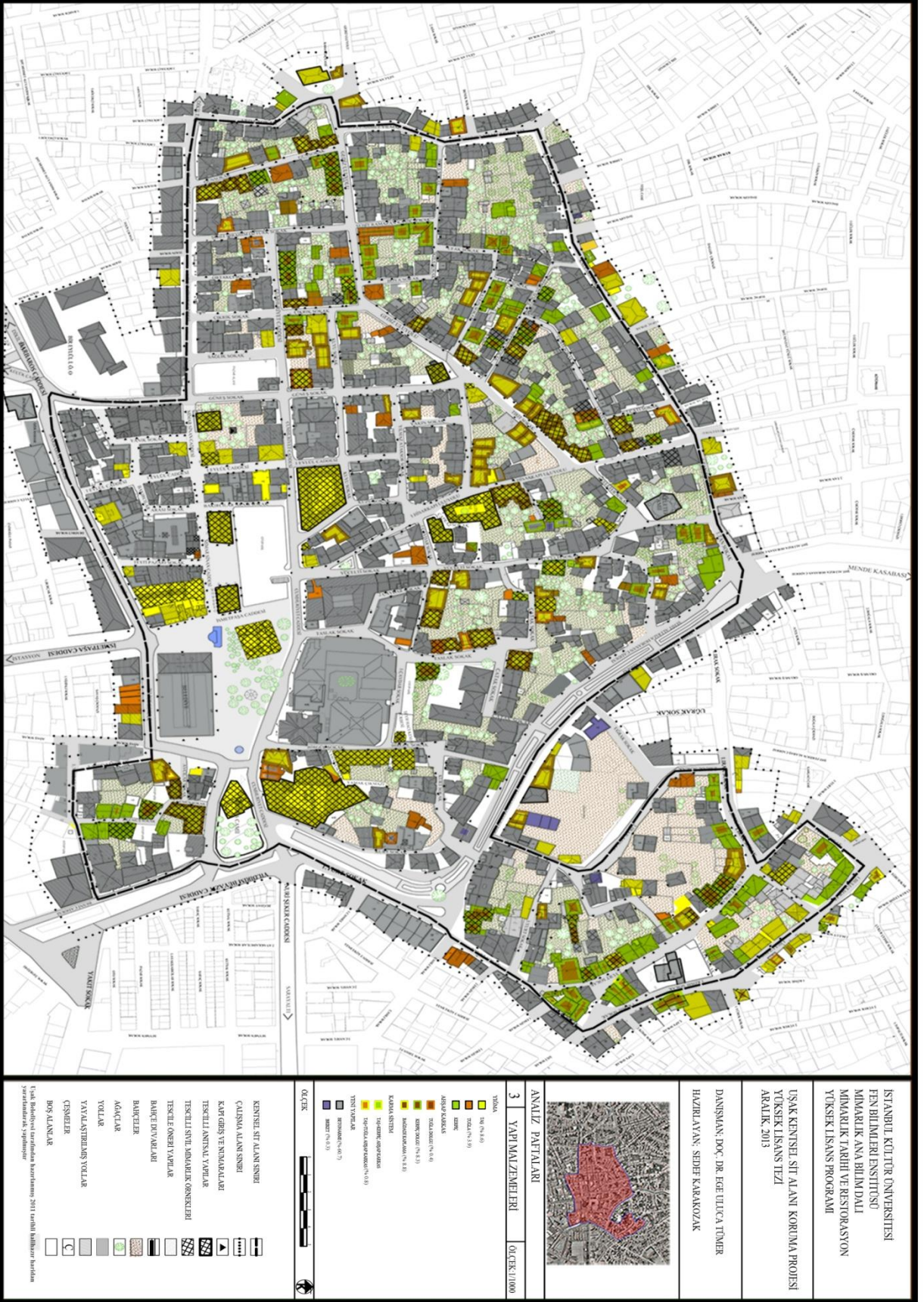
ÖLÇEK	ÖLÇEK: 1/1000
KENTSEL SIF ALANI SINIRI	[Symbol]
ÇALIŞMA ALAN SINIRI	[Symbol]
KAYIĞIŞ VE NİVAHALARI	[Symbol]
TESİLLİ ANİSAL YAPILAR	[Symbol]
TESİLLİ SIF ALANLARIN ÖZELLİKLERİ	[Symbol]
TESİLE ÖNERİ YAPILAR	[Symbol]
BÜYÜK DUVARLARI	[Symbol]
BÜYÜKLER	[Symbol]
AĞAÇLAR	[Symbol]
YOLLAR	[Symbol]
YAYLAŞTIRILMIŞ YOLLAR	[Symbol]
ÇEVRELER	[Symbol]

Tablo: Bölgesel tanımlarda kullanılan 2011 nüfus tahmini verilerinden yararlanılarak yapılmıştır.

3.2.1.3.Yapı Malzemeleri Durumu Analizi

Alanda bulunan yapılar yapı malzemelerine göre incelenmiş ve belirli başlıklara ayrılmıştır. Bu başlıklara göre taş, ahşap, kerpiç, tuğla ve briket olmak üzere ana başlıklar, aynı zamanda birden fazla malzemenin bir arada kullanılmalarıyla da alt başlıklar ortaya çıkarılmıştır. Bu duruma göre şekil 3.3' de belirtildiği gibi % 8,6 yalnız taş malzemenin yapılmış yapılar(sarı renkte); % 8,8 taş ve ahşap malzemenin bir arada kullanıldığı yapılar(sarı renk üzerinde kahverengi çerçeve); % 0,8 taş ve tuğla malzemenin bir arada kullanıldığı yapılar(sarı renk üzerinde turuncu çerçeve); % 0,4 ahşap ve tuğla malzemenin bir arada kullanıldığı yapılar (kahverengi üzeri turuncu çerçeve);% 8,3 ahşap ve kerpiç bir arada kullanılan yapılar(kahverengi üzeri yeşil çerçeve); % 5,7 kerpiç malzemenin yapılmış sadece çatıları ahşap yapılar(yeşil renkte); % 3,9 tuğla yapılar (turuncu renk);% 0,6 briket (koyu mavi renkte); % 0,3 briket ve betonun birlikte kullanıldığı yapılar(mavi renk üzeri gri çerçeve), % 60,7 betonarme yapılar (gri renkte) yer almaktadır.

Çalışma alanında betonarme yapıların fazla olması orada yaşayan insanların özgün yapıları ya da yapılarının malzemelerini yok etmişler demektir. Bu da kentin koruma konusunda bilinçsiz olduğu sonucunu getirir.

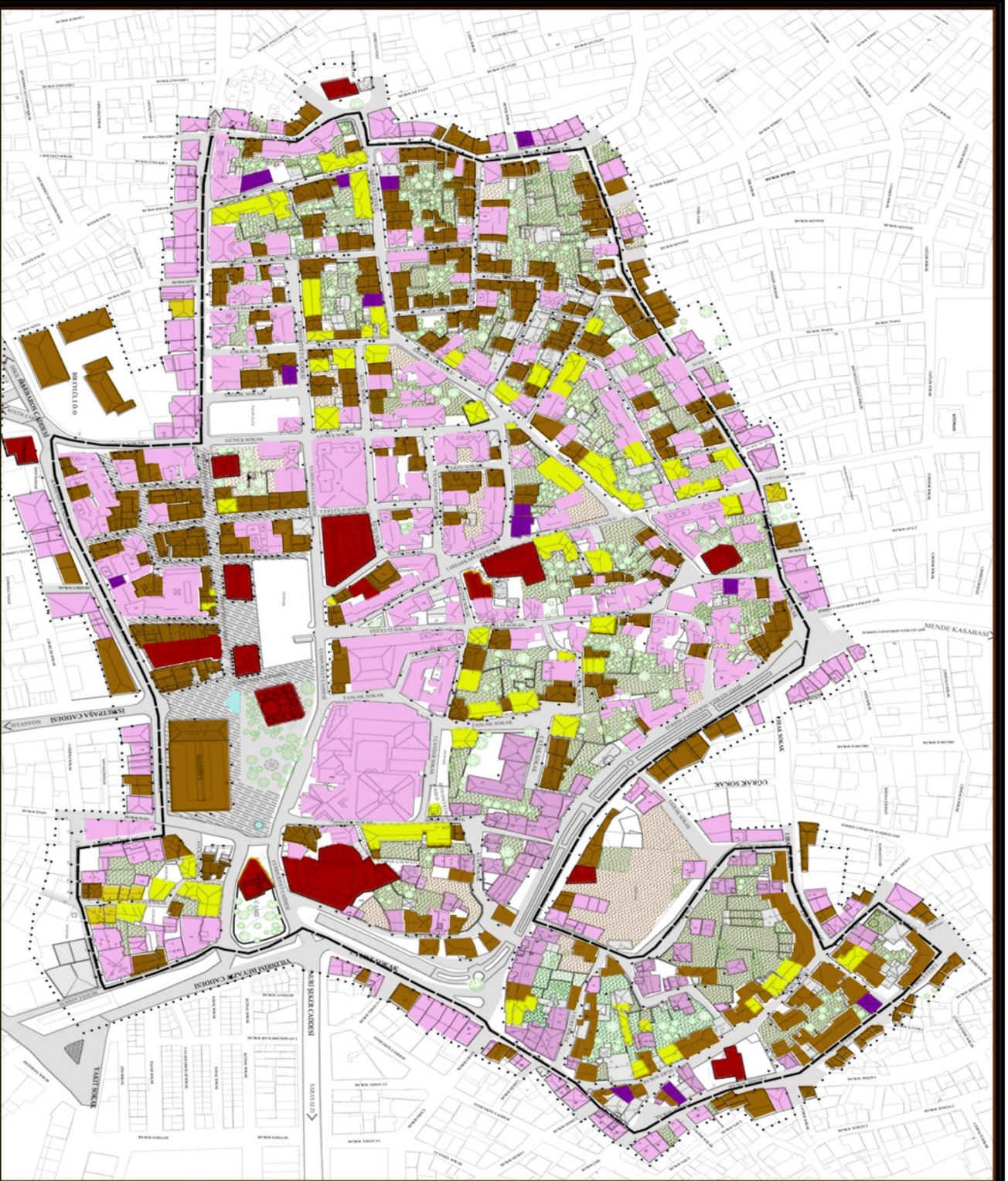
3.2.1.4. Tarihi Değerlilik Durumu Analizi

Alanda tarihi değerlilik durumu incelenirken beş adet başlık oluşturulmuştur. Bu başlıklar; Şekil 3.5’de, bordo renkte ifade edilmiş olan anıtsal yapılar %1.38 (15 adet); sarı renkte ifade edilmiş olan tescilli yapılar %6.9 (77 adet); koyu mor renkte ifade edilmiş olan tescile öneri yapılar % 1.1(13 adet); kahverengi tonunda ifade edilmiş olan çevreye uyumlu yapılar % 24,8 (275 adet); pembe renkte ifade edilmiş olan çevreye uyumsuz yapılar ise % 65,9 (524 adet) oranlarında yer almaktadır.

Alanda anıtsal yapıların sayıca fazla olması (15 adet) ve bu yapıların günümüze kadar ulaşabilmiş olması kent için değer sayılan unsurlardandır. Aynı zamanda tescilli, tescile öneri ve çevreye uyumlu yapıların alanda yüksek sayıda yer alması da alanın tarihi dokusunun korunmuş olduğunu göstermektedir. Bu da alan için olumlu etkiler yaratmaktadır. Çevreye uyumsuz yapıların oranının yüksek olması (%65- 524) alanda çok büyük sorunlar oluşturmakta ve kentsel sit alanında bulunan tarihi dokunun olumlu etkilerini azaltmaktadır.

3.2.1.5.Değişmişlik Durumu Analizi

Çalışma alanında bulunan yapılara yönelik olarak bu konuda yedi adet başlık oluşturulmuştur. Şekil 3.5’deki haritada, çalışma alanında bulunan yapılardan pembe renkte gösterilmiş çok az değişmiş yapı grubu % 2.67; kırmızı renkte gösterilmiş olan az değişmiş yapı grubu % 12,6; mor renkte gösterilmiş olan orta derece değişmiş yapı grubu % 10,6; mavi renkte gösterilmiş olan çok değişmiş yapı grubu % 3.8 ; sarı renkte gösterilmiş olan yıkılmış yapı grubu sadece 1 adet olup % 0.12 ; açık turuncu renkte gösterilmiş olan yeni restore edilmiş yapı grubu % 3.28 ve koyu gri renkte gösterilmiş olan yeni yapı grubu % 76,5 kadardır.

Şekil 3.4: Çalışma alanı içerisindeki tarihî değerlilik durumunu gösteren harita

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

USAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARALIK, 2013

DANISMAN: DOÇ. DR. EĞE ULUCA TİMUR
HAZIRLAYAN: SEDİR KARAKOZAK

ANALİZ PAFTALARI

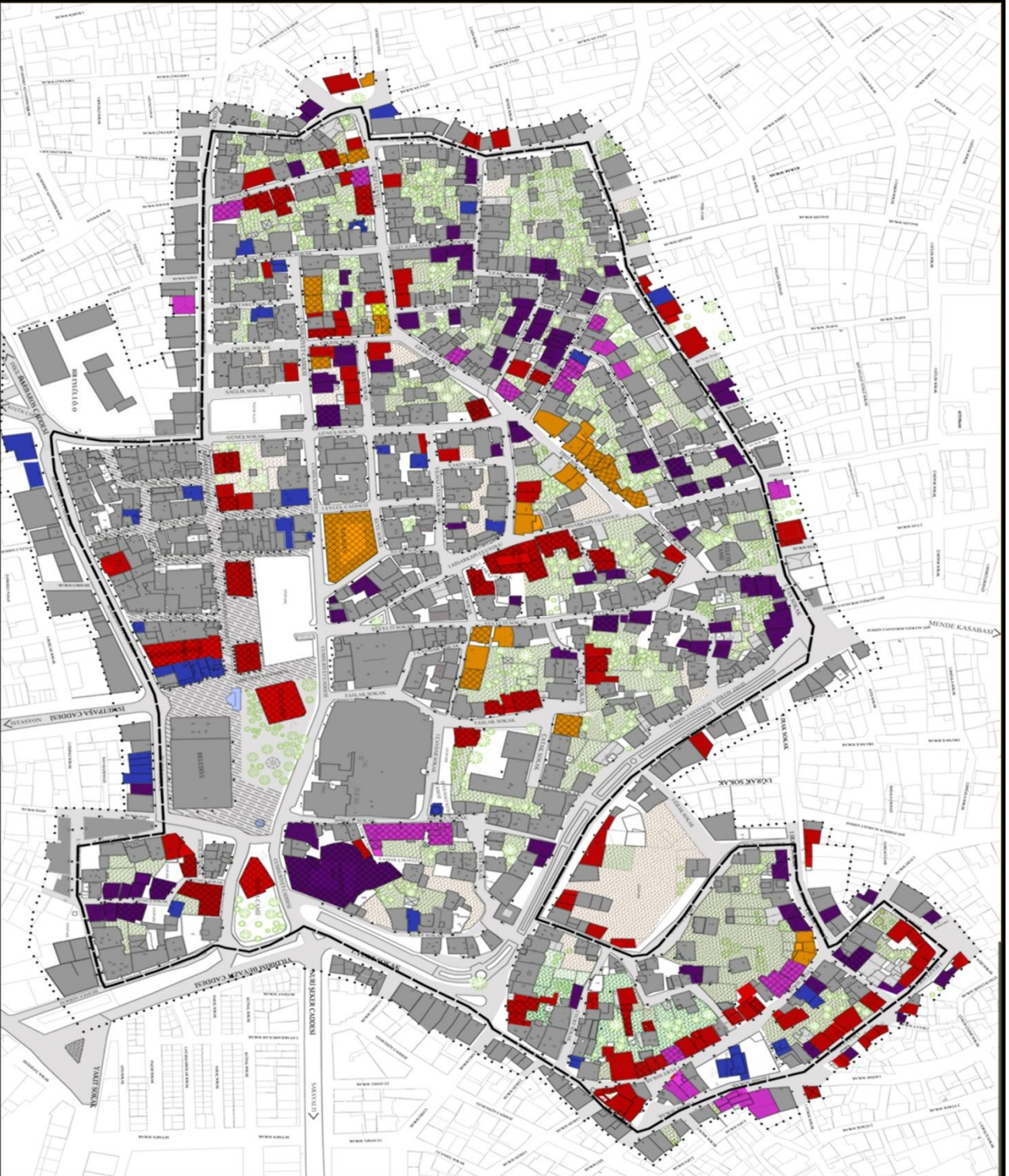
4 TARİHİ DEĞERLİLİK DURUMU Ölçek:1/1000

- Anıtsal Yapılar (S:139)
- Tescilli Yapılar (T:146/9)
- Tescilli Önemli Yapılar (S:141)
- Çerçeve Üyümlü Yapılar (S:140)
- Çerçeve Uyumsuz Yapılar (S:140/9)

ÖLÇEK

- KENTSEL SİT ALANININ BİRİ
- ÇALIŞMA ALANININ BİRİ
- KAYI GİBİSİ VE NİHAZALARI
- TESCİLLİ ANITSAL YAPILAR
- TESCİLLİ SİTİ MİMARLIK ÖRNEKLERİ
- BAĞIÇ DUVARLARI
- BAĞIÇLAR
- AĞAÇLAR
- YOLAĞAŞTIRILMIŞ YOLLAR
- ÇENBECİLER

1/1000 ölçeğinde hazırlanan haritanın 2011 tarihli hâlinde hazırlanmış olduğunu belirtmek istiyoruz.

Şekil 3.5: Çalışma alanı içerisindeki değişimsizlik durumunu gösteren harita (Karakozak, 2012)

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UŞAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARALIK, 2013

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EGE ULUÇA TÖMER
HAZIRLAYAN: SEBİH KARAKOZAK

ANALİZ PAFTALARI
5 | DEĞİŞİMSİZLİK DURUMU | Ölçek: 1/1000

- ÇOK AZ DEĞİŞİMSİZ (22 % 267)
- AZ DEĞİŞİMSİZ (100 % 126)
- ORTA DERECEDE DEĞİŞİMSİZ (72 % 1060)
- ÇOK DEĞİŞİMSİZ (38 % 389)
- YIKILMIŞ (2 % 012)
- YENİ RESTORE EDİLMİŞ (22 % 328)
- YENİ YAPIL (647 % 765)

- ÖLÇEK: 1/1000
- KENTSEL SİT ALANI SINIRI
 - ÇALIŞMA ALANI SINIRI
 - KAPLI GİRİŞ VE NİMAKALARI
 - TİSİTİLLİ ANITSAL YAPILAR
 - TİSİTİLLİ SİYİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ
 - TİSİTİLE ÖNERİ YAPILAR
 - BAİRCE DOVUNARABI
 - BAHÇELER
 - AĞAÇLAR
 - YOLLAR
 - YAVANLAŞTIRILMIŞ YOLLAR
 - ÇİSMELER

Tüm hakları saklıdır. Harita, 2011 tarihli bilgilere dayanarak yenilenmiştir.

3.2.1.6.Strüktürel Durum Analizi

Çalışma alanında bulunan yapıların strüktürel açısından iyi; orta; kötü; yeni yapı; yıkılmış yapı ve restore edilmiş yapı olmak üzere altı başlıkta incelenmiştir. Şekil 3.5’de belirtildiği gibi, sarı renkte ifade edilmiş strüktürel durumu iyi olan %23,4; açık yeşil renkte ifade edilmiş orta durumda olan % 25.4; lacivert renkte ifade edilmiş kötü durumda olan % 31.7; koyu turuncu renkte ifade edilmiş olan yeni yapı % 16.2; açık pembe renkte ifade edilmiş olan yıkılmış yapı % 0.3; açık turuncu renkte ifade edilmiş olan restore edilmiş yapı da %3 kadardır.

Yapılan çalışma sonucu oluşan değerlere göre; yeni yapının fazla olması, geleneksel yapıların yıkılıp yerlerine yeni yapı inşa edildiğini gösterir. Aynı zamanda strüktürel durumu kötü olan yapılara taşıyıcı sağlamlaştırma yapılmaması durumunda harabe hale geleceklerdir. Bu da o yapıların zamanla yıkılarak yerlerine yeni yapılaşmanın olması ya da kamulaştırılarak kendi sahiplerinin yerine başka amaçlarla kullanılması demektir. Yapıların kendi sahiplerinin onları kullanması daha olumlu bir sonuçtur. Restore edilen yapıların olması koruma açısından olumlu iken, bu restorasyonların bazılarının özgün hallerine uygun şekilde yapılmaması kent için büyük kayıptır.

3.2.1.7.Yapı Kullanım Durumu Analizi

Çalışma alanında bulunan yapılar kullanım durumları açısından tamamen kullanılan; kısmen kullanılan ve kullanılmayan/boş yapılar olmak üzere üç adet başlıkta incelenmiştir. Şekil 3.7'de gösterilen, çalışma alanında bulunan yapılardan turuncu renkte gösterilmiş olan tamamen kullanılan yapı grubu % 87.9; pembe renkte gösterilmiş olan kısmen kullanılan yapı grubu % 1.82; mor renkte gösterilmiş olan kullanılmayan yapı grubu da % 10.6 kadardır.

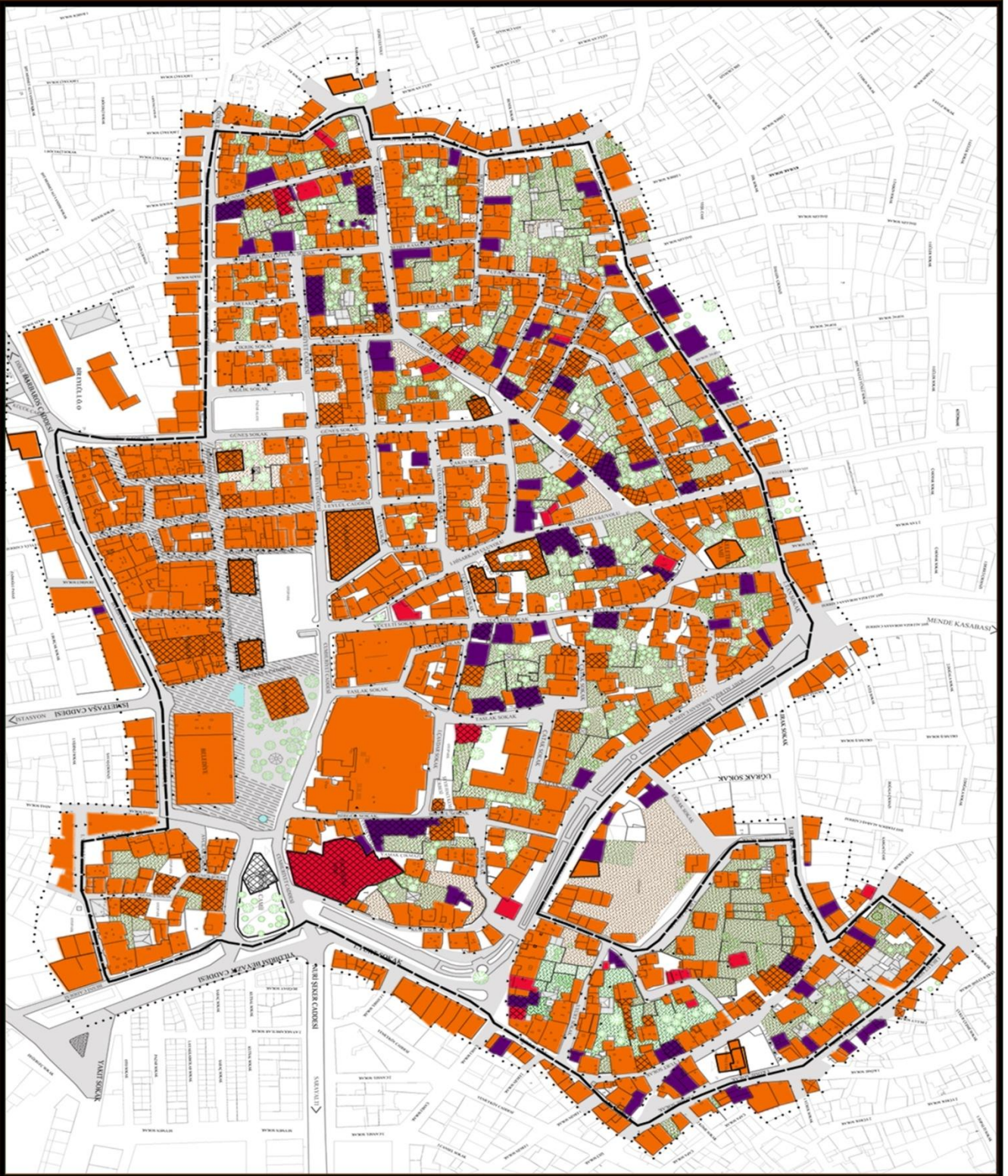
Yapılan çalışma sonucu çıkan değerlere göre tamamen kullanılan yapı sayısının fazla olması, o bölgenin yaşayan bir bölge olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Aynı zamanda yapıların kullanılması, o yapılarda bakım yapılıyor demektir. Bu da yapıların harap olmaya terk edilmediğini ortaya çıkarır ve bu durum kent için olumlu etkiler yaratır.

3.2.1.8.Doluluk-Boşluk Analizi Durumu Analizi

Şekil 3.8'de ifade edildiği gibi, çalışma alanında dolu olan alanlar siyah renkte gösterilmiş olup bu alanlar, yapı ya da yapı ekleridir; gri renkte ifade edilmiş alanlar yollar olup, kaldırımlar ya da yayalaştırılmış yollar da bu gruptandır; beyaz renkte gösterilmiş alanlar ise, boş alanlar olup yıkılmış yapıların yerlerinde bulunan boşluklar, otopark alanları, pazar alanı, bahçeler gibi alanlardır.

Çalışma alanında yapılan değerlendirme sonucu; Alanda bulunan yıkılmış yapıların ya da daha önce orada hiç yapı yapılmamış olan boş parseller, boş kalması durumunda depo ya da çevreye uyumsuz ekler yapılar ya da alan için gelecekte yerlerine bulunduğu tarihi çevreye aykırı yapı yapılması olasılığı düşünüldüğünde olumsuz etki yaratmaktadır. Aynı zamanda bu alanlar gelecekte çevreye uyumlu şekilde infaal yapılacak alanlar olarak bölgede potansiyel olarak sayılabilirler.

Alanda bulunan otopark alanı ve Pazar alanının da boş alanlar olarak görülmesi gelecekte yerlerine alana uyumsuz yapılar yapılması olasılığı ile tehdit oluştururken, alanda kentlinin ortak olarak kullanabileceği parklara dönüştürüldüğünde potansiyel olabilirler.

Şekil 3.7: Çalışma alanı içerisindeki kullanım durumunu gösteren harita (Karakozak, 2012)

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UŞAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARILIK, 2013

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EGE ULUÇA TÜMER
HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK

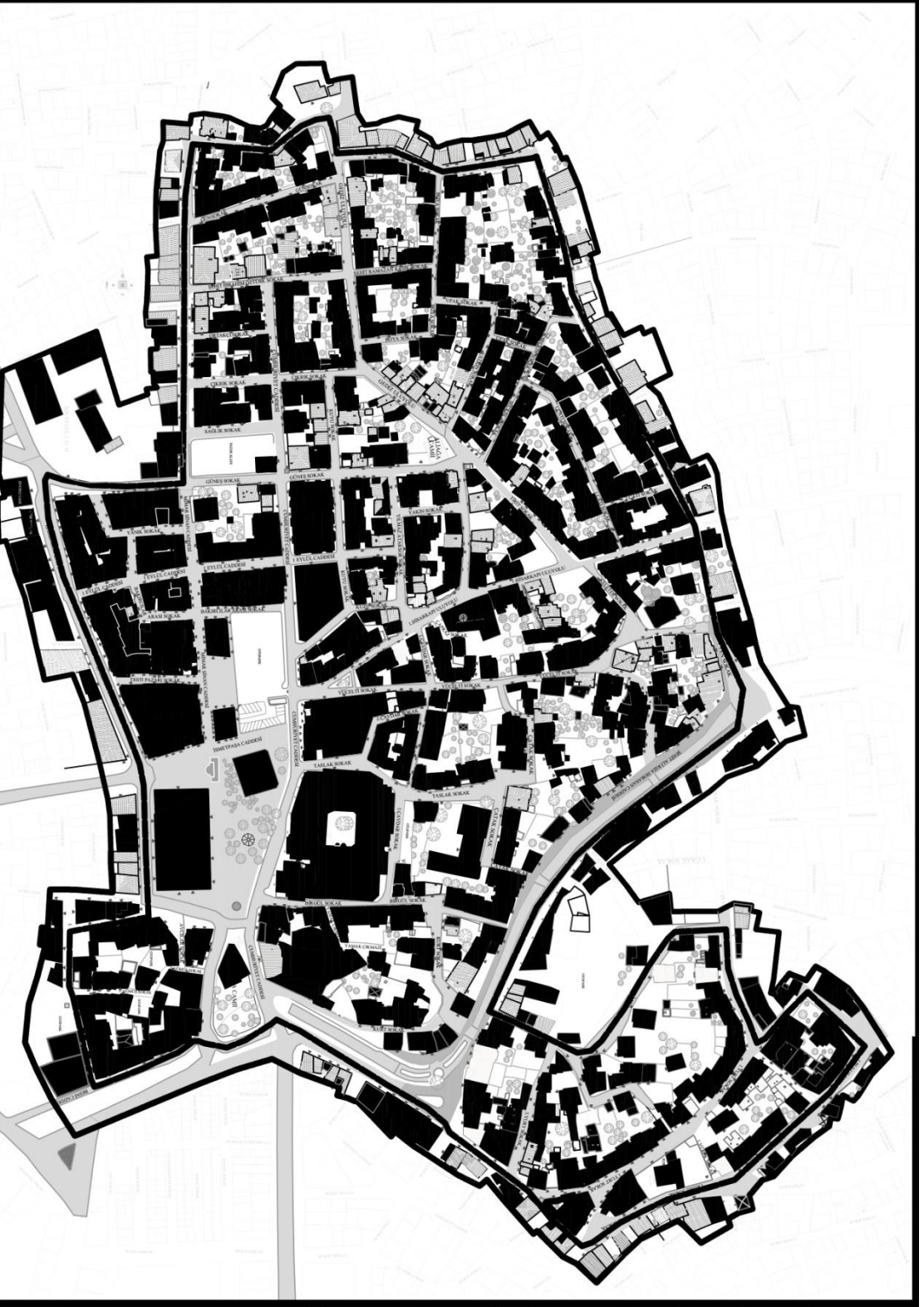
ANALİZ PAFTALARI
7 YAPIL KULLANIM DURUMU ANALİZİ | Ölçek: 1/1000

- TAMAMEN KULLANILAN (94-4-879)
- KISMEN KULLANILAN (2-4-129)
- KULLANILMAYAN (98-4-106)

ÖLÇEK
1:1000

- KENTSEL SİT ALAN SINIRI
- ÇALIŞMA ALAN SINIRI
- KAYI GİBİSİ VE NİHAZLARI
- TESCİLLİ ANKİVAL YAPILAR
- TESCİLSİZ İPEL NİHAZLIK ÖRNEKLERİ
- TESCİLE ÖNERİ YAPILAR
- BİRDE DUVARLARI
- AĞAÇLAR
- YOLLAR
- YAYLAŞTIRILMIŞ YOLLAR
- ÇİŞMELER

Toplu Bilgi Sistemi tarafından hazırlanmış 2012 tarihli hava fotoğrafları üzerinden gerçekleştirilmiştir.

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UŞAK KENTSEL SİFT ALANI KORUMA
PROJESİ YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARALIK, 2013

DANISMAN: DOÇ. DR. EGE ULUĞA TİMUR
HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK

ANALİZ PAFTALARI

7/11 YAPI MALZEMELERİ ANALİZİ

- DOLU
- BOS
- ▬ YOLLAR

ÖLÇEK

- KENTSEL SİFT ALANI SINIRI
- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- KAMPUS GİRİŞ VE NİHAZ ALANLARI
- TESİLLİ ALANLAR, YAPILAR
- TESİLLİ SİYİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ
- TESİLLİ ÖNERİ YAPILAR
- BAĞIÇ DUVARLARI
- BAĞIÇTAR
- AĞAÇLAR
- YOLLAR
- YAVUĞANLARI
- YAVUĞANLARI
- ÇESMELER

3.2.1.9.Mülkiyet Durumu Analizi

Alanda bulunan yapılar içerisinde bu konuda şahıslara ait olan özel yapılar,vakfa ait yapılar,kamu yapıları ve derneklere ait yapılar olmak üzere 4 adet başlık oluşturulmuştur.Şekil 3.8' de gösterilen, çalışma alanında bulunan yapılardan % 96.35 oranında (865 adet) özel yapı grubu ,turuncu renkte gösterilmiş; % 2.43'ü (8 adet) vakıf yapıları, mavi renkte gösterilmiş; % 0.97'si (23 adet) kamuya ait yapılar, mor renkte gösterilmiş; % 0.24 'ü(2 adet) ise koyu kırmızı renkte gösterilmiş olan derneğe ait yapılardır.

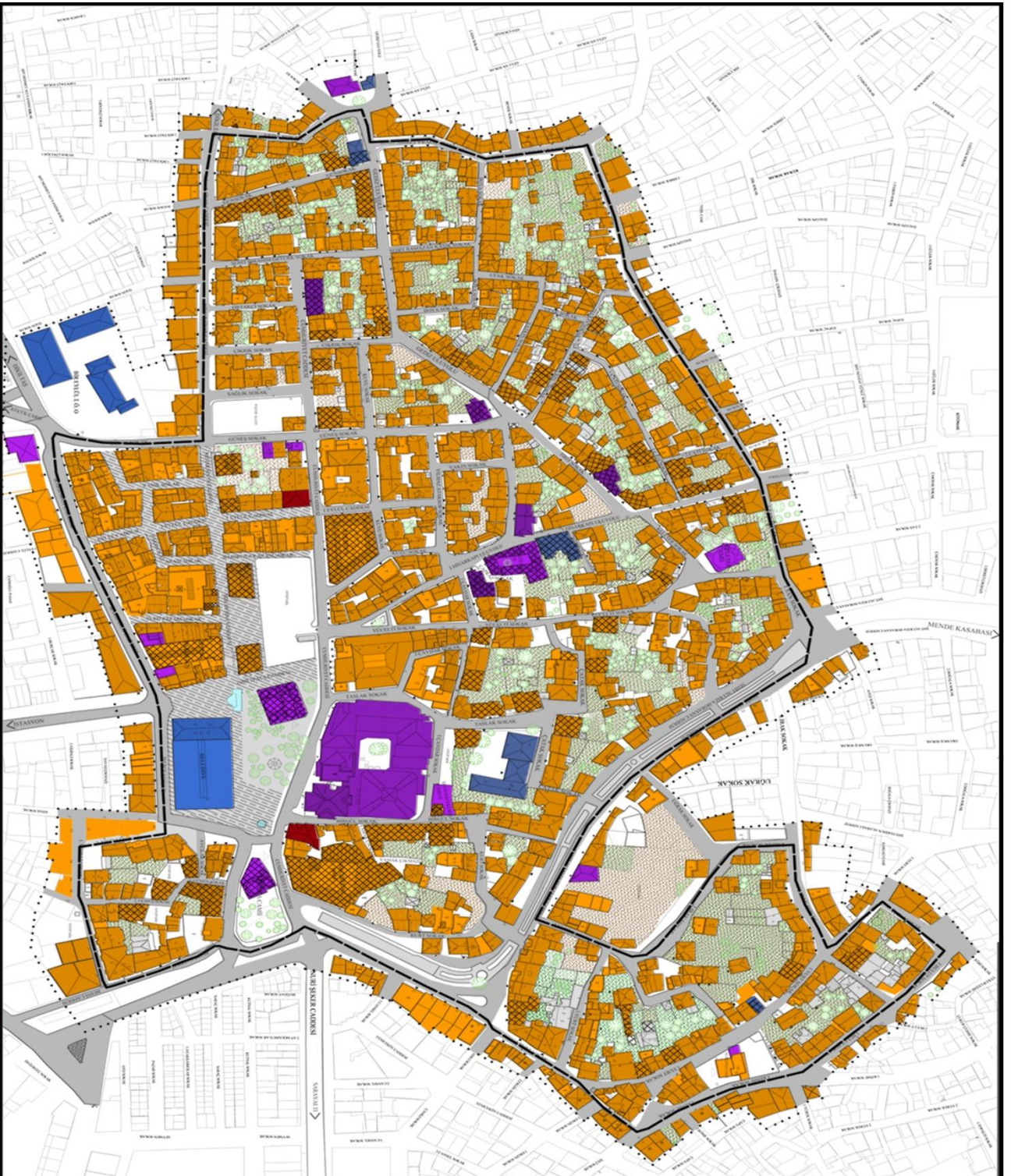
Çalışma alanında yapılan değerlendirme sonucu; Yapıların % 96,35 gibi büyük oranda şahıs kullanımına sahip olması, çevresel açıdan, orada yaşayan kentlinin alana sahip çıkmaları ve korumaları açısından olumlu yönler oluştururken, diğer yandan yapıların sahiplerinin oturdukları yapıya iyi bakmamaları ve onarım yapmamaları nedeniyle yıkılıp harap olmasına neden olmaktadır. Bu da olumsuz yönde gelişim göstermektedir. Vakıflara ait yapıların genellikle bakımlı ya da onarılacak olması vakıf yapılarının alanda var olması olumlu yönde etki göstermektedir.

3.2.1.10 Tarihi Dönem Analizi

Çalışma alanında bulunan yapılar, yapıldıkları dönemlere göre incelenmiştir.

Şekil 3.9'da ifade edildiği gibi, alanda bulunan yapıların koyu yeşil renkte ifade edilen 13.yüzyıl yapıları %0.12; kırmızı renkte ifade edilen 14. yüzyıl yapıları % 0,5; mavi renkte ifade edilen 19. yüzyılının ilk yarısında yapılmış olan yapılar % 2,2; açık pembe renkte 19.yüzyılın ikinci yarısında yapılmış olan yapılar % 9,3'ü; mor renkte ifade edilmiş 20. yüzyılın ilk yarısında yapılmış olan yapılar % 14; turuncu renkte ifade edilen 20.yüzyıl'ın ikinci yarısında yapılmış yapılar %.72,3 ve gri renkte ifade edilen 21.yüzyılda yapılmış yapılar % 1.5 kadardır.

Çalışma alanında yapılan değerlendirme sonucu; özgün ve geleneksel yapıların azalarak yeni betonlaşan yapıların artıyor olması, kentin kendi kimliğini koruyamadığı gerçeğini ortaya koymuştur.

Şekil 3.9: Çalışma alanı içerisindeki mülkiyet durumunu gösteren harita (Karakozak, 2012)

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÜSKAR KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARALIK, 2013

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EGE ULUÇA TİMİR
HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK

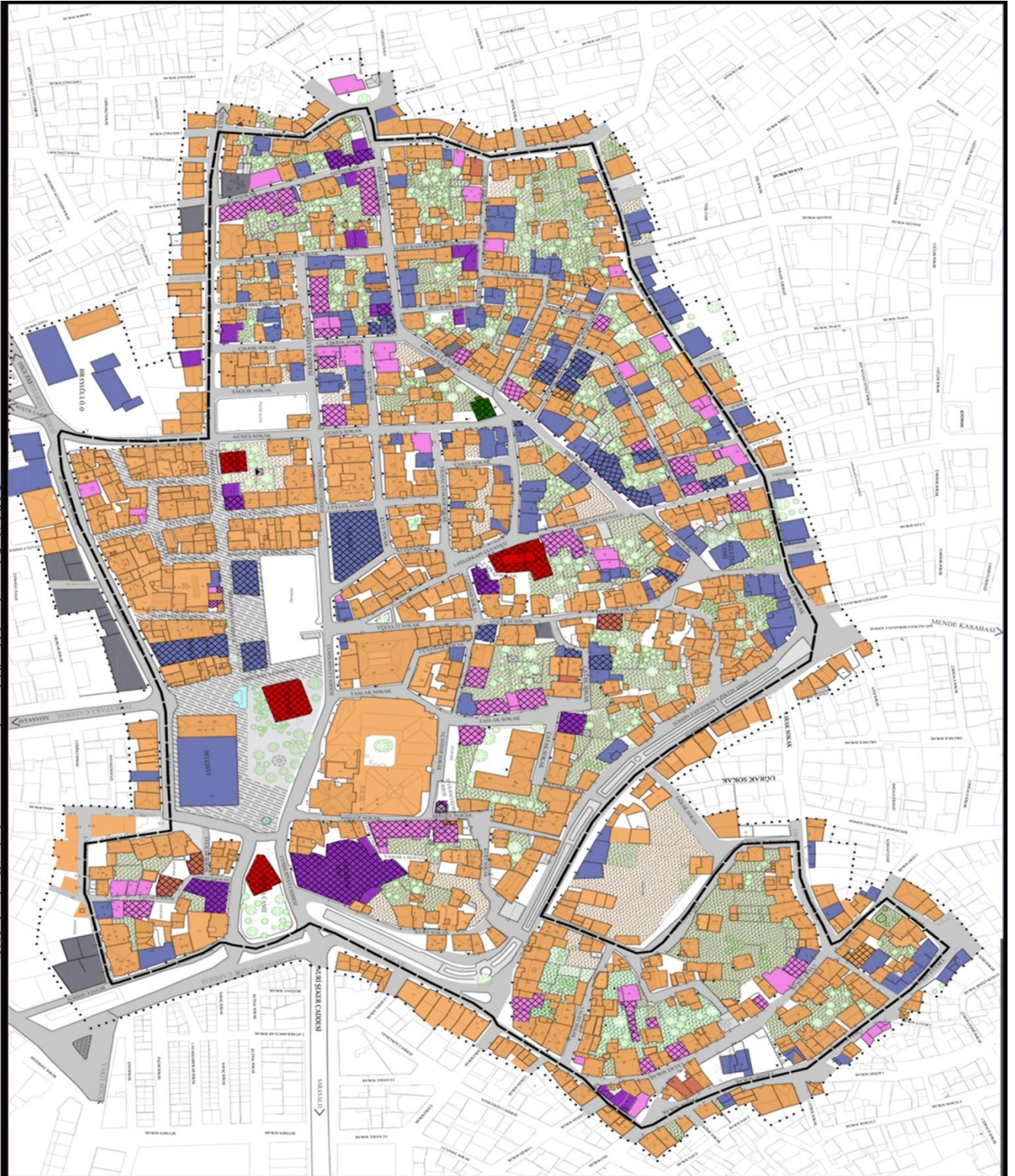
ANALİZ PAFTALARI
9 MÜLKİYET DURUMU Ölçek: 1/1000

- ÖZEL (%96,59)
- YAKIF (%94,97)
- KAMI (%24,24)
- DEÑEK (%0,24)

ÖLÇEK
0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100

- KENTSEL SİT ALANI SINIRI
- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- KAPI GİRİŞ VE NUMARALARI
- TESCİLLİ ANITSAL YAPILAR
- TESCİLLİ SİYİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ
- TESCİL ÖNERİ YAPILAR
- BAHÇE DUVARLARI
- BAHÇELER
- AĞAÇLAR
- YOLLAR
- YAYALASTIRILMIŞ YOLLAR
- ÇEŞMELER

Yüksek Lisans tezinde kullanılan harita, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Harita Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.

Şekil 3.10: Çalışma alanındaki tarihî dönem durumunu gösteren harita (Karakozak, 2012)

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÜŞAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARALIK, 2013

DANISMAN: DOÇ. DR. FEGE ULUCA TİMER
HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK

ANALİZ PAFTALARI
10 TARİHİ DÖNEM Ölçek: 1/1000

- 13 YÜZYIL (% 0.12)
- 14 YÜZYIL (% 0.5)
- 19 YÜZYIL I. DÖNEM (% 2.2)
- 19 YÜZYIL II. DÖNEM (% 9.3)
- 20 YÜZYIL I. DÖNEM (% 14)
- 20 YÜZYIL II. DÖNEM (% 72.3)
- 21 YÜZYIL (% 1.5)

ÖLÇEK

- KENTSEL SİT ALANI SINIRI
- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- KAPLI GİRİŞ VE NİMARLARI
- TESCİLLANMIS YAPILAR
- TESCİLLANMIS MİMARLIK ÖRNEKLERİ
- TESCİL ÖNERİ YAPILAR
- BAHÇE DUVARLARI
- BAHÇELER
- AĞAÇLAR
- YOLLAR
- YAVANLAŞTIRMIS YOLLAR
- ÇEŞMELER

1/1000 ölçekli harita alanı 2011 yılında hazırlanmıştır.

3.2.2.Çevresel Analizler

3.2.2.1.Çevresel Veriler Analizi ve Bakı Noktaları

Çalışma alanı çevresel veriler açısından incelendiğinde; şekil 11’ de sarı renkte ifade edilmiş olan anıtsal yapıların cepheleri; koyu kahverengi tonlarında ifade edilmiş olan geleneksel yapı dizileri; koyu pembe renkte ifade edilmiş olan korunması gerekli geleneksel duvarlar, mavi renk çember içinde ifade edilen ve alanda fazla sayıda yer alan çeşmeler; siyah şekli içinin kırmızı ile doldurulmuş şekilde ifade edilen bakı noktaları; turuncu renkte ifade edilen elektrik direkleri ve yeşil şekli içerisinde E yazılmış şekilde ifade edilen elektrik kutuları yer almaktadır.

Alanda sarı renk ifade edilmiş olan anıtsal yapıların bakı noktası oluşturacak cepheleri bölge için değer oluşturmaktadır. Geleneksel yapı dizilerinin var oluşu ve bu yazıp dizilerinin bir kısmının restore edilmiş olanı da olumlu sonuçlar oluşturur. Alanda geleneksel duvarların var oluşu, kent için olumlu bir yön oluştururken diğer tarihi duvarların yıkılıp yerlerine beton ya da briket duvarlara dönüşmüş olması olumsuz etki yaratmaktadır. Çalışma alanı içerisinde toplanma noktası olarak değerlendirilebilecek birçok geleneksel çeşme bulunmakta ve bu çeşmelerin günümüze kadar ulaştırılması olumlu bir etki oluştururken, bu çeşmelerin büyük çoğunluğunun akıyor olması kent için kayıptır. Bakı noktalarının var oluşu, kentin en büyük değerlerinden birisidir. Bakı noktalarının yönleri şekil 3.11’de fotoğraflarla gösterilmiştir.

Şekil 3.11: Çarşıma alanı içerisindeki çevresel veriler ve baki noktaların gösteren harita (Karakozak, 2012)

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UŞAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARALIK, 2013

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EGE ULUÇA TÖMER
HAZIRLAYAN: SEDİH KARAKOZAK

ANALİZ PAFTALARI
11 ÇEVRESEL VERİLER ANALİZİ
KÖRGE: 1000

- ANITSAL YAPİ GEBELERİ
- GELENİKSEL YAPITIZISI
- KORUNMASI GEREKİ GELİNEKSEL DUVAR
- ÇENBELER
- BAKIM NOKTALARI
- SAKAK LAMBALARI
- NİTELİKSİZ YAPILAR
- ELEKTRİK KUTUPLARI

- ÖLÇEK
- KENTSEL SİT ALANI SINIRI
 - ÇARŞI MA ALANI SINIRI
 - KAPLI ÇİFTS VE NİKAHALARI
 - TEŞTİLLİ ANITSAL YAPILAR
 - TEŞTİLLİ SİYİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ
 - TEŞTİLLİ ÖNERİ YAPILAR
 - BARÇET DUVARLARI
 - ADAÇIĞLAR
 - YOLLAR
 - YAYALANLIRMAZ YOLLAR
 - ÇENBELER
 - BOS ALANLAR
- Toprak Renkleri: Çarşıma Alanı (Karakozak) 2011 tarihli 1:500 ölçekli haritadan yararlanılarak çizilmiştir.

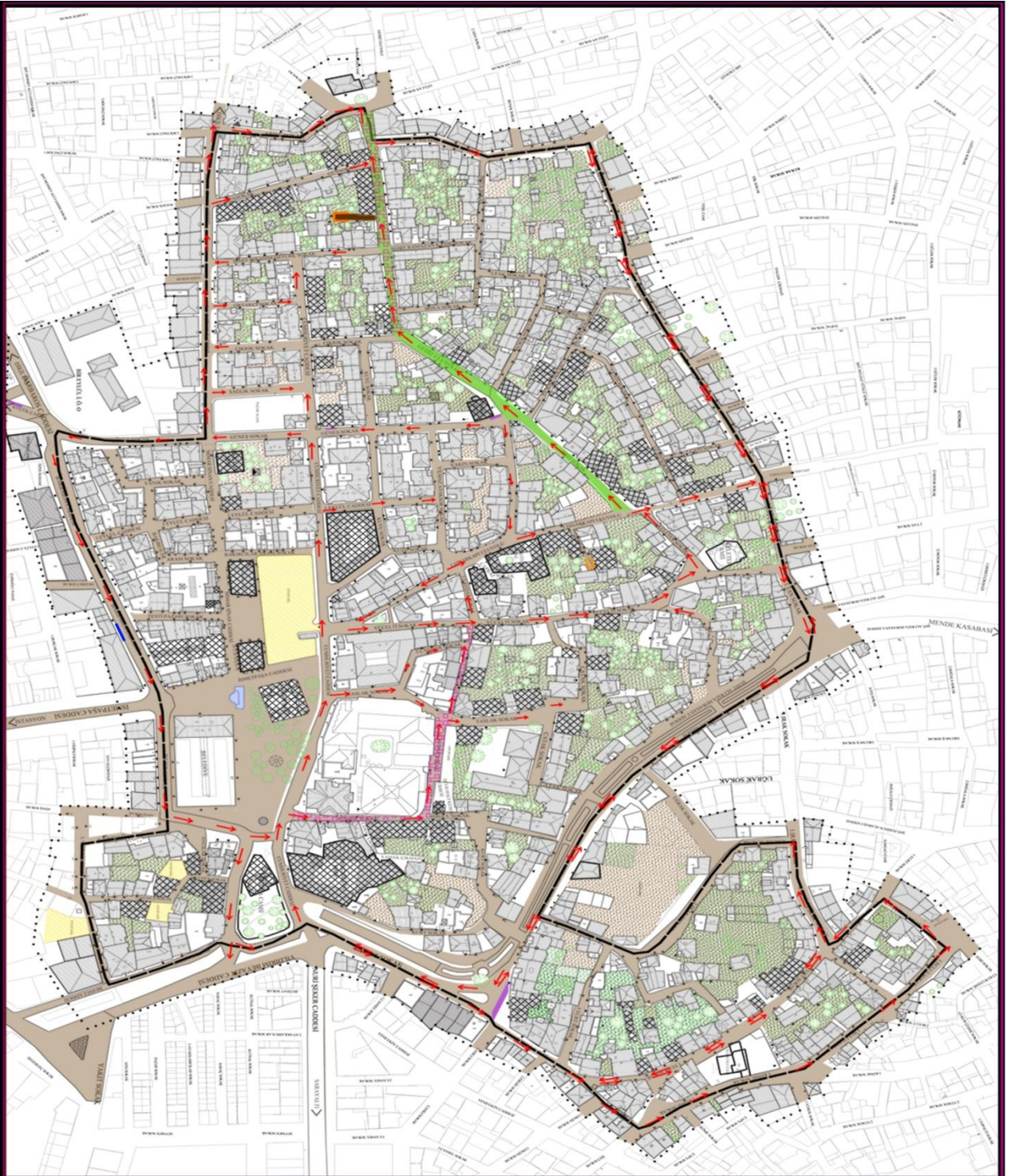
3.2.2.2.Yol Kaplamaları ve Trafik Durumu Analizi

Çalışma alanında kullanılan yol kaplamaları incelendiğinde,tüm kentsel sit alanının beton kilit parke kaplı olduğu görülmüştür.Beton kilit parke yollar şekil 3.12’de kahverengi boyalı olarak ifade edilmiştir. toprak yol sadece Gün Sokak ve Şehit İbrahim Öztürk Sokak arasında kalan çıkmaz sokakta ve tanımsız otopark alanlarında bulunmaktadır. Toprak yol, beyaz üzerine kahverengi toprak dokusu ile ifade edilmiştir.

Trafik durumuna bakıldığında,bordo şekil ile gösterilen çift yönlü trafiği, yine kırmızı ile gösterilen tek yönlü trafiği belirtmektedir. Bazı sokaklarda trafik levhalarında gösterilenin aksine, ters yönde trafik kullanımı gözlenmektedir.Bu durum koyu pembe kare taramalar ile ifade edilmiştir. Bazı sokaklarda uygunsuz parklanma mevcuttur. Bu durum yeşil renkte ifade edilmiştir.

Diğer veriler incelendiğinde, şeki 13.12’de içi turuncu boyalı şekli ile ifade edilen olan çıkmaz sokaklar, sarı renkte ifade edilen olan otopark alanları, pembe renkte ifade edilen otobüs durakları ve mor renkte ifade edilen taksi durağı yer almaktadır.

Çalışma alanında bulunan yollardaki Arnavut kaldırımlarının kaldırılıp yerlerine beton kilit taş döşenmesi, alan için olumsuz etki yaratmaktadır. Çıkmaz sokaklar, organik dokuya sahip olan yerleşmelerde vazgeçilmezdir. Çalışma alanında da çıkmaz sokakların var oluşu kent için olumludur. Trafiğin akış yönü mevcut durumunda konutlaşmanın bulunduğu sokaklarda tek yön görünse de, taşıtların bu sokaklarda kural ihlali yapmaları ve aynı zamanda yol üzerine park edilmiş taşıtların da mevcut olması trafiğin sıkışmasına neden olur aynı zamanda yapılara ve orada yaşayanlara zarar vermektedir.

Şekil 3.12: Çalışma alanı içerisindeki yol kaplamaları ve trafik durumunu gösteren harita (Karakozak, 2012)

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UŞAK KENTSEL SİFT ALANI KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARALIK, 2013

DANISMAN: DOÇ. DR. EGE ULUÇA TÖNER
HAZIRLAYAN: SEDİT KARAKOZAK

ANALİZ PAFTALARI

12) YOL KAPLAMALARI VE TRAFİK DURUMU DÜŞEY 1/1000

- BETON KILT PAVİME
- TOPRAK YOL
- ÇİFT YÖNLÜ TRAFİK
- TEK YÖNLÜ TRAFİK
- AYKIRI YÖNDE TRAFİK
- İYENİSİZ PARKLANMA
- ÇIKIŞ SOKAK
- OTOPARK
- TANSİDİRDEKİ
- OTOBUS DURAKI

- KENTSEL SİFT ALANI SINIRI
- ÇALIŞMA ALANI SINIRI
- KAYI GİRİŞ VE NİMARLARI
- TESÇİLLİ ANITSAL YAPILAR
- TESÇİLLİ SİYİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ
- TESÇİLE ÖNERİ YAPILAR
- BAHÇE DUVARLARI
- BAHÇELER
- AĞAÇLAR
- YOLLAR
- VAVILAŞTIRILMIŞ YOLLAR
- ÇİŞMELER

Uşak Belediyesi tarafından hazırlanan harita kullanılarak yapılmıştır.

3.2.3.Çalışma Alanında Yer Alan Anıtsal Yapılar

- Ulu Cami
- Burma Cami
- Kara Ali Camii
- Ali Ağa Camii
- Kurşunlu Camii
- Kırık Minareli Camii
- Keleter Camii
- Hacı Kemal Türbesi
- Paşa Han
- Halitoğlu Hanı
- Deve Hanı
- Bedesten
- Müderris Hacı Ahmed Efendi Kitaplığı
- Birinci Arasta-İkinci Arasta

3.2.3. Fiziksel Analizlerin Değerlendirilmesi ve SWOT analizleri

Uşak'ta bulunan çalışma alanının değerlendirilmesi çevresel ve yapısal olarak iki grupta değerlendirilmiştir. Bu çalışma SWOT analizlerin gereği olarak değerler; sorunlar; tehdit ve potansiyeller olmak üzere 4 grupta gerçekleştirilmiştir.

ANALİZLER	DEĞERLER	SORUNLAR	TEHDİTLER	POTANSİYELLER	
BÖLGEYLE İLGİLİ GENEL DEĞERLENDİRMELER	<ul style="list-style-type: none"> - Kentsel sit alanının kentin merkezinde ve kenti içerisinde ulaşılabilir bir yerde konumlanmış olması - Geleneksel sıvıl mimarlık örneklerinin ve dini yapıların sayıca fazla bulunuyor olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Bölgede bulunan dokümanlar çoğunlukla eski ve yetersizdir - Çayın kapatılardan tam olarak sıhhi edilemezliği olması ve yapı kenarındaki bölgede kökü olubması - Yeni yapıların gelişmesiyle alanın bütünlüğünü yitirmiş olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Bölgede bulunan ayvın kapatılması ve bu alanın iyi şekilde kullanılmasını olmasını 	<ul style="list-style-type: none"> - Kentsel sit alanının kentin merkezinde bulunması - Dokümanların sayıca sınırlı olması - Alanın kentsel sit alanı olarak değerlendirilip değerlendirilmediği potansiyeli olmaktadır 	
İŞLEVSEL DAĞILIM ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Konut işlevinin ayni alanda yoğunlaşması - Alanın ticaret alanının ve yapıların işlevini koruması - Sıvı mimarlık örneklerinin kenti işlevini sürdürüyor olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Bazı sıvı yapılar ya da geleneksel yapıların yapıları restorasyon alanı sonuna yapıya zararı işlevleri sürdürüyor olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Tesvili yapıların işleviyle kullanılmayan yapıların işlevsizliğine zarar veriyor olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın ya da geleneksel yapıların ortamın geçirip geçip geçmediğini belirlemek için alanın kullanılmadığı yerlerin noktası olmaktadır 	
KAT SAYISI ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Çalınsa alanda ögrenin kat yüksekliğinin çün sokak, 17m sokak ve Geziç uluyolunda büyük oranda korunmuş olması - Yeni yapıların kat yüksekliklerinin çoğunlukla üç kat ve altında olması - Yüksek yapıların kentsel sit alanında yer alması 	<ul style="list-style-type: none"> - Yeni yapıların yüksek katlı yapılarla birlikte geleneksel doküman bozulması - Tarihi yapıların ögrenin olmayan taşların eklenmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın yapıların sayısının ve eşitliğinin fazla olması - Alanın tesvili ve tesvili öneri yapıların varlığı - Çevreye uyumsuz yapıların alanda yer alması 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın yapıların sayısının ve eşitliğinin fazla olması - Alanın tesvili ve tesvili öneri yapıların varlığı - Çevreye uyumsuz yapıların alanda yer alması 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın yapıların sayısının ve eşitliğinin fazla olması - Alanın tesvili ve tesvili öneri yapıların varlığı - Çevreye uyumsuz yapıların alanda yer alması
YAPI MALZEMELERİ ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Ögrenin yapıların geleneksel malzemeleri ile günümüze kadar ulaşmış olması - Geleneksel sıvıl mimarlık örneklerinin ögrenin malzemelerini koruyor olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Betonarme yapıların sayısının oranının çok fazla olması (%60) - Alanındaki bazı yapıların betonarme yapı olarak eklenmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Geleneksel malzemelerin korunmasını ve yerini B.A malzemenin geleneksel malzemenin yerini alması - Yapıların yanlış malzemeler ile desteklenip ayakta durmasını sağlanıyor olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Ögrenin yapıların geleneksel malzemeleri ile günümüze kadar ulaşılabilir olması ve onarılabildiği değerlendirilebilir olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Ögrenin yapıların geleneksel malzemeleri ile günümüze kadar ulaşılabilir olması ve onarılabildiği değerlendirilebilir olması
TARİHİ DEĞERLİLİK ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın yapıların sayısının ve eşitliğinin fazla olması - Alanın tesvili ve tesvili öneri yapıların varlığı - Çevreye uyumsuz yapıların alanda yer alması 	<ul style="list-style-type: none"> - Çevreye uyumsuz yapıların zamanla aynı getirmesi olasılığı 	<ul style="list-style-type: none"> - Çevreye uyumsuz yapıların zamanla aynı getirmesi olasılığı 	<ul style="list-style-type: none"> - Çevreye uyumsuz yapıların zamanla aynı getirmesi olasılığı 	<ul style="list-style-type: none"> - Çevreye uyumsuz yapıların zamanla aynı getirmesi olasılığı
DEĞİŞİMLİLİK DURUMU ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Çalınsa alanda antisal yapıların, çok az ve az değişmiş yapıların oranının fazla olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Tarihi yapıların nitelikli yapıların eklenmesi - Yeni yapıların yapılmamasıyla tarihi doküman zarar görmesi - Yapıların işlev değişikliğiyle kaynaklanan değişimler 	<ul style="list-style-type: none"> - İşlev değişikliğiyle dolay geleneksel yapıların özgülüklerini kaybediyor olması - Nitelikli yapıların restorasyonların yapılmaması 	<ul style="list-style-type: none"> - İşlev değişikliğiyle dolay geleneksel yapıların özgülüklerini kaybediyor olması - Nitelikli yapıların restorasyonların yapılmaması 	<ul style="list-style-type: none"> - Az değişmiş yapıların kentsel sit alanı içerisinde değerlendirilebilir potansiyel olması
STRÜKTÜREL DURUM ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Antisal yapıların strüktürel durumlarının iyi olması ve - Geleneksel sıvıl mimarlık örneği yapıların çoğunlukla strüktürel durumlarının iyi ve orta derecede olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Yüksek rızık taşıyan geleneksel yapıların alanda yer alması - Bazı geleneksel yapıların yıkılma riski taşıyan eklenmesi var olması - Boy yapıların bakımsızlıkta bırakılıyor olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Strüktürel açıdan kötü durumda olan yapıların yıkılması riski 	<ul style="list-style-type: none"> - Strüktürel olarak kötü olan yapıların, iyi restorasyonlarla alanda korunabilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Strüktürel olarak kötü olan yapıların, iyi restorasyonlarla alanda korunabilmesi
YAPI KULLANIM DURUMU ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Tamamen kullanılmayan yapıların oranının fazla olması (%88) - Kullanılmayan yapı sayısının oranının az olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın kullanılmayan yapıların var olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Kullanılmayan yapıların bakımsızlıkta bırakılıyor olması - Durumlarının bozulup zamanla harap hale gelmeleri 	<ul style="list-style-type: none"> - Kullanılmayan antisal yapıların ortamın geçirip kamuya yararına kullanılabilmesi ve çekim noktası olması - Boy yapıların işlevlendirilerek yenilen kullanılması 	<ul style="list-style-type: none"> - Kullanılmayan antisal yapıların ortamın geçirip kamuya yararına kullanılabilmesi ve çekim noktası olması - Boy yapıların işlevlendirilerek yenilen kullanılması
DOLULUK-BOŞLUK ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Çok çeşitli baki noktalarının var olması - Antisal yapı çeşitliliğinden dolayı boşlukların oluşuyor olması - Tarihi yapıların günümüze kadar gelmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın az sayıda kalıntı büyük boşlukların oluşmasına olasılığı - Yapı adlarının boşlukların nitelikli yapı yapılarının gelmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın az sayıda kalıntı büyük boşlukların oluşmasına olasılığı - Yapı adlarının boşlukların nitelikli yapı yapılarının gelmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın az sayıda kalıntı büyük boşlukların oluşmasına olasılığı - Yapı adlarının boşlukların nitelikli yapı yapılarının gelmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın az sayıda kalıntı büyük boşlukların oluşmasına olasılığı - Yapı adlarının boşlukların nitelikli yapı yapılarının gelmesi
MÜLKİYET ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın 13 ve 14 vizeyden kalma yapıların bulunuyor olması - Alanın farklı dönemlerde yapılmış yapıların olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Şahıs mülkiyetindeki yapıların çoğunlukla bakımsız kalması 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın az sayıda kalıntı büyük boşlukların oluşmasına olasılığı - Yapı adlarının boşlukların nitelikli yapı yapılarının gelmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın az sayıda kalıntı büyük boşlukların oluşmasına olasılığı - Yapı adlarının boşlukların nitelikli yapı yapılarının gelmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın az sayıda kalıntı büyük boşlukların oluşmasına olasılığı - Yapı adlarının boşlukların nitelikli yapı yapılarının gelmesi
TARİHİ DÖNEM ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın 13 ve 14 vizeyden kalma yapıların bulunuyor olması - Alanın farklı dönemlerde yapılmış yapıların olması 	<ul style="list-style-type: none"> - 1950 sonrası yapıların geleneksel kentsel dokümana ve persel düzenine aykırı bütünlüğünü oluşturan 	<ul style="list-style-type: none"> - Geleneksel yapıların sonradan yapılan yapıların olmaları - Geleneksel yapıların rant sağlanarak amaçlı yapılan yapıların olmaları 	<ul style="list-style-type: none"> - Farklı dönemlerde yapılan tarihi yapıların bölgede oluşturduğu katmanlaşma ve bu sebeple kentsel sit içerisinde önemini koruması 	<ul style="list-style-type: none"> - Farklı dönemlerde yapılan tarihi yapıların bölgede oluşturduğu katmanlaşma ve bu sebeple kentsel sit içerisinde önemini koruması
ÇEVRESSEL VERİLER ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Çok çeşitli baki noktalarının var olması - Antisal yapı çeşitliliğinden dolayı boşlukların oluşuyor olması - Tarihi yapıların günümüze kadar gelmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Baki noktalarının ögrenin dokümana aykırı yapıların yapılarla kesiliyor olması - Yapı adlarının aralardaki boşluklarda nitelikli yapı yapılarının gelmesi - Çevrelerin kullanılmıyor olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Geleneksel yapıların sonradan yapılan yapıların olmaları - Geleneksel yapıların rant sağlanarak amaçlı yapılan yapıların olmaları 	<ul style="list-style-type: none"> - Geleneksel yapıların sonradan yapılan yapıların olmaları - Geleneksel yapıların rant sağlanarak amaçlı yapılan yapıların olmaları 	<ul style="list-style-type: none"> - Geleneksel yapıların sonradan yapılan yapıların olmaları - Geleneksel yapıların rant sağlanarak amaçlı yapılan yapıların olmaları
YOL KAPLAMALARI VE TRAFİK DURUMU ANALİZİ	<ul style="list-style-type: none"> - Meydanın yapılaşmış olması - Alanın geleneksel kenti dokümanı özelliği olan çökmez sokakların olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Dar sokaklarda araç akışının yavaş ve düzenli olması - Dar sokaklarda trafikle uyumsuz yapıların - Aray trafikin trafik yönlerine aykırı davranıyor olması 	<ul style="list-style-type: none"> - Geleneksel doküman bulundluğu yende araç trafikinin çok yoğun olması - Mimarlık güzergahının geleneksel doküman içerisinde yer alıyor olması - Dar köşelere ve sokaklara park edilmiş araçlar 	<ul style="list-style-type: none"> - Geleneksel doküman bulundluğu yende araç trafikinin çok yoğun olması - Mimarlık güzergahının geleneksel doküman içerisinde yer alıyor olması - Dar köşelere ve sokaklara park edilmiş araçlar 	<ul style="list-style-type: none"> - Alanın uyumlu yeraltı yapıları projeleriyle, alanın araç trafiği ve uyumsuz yapılarının ortadan kaldırılması - Alanın özelliği taşıyan çökmez sokakların yapılarak alanda nitelikli kentsel alanın kente kazandırılması

14 DEĞERLENDİRME TABLOSU

3.2.3.1.Değerler

Öncelikle alanın bulunduğu bölgenin değer olarak görülebilecek olan unsurlara bakıldığında; Alanın kent içerisinde, kentin merkezinde bulunması değer olarak görülmüştür. Bunun nedeni, kentte yeni yapılaşmanın bulunduğu bölgeler kentsel sit alanına uzak bölgelerdir. Bu bölgenin kentin merkezinde olması ve yeni yapılaşmaya uzak kalması kat yüksekliği, gabari, yapı malzemesi gibi aykırı durumları bölgeye az da olsa uzak tutmaktadır. Bu da bölge için değer sayılmaktadır.

Bölgede anıtsal yapıların ve geleneksel sivil mimarlık örneklerinin sayıca fazla olması ve günümüze kadar korunabilmiş olması alanda önemli rol oynamaktadır. Şekil 3.12’de bordo renkte görülen tarihi anıtsal yapılar, Sarı renkte gösterilmiş olan tescilli sivil mimarlık örnekleri, mor renkte gösterilmiş olan tescile öneri sivil mimarlık örnekleri değerler olarak ifade edilmiştir. Alanda yapılmış olan analiz paftaları incelendiğinde dönem özelliklerini taşıyan ve çevreye uyumlu yapılar değer olarak görülmüş ve şekil 3.12’de açık pembe renkte gösterilmiştir. Kat adedi analizi incelendiğinde üç ve altında kata sahip olan yapılar da değer olarak görülmüş ve şekil 3.13’de yapıların dış konturları turuncu renkte geçilerek ifade edilmiştir.

Şekil 3.12’de pembe yuvarlak içerisinde gösterilmiş olan tarihi çeşmeler, mavi renkte gösterilmiş olan geleneksel duvarlar alanın önemli çevresel değerleridir. Tarihi çeşmeler, camilerin dışında sokak köşelerinde ve zamanda yapıların cephelerinde yer almaktadır. Cami dışında yer alan çeşmeler, Ulu Cami ve Burma Cami’nin dış duvarlarında konumlanmaktadır.

Sokak köşelerinde yer alan çeşmeler; Köme Mahallesi’nde, Savak sokak ve 1.Yurt Sokak birleşimindeki köşede bulunan Savak Çeşme’si, 1.Bulut Sokak ve 1. Köme sokak birleşiminde köşede bulunan çeşme,1. Bulut Sokak ve Kayrak Sokak birleşiminde köşede bulunan çeşme Köme Mahalle’sinde bulunan çeşmelerdir. Ayrıca şekil.. de bulunan haritada İslice Mahalle’sinde bulunan çeşmeler incelendiğinde, 1. Vidinli Sokak Çeşmesi ve 2. Gümüş Sokak birleşiminde de sokak köşesinde yer alan Vidinli Sokak Çeşme’si bulunmaktadır. Karaağaç mahallesine bakıldığında ise Gediz Uluyolu ile Tirit sokak birleşiminde yer alan Aliğa Çeşme’si ve Seçkin Sokak ve 1. Çatı Sokak birleşimlerinde yer alan Hebil Çeşme’si sokak köşelerinde çeşme bulunmaktadır.

Çalışma alanında, yapıların cephelerinde de çeşmelere rastlanmaktadır. Bunlar, Gediz Uluyolu üzerinde bulunan iki yapıda, Cumhuriyet Caddesi ve Güneş sokak birleşiminde bulunan yapıların cephelerinde ve aynı zamanda Köme mahallesinde 1. Yurt Sokakta bulunan yapının cephesinde yer almaktadırlar.

Çalışma alanında geleneksel duvarlara az sayıda rastlanmaktadır. Bu durumun nedeni, taş duvarların yıkılarak yerlerinin briket ya da tuğla duvarlarla örülmesidir. Alanda bulunan geleneksel bahçe duvarları;1. Yurt Sokak ve 1. Eğri Sokak birleşiminde köşede bulunan bahçe duvarı, 2. Yurt Sokak üzerinde bulunan geleneksel yapının duvarı, Hacı Gedik Hanı arkasında bulunan Yamak Çıkmağı'ndaki duvar, 1.Çavdar Sokak'ta bulunan 9 numaralı yapının duvarları,1. Çatı Sokak'ta bulunan duvarlar, Şehit İbrahim Öztürk Sokak'ta bulunan bahçe duvarı ve Gün Sokak'ta bulunan bahçe duvarlarıdır.

Bakı noktaları da çalışma alanında bulunan kentin tarihi kimliğini ortaya çıkaran önemli noktalardır.Şekil .. de gösterilen numaralandırılmış 26 adet bakı noktası da alanda bulunan değerlerdir.

3.2.3.2.Sorunlar

Çalışma alanında bulunan sorunlar yapı ölçeğinde ve çevre ölçeğinde incelenmiştir.

Yapı ölçeğindeki sorunların başında çevrede kat, kütle ve malzeme olarak uyumsuz yapılardan söz etmek gerekir. Bu yapılar şekil 3.13' de koyu yeşil renkte ifade edilmiştir.

Kullanılmayan yapılar da çalışma alanının sorunlarındandır. Bu yapılar şekil 3.13'de mor renkte ifade edilmiştir.

Yapılara sonradan dâhil olan niteliksiz ekler genellikle yapıların arka ya da yan taraflarında bulunan bahçelerinde niteliksiz malzeme ve görünüşte yer almaktadır. Ve bu durum çalışma alanı için önemli bir sorundur. Bu ekler şekil 3.13'de turuncu çerçeve içerisinde gösterilmiştir.

Yıkılmak üzere olan yapılar şekil 3.13' de mavi çizgili tarama ile gösterilmiştir.

Çevre ölçeğinde bakıldığında kullanım dışı olan çeşmeler, düzensiz otoparklar, dar sokaklarda park edilmiş araçlar ve tek yönlü trafik olduğu halde kural ihlali yapılan sokaklar çalışma alanının sorunlarıdır.

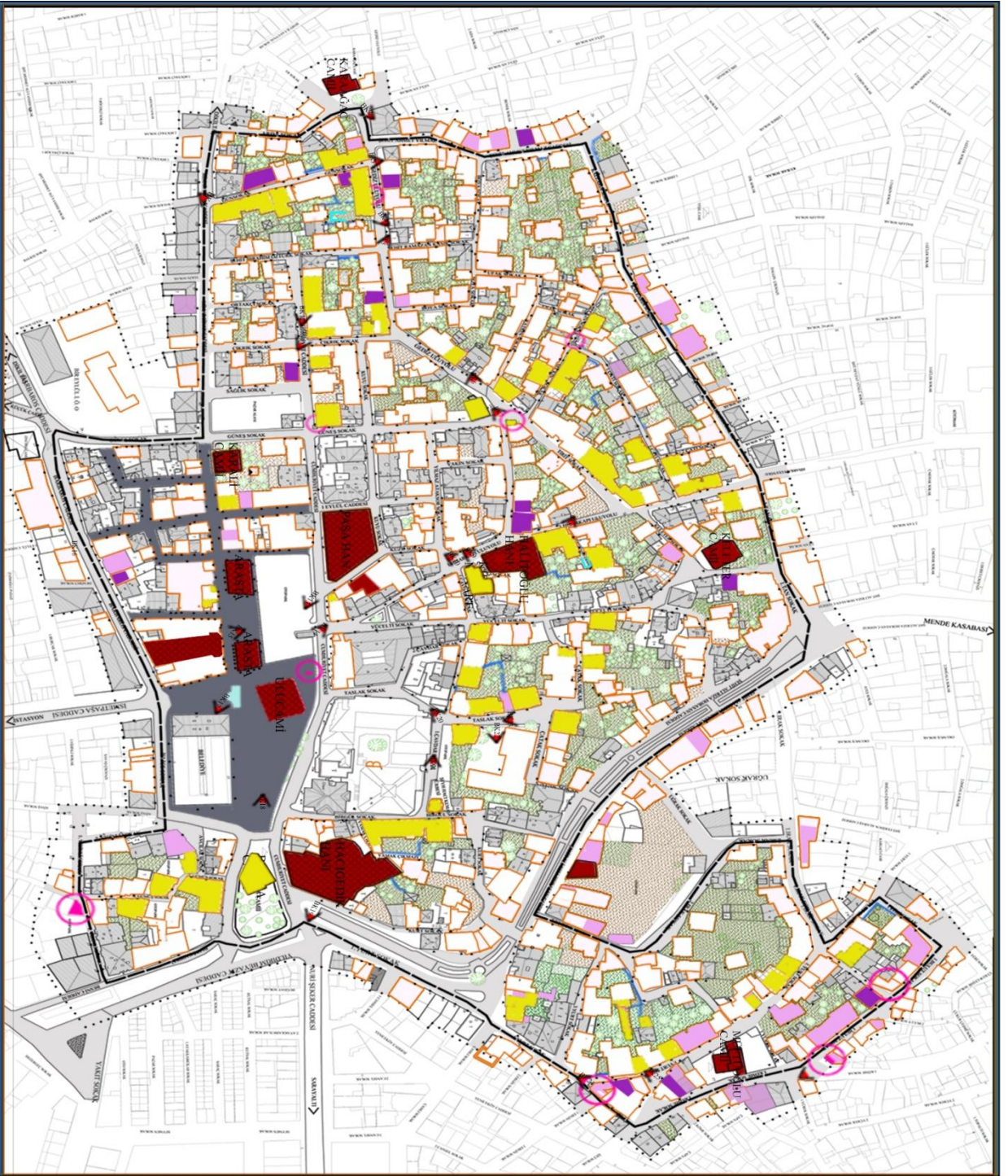
Kullanım dışı çeşmeler şekil 3.14'de kırmızı renkte yuvarlak çerçeve içerisinde ifade edilmiştir. Değerler bölümünde yazılmış olan çeşmelerden Ulu Cami ve Burma Cami'nin dışında yer alan çeşmeler dışındaki tüm çeşmeler günümüzde kullanılmamaktadır.

Alanda çarşı alanına yakın olduğu için çok sayıda otopark bulunmaktadır. Fakat bu otoparklar boş alanlarda düzensiz şekilde oluşturulmuştur. Düzensiz otoparklar şekil.. de sarı renkte gösterilmiştir.

Alanın en büyük sorunlarından biri de, sokaklarda park edilmiş araçlardır. Çalışma alanında Pazar alanının yer alması nedeniyle özellikle pazarın bulunduğu günlerde çoğu sokakta park edilen araçlar zaten dar olan sokakları daha da daraltmaktadırlar. Ayrıca bu gelişigüzel park edilen ve yoğun trafiğe neden olan araçlar sokaklarda bulunan yapılara da zarar vermektedir.

Şekil 3.14’ de mavi renkte zikzak şekilli taranmış yollar araçların en çok park edildiği sokaklardır.

Bazı sokak ve caddelerde tek yönlü trafik levhaları bulunduğu halde kural ihlali yapılarak ters yönde trafik akışı kullanılmaktadır. Bu durum trafiğin o bölgede yoğunlaşmasına neden olmaktadır. Şekil 3.13’de kahverengi renkte ifade edilmiş sokaklar tek yönlü trafik olduğu halde kural ihlali yapılan sokaklardır.

Şekil 3.14: Çalışma alanı içerisindeki değerler gosteren harita (Karakozak- 2012)

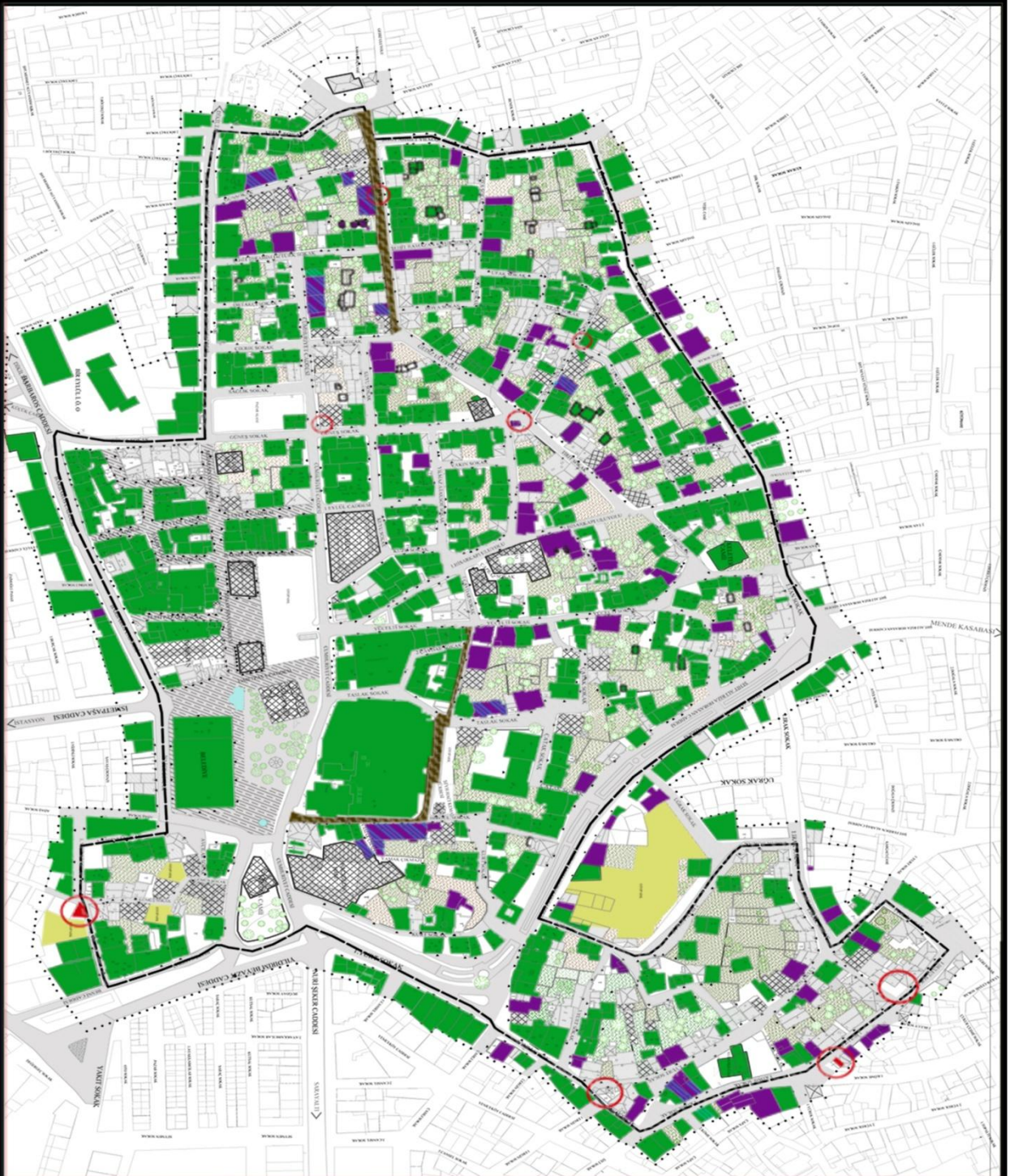
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK TARIHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
UŞAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARALIK, 2013

DANISMAN: DOÇ. DR. EGE ULUCA TİNER
HAZIRLAYAN: SİDEP KARAKOZAK

16 DEğERLER PAFTASI

■ Anıtsal Yapı	■ Kentsel SİT Alanı Sınırı
■ Teselli Yapı	■ Çalışma Alanı Sınırı
■ Teselli Önemli Yapı	■ KAPR GİRİŞ VE NİHAZ ALANLARI
■ Kaya Yıkılışlığı İy ve Durulaştıran Yüplür	■ TEŞEHİL ANITSAL YAPILAR
■ Çök az ve az değişimsiz yapılar	■ TEŞEHİL SİTİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ
■ Yarıdeńişimsiz Yollar	■ BAĞRE DUVARLARI
■ Çınarlar	■ BAĞRELER
■ Geleneksel Duvarcık	■ AĞAÇLAR
■ Bah Noktasını	■ YOLLAR
■ DİRĐEK	■ VAYLAŐTIRILMAŐ YOLLAR
■	■ EŐEMELER

Uşak Kentleşme Kurumunun 2011 tarihli bahlımlarından yararlanılarak yapılmıştır.

Şekil 3.14: Çalışma alanı içerisindeki sorunları gösteren harita (Karakozak, 2012)

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
MİMARLIK TARIHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UŞAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARALIK, 2013

DANISMAN: DOÇ.DR. FEE ULUÇA TİMER
HAZIRLAYAN: SEDİR KARAKOZAK

16 SORUNLAR PAFTASI

- Uyumsuz Betonarme Yapılar
- Kullanılmayan Yapılar
- Yapılan Sorundan Dahil Olun Nitelesiz Etker
- Yıkılmakta Olan Yapılar
- Kullanılm Dış Çesmeler
- Dipsiz Otoparklar
- Dar Sokaklarda Park Edilen Araçlar
- Tık Yoluyla Trafik Olun Yerde Kural İhlali Yapılan Sokaklar

- ÖLÇEK**
- KENTSEL SİT ALANI SİMBOLİ**
- ÇALIŞMA ALANI SİMBOLİ**
- KAPLI OLUŞ VE NOKTALAR**
- TESİTLİ ANTİKAL YAPILAR**
- TESİTLİ SİYİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ**
- TESİTE ÖNERİ YAPILAR**
- BAĞIÇ DUVARLARI**
- BAĞIÇLAR**
- AĞAÇLAR**
- YOLLAR**
- YAVALAKTIRILMIŞ YOLLAR**
- ÇESMELER**

Uşak Belediyesi tarafından hazırlanan 2011 tarihli kentsel koruma alanı haritasına referans alınmıştır.

3.2.3.3.Tehdit/Potansiyeller

Tehditler

Çalışma alanında bulunan ve bu alan için tehdit sayılabilecek etkenler öncelikle çevre ölçeğinde incelenmiştir. Alanın kuzey doğusunda bulunan ve Köme mahallesinin solunda kalan ve iki bölgeye ayıran Dokuz sele çayının iyi ıslah edilememesi, günümüzde koku sorunlarının oluşması, aynı zamanda bu alanın günümüzde üzerinin kapatılmış olması ve iyi kullanılmıyor olması, alan için tehdit sayılabilecek durumlardır.

Şekil 3.14'de çalışma alanında bulunan tüm yapıların % 2,5'i oranında yer alan özgün niteliğini koruyan ve aynı zamanda kullanılmayan yapılar mor renkte ifade edilmiştir.

Alanda bazı parsellerin dolmaması ve ya yıkılmış yapıların yerlerinin boş kalması, bu parsellere çevreye uyumsuz yapıların yapılması riski taşımaktadır. Bu durum da alan için çok büyük tehdit oluşturur.Boş kalan ve yerlerine nitelsiz yapı yapılma olasılığı olan bu alanlar şekil 3.14'de sarı renkte ifade edilmiştir

Cumhuriyet Cadde'si üzerinde yer alan ve kuzeyinde paşahan, doğusunda Ulucami, güneyinde iki adet arasta ve bedesten bulunan ve günümüzde otopark olarak kullanılan alan ve aynı cadde üzerinde bulunan ve bulunduğu sokak üzerinde geleneksel yapıların yer aldığı günümüzde pazar alanı olarak kullanılan üzeri kilit parke kaplanmış alanlar bulunmaktadır. Şekil 3.14'de pembe tonlarında ifade edilmiş bu alanlar, kentlinin kullanabileceği park ya da sergilerin yapılabileceği açık alanlar olarak tasarlanabilir.

Bazı boş alanlar düzensiz halde otopark olarak kullanılmaktadır. Bu alanların gelecekte daha düzensiz hale gelmesi ya da yerlerine alana uyumlu olmayan yapıların inşa edilme olasılığı olması alan için tehdit oluşturmaktadır. Düzensiz otoparklar olarak tanımlanmış olan bu alanlar şekil 3.14'de mavi renkte ifade edilmiştir.

Kullanılmayan çeşmeler de zamanla yıkılması ve bu değerlerin yok olması, aynı zamanda yok olması sonucunda bu çeşmelerin yerlerine uyumsuz yapılar yapılması alan için tehdit olarak sayılmaktadır. Kullanılmayan ve bakımsız kalan çeşmeler şekil 3.14' de içi boş kırmızı daire şeklinde ifade edilmiştir.

Potansiyeller

Çalışma alanında bulunan ve bu alan için potansiyel olabilecek etkenler yapılmış olan on iki adet analiz paftaları ve çevre verileri incelenerek ortaya konulmuştur.

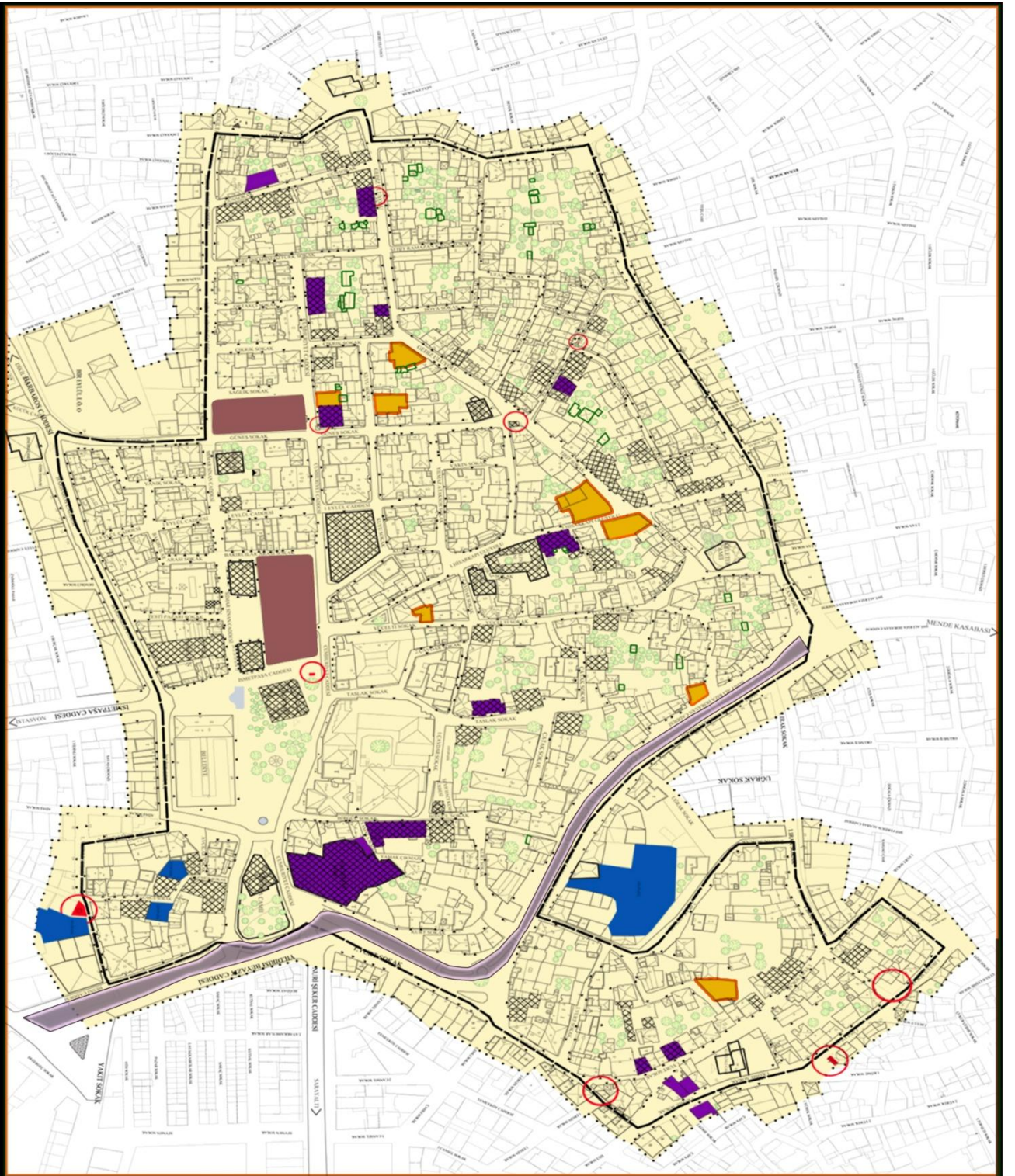
Bölge ile ilgili genel çevresel veriler incelendiğinde dokuz sele çayının kentsel sit alanı içerisinde olması bu alanın gelecekte doğru şekilde ıslah edilerek tekrar alana kazandırılması ve aynı zamanda çayın kenarlarının rekreasyon alanları olarak kullanılması potansiyelini

ortaya çıkarmaktadır. Dokuz sele ayının geçtiği aks Şekil 3.14'de koyu renkte ifade edilmiştir.

Bu incelemeye göre Şekil 3.14'de çalışma alanında bulunan tüm yapıların % 2,5'i oranında yer alan özgün niteliğini koruyan ve aynı zamanda kullanılmayan yapılar mor renkte ifade edilmiştir. Bu yapılar en doğru Şekilde ve uygun Şekilde onarımlar geçirerek kullanılır hale gelmesi ve yapıların yaşatılması potansiyeli oluşturur.

Çalışma alanının kent merkezinde yer alması da orada yaşayan ya da çalıŐanlar için olumlu etkenlerden birisidir. Bu durum, Şekil 3.14'de açık sarı renkte gösterilmiştir.

Alanda bazı yapılar yıkılmış ve yerleri günümüzde boş kalmıştır. Bu alanlar yerlerine kent için gerekli ortak alanlar ya da arsa sahiplerinin bu boşluklarda kente uyumlu yapılar yaparak alana kazandırılması potansiyeli oluşturur. Bu alanlar Şekil 3.14de infill yapılabilecek alanlar olarak tanımlanıp sarı renkte boyanmış yapıların kenarlarında turuncu kontur olarak gösterilmiştir.

Şekil 3.14: Çalışma alanı içerisindeki tehdit ve potansiyelleri gösteren harita (Karakozak, 2012)

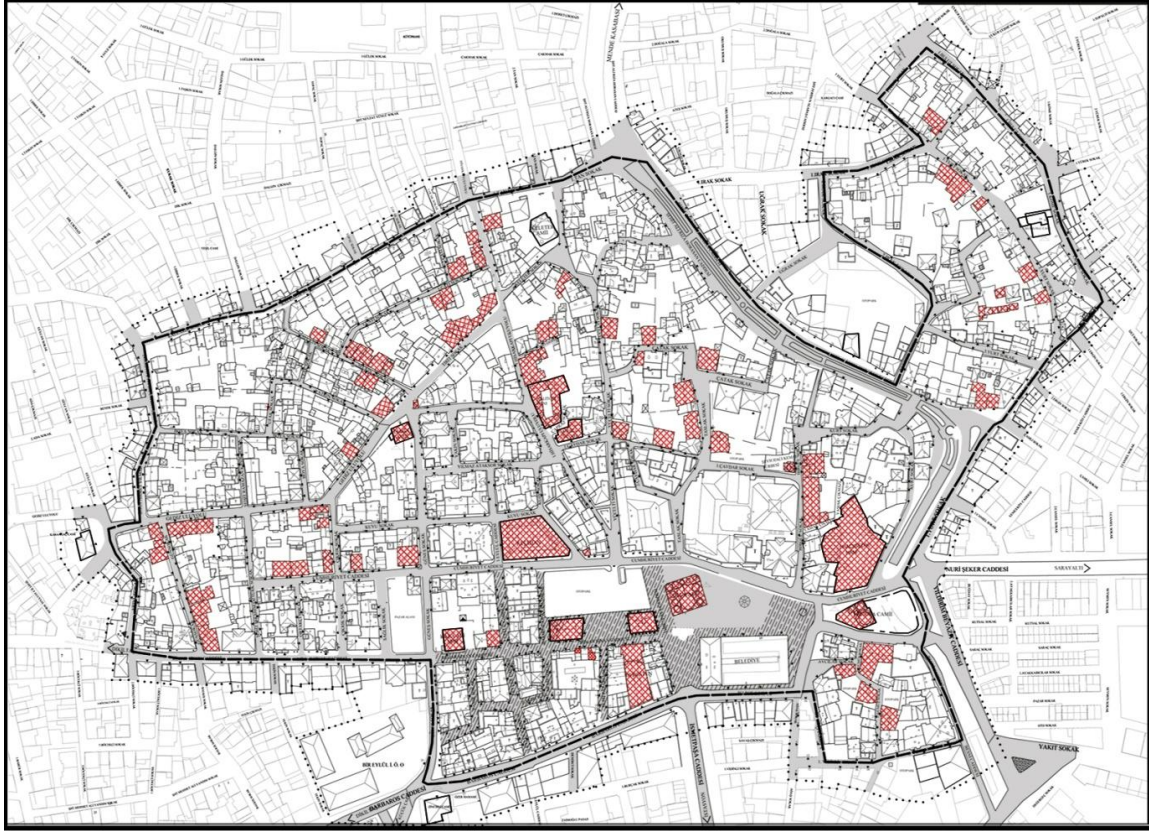
<p>İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON YÜKSEK LİSANS PROGRAMI</p>	<p>UŞAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ YÜKSEK LİSANS TEZİ ARALIK 2013</p>	<p>DANIŞMAN, DOÇ. DR. EGE ULUÇA TİMER HAZIRLAYAN, SEDİR KARAKOZAK</p>																
<p>17 TEHDİTLER/POTANSİYELLER PAFTASI POTANSİYELLER</p>	<table border="1"> <tr> <td></td> <td>Organik atıkların oluşumuna sebebiyet verir</td> <td></td> <td>Düzensiz çöp ve atıkların oluşumuna sebebiyet verir</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir</td> <td></td> <td>Organik atıkların oluşumuna sebebiyet verir</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir</td> <td></td> <td>Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir</td> <td></td> <td>Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir</td> </tr> </table>		Organik atıkların oluşumuna sebebiyet verir		Düzensiz çöp ve atıkların oluşumuna sebebiyet verir		Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir		Organik atıkların oluşumuna sebebiyet verir		Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir		Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir		Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir		Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir	<p>ÖLÇEK</p>
	Organik atıkların oluşumuna sebebiyet verir		Düzensiz çöp ve atıkların oluşumuna sebebiyet verir															
	Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir		Organik atıkların oluşumuna sebebiyet verir															
	Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir		Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir															
	Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir		Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir															
<p>KENTSEL SİT ALAN SINIRI ÇALIŞMA ALAN SINIRI KAPLI ÇİĞİR VE NİMAKALARI TESİSLİ ANITSAL YAPILAR TESİSLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ TESİSLE ÖNERİ YAPILAR BAKİT DUVARLARI BAKİTLER AĞAÇLAR YOLLAR YAYALANLARI YOLLAR YAYALANLARI ÇEMENLER</p>	<p>Yüksek ses düzeyine sebebiyet verir</p>																	

3.2.5. Sivil Mimari Örnekleri

Anadolu kentlerindeki geleneksel yapılarda olduğu gibi, Uşak'ta da evlerin şekillenmesinde de sosyal hayat önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda komşuluk ilişkileri, misafirperverlik gibi etkenler önemli rol oynamaktadır.

Kentte, konutların biçimlenmesinde komşuluk hakları daima göz önünde tutulmuş ve yapılar inşa edilirken komşunun havasını-suyunu kesmeme ilke olarak benimsenmiştir.

Çalışma alanında toplam 74 adet geleneksel sivil mimarlık örneği bulunmaktadır. Ve şekil 3.16' de tescilli sivil mimarlık örnekleri koyu kırmızı kare taramalı şekilde yer almaktadır (Şekil 3.15).

Şekil 3.16; Çalışma alanında sivil mimarlık örneklerinin alan içindeki dağılımı (Karakozak,2012)

Şekil 3.17;Çalışma alanında bulunan Gün Sokak'ta 3 kapı numaralı tescilsiz olan yapı görünüşü

Şekil 3.18; Çalışma alanında bulunan Gediz Uluyolu Caddesi üzerinde, kapı numarası 52 olan tescilsiz yapı görünüşü

Şekil 3.19; Çalışma alanında bulunan Gediz Uluyolu Caddesi üzerinde, kapı numarası 52 olan tescilsiz yapı görünüşü

3.2.4.1.Plan Özellikleri

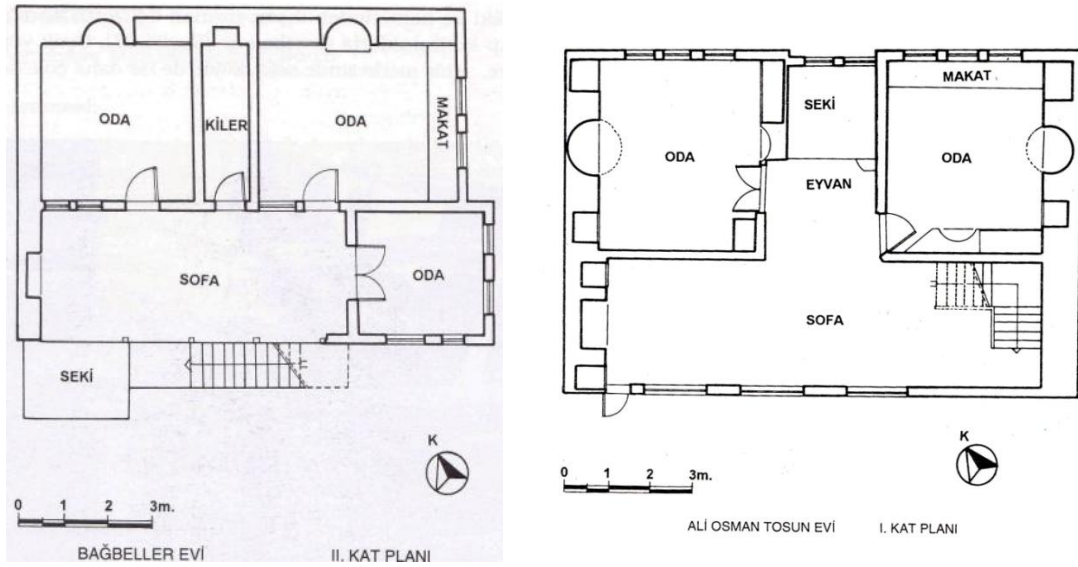
Bilindiği gibi, Anadolu Türk konut mimarisinde evler genellikle iki katlıdır. Alt katlarda ikinci derece işlevlerin görüldüğü bölümler bulunurken, üst katlar asıl oturlan kat olarak planlanmıştır. (Eldem, 1968: 29)

Geleneksel Uşak evlerinde tek ya da üç katlı örnekler de bulunsa da genellikle iki katlı yapılara rastlanmaktadır. Binada da zemin katlar genellikle günlük ve kışlık ihtiyaçlara göre düzenlenmiştir (Akok, 1965: 17)Birinci katlar ise esas ikamet bölümü olduğu için daha fazla önem kazanmıştır.

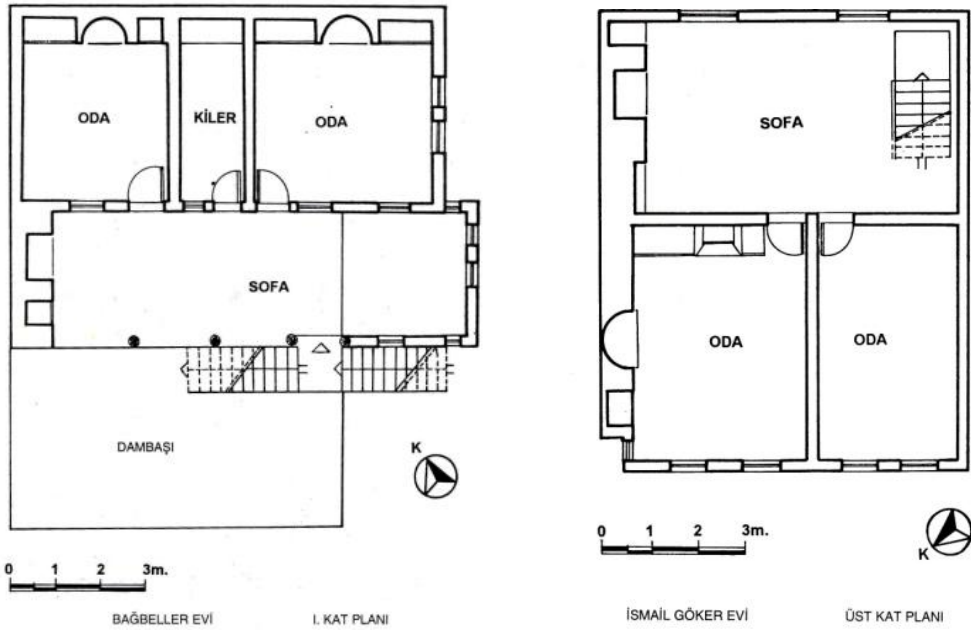
Türk evlerinde bulunan kat aralarındaki kışık odalar, bazı Uşak evlerinde de mevcuttur. Bunlar genellikle, kapısı merdiven sahanlığına açılan ocaklı odalardır.(İzmirligil,1978, s.99) Plan şekillenmesinde iklim ve doğal şartların etkisi önceliktir. Bunun yanında dini esaslar ve geleneklerin de biçimlenişte büyük rolü bulunmaktadır. Ancak evlerde haremlik-selamlık ayrımı yoktur. Bu konu Uşak evlerinde, erkeklerle bayanların ayrı odalarda oturmaları ile çözümlenmiştir (İzmirligil, 1978: 99).

Uşak evlerinin plan şekillerinin başlıca belirleyicisi Anadolu'da Türk mimarisinde olduğu gibi merkezi sofadır (Eldem, 1968: 63).

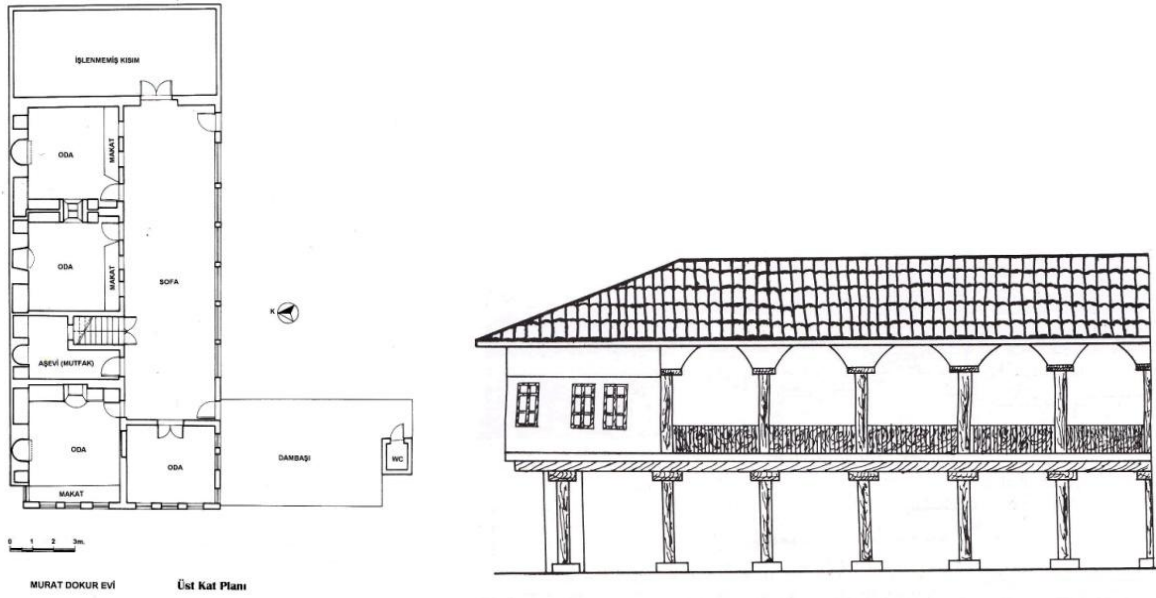
Şehirde kışlar sert geçmesine rağmen açık sofalı evler 20. yüzyıla kadar benimsenmiş olduğu görülmektedir. Ancak 20. yüzyıl başlarından itibaren açık yüzlü dış sofalı evler tamamen ortadan kaldırılmıştır. Günümüze ulaşan dış sofalı örnek sayısı çok azdır.

Şekil 3.20; Dış sofalı plan örnekleri (Sayan, 1997, 25-29-35)

Şekil 3.21 ; Dış sofalı plan örnekleri (Sayan, 1997, 25-29-35)

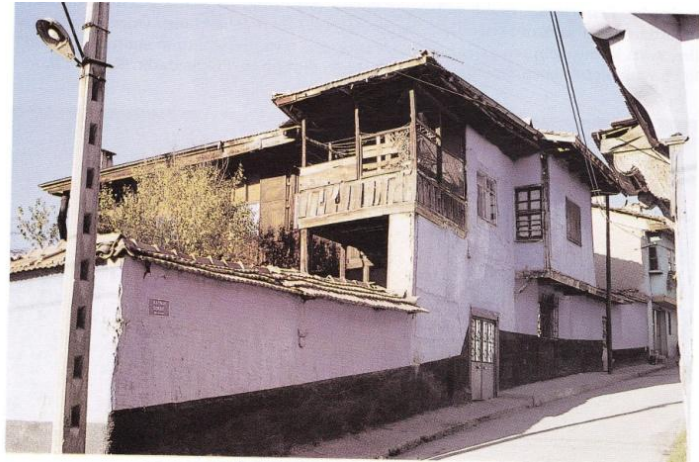
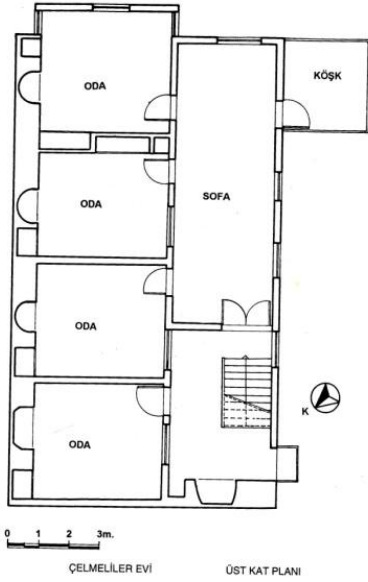

Şekil 3.22

Şekil 3.22; Dış sofalı olup, açık kısımları sonradan kapatılan ev tipine örnek Dokur Evi planı ve ilk halinin avlu görünüm (Sayan, 1997, 50- 51)

Şekil 3.23; Dokur Evi'nin açık avlusunun sonradan kapatılmış görünüm(Sayan, 1997, 51)

Şekil 3.24; Dış sofalı olup, açık kısımları sonradan kapatılan ev tipine örnek Çeşmeliler Evi'nin plan ve avlu görünüşü(Sayan, 1997:56)

Şekil 3.25; Dış sofalı ev örneği (Sayan, 1997: 42-51-56)

Uşak'ta 19. yüzyılın ortalarından itibaren iç sofalı örnekler uygulanmaya başlamış ve bu plan tipi zamanla dış sofalı örneklerin yerini almaya başlamıştır.

3.2.4.2. Cephe Özellikleri

Uşak'ta bulunan evler genel olarak arsa konumu ve sokak ilişkisine göre şekillendirilmiştir. Parsel durumları açısından bakıldığında bitişik nizam yapı sayısı çok fazla olduğu görülmektedir.

Uşak evlerinin, ana cepheleri sokak ya da avlu yönüne bakmaktadır. Bitişik nizam yapının çoğunlukta olması, cepheleri sokağa bakan yapıların daha fazla olması sonucunu getirmektedir (Sayan, 1997, s.119).

Geleneksel Türk evinde simetriye fazla rastlanmamasına rağmen (Kuban, 1995: 206), Uşak evlerinde simetrinin esas alındığı görülmektedir.

Şekil 3.26; Yurt Sokak görünüşü (Sayan, 1997: 18)

Cepheler, girişler, çıkmalar, cumbalar, pencereler, saçaklar, payandalar ve sütunlar gibi mimari öğelerden oluşmaktadır. Daha önce sözü edilen simetri durumu, bu unsurların cephede yer almalarıyla ortaya çıkmıştır. (Sayan, 1995: 120) Bazı yapıların yola bakan kısımlarında yer alan çeşmeler de, cepheleri oluşturan unsurlar arasındadır.

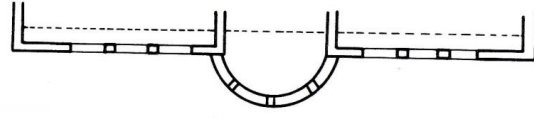
Şekil 3.27; Simetri kullanılmayan ve aynı zamanda cephede çeşmesi bulunan konut örneği (Sayan, 1997: 119)

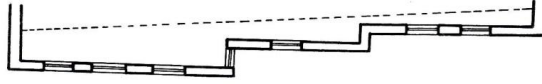
Şekil 3.28; Simetri kullanılmayan ve aynı zamanda cephede çeşmesi bulunan konut örneği (Karakozak,2012)

Geleneksel Türk evinde olduğu gibi(Kuban, 1995: 198) Uşak evlerinde de çıkmaların dışa doğru taşmalarıyla üst katta daha geniş mekanlar elde edilmektedir. Bu çıkmalar yapıların cephelerinde en dikkat çekici bölümü oluşturmaktadır.

Uşak evlerinde çıkma biçimleri çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitlenme gönyeli çıkma; çift çıkma; kat çıkma ve yuvarlak çıkma tipleri olarak sıralanabilir. Bunlardan yuvarlak çıkma tipi Uşak genelinde az sayıda örnekte rastlanmaktadır (Sayan, 1997:122).

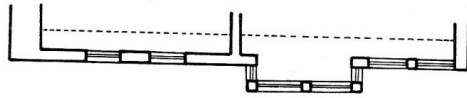
Yuvarlak Çıkmalı Tip

Gönyeli Çıkmalı Tip

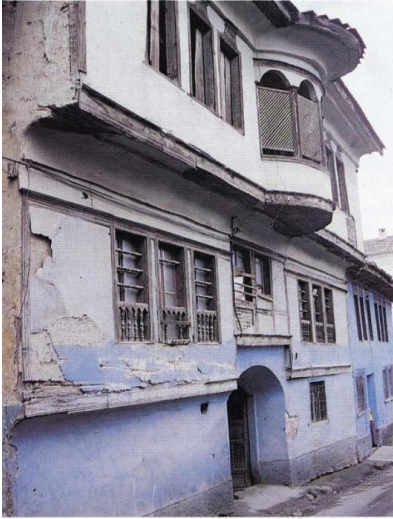

Çift Çıkmalı Tip

Kat Çıkmalı Tip

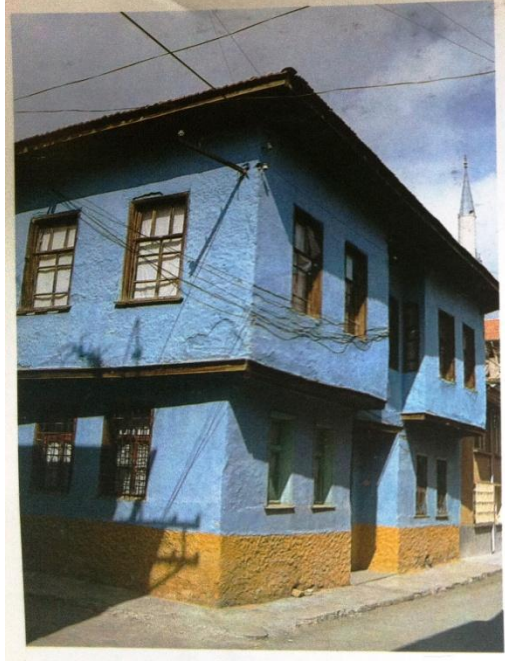
Şekil 3.29; Cephelerde Çıkma Tipleri (Sayan, 1997: 122)

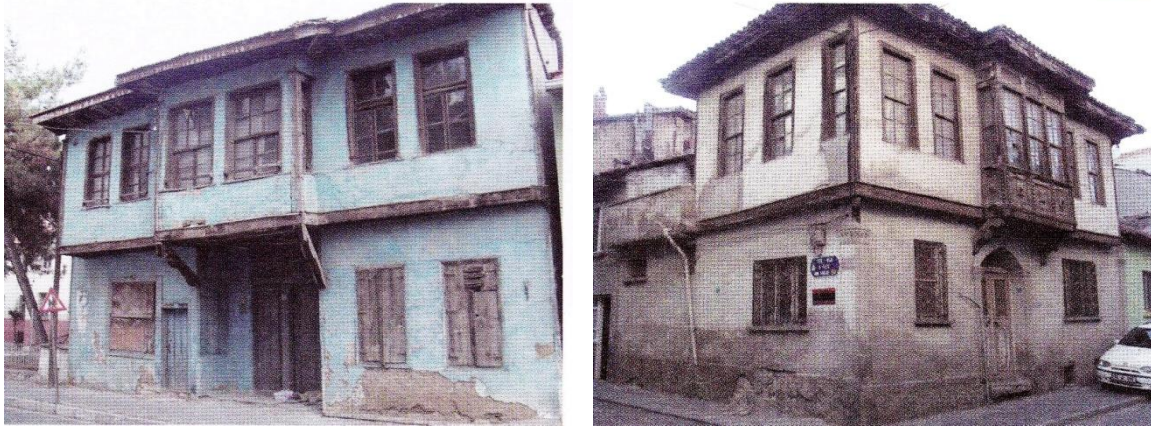
Şekil 3.30; Yuvarlak Çıkma Tipine Örnek(Sayan, 1997: 21)

Şekil 3.31; Gönyeli Çıkma Tipine Örnek (Sayan, 1997: 88)

Şekil 3.32; Çift Çıkmalı Tipine Örnek (Uşak İl Rehberi, sayfa numarasız)

Şekil 3.33; Kat Çıkmalı Tipine Örnek (Keyvanoğlu, 2012: 32)

Uşak evlerinde genelde dış cepheler oldukça sade olsa da, bazı evlerin sokak yönündeki cephelerinde bezemeler görülmektedir. Bunlar 18. yüzyıl sonları ile 19. yüzyılda Ege Bölgesi evlerinin cephelerinde sık rastlanan kalem işi süslemelerdir (Sayan, 1997: 130). Ve cephelerde saçak altında bağdadi sıva üzerine yapılan bezemeler şeklindedir. Bu bezemeler barok devrinin özelliğini taşımaktadır.(Arık, 1992:432)

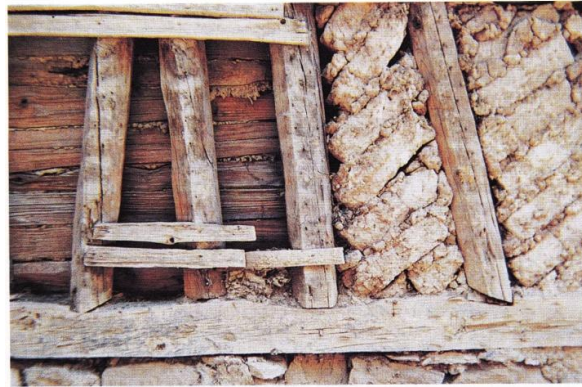
3.2.4.3. Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri

Geleneksel Uşak evlerinin çoğu kerpiçten yapılmıştır. Evliya Çelebi Uşak evlerinin '3600'ünün toprak örtülü ve süslü olduğunu, yalnız bir tanesinin kiremit örtülü olduğunu' belirtmiştir. (Çelebi, E., 1993, s.38) Charles Texier de binaların çığ kerpiçten yapıldığını yalnız anıtsal ve kamusal yapıların taş ve tuğladan inşa edildiğini yazmaktadır (Tümer, 1971: 41). 1894 yılında Uşak'ı gezen Vital Cuniet ise, binaların büyük çoğunluğunun ahşaptan yapılmış olduğunu belirtmektedir (Cuniet, 1984: 216).

Uşak evlerinin temel yapı malzemesi taş, ahşap ve kerpiçtir. (Sayan,Y., 1997, s.124) Yapıların dış duvarları taştan yapılmıştır. Zemin katlar moloz yığma olarak inşa edilmiş olup ikinci katlar çoğunlukla karkastır. Taş duvarların kalınlıkları 50-100 cm arasında değişmektedir. Ahşap karkas kısımların kalınlıkları 20-30 cm kalınlığındadır. Ahşap karkasın üzerine bağdadi sıva yapılmıştır. Ahşap karkas arasında dolgu olarak tuğla, kerpiç ve moloz taşlar kullanılmıştır (Gürel, Ark., 2007: 45).

Dış duvarlar temelden subasmana kadar taş arası katkılı çamur harcından yapılmıştır. Subasmanın taş malzemeden yapılma nedeni, kerpicin suya dayanıksız bir malzeme olmasıdır. Bazı yapılarda zemin kat tamamen taş olarak inşa edilmiştir.

Tarihi süreçte de görüldüğü gibi, kentte kerpiç yapı ve toprak örtü zamanla yerini ahşap ve kiremit örtüye bırakmıştır.

Şekil 3.34; Ahşap malzemenin kullanım şeklini gösteren fotoğraf (Sayan, 1997:125)

Uşak, 1867,1894 ve 1922'de olmak üzere üç büyük yangın geçirdiğinden dolayı geleneksel Uşak evlerinin yapı şekilleri de zamanla değişmiştir.

Şekil 3.35; İç bölme duvarları malzemesini gösteren fotoğraf (Sayan, 1997: 125)

Avlusu olan geleneksel Uşak evlerinin ahşaptan yapılan avlu kapıları, genellikle ön cephede bulunur. Evler genel olarak iki katlı olup aileler genellikle alt katı kullanırlar. İlk katında mutfak ve tuvalet bulunan evlerde yıkanma işleri odaların birinde yer alan kilerde yapılır. Kentte sayısı çok az da olsa, üç katlı evlere de rastlanılmaktadır. Üç katlı olanlarda ise, iki katlı evlerden farklı olarak zemin katta çeşitli depolar yer alır. Üst kata ahşap merdivenle ulaşıp geniş bir sofaya çıkılır (Solak, 2002: 81).

Geleneksel Uşak evlerinin kapıları, yüklükleri, ocak üstü davlumbazları tahta oymalı çiçeklerle süslenir. Her odada mutlaka bir ocak bulunur ve ocağın iki kenarına taş yastıklar konulur (Tümer, 1971: 125).

Dış sofalı evlerde, iki veya daha fazla odanın kapısı hayata açılır. İç sofalı evlerde ise sadece dikdörtgen hayat ile bu hayatı dikine kesen yatay hayatlar ve bu hayatlara açılan odalar bulunmaktadır. Taş temel üzerine inşa edilen evlerin duvarları, ahşap hatıllar arasına kerpiç malzeme örülerek yapılmaktadır. Her katın tavanı ahşap, çatısı ise kiremit kaplıdır (Sayan, 1997: 124).

3.2.4.4. Mimari Öğeler

Giriş Kapıları

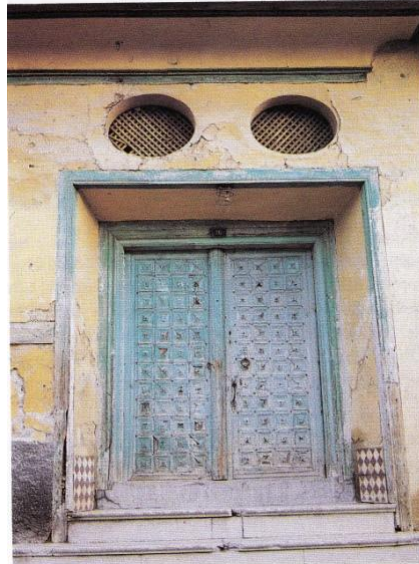
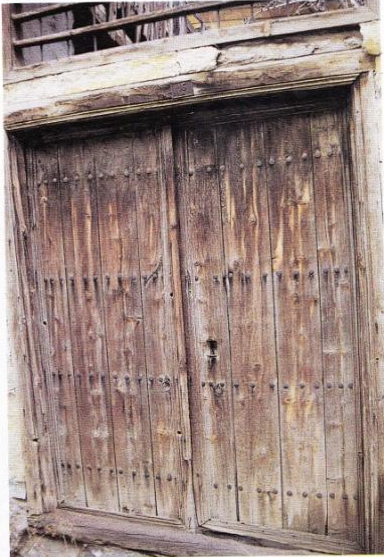
Kapılar, yapıların konumlanmasına göre avlu kapıları ve yapıya giriş kapıları olarak iki grupta incelenmiştir.(Sayan, 1997, s.107)Avlu kapıları avluya giriş çıkışı sağlayan çift kanatlı kapılardır.Genellikle sade ve geçmesiz olarak yapılmıştır.Avluya açılan bazı dış kapılar iki metre ve daha fazla genişliktedir. Bu durumun nedeni yüklü hayvanların ve yapının yapıldığı dönemin araçlarının avluya girebilmesini sağlamaktır.

Avlusu olmayan, bitişik nizamda yapılmış yapılarda dış kapılar doğrudan sokağa açılır. Dış kapıların çoğu aynalı ve geçmelidir. Bazı kapı örneklerinde, üzeri stilize edilmiş çarkıfelek motiflerine rastlanmaktadır.

Yapıların giriş kapıları, yer kotundan genelde sayıları 2-5 arasında değişen birkaç basamak yukarıda yer almaktadır. Genellikle kesme taş veya dökme beton üzeri mozaik kaplı basamaklarla ulaşılan kapılar, kemerli olup çoğunlukla ahşap çift kanatlıdır. Çoğu yapıda kapı arkası mekânına ışık alımını sağlayan kapı üstü pencereleri bulunmaktadır. Özellikle geç dönem örneklerin kapı ve pencere açıklıklarının kilit taşlarında kabartma taş süslemelerle karşılaşılmaktadır. Ahşap süsleme ise daha çok kapı ve saçak altlarında karşımıza çıkmaktadır (Koçan, 2012, 106)

Şekil 3.36; Giriş kapısı yer kotundan 2-5 arasında değişen birkaç basamak yukarıda yer alan örnek (Koçan, 2012, 105-106)

Şekil 3.37; Sokağa doğrudan açılan kapı örnekleri (Sayan, 1997, s.108-123)

Pencereler

Yapılarda pencere boşlukları genellikle dikdörtgen veya basık kemerli ahşap lentolarla oluşturulmuştur. Kemerli pencerelerde orta kilit taşı mevcuttur. (Tosun, Y., 1968, s.31) Kemerli pencerelere basık kemerli olarak ta rastlanılmaktadır. Pencereler kalın yapı duvarlarının içinde dışa yakın olarak konumlanmıştır.(Sayan, Y., 1997, 114)

Konut cephelerinde doluluk boşluk oranı %19, ticarethanelerde ise %55'i boş olarak yapılmıştır. Pencerelerin üst katlarda genişlikleri 60-100 cm, yüksekliği 1.40-1.90 cm.dir. Alt katlarda ise genişlik ve yükseklikler 10 cm daha azdır. Bodrum kat pencereleri kare biçiminde olup üzerinde dökme demir parmaklıklar bulunmaktadır (Gürel,Ark., 2007).

Bazı örneklerde, 'karakapak' adı verilen ve pencerelerin dışında yer alan tahta kapaklar bulunmaktadır. Bu karakapaklar panjur gibidir ve dışa doğru kanat şeklinde açılıp kapatılır. Bu karakapaklar, XX. yüzyılın başından bu yana yerini demir parmaklıklara bırakmıştır.(Sayan, Y., 1997, 114)

Şekil 3.38; Tahta kapaklı pencere tipine örnek (Sayan,Y., 1997, s.115)

Erken dönem yapılarında pencerelerde bulunan ahşap parmaklıklar yerini 20.yüzyıldan itibaren demir parmaklıklara bırakmıştır.

Şekil 3.39; Ahşap parmaklıklı pencere örneği (Sayan,Y., 1997, s.22)

3.2.6. Tipolojiler

Çalışma alanında bulunan geleneksel sivil mimarlık örneklerini özgün kılan tipolojiler plan tipolojileri, cephe tipolojileri ve mimari eleman(kapı, pencere) tipolojileri olarak incelenmiştir.

3.2.6.1.Plan Tipolojileri

Çalışma alanındaki yapıların parsel durumlarına bakıldığında, genel olarak bitişik nizamlı oldukları görülmektedir. Bazı yapıların bahçeleri de bulunmaktadır. Plan tipolojileri oluşturulurken alandaki yapı tipleri araştırılmış ve bu tipler üç bölümde toplanmıştır. Şekil... de görüldüğü gibi bu üç grup çıkmasız plan tipi, çıkmalı plan tipi ve cephe boyunca devam eden çıkması olan plan tipidir.

3.2.6.2.Cephe Tipolojisi

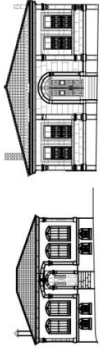
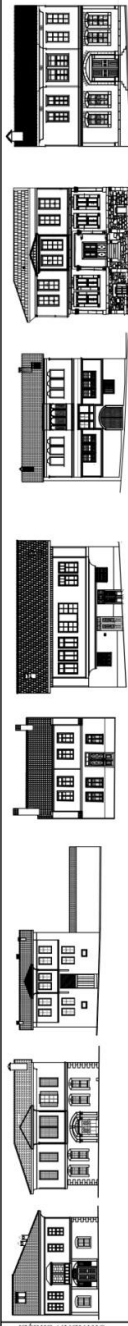
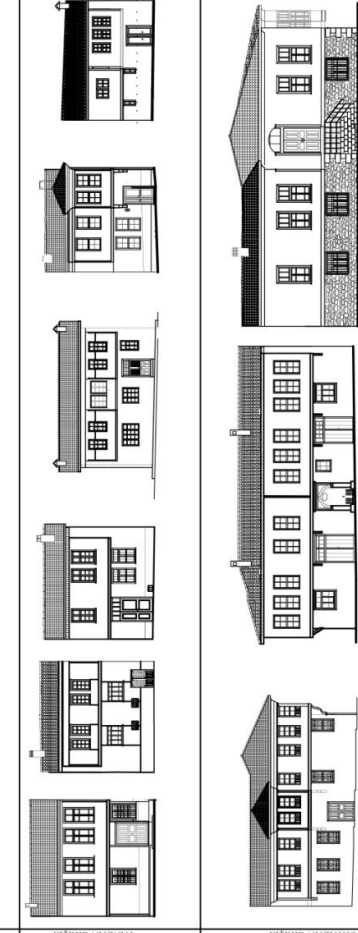
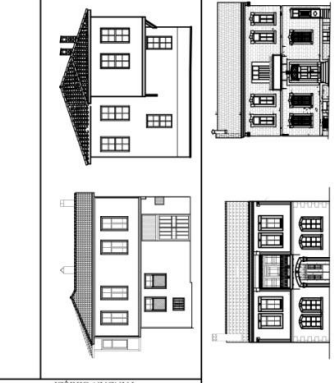
Çalışma alanındaki yapıların cephe tipolojileri ortadan girişli ve yandan girişli olarak iki temel grupta ve onlar da kendi aralarında çıkmalı, çıkmasız ve cephe boyunca devam eden çıkma olmak üzere üç grupta incelenmiştir.

Çıkmasız yapılar şekil... de görüldüğü gibi ortadan girişli ve tek katlıdır. Daha önce de vurgulandığı gibi tek katlı sivil mimarlık örneği sayısı azdır.

Balkonlu yapı örneği de çok azdır. Balkonlar yol cephelerine açılmaktadır.

Çıkmalı yapılarda, çıkmalar genel olarak kapı üzerinde yer almaktadır. Yapıların cephelerinde tam kat çıkma yapılan örnekler de bulunmaktadır. Ayrıca, kapı üzerinde üst katta çift çıkma bulunan örnekler de yer almaktadır.

Cephe boyunca devam eden çıkmalı yapılar genelde iki katlı örneklerdir. Bu durum çok az sayıda üç katlı örnekte de gözlemlenmektedir.

CEPHE TİPOLOJİSİ	
 <p>ÇIKMASIZ</p>	 <p>ÇIKMALI</p>
 <p>KÖŞE YAPILARI</p>	 <p>BALKONLU</p>
<p>İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON YÜKSEK LİSANS PROGRAMI</p> <p>USAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ YÜKSEK LİSANS TEZİ HAZİRAN ,2013</p> <p>DANIŞMAN: PROF.DR. NUR AKIN HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK</p>	
<p>TİPOLOJİLER</p> <p>CEPHE TİPOLOJİLERİ</p>	

Şekil 3.40; Uşak'ta cephe tipolojisi (Karakozak, 2013)

3.2.6.3.Kapı Tipolojisi

Yapılan tipoloji çalışmaları sonucunda Şekil 3.44’ de belirtildiği gibi alanda bulunan geleneksel sivil mimarlık örneklerinin ana giriş kapıları, düz kapılar ve kemerli kapılar olarak iki grupta toplanmıştır. Düz kapı ve kemerli kapılar da kendi içlerinde tepe pencere ve tepe penceresiz olarak gruplara ayrılmış ve böylece dört tipte giriş kapısı çeşidi oluşturulmuştur.

Kapılar ahşap malzemeden yapılmıştır. Kapı üzerinde bazılarında yapılış yıllarından kalma demirler parmaklıklar bulunmaktadır. Bazılarında ise zamanla güvenlik sebebiyle eklenmiş demir parmaklıklar bulunmaktadır.

Kemerli kapıların tepe pencerelerinde ahşap parmaklıklar oluşturulurken, düz kapılarda ahşap parmaklığın yanı sıra çapraz kafes şeklinde örnekler de bulunmaktadır.

Şekil 3.41;Hisarkapı Uluyolu caddesi 2 numaralı kapı. Kemerli, demir parmaklıklı kapı örneği

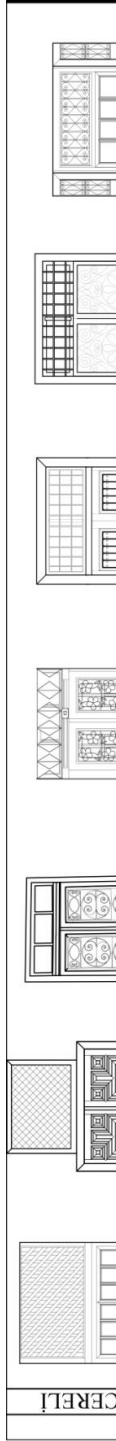

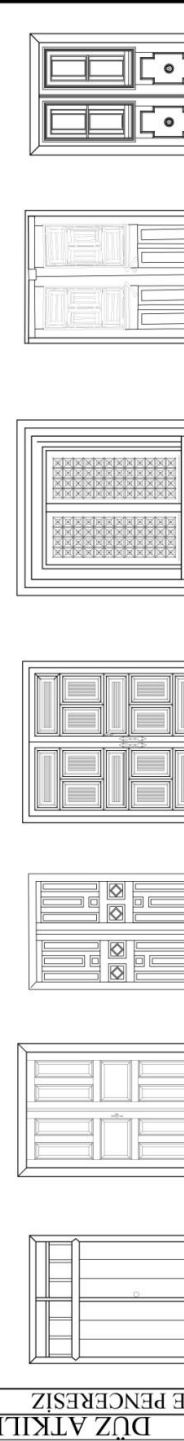
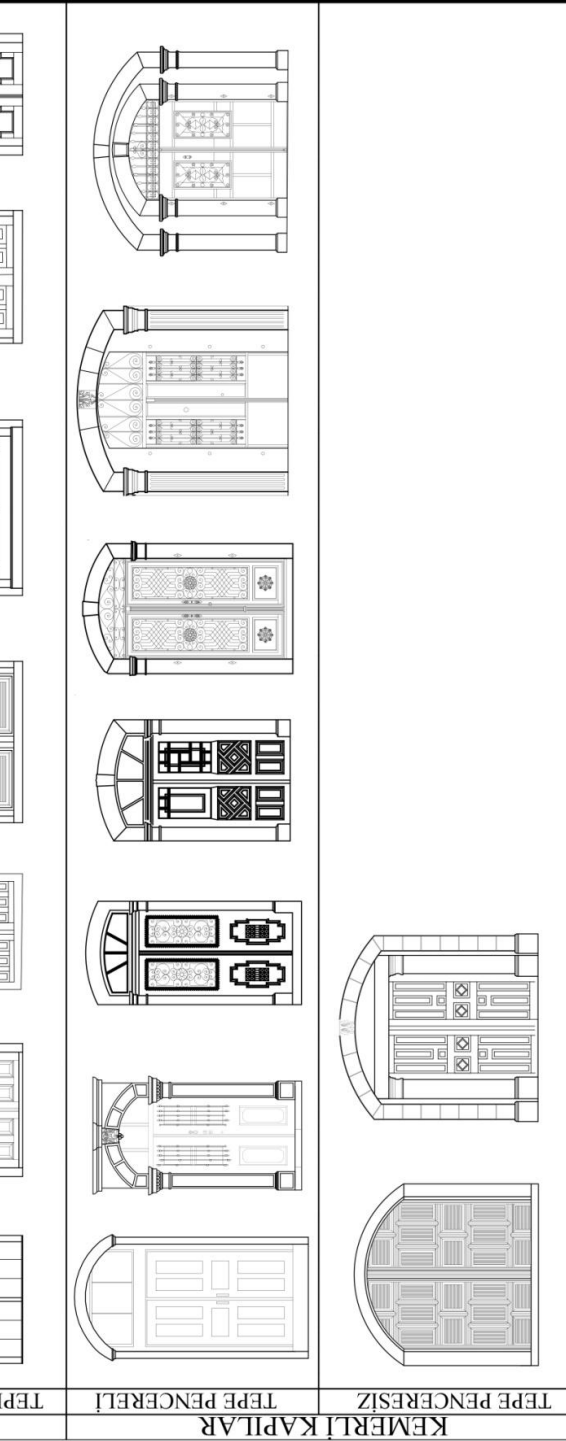
Şekil 3.42; Hisar Kapı Çıkmazı 5 numaralı kapı. Düz, ahşap ve tepe penceresi kafesli olan kapı örneği(Karakozak, 2011)

Şekil 3.43; Gediz Uluyolu Caddesi 24 numaralı kapı. Düz ve demir parmaklıklı kapı örneği

Şekil 3.44; Gediz Ulu yolu Caddesi 18 numaralı kapı. Düz, ahşap, demir parmaklıksız kapı örneği (Karakozak, Sedef, 2011)

<p>İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON YÜKSEK LİSANS PROGRAMI</p>	<p>UŞAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ YÜKSEK LİSANS TEZİ HAZİRAN, 2013</p>	<p>DANIŞMAN: PROF. DR. NUR AKIN HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK</p>	<p>14 DEĞERLENDİRME TABLOSU</p>	<p>KAPI TIPOLOJİLERİ</p>
<p>DÜZ ATKILI KAPILAR</p> 	<p>TEPE PENCERELİ</p> 	<p>TEPE PENCERESİZ</p> 	<p>TEPE PENCERELİ</p> 	<p>KEMERLİ KAPILAR</p>

Şekil 3.45; Uşak'ta kapı tipolojisi (Karakozak, Sedef, 2013)

3.2.5.4. Pencere Tipolojisi

Çalışma alanında şekil 3.46' da görüldüğü gibi pencereler düz ve kemerli pencere, aynı zamanda giyotin ve kanatlı pencere olarak tiplendirilmiştir.

Düz ve aynı zamanda giyotin olan pencereler genellikle üst katlarda kullanılmıştır. Bazı giyotin pencerelerin önlerinde ahşap parmaklıklar yer almaktadır.

Alt katlarda bulunan pencerelerde de güvenlik amaçlı demir ya da ahşap parmaklıklar bulunmaktadır.

Şekil 3.46; Gediz Uluyolu Sokak 18 numaralı yapı, çift katlı ve aynı zamanda alt kattaki pencerelerinde demir parmaklık olan bir örnek(Karakozak,Sedef, 2011)

Çalışma alanındaki düz pencerelerin kimilerinde, pencere dışında açılır kapanır kepenk bulunmaktadır.

Kemerli giyotin pencere tipine de rastlanılmıştır. Kemerli kanatlı pencere sayısı ise oldukça fazladır. Kemerli pencereler, tek katlı yapılarda ya da iki katlı yapıların alt katlarında kullanılmaktadır.

Şekil 3.47; Köme mahallesi Çatak Sokak 27 numaralı yapı, üst katta kepenkli, alt katta kemerli kanatlı penceresi olan yapı örneği (Karakozak, 2011)

<p>İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON YÜKSEK LİSANS PROGRAMI</p>	<p>UŞAK KENTSEL SİT ALANI KORUMA PROJESİ YÜKSEK LİSANS TEZİ HAZİRAN, 2013</p>	<p>DANIŞMAN: PROF. DR. NUR AKIN HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK</p>		<p>TİPOLOJİ PAFTALARI</p>	<p>KAPI TİPOLOJİLERİ</p>
			<p>ÇİFT KANATLI PENCERE</p>	<p>GIYOTİN PENCERE</p>	<p>KEMERLİ</p>
<p>DUZ ATKILI</p>					

Şekil 3.48; Uşak'ta pencere tipolojisi (Karakozak, 2013)

3.2.7. Sosyal Durum Analizi

Çalışma alanında bulunan 40 adet geleneksel yapıda sosyal yapıyı daha iyi tanımak için analiz ve burada oturan kişilerle anketler yapılmıştır. Anket soruları hazırlanırken yapıda yaşayanların kişisel bilgileri, konut-aile ilişkileri, konut- çevre ilişkileri ve yenileme- koruma ilişkileri olmak üzere başlıklara ayrılmış ve bu bağlamda sorular sorulmuştur.

Anket yapılan 40 adet yapının 3 tanesi ticaret diğerleri konuttur. Şekil 3.48’de görüldüğü gibi anket yapılan yapılardan kırmızı renkte görülenleri konut, lacivert renkte görülenleri ise ticaret yapılarıdır.

Yapılan anketler sonucunda, kişiler tarafından verilen cevaplar yüzde olarak hesaplanmış ve şekil 3.48’ de görüldüğü gibi dilimlerle gösterilmiştir.

Çalışma Alanında Yaşayanların Kişilerin Durumu

Anket yapılan kırk yapıda kişilerden alınan cevaplara göre, bölgede yaşayan kişilerin yaş dağılımları durumu; %26’sı 0-25 yaş, %39’u 25-50 yaş, %28’i 50-75 yaş, %7’si ise 75-100 yaş aralığındadır.

Kişilerin öğrenim durumlarına bakıldığında; hiç okuma-yazma bilmeyen kişiler toplam kişi sayısının % 17,4’ünü, ilkokul mezunu olan kişiler % 44,5’i, ilköğretim mezunları % 24’ünü, lise mezunları % 7,6 ‘sını, üniversite mezunları ise % 6,5’ini oluşturmaktadır.

Kişilerin çalışma durumları; yaşayanların %35,6’ sını ev hanımı, %18,4’ü emekli , % 8’i işsiz, % 2,3’ü üniversite öğrencisi, %34,5’i bir firmada çalışmakta ya da kendi işini yapmaktadır.

Alanda yaşayanların sosyal güvenceleri olup olmadığı sorulmuştur. Verilen cevaplara göre; %77,7(35 kişi) oranında sosyal güvenceleri olanlar, % 22,3(5 kişi) oranında ise sosyal güvencesi olmayan insanlar bulunmaktadır. Sosyal güvencesi olanların ;% 62,5 Sosyal Sigortalar Kurumu’na, %20 Bağ kur’a, %17,5 ‘i ise Emekli Sandığı’na bağlıdır. Sosyal güvencesi olmayan 5 aileden, 3 aile yeşil kart sahibi, 1 aile sosyal yardımlaşma derneğinden yardım almakta, 1 aile ise hiç bir yardım almamaktadır.

Konut-Aile İlişkileri/ Yapı- Çevre İlişkileri

Çalışma alanında yaşayanların Uşak’ta yerli olup olmadıkları sorusunun cevabında; %57,5 yerli, % 42,5’i ise yerli olmayıp sonradan yerleşen ailelerdir.

Yaşadıkları evden önce nerede oturdukları sorusuna, %15’i baba evi olduğu için aynı evde, % 12,5’i aynı mahallede başka bir evde, % 70’i farklı mahallede ya da farklı semtte, % 2,5’i başka şehirde yaşadıkları cevaplarını vermişlerdir.

Yaşadıkları yapılarda mülkiyet durumu; %70 ‘i mal sahibi, % 30’u kiracıdır. Kiracıların ödediği miktarlar; %25’ i 100-200 TL arasında, %58,3’ü 200-300 TL arasında, % 8,3’ü 300-400 TL arasında, % 8,3’ü 400-500 TL arasında kira ödemektedirler.

Çalışma alanında yaşayan kişilerin mahallelerinden memnun olma durumları; %80'i memnun,%12,5'i memnun değil,% 7,5'i kısmen memnundur. Yaşadıkları mahalleden memnun olduğunu söyleyenler, çarşıya, okula, camiye yakın olmasından ve komşuluk ilişkilerinin iyi olmasından memnundur. Aynı zamanda güvenli bir yer olması da yaşayanların o mahalleden memnun olma sebepleri arasındadır.

Çalışma alanında yaşayanların evlerinden memnun olma durumları; %80'i memnun,%12,5'i memnun değil,% 7,5'i kısmen memnundur. Yaşayanların evlerinden memnun olma nedenleri müstakil olması, sağlıklı olması, bahçeli ve rahat olması, kışın sıcak yazın soğuk olması gibi cevaplar alınmıştır. Memnun olmayan kişilerden ise eski olması, temizliğinin zor olması, bakım-onarım yaptırılmaması gibi cevaplar alınmıştır.

Mahallelerinde yaşayan komşuların birbirleriyle iyi geçinebilme durumları; % 90'ı çok iyi geçindiklerini, % 10'u kısmen iyi geçindiklerini belirtmiştir. Komşuluk ilişkilerinin iyi olmadığını belirten bir durum olmamıştır.

Yapının Kullanım Durumu

Anket yapılan 40 adet geleneksel yapının % 92,5' i(37 adet) konut %7,5'i(3 adet) ticaret yapısı olarak kullanılmaktadır. Ticaret yapıları Köme mahallesinde yer almakta ve hepsi de eski eşya satmaktadırlar. Yapıların alt katlarında satılacak olan eşyaları sergilerken üst katlarını satılmayan eşyaları depolamak amaçlı kullanılmaktadırlar.

Anket yapılan yapılarda yaşayan kişi sayılarına bakıldığında; tek kişi yaşayanlar % 20'si, iki kişi yaşayanlar % 37,5'i, üç kişi yaşayanlar % 15'i, dört kişi yaşayanlar %20'si, beş kişi yaşayanlar % 7,5'ini oluşturmaktadır. İki kişi yaşayan sayısı oldukça fazladır. Kişilerin yaşlarına bakıldığında; 0-25 arası yaşta olanlar % 26,2'i, 25-50 arası yaşta olanlar %38,8'i, 50-75 yaş arası olanlar %28,2'i, 75-100 yaş arası olanlar ise % 6,8'ini oluşturmaktadır.

Yaşadıkları yapılarda bulunan oda sayısı durumları; % 5'i iki odalı, % 17'si üç odalı, % 20'si dört odalı, % 18'i beş odalı, % 25'i altı odalı ve % 15'i yedi ve üzeri odası olan yapılardır.

Anket yapılan kişilere, yaşadıkları yapıya sonradan eklenen bir mekân olup olmadığı sorusu sorulduğunda; % 73'ü herhangi bir ek mekan bulunmadığını,% 27'si söz konusu ek mekanların olduğu cevabı alınmıştır. Yapıya yapılan ekler genellikle bahçede bölümüne ek teras çıkmak ya da ek yapı yapmaktır. Ya da yapının cephede görünmeyen bölümlerinde, yani arka tarafında üst katlarına mutfak, banyo ya da tuvalet eklenmesi gibi durumlar söz konusudur.

Yaşadıkları yapının tercih edilme nedeni durumuna; % ,18'i ucuz olması, % 56,6'sı çarşıya,pazara, camiye veya okula yakın olması,% 5,6'sı akrabasına yakın olduğu için, % 11,3'ü babadan kalma evleri olması, % 2' si sağlam ve sağlıklı olması sebebiyle cevaplarını

vermişlerdir. Ticari yapıların ise tamamı çarşının içinde olması, aynı zamanda minibüs ve otobüs duraklarına çok yakın olması sebebiyle cevaplarını vermişlerdir. Yapının yaşayanlara yeterli gelip gelmeme durumları; % 5'i büyük geldiği, % 17,5'i büyük geldiği,% 77,5'i ise yeterli geldiği bilgisindedir. Yapıda bulunan katların kullanım durumunda,%72,5'i tamamını kullandıklarını, % 27,5'i ise katları kısmen kullandıklarını belirtmişlerdir.

Yenileme- Koruma Durumu

Yaşadıkları yapıda kişilerin bakım-onarım yapmama nedenleri;%87,5'i maddi güç yetersizliği sebebiyle,% 10'u ilgisizlik, % 2,5'i yaşlılık ve ya sağlık sebebiyle yaptıramadıklarını belirtmiştir. İmkânları olması durumunda evlerinde yapmak istedikleri onarımlara; i%30,7 'si çatının onarılması,%25,6'sı sıva ve boya yenilenmesi,%14,1'i mutfak ya da banyonun onarılması, %23,2'si ise bahçe duvarının yenilenmesi, kat çıkma, üst kata banyo yapılması,dış cepheye yalıtım yapmak,merdivenlerinin onarılmasını istemişlerdir. Yaşayanların % 6,4'ü evlerinde herhangi bir onarıma ihtiyaç olmadığını söylemiştir.

Yapıların onarımı için devletin onlara faizsiz ve uzun süreli kredi vermesi durumunda, evlerini restore ettirip oturmaya devam edip etmeyecekleri durumu; %30'u evet, % 62,5'i hayır, % 7,5'i bilmiyorum şeklinde cevap alınmıştır.

Oturdukları geleneksel yapıyı mı yoksa bir apartman dairesini mi tercih edeceklerine; % 75'i oturdukları evi, % 25 'i ise apartman dairesini tercih edeceklerini belirtmiştir. Apartmanı tercih edenlerin %20 'si ticaret olarak kullanılmaktadır. Kendi evlerini tercih etme sebeplerine sağlıklı olduğu için, müstakil ve bazıları bahçeli olması durumundan dolayı oldukları belirtmişlerdir. Apartman dairesini tercih edenler, kendi evlerinin onarımının pahalı olması, temizliğinin zor olması nedeniyle tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Ticaret yapılarının apartmanda bulunan bir dükkân tercih etme nedenleri ise buldukları yapının üst katlarının çökme riski olması nedeniyle ellerinde bulunan malları üst katta depolayamamış olmalarıdır.

Buldukları mahallede bulunan geleneksel yapıların korunmalı mı yoksa yerlerine apartman dairesi mi yapılmalı sorusuna;% 95'i korunmalı, %'5'i yıkılıp yerlerine yeni yapı yapılmalı şeklinde yanıtlamıştır.

Şekil 3.49; Çalışma alanı içerisinde sosyal anket gerçekleştirilen yapıların alanda dağılımı

BÖLGEDE YAPILAN ANKET ÇALIŞMASI SONUCU OLUŞAN YÜZDELER

BÖLGEDE YAŞAYANLARIN DURUMU	KONUT-ALİLE/ YAPIL-ÇEVRE İLİŞKİLERİ	YAPININ KULLANIM DURUMU	YENİLEME-KORUMA DURUMU
<p>BÖLGEDE YAŞAYANLARIN YAŞ DAĞILIMLARI</p>	<p>KENTTE YERLİ OLUP OLMAMA DURUMU</p>	<p>İŞLEV YÜZDESİ</p>	<p>YAPIDA ONARIM YAPILMA MA NEDENLERİ</p>
<p>BÖLGEDE YAŞAYANLARIN ÖĞRENİM DURUMLARI</p>	<p>DAHA ÖNCEKİ İKAMET YERLERİ</p>	<p>YAPIDA YAŞAYAN KİŞİ SAYISI</p>	<p>ONARIM İÇİN YARDIM KABUL ETME EĞİLİMLERİ</p>
<p>BÖLGEDE YAŞAYANLARIN ÇALIŞMA DURUMLARI</p>	<p>YAPIDA MÜLKİYET DURUMU</p>	<p>YAPIDAKİ ODA SAYISI</p>	<p>GELENEKSEL YAPILARIN DA APARTMAN DARESİ TERCİH ETME DURUMLARI</p>
<p>SOSYAL GÜVENCE DURUMLARI</p>	<p>AYNI MAHALLEDE OTURAN AKRABALARIN VARLIĞI</p>	<p>YAPININ SONRADAN EKLENEN MERKANLARIN VARLIĞI</p>	<p>BÖLGEDEKİ GELENEKSEL YAPILARIN KORUNMASI KONUSUNDA DÜŞÜNCELERİ</p>
	<p>MAHALLEDEN MENFENİN YET</p>	<p>YAPININ BÜYÜKLÜK OLARAK YETERLİLİK DURUMU</p>	
	<p>KONUTLARIN BİRRİKLERİYLE İLİŞKİLERİ</p>	<p>YAPININ TERCİH EDİLMEME NEDENİ</p>	

NOT: TOPLAM 40 ADET GELENEKSEL YAPIDA ANKET YAPILMIŞTIR

13 ANKET PAFTASI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. EGE ULUCA TUNER
HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK

UŞAK KENTSEL SİT ALANI
KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARALIK, 2013

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Şekil 3.50; Çalışma alanı içerisinde gerçekleştirilen sosyal anketlerin yüzdeleri

4.ÇALIŞMA ALANININDA KARŞILAŞILAN KORUMA SORUNLARI VE MÜDAHALE KARARLARI

4.1.Çalışma Alanı İçin Geliştirilen Öneriler

Kent için 1/1000 ölçekte koruma amaçlı imar planı Uşak Belediyesi tarafından 2011 yılında yapılmıştır. Fakat bu planda yapıların yerleri ve parsel durumlarıyla ilgili eksik bilgiler bulunması nedeniyle yeniden revize edilmelidir.

Kentsel sit alanının bulunduğu bölge, yapılan çalışmada da gösterildiği gibi en büyük dilimi oluşturan kısmı konut, bir kısmı konut ve ticaretin bir arada olduğu ve diğer kısmı ise ticaret olarak kullanılmaktadır. Bu oluşum kentin ilk oluştuğu yıllardan bu yana aynı şekilde devam etmekte, fakat son yıllarda ticari alanların konut dokusunun bulunduğu bölümlere doğru kayması nedeniyle, bu durumun kentsel sit alanında bulunan yapıları ve orada yaşayanları olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle konutun ve ya ticaretin yoğun olduğu bölgeleri gerçek sahipleri ve kendi kullandıkları şekilde kullanılması bölgenin fiziksel yapısının bozulmasını engelleyecektir. Konut olarak kullanılan yapıların zaman içerisinde ticari amaçla kullanılıyor olması, içinde buldukları yapıya zarar vermekte, aynı zamanda yapıyı değişime uğratmaktadır.

Kentlilerin ve bu alanda yaşayan insanların koruma konusunda bilinçlendirilmesi, tarihi değere sahip alanın sürekliliğinin sağlanmasında önemli etki yapacaktır.

Kentte tarihi özelliklerin zaman içerisinde yok olmasının nedenlerinden biri de günümüze kadar oluşmuş olan yangınlardır. Bu yangınlar kent dokusunda çok büyük değişimlere neden olmuştur. Çalışma alanı içerisinde bulunan yapıların strüktürel malzemeleri analizi sonucunda oluşan bilgilere göre, geleneksel yapıların büyük çoğunluğunda ahşap malzeme yer almaktadır. Ahşap yapılarda yaşayan kişilerin yangın konusunda bilinçlendirilip, muhtemel durumda büyümesini engellemek amacıyla eğitilmelidirler.

Mevcut sosyal dokunun geleneksel Anadolu yaşam tarzını ifade etmesi nedeniyle bu yaşam tarzının bir özelliği olarak komşuluk ilişkileri ve mahalle kültürünün korunması açısından alanda kamusal mekânlara yönelik kullanımlar geliştirilmelidir. Tarihi doku içerisindeki geleneksel mimarlık örneklerinin yaşatılması için kültürel aktivitelerin geliştirilebileceği sosyo-kültürel merkezler, kütüphane, müze, meslek edindirme kursları gibi işlevlerle tarihi yapıların yeniden kullanımı sağlanmalıdır. Ayrıca alanda farklı yaş ve nitelikte insanlara hitap edecek şekilde eğlenme ve dinlenme alanları oluşturulmalıdır.

Tarihi yapılardaki özgün malzeme ve detaylar çevreye uyum ve izlenim değerleri açısından değiştirilmemeli, alandaki tarihi yapılar yapı ve görsel değerleriyle çağdaş yöntemlerle

sağlamlaştırılmalı ve yapılan uygulamaların doğruluğu ve devamlılığı için uygulama sonrası belediye imar ve koruma şubeleri tarafından denetlenmelidir.

Alandaki bazı sivil mimari örnekleri özgün biçimlerindeki bozulmalar sonucu tescil durumlarından düşürülmüştür. Bu olumsuz durumun diğer yapılarda da yaşanmaması için yapılarda acilen bakım ve onarım çalışmaları başlatılmalı, bozulma durumuna göre riskli olan yapılar kamulaştırılarak ortak kullanıma dönüştürülmelidir.

Alanda boş yapıların bulunması, o yapıların eskimesi ve zamanla harabeye dönüşmesine neden olmaktadır. Bölge içerisinde harabeye dönüşen yapılar sokakta yaşayan insanlar tarafından kullanılmakta ve ya bölgede yaşayan insanların önüne çöplerini koydukları alanlar haline gelmektedir. Bu durum yapıların buldukları sokaklarda güvenlik ve temizlik problemi yaratmakta ve orada yaşayan insanları memnuniyetsiz kılmaktadır. Bu yapıların en kısa zamanda restore edilerek yaşanılır yerlere dönüştürülmesi gerekmektedir.

Çalışma alanında bulunan boş parseller, malzeme deposu ya da araba park edilen tanımsız yerler haline dönüşmektedir. Bu alanlar restitüsyonları için gerekli belgelere ulaşılması durumunda özgün haline dönüştürülmesi ya da ulaşılamaması durumunda o bölgede ihtiyaç olan kamusal alanlara dönüştürülmesi gerekmektedir.

Yapılan araştırmada alanda bulunan 199 ada 9 parselde yer alan eğitim yapısının, kaçak olarak inşa edilmiş olduğu öğrenilmiştir. Bu yapı ile aynı ada içerisinde türbe ve geleneksel yapının bulunması nedeniyle mevcut okulun yıkılıp, yerine alanda ihtiyaç olan yer altında otopark ve üste park yapılması önerilmiştir. Böylece alanda en büyük problemlerden biri olan otopark ihtiyacı ve yeşil alan, çocuk parkı ihtiyacı bu kısımda çözülmüş olacaktır.

Alanda bulunan Halitoğlu Hanı'nın(14.Yüzyıl) kısmen kullanılıyor olması, Hacı Gedik Hanı'nın(19. Yüzyıl) boş olması ve bu yapıların bakımsız kalarak yok olacak olması bölge için tehlike oluşturmaktadır. Anıtsal yapıların restore edilip kullanılması, yüzyıllar öncesi yapılmış yapıları, yani tarihimizi ayakta tutacaktır. Bu yapıların kamusal alan olarak kullanılması önerilmiştir.

Genelde konut ve ticaret alanlarının bulunduğu bölgede, hamamların mevcut olması, olumlu sonuçlar oluşturmaktadır. Alanda bulunan Tabakhane Hamamı'nın günümüzde kullanılmaması ve yapının bulunduğu bölgede hamama ihtiyaç olması nedeniyle bu yapı restore edilerek yeniden kullanılacaktır.

Otopark, alan için önemli sorun oluşturmaktadır. Alanda otoparkın olmaması nedeniyle araçlar, sokaklarda bulunan yapıların önündeki kaldırımlara park etmektedir. Aynı zamanda araç parkları sokaklarda trafiğin sıkışmasına neden olmaktadır. Bu durum alanda bulunan geleneksel yapılara ve yaşayan sokak sakinlerine zarar vermektedir. Alanda bulunan tanımsız

otoparkların düzenlenerek kullanılması ve ek olarak daha önce bahsedilmiş olan otopark alanının yapılması bölgede bu sorunu ve dolaylı olarak trafik sorununu çözecektir.

Çalışma alanı içerisinde bulunan Dokuz sele Çayı üzerinden geçerek Keleter, Tirit ve Güneş Sokak güzergahından devam eden minibüs ve otobüsler bu sokaklarda duraklama yapmakta ve bu nedenle trafiğin sıkışmasına neden olmaktadır. Bu güzergahlar çalışma alanı dışına alınarak sıkışan trafiğin azalmasına, hem de bu sokaklarda bulunan geleneksel yapılara verilen zararı önleyecektir.

Uşak kentsel sit alanında, mekânsal unsurların korunmasına yönelik olarak yerleşmenin özgünlüğünü oluşturan geleneksel konut dokusunun, sokak, doku, cephe özelliklerin, ortak kullanım mekânlarının ve estetik unsurların korunması sağlanmalıdır. Tarihi yapılara güncel yaşamın gereği olan yeni işlevler yüklenerek mekân kazanımları gerçekleştirilmelidir.

Kentsel sit alanındaki konut bahçelerinin düzenlenerek peyzaj kalitesi yüksek bir çevreye dönüştürülmesi için bu alanların renk, biçim, doku özellikleri dikkate alınarak, çevre bütününe ve peyzaj özelliklerine uygun bir biçimde bitkilendirilmesi gerekmektedir.

4.2.Çalışma Alanı için Geliştirilen Yeni Yapılaşma Koşulları ve Öneriler

Yapılan tipolojik analizler sonucunda 2011 yılında yapılmış olan koruma amaçlı imar planına yeni yapılaşma koşulları getirilmiştir.

1-Yapılarda kot, parsel zemininin ortalamasından alınır;

2-Yapılacak olan yeni yapıların cephesi, mevcutta bulunan eski yapıların sınırlarını aşmayacaktır;

3-Yeni yapılar bulunduğu sokakta eğer bitişik nizam mevcut ise aynı şekilde bitişik nizamda yapılmalıdır. Fakat bazı bahçeli yapılarda bu durum aşılabilir.

4-Yapının oturma alanı, eski yapıdan büyük olmamalı;

5-Bitişğinde geleneksel yapı bulunan yeni yapılacak yapının yüksekliği, yanındaki yapının saçak kotunu aşamaz;

6-Geleneksel dokuyla bütünleşmesini sağlamak amacıyla çalışma alanında, B+Z+2 katı geçen yeni yapı yapılamaz. Bu yapıların kat yüksekliği yanında bulunan geleneksel yapıları aşamaz.

7-Yeni yapılarda beşik çatı yapılmalı, köşe yapılarında ve çıkmalı yapılarda kırma çatı yapılabilir. Çatılar alaturka kiremitle kaplanmalıdır.

8-Yeni yapılarda teras çatı yapılmamalı ve mevcutta yapılmış olan teras çatılar da kırma çatı olarak değiştirilmelidir.

9-Mevcutta yapılmış olan ek katlar kaldırılacak ve yeni yapılarda ek katlar yapılmayacaktır.

10-Yeni yapılarda ya da mevcut yapı önerilerinde tipolojide mevcut olan gabaride çıkımlar yapılabilir.

11-Yeni yapılarda yapılacak olan balkonlar ya da mevcut yapılarda bulunan balkonlar tipolojide yer alan balkon ölçülerinde ve tipinde olacaktır.

12-Yeni yapılarda arsa sınırını aşan çıkma ya da balkonların zemin yüksekliği, yerden en az üç metre olmalıdır. Bu durum bitişik nizamlı yapılarda her iki tarafında geleneksel yapı bulunması durumunda özel durum olarak ele alınıp yanındakilerin yüksekliğinde olabilir.

13-Çıkma altları konsolsuz olabileceği gibi, ahşap payandalar ile de desteklenebilir.

14-Cepheler sıva üzerine sarı, yeşil, beyaz, açık ve koyu mavi, gri, pembe gibi bölgede uygun olan renklere boyanmalıdır.

15-Taş cepheler özgününde olduğu gibi sıvasız bırakılmalıdır.

16-Ahşap üzeri kerpiç ve kerpiçte bozulma ve düşmeler olan örneklerin üzeri sıvanarak boyanmalıdır.

17-Sokak kapıları tipolojiye uygun şekilde ahşap ve ya demir olarak yapılmalıdır. Kapılar düz ya da kemerli olabilir. Kapı üzeri mevcuttakine uygun olma durumuna göre tepe pencereci ya da yanında penceresi olan kapı olarak da yapılabilir.

18-Pencereler düşey doğrultuda dikdörtgen biçimde ya da geniş açıklıklı kare biçiminde yapılabilir. Genişliklerinin yüksekliğe oranları 1/2, 2/3 ve ya 1/1 şeklinde olabilir.

19-Pencereler tipolojiye göre giyotin ya da çift kanatlı şeklinde olmalıdır. Giyotin pencereler ortadan bir kayıtle bölünebilir. Pencere üzeri düz ve ya kemerli olabilir.

20-Pencere kasa ve kanatları ahşap olmalıdır.

21-Bazı taş ya da kesme taş yapılarda kemerli pencere etrafında kesme taş kemer dönmektedir. Bu tip örneklerde bu durum baz alınacaktır.

22-Bölgede yer alan dükkânlar tarihi yapılarda bulunan dükkânlara göre düzenlenmelidir. Bu dükkânlara yapılacak saçak ve ya sundurma en basit şekilde ve geçici malzemeden olmalıdır.

23-Mevcut dükkânlarda ve yeni yapılacak olan dükkânlarda belirlenen tek tip tabela kullanılacaktır

24-Konut ve ticaretin tek yapıda olduğu örneklerde dükkânlarda kullanılan tabelalar yapının genel cephesini kapatmayacak şekilde olmalıdır.

25-Bölgede fazla sayıda olan bisiklet ve ya motor tamircilerinin, tamir için bırakılan aletleri önlerinde bulunan kendi yerlerinde ya da dükkanın iç kısmında park etmeleri ya da tamir etmeleri gereklidir.

26-Restoran, kafeterya gibi işletmeler, yetkili kurumdan izin alarak sokağın 1/3'ünden fazla yer kaplamayacak şekilde sokağa şemsiye, masa ve sandalyeler yerleştirebilir.

27-Bölgede bulunan elektrik direkleri, kablolar, antenler, vb. kaldırılıp tesisat yer altına alınacaktır.

28-Günümüzde doğalgazın bölgeye gelmesi sebebiyle yapıların önlerinde bulunan doğalgaz kutuları ve yapı üzerinde bulunan doğalgaz boruları, yapıların yol cephelerinden kaldırılmalıdır.

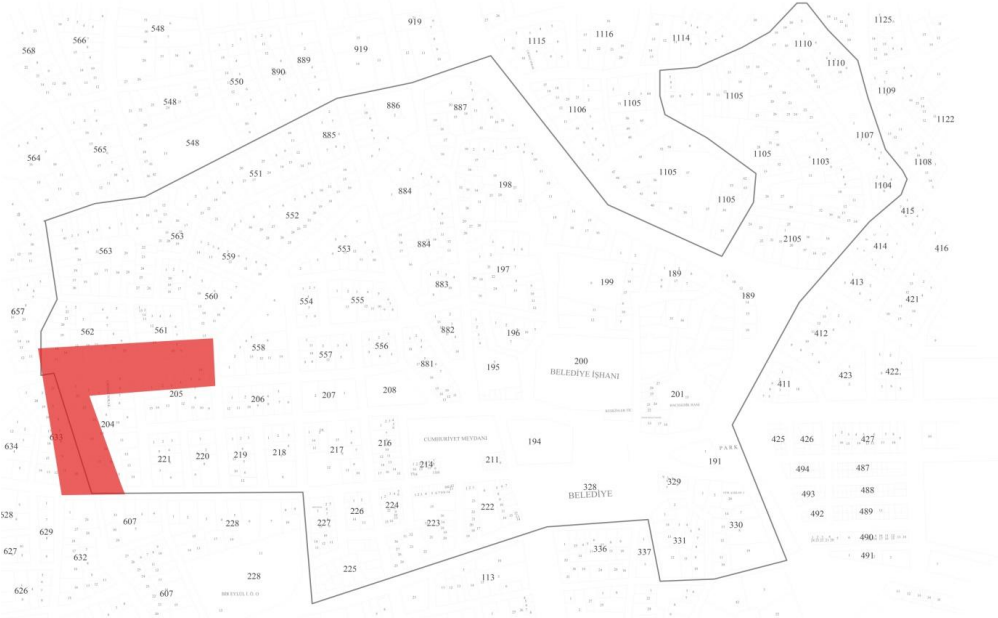
29-Bölge için nitelikli kent mobilyaları tasarlanarak, uygun yerlerde kullanılmalıdır.

5. ÇALIŞMA ALANI İÇİNDE İNCELENEN GÜN SOKAK VE GEDİZ ULUYOLU CADDESİ'NİN ÖZELLİKLERİ

5.1.Sokağın Çalışma Alanı İçindeki Yeri

Çalışma alanı içerisinde Özdemir Mahallesi içerisinde yer alan ve detaylı olarak çalışılan Gün Sokak ve Gediz Uluyolu Caddesi şekil 5.0'da ifade edilmiştir. Sokaklar çalışma alanı içerisinde bulunan 204,205, 561,562 ve 633 adalarında yer almaktadır. Gün sokak ve Gediz Uluyolu Caddesi çalışma alanının güney batısında yer almakta ve iki sokak bir araya geldiklerinde ters L şekli oluşturmaktadırlar(Şekil 5.0)

Kent içerisinde en az değişime uğrayan sokaklardan olan Gün Sokak ve Gediz uluyolu caddesinde bölgeye özgü karakteristik özellikler taşıyan yapılar, 19. ve 20.yy yapılarıdır.

Şekil 5.0; Çalışma alanında sıhhileştirilecek Gün Sokak ve Gediz Ulu yolunun Cadde'sinin yerinin ada parsel paftasında gösterimi (Karakozak, 2012)

Kentsel sit alanı içerisinde Gün Sokak'ta 15,Gediz Uluyolu Caddesi'nde 23 olmak üzere toplam 38 adet yapı incelenmiştir. Bu yapıların mevcut durumlarının rölöveleri alınmış, 1/200 ölçekte sokak silüetleri çizilmiş ve yapılar mevcut renklerinde boyanmıştır. Daha sonra bu yapılar ve buldukları silüete önerileri yapılmıştır.

5.2. Çalışılan Sokakların Güncel Sorunları

Çalışma alanında sıhhileştirilesi önerilen sokaklar incelendiğinde burada bulunan sorunların olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sorunlar öncelikle çevre ölçeğinde incelenmiştir.

Gediz Uluyolu Caddesi ve Gün Sokakta çevre ölçeğinde ortak olarak yer alan sorunlar; yapıların önlerine park halinde bulunan taşıtların olması ve bu taşıtların orda yer alması

nedeniyle oluşan trafik sıkışıklığının yapılara zarar veriyor olmasıdır. Çöp kutularının sokaklarda az sayıda yer alması nedeniyle kaldırımlara bırakılan çöplerin koku ve görüntü kirliliği yapması ve aynı zamanda hijyen sorununu oluşturmaktadır. Sokaklarda yer alan elektrik direklerinin çeşitliliği sokak silüetine büyük ölçüde zarar vermektedir. Sıhhileştirilecek sokaklarda harabe ya da yanmış durumda yapılar yer almaktadır. Bu yapıların çökme tehlikelerinin olması büyük bir sorun olmakla birlikte, aynı zamanda bu yapıların kullanılmıyor olması oranın çöplük haline gelmesine neden olmaktadır. Sokaklarda yer alan elektrik ve telefon kabloları yapıların silüetlerine büyük ölçüde zarar vermektedir.

5.3.Sıhhileştirme Önerileri

5.3.1.Çevre Ölçeğinde Öneriler

Çalışma alanında yapılmış olan analiz çalışmaları, bunun ardından alandaki değerler, sorunlar, tehdit ve potansiyeller gibi swotlar yapılarak alanda 1/1000 ölçeğinde öneriler geliştirilmiştir.(bkz. şekil 5.1) Bu öneriler oluşturulurken kentsel alanlar, geleneksel yapılar ve yeni yapılarda öneriler oluşturulmak üzere üç başlıkta incelenmiştir.

Kentsel alanlarda geliştirilecek önerilerden, öncelikle alanın tarihi kimliği açısından nitelikli olan ve değer olarak görülen ve Şekil 5.1’de mavi renkte gösterilmiş olan Gün Sokak, Gediz Ulu yolu Caddesi ve 1. Yurt Sokak, sağlıklılaştırılması gerekli sokaklar olarak önerilmiştir.

Alanda mevcut ve Şekil 5.1’de açık mavi renkte ifade edilmiş olan; Şehit Ali Rıza Horasan Caddesinde bulunan günümüzde otopark amaçlı kullanılan tanımsız alan bulunması; 1.Hisarkapı Ulu yolu üzerinde yer alan günümüzde depo amaçlı kullanılan tanımsız alan bulunması ; Taslak Sokak ve Çatak Sokaklarının arasında kalan ada içerisinde bulunan okulun kaçak bir yapı olması ve bu yapı ile aynı adada türbe ve geleneksel yapı bulunması, bu alanları yeniden düzenleme yapılacak alanlar olarak önerilmeye neden olmuştur.

Mimar Sinan ve Cumhuriyet Cadde’leri arasında yer alan ve etrafında kuzey yönünde Paşahan ve küçük bedesten, güney yönünde arastalar ve bedesten ve doğusunda Ulucami’nin yer aldığı, günümüzde otopark olarak kullanılan, günümüzde kilit parke ile kaplanmış boş alan bulunmaktadır. Bu alanın Şekil 5.1’de koyu gri renkte ifade edildiği gibi, bahsedilen anıtsal yapıları ön plana çıkaracak şekilde park olarak tasarlanması önerilmiştir.

Araç trafiğinin ve uygunsuz parklanmanın bulunduğu bazı sokaklarda sıkışıklık yaratması ve o sokakta bulunan geleneksel yapılara zarar vermesi nedeniyle; Şekil 5.1’de koyu kahve renginde ifade edilen sokaklar,yayalaştırılması gerekli sokaklar olarak önerilmiştir.

Alanda bazı parseller boş durumda ve bu parseller zamanla depo ya da tanımsız otoparklar haline gelmektedir. Bu alanlar şekil 5.1 de koyu yeşil renkte ifade edilmiş olan alanlar infial yapılacak yerler olarak belirlenmiştir.

Sokak lambalarının kent dokusuna aykırı biçimde olması ve bu lambalar arasında elektrik kablolarının olması nedeniyle, lambaların kent dokusuna uygun şekilde değiştirilmesi ve elektrik direkleri ve kablolar yerin altına alınmalıdır.

Geleneksel yapılarda oluşturulacak önerilerden ilki, alanda yapılmış olan tarihi değerlilik ve Strüktürel durum analizleri ve aynı zamanda swot analizlerinin sonucunda, bazı yapıların ayakta duramayan, bir kısmı yıkılmış ya da her an yıkılma tehlikesi olan yapılara strüktürel sağlamlaştırma yapılmalıdır. Strüktürel sağlamlaştırma yapılacak yapılar şekil 4,1'de koyu mavi olarak ifade edilmiştir.

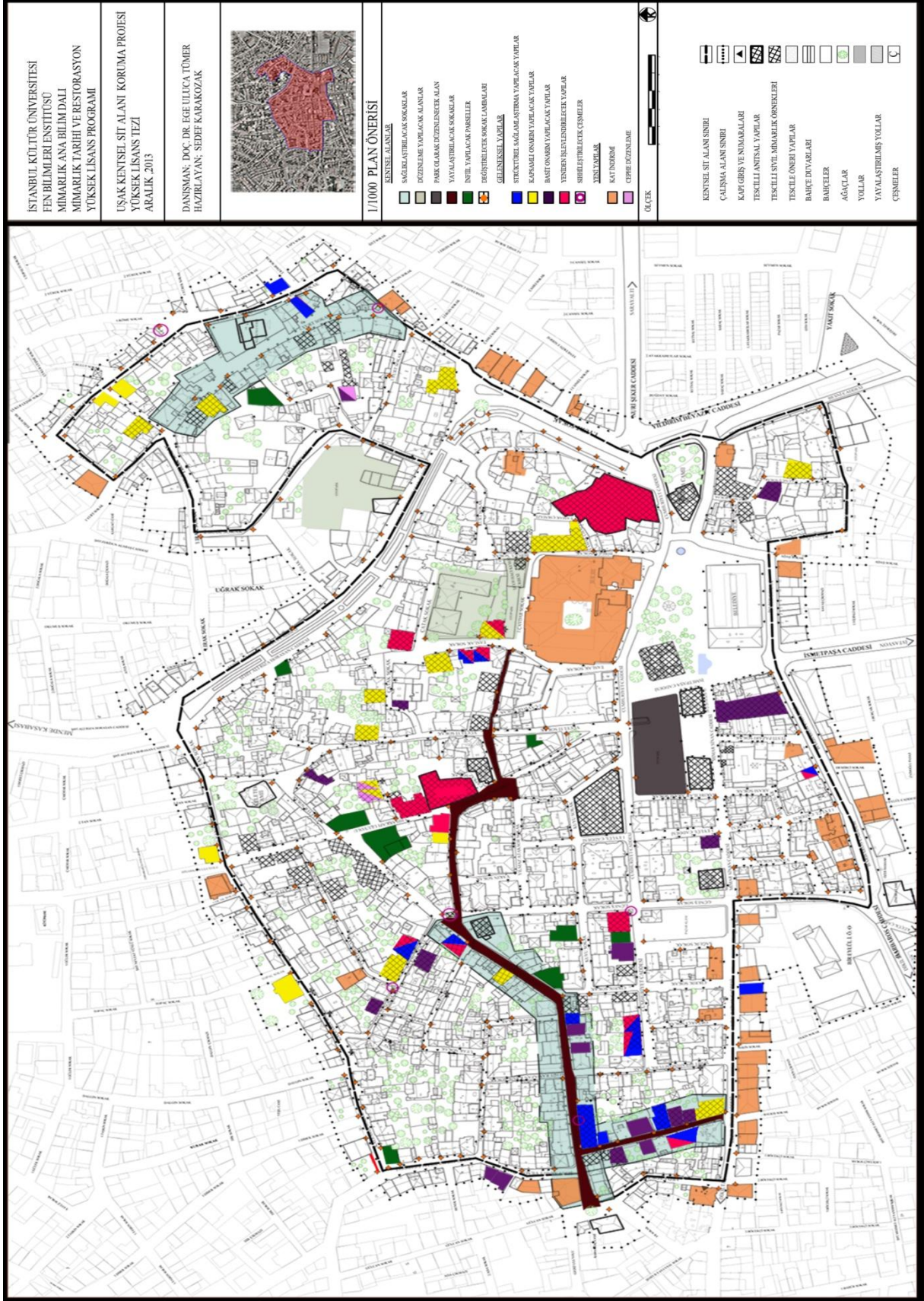
Yapılan analiz çalışmaları sonucunda bazı yapılarda kapsamlı, bazılarında ise basit onarım gereken yapılar ortaya çıkmıştır. Şekil 5,1'de kapsamlı onarım gerektiren yapılar sarı renkte, basit onarım gerektiren yapılar ise mor renkte gösterilmiştir.

Yapılan analiz çalışmalarından strüktür durumu, yapı kullanım durumu ve yüzyıl durumu analizleri incelendiğinde, alanda bazı anıtsal ve ya geleneksel yapıların kullanılmadığı ve bu nedenle zamanla harabe haline gelmesi ya da gelecek olması nedeniyle, bu yapılar sağlıklılaştırılarak yeniden işlevlendirilmelidir. Yeniden işlevlendirilmesi gerekli yapılar şekil 5.1 'de koyu pembe olarak ifade edilmiştir.

Çalışma alanında bulunan çeşmelerin bazıları günümüzde kullanılmamaktadır. Bu çeşmeler sıhhileştirilmelidir. Şekil 3.50'de bulunan 1/1000 öneride, bu çeşmeler koyu pembe yuvarlak çerçeve içerisinde ifade edilmiştir.

Yeni yapılar incelendiğinde kat analizinde, bazı yapıların üç kat ve üzeri olarak inşa edildiği ve bu durumun alanın kimliğine zarar verdiği görülmüştür. Bu yapılarda kat indirimi yapılması önerilmiş ve bu durum şekil 5,1'de açık turuncu renkte ifade edilmiştir.

Bazı yeni yapılarda tarihi dokuya aykırı cepheleer bulunmaktadır. Bu yapılarda cephe düzenleme önerilmiş ve bu durum şekil 5,1 'de açık pembe renk gösterilmiştir.

Şekil 5.1; Çalışma alanında 1/1000 ölçekte geliştirilmiş olan öneri paftası

5.3.2.Yapı Ölçeğinde Öneriler

205 Ada, 6-16 Parsel, 29 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Gediz Uluyolu Caddesi ve Çıkrık Sokak'ın kesiştiği köşede bulunan yapı daha sahibinden alınan bilgilere göre önceki yıllarda yıkılarak özgününe uygun şekilde, fakat betonarme olarak tekrar yapılmıştır. Yapının önceki durumuna ait fotoğraf ya da belgelere ulaşılamamıştır. Yapı bodrum, zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Ayrıca çatıda küçük bir ek kat bulunmaktadır. Konut işlevinde ve tamamı kullanılmakta olan yapı mavi renkte, çatısı Marsilya kiremittir. (Bkz. Şekil 5.2)

Yapının iki katının ayrı kişiler tarafından kullanılması nedeniyle iki girişi bulunmaktadır. Bu girişlerden biri Çıkrık Sokak üzerinde yer almaktadır. Çıkrık sokak üzerinde yer alan giriş, ev sahibinin vermiş olduğu bilgiye göre, sonradan ikinci kata çıkmak üzere yapılmıştır. Bu giriş kaldırım kotundan bir basamak çıkılarak ulaşılmaktadır. Diğer giriş ise zemin kat girişi olup, Gediz Uluyolu Caddesi üzerinde bulunmaktadır.

Yapının bodrum katında, cephenin sol tarafında bir adet subasman penceresi, sağ tarafında ise boyutları küçük olan bir garaj girişi bulunmaktadır. Zemin kata giriş için kaldırım seviyesinden 7 basamakla ulaşılmaktadır. Bu girişin bulunduğu sahanlıkta üst katta bulunan çıkmayı taşıyan 2 adet ahşap sütun bulunmaktadır. Giriş kapısının iki yanında kapıya bitişik ahşap pencere yer almaktadır. Zemin katta bu pencerelerle birlikte toplam altı adet pencere bulunmaktadır.(Şekil 5.3) Birinci katta sürekli çıkma bulunmakta ve ayrıca bu katın ortasında bir cumba bulunmaktadır. Bu kattaki pencereler zamanla değiştirilmiş ve pvc malzemedен ve iki kanatlı yapılmıştır. Bu katta üçü cumba üzerinde bulunan toplam yedi adet pencere bulunmaktadır. Yapıda kat aralarında, cumba kenarlarında, tüm pencere ve kapıların kenarlarında söve bulunmaktadır.

Öneri: Mevcutta zemin katta bulunan subasman pencereleri tipolojiye uygun olarak açıklık korunarak değiştirilmelidir. Aynı zamanda garaj girişinin bulunduğu bölümde de özgününde aynı şekilde subasman penceresi olduğu düşünülmüş ve açıklık korunarak subasman penceresine dönüştürülmelidir. Giriş kapısının rengi pencerelere uygun şekilde değiştirilmelidir. Birinci katta bulunan tüm pencereler zemin kattaki pencerelere uygun şekilde giyotin pencerelere değiştirilmelidir. Çatıda bulunan ek kat kaldırılmalıdır.

Şekil 5.2: 6-16 parsel 29 Kapı Numaralı Yapı yapının giriş kapıları görünüşü ve çatıda bulunan ek katın görünüşü

Şekil 5.3: 6-16 parsel 29 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi görünüşü

Şekil 5.4; : 29 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

205 Ada, 5 Parsel, 31 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Gediz Uluyolu Caddesi'nde bulunan yapı içi yanmış durumdadır. Yapının çatısı ve üst katının malzemesi ahşap, alt kat ve dış duvarların malzemesi taştır. Yapının önünde kullanılmayan bir çeşmesi mevcuttur. Yapı, giriş kat, ara kat ve birinci kattan oluşmaktadır. Yapı yandan girişlidir. Birinci katında çıkması bulunmaktadır.

Yapının giriş katında, kesme taştan yapılmış çeşmesi, ahşap giriş kapısı, demir korkulukları mevcut olan iki adet subasman pencereleri bulunmaktadır. Ara katta ise tipolojiye uygun olan geniş açıklıklı iki adet ahşap pencere yer almaktadır. Birinci katta ise çıkmada bulunan dört adet giyotin pencere yer almaktadır. Bu pencereler, yangından tahribat görmüş durumdadır. Çatının ahşap malzemeden olması nedeniyle yangından çok büyük kısmı etkilenmiş, fakat ön alın kısmı günümüzde mevcuttur. Bu bölümde sıva dökülmeleri ve renk değişimleri vardır.

Şekil 5.5: 31 Kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi görünüşü (Sedef Karakozak, 2011)

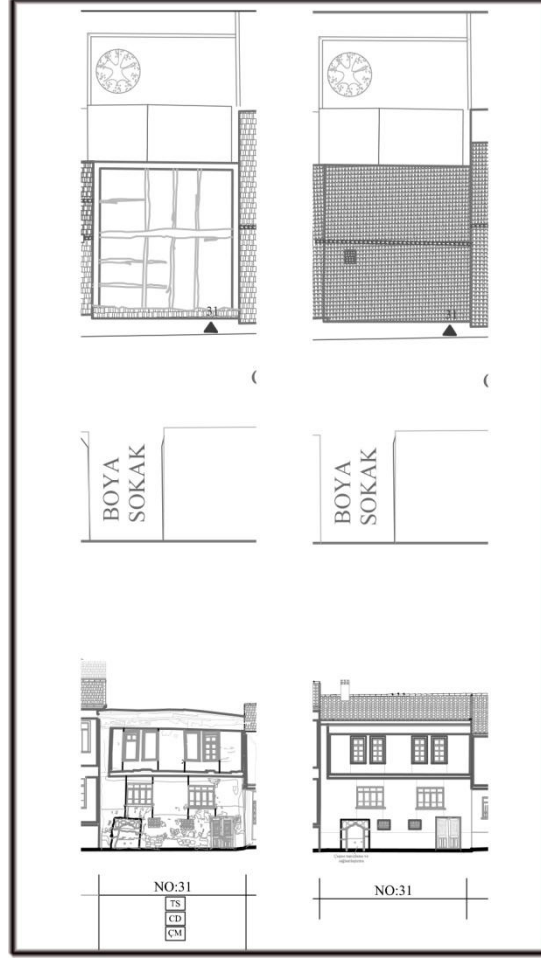
Öneri: Yapının yanmış olan iç kısmı ve çatısı tipolojiye uygun olarak yapılması önerilmiştir. Yapıya bitişik durumda önünde bulunan çeşme sıhhileştirilerek eksilen kesme taşlar tamamlanacaktır.

Zemin katta bulunan subasman pencerelerinin ve ara katta bulunan pencerelerin kırık olan camları yerine yeni cam takılması önerilmiştir. Ayrıca zemin kat penceresinde bulunan demir parmaklıkların boyanması önerilmiştir. Birinci katta bulunan pencerelerin, yangından nedeniyle ya da zamanla eksilmiş olan doğramaları özgüne uygun şekilde tamamlanacaktır. Ve camları kırılmış olan pencerelere yeni cam takılacaktır.

Ara kat ve birinci kat arasında bulunan ahşap hatıllar, birinci katta çıkmanın sağ ve solunda yer alan ahşapların bozulan yerleri onarılacaktır. Giriş kapısı özgün olması nedeniyle aynı şekilde bırakılmış fakat rengi silüette bulunan diğer kapılarda olduğu gibi kahverengi boyanmalıdır.

Cephede bulunan kablo, telefon kutusu ve ya kapı ziline bağlı olduğu silüeti bozan ekler kaldırılmalıdır.

Cephede en üstte bulunan sarı renk özgün olması nedeniyle çatı kısmının sarı, cephenin diğer kalan kısımlarında beyaz ve kiremit rengi olan ve sıva dökülmesi olan yerlerin mevcutla aynı renkte kalması önerilmiştir.

Şekil 5.6; : 31 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

205 Ada, 4 Parsel, 33 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 20. Yüzyılda yapılmış olan ve Gediz Uluyolu Caddesinde bulunan kırma çatılı yapı iki katlıdır. Yapının alt katı taş, üst katı ve çatısı ise ahşap malzemenen yapılmıştır.Yapıda zemin katta bulunan iki adet giriş bulunmaktadır.Bu girişlerin sol tarafta görünen ve büyük olan kapı garaj girişi olarak sonradan açılmış bir kapıdır. Sağdaki kapının ise yeri özgün fakat kapı sonradan değiştirilmiş bir kapıdır. Bu kapının yanındaki pencere de boyut olarak tipolojiye uygun olmadığı için sonradan açıldığı düşünülmektedir. Zemin katta sağda bulunan pencere ve birinci katta bulunan pencereler sonradan değiştirilip genişletilerek pvc malzemenen yapılmıştır.

Öneri: Yapının alt katında yer alan mevcut durumda bulunan kapının yeri özgün fakat, kapı ve yanındaki pencere zamanla değişmiştir. Giriş kapısı yerine, kapı ve yanındaki pencere gabari olarak aynen tutulmuş ve bunların yerine çift kanatlı kapı yapılması önerilmiştir. Garaj kapısının daha önce de belirtildiği gibi özgün olmayıp, zamanla açılmış olduğu düşünülmüştür. Ve bu kapının yerine açıklık korunacak şekilde iki adet giyotin pencere

yapılacaktır. Sağda yer alan pencere de aynı şekilde açıklık korunacak şekilde iki adet giyotin pencere olarak yapılmalıdır. Böylece alt katta cephede orta kısımda giriş kapısı, solda ve sağda ikişer adet giyotin pencere yer alacaktır.

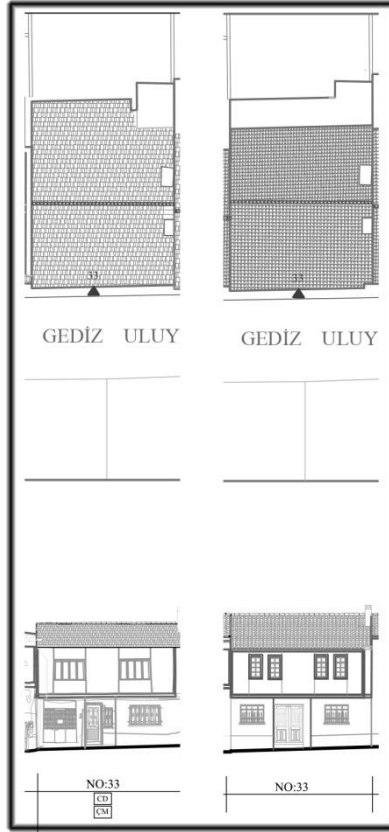
Üst katta yer alan pencereler de aynen alt katta olduğu gibi tipolojide yer alan giyotin pencerelerden uygun olanı seçilmiş ve açıklık korunarak iki adet giyotin pencere olarak önerilmiştir.

Yapının çatısı sağlam durumdadır. Ağır bir müdahale gerektirmemektedir. Fakat mevcutta Marsilya kiremit olan çatı kaplaması alaturka kiremit olarak önerilmiştir.

Cephede yer alan pencerelerin yanlarından hizalanmış olan boya renklerinde bulunan farklılık ve çizgi aynen korunmuştur. Fakat renkler, bölgedeki geleneksel renklere bakılarak yeşil olan boya renk olarak aynen korunmuş ve yenilenmiştir. Mevcutta sarı olan yerler beyaz olarak önerilmiştir.

Şekil 4.7: 4 parsel 33 Kapı Numaralı Yapı yapının Gediz Uluyolu Caddesi görünüşü

Şekil 4.8; : 33 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

205 Ada, 3 Parsel, 35 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Gediz Uluyolu Caddesinde yer alan yapı tek katlıdır. Yapı betonarme olarak yapılmıştır. Yapının girişi yandan olup, giriş için yol kotundan üç basamak çıkılmaktadır. Giriş kapısı demir malzemeden yapılmış, iki kanatlı ve beyaz renktedir. Yapının bir adet penceresi vardır. Yapının sol tarafında yer alan penceresi geniş açıklıklı olup, biri sabit ikisi içeri doğru açılan üç kanatlıdır.

Kırma çatıya sahip olan yapıda çatı altında üst kata referans veren çıkma izi bulunmaktadır. Ahşap malzemeden yapılmış çatının üstü Marsilya kiremitle kaplıdır. Çatıda önde iki arkada bir olmak üzere üç adet baca bulunmaktadır. Çatı üzerinde anten ve kablo gibi ekler de bulunmaktadır.

Yapının mevcut durumda dış boyası yeşil renkte olup, cephede bazı bölümlerde sararmalar yer almaktadır. Cephede çanak anten, telefon ve elektrik kablosu gibi ekler bulunmaktadır.

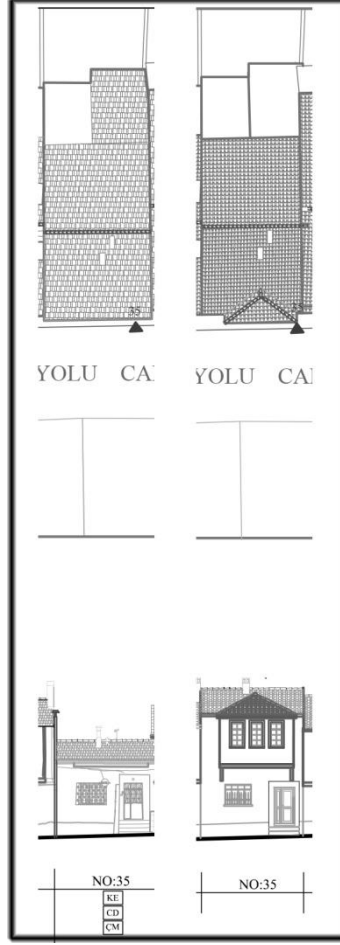
Öneri: Gediz Uluyolu Caddesi 3 numaralı parselde yer alan yapıların silüetlerine ve bulunduğu bölgedeki yapıların genel özelliklerine bakıldığında, yapılar iki katlıdır. Kapı numarası otuz beş olan bu yapıya da bakıldığında üst katta daha önceden referans veren bir çıkma olduğu görülmektedir. Bu nedenle yapıya kat ekleme önerilmiştir. Çatı altındaki çıkma

izinin bulunduğu yerde ise aynı hizada çıkma önerilmiştir. Çıkmanın bulunduğu bölümde yirmi dokuz numaralı yapıda ve tipolojide olduğu gibi üç adet giyotin pencere yapılacaktır. Cephede düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler; özgün olmayan kapının yerine, açıklık aynen korunacak şekilde tipolojiye uygun yeni kapı yapılacaktır. Alt katta bulunan pcv kaplama pencere yerine, tipolojide yer alan ve aynı zamanda yapının bulunduğu silüette yer alan otuz bir numaralı yapının alt katında da bulunan pencereden yapılacaktır. Bununla birlikte güvenlik sebebiyle alt kat penceresine tüm silüette aynı olacak şekilde demir parmaklık yapılacaktır. Yapının mevcut durumunda, sağ tarafında bulunan otuz yedi numaralı yapının subasmanın üzerindeki seramik kaplaması bu yapı üzerine taşmış durumdadır. Bu seramik kaplama öneride kaldırılıp o bölümde gri renkte subasman boyası yapılacaktır. Mevcut durumunda yeşil renkte olan yapı, öneride bölgedeki geleneksel renklerden olan sarı renkte önerilmiştir. Subasman çizgisi aynen korunup açık gri renkte yapılacaktır. Yapının cephesindeki çanak anten, telefon ve elektrik kablosu gibi silüete zarar veren tüm ekler kaldırılacaktır.

Çatıya müdahale önerilmiştir. Bu müdahaleler; Marsilya kiremit olan çatı kaplaması alaturka kiremit olacaktır. Mevcut durumda bulunan bacanın yerine tipolojiye uygun baca tipi seçilmiştir.

Şekil 5.9; 3 parsel 35 Kapı Numaralı Yapı yapının Gediz Uluyolu Caddesi görünüşü

Şekil 5.10; : 35 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizim

205 Ada, 2 Parsel, 37 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Yapı Gediz Uluyolu Cadde'sinde yer alan yapı ortadan girişlidir Alt katı taş üst katı ahşap arası kerpiç dolgu malzemeden yapılmış yapının üst katında çıkması yer almaktadır. .

İki katlı yapının alt ve üst katlarını başka kişiler kullanması nedeniyle yan yana iki adet kapısı bulunmaktadır. Yol kotundan iki basamak çıkılarak ulaşılan kapı, demir malzemeden yapılmıştır. Alt katta giriş kapısının sol tarafında kot olarak yüksekte olan tuvalet penceresi yer almaktadır. Kapının sağ tarafında ise bir adet pvc kaplama pencere vardır. Bu pencerenin üzerinde güvenlik amaçlı demir parmaklık yer almaktadır. Yapının alt katında subasman bölümü ve giriş kapısı önündeki basamaklar seramik kaplamadır.

Üst katta çıkmanın bulunduğu bölümde iki adet pencere bulunmaktadır. Bu pencereler pvc malzemeden yapılmış olup özgün değildir. Zamanla değiştirilen pencerelerden solda bulunan pencerenin, yan kısımlarında ve denizliğin altında sıvanmış kısımlar yer almaktadır.

Kırma çatı biçiminde olan çatının malzemesi ahşap olup, çatı kaplaması Marsilya kiremittir. Çatıda birisi önde diğeri biraz daha arkada olan iki adet baca yer almaktadır.

Yapının cephesinde, doğalgaz kutusu ve boruları, telefon kutusu ve telefon kabloları gibi siluete zarar veren ekler bulunmaktadır.

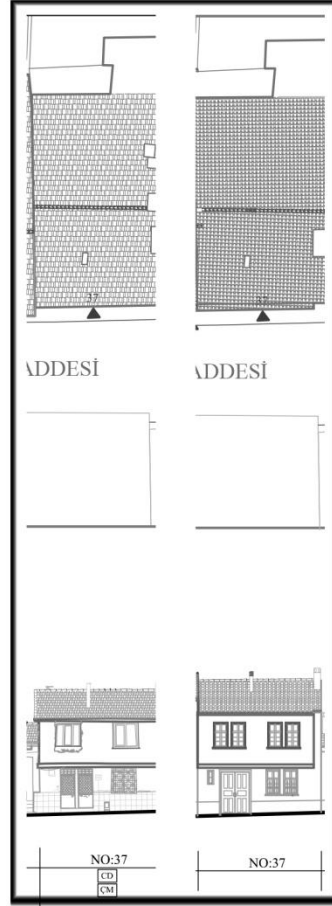
Yapının, subasman kısmında yer alan seramikler pembe renkte, sıvanmış olan diğer bölümleri ise kırmızı renktedir.

Öneri: Yapının cephesinde düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler; Yapının giriş kapısı özgün olmadığı için tipolojiden seçilen, açıklıklar aynen korunacak şekilde çift girişli kapı uygulanacaktır. Giriş kapısının sağında bulunan pencerenin yerine aynı açıklıklar korunacak şekilde tipolojide yer alan giyotin pencerelerden seçilip iki adet yapılmıştır. Yapılacak pencereler ahşap malzemeden olacaktır. Bu pencerelere güvenlik amaçlı demir parmaklık yapılacaktır. Demir parmaklıklar siluette diğer demir parmaklıklarda olduğu gibi siyah renktedir. Giriş kapısının solunda yer alan tuvalet penceresi yerine ise bölgedeki diğer geleneksel yapı örneklerine bakılarak tuvalet penceresi örneklerinden en tipik olanı seçilmiştir. Üst katta ise çıkma üzerinde yer alan geniş açıklıklı pencerelerin yerine aynı açıklıklar korunacak şekilde, alt katta olduğu gibi ikişer tane giyotin pencere yapılacaktır. Yapının mevcut durumundaki renk değiştirilerek bölgedeki özgün renklerden olan sarı renkte önerilmiştir. Mevcutta seramik kaplama olan subasman açık gri renkte boyanacaktır. Siluet üzerinde yer alan doğalgaz boruları, telefon ve elektrik kabloları gibi ekler öneride kaldırılmalıdır.

Ayrıca çatıya müdahale yapılacaktır. Bu müdahale; Marsilya kiremit olan çatı kaplaması yerine alaturka kiremit yapılacaktır. Mevcut durumda bulunan bacaların yerine tipolojiye uygun baca tipi seçilmiştir.

Şekil 5.11; 2 parsel 37 Kapı Numaralı Yapı yapının Gediz Uluyolu Caddesi görünüşü

Şekil 5.12; 37 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

205 Ada, 1 Parsel, 39 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Gediz Uluyolu Caddesinde yer alan yapı tek katlıdır. Yapı ahşap arası kerpiç dolgu malzemeden yapılmış olup çatısı ahşaptır. Yapının girişi ortadan olup, giriş için yol kotundan üç basamak çıkılmaktadır. Giriş kapısı demir malzemeden olup, iki kanatlı ve beyaz renktedir. Yapının cephesinde, giriş kapısının sağ ve sol tarafında olmak üzere iki adet pencere bulunmaktadır. Bu pencereler özgün olmamakla birlikte pencerelerin dışında demir parmaklık bulunmaktadır.

Kırma çatı biçiminde olan çatının malzemesi ahşap olup, çatının kaplaması alaturka kiremittir. Bu kiremitlerin bozulan ve eksilen kısımları bulunmaktadır. Çatının alın kısmının üzerinde eksilen kiremitlerin yerine Marsilya kiremit olarak yapılmıştır. Çatıda üç adet baca yer almaktadır.

Yapının dış kısmında sıva üzeri boya vardır. Cephede sıvada kopmalar bulunmaktadır. Subasman kısımları sarı renkte boyanmış ve bu kısımlarda da sıva kopmaları yer almaktadır.

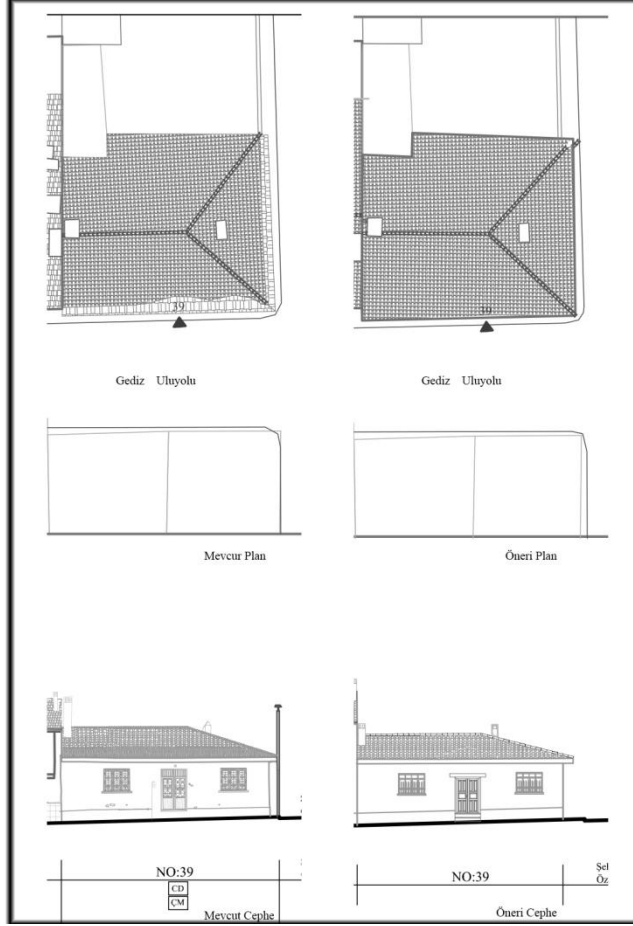
Öneri: Yapıda kat ile ilgili herhangi bir iz bulunmaması ve özgün çatı malzemesi olması nedeniyle tek katlı olarak önerilmiştir. Yapıda öncelikle cephe düzenlemesi yapılmıştır. Bu

cephe düzenlemesi altında yapılan işlemler; Yapının giriş kapısı özgün olmadığı için açıklıklar aynen korunacak şekilde bölgede yer alan kapıların tipolojilerine bakılarak seçilen çift kanatlı kapı yapılacaktır. Giriş kapısı ahşap malzemeden olup rengi ahşap rengidir. kapısının sağ ve solunda bulunan pencereler özgün olmaması sebebiyle bu pencerelerin yerine açıklıklar korunacak şekilde aynı silüet üzerinde önerilen diğer geniş açıklıklı pencerelerden yapılacaktır. Pencereler ahşap malzemeden yapılacaktır. Bu pencerelere mevcut durumda olduğu gibi güvenlik sebebiyle tipolojiye uygun demir parmaklık önerilmiştir. Bu demir parmaklıklar siyah renktedir. Yapının boya rengi öneride geleneksel renklere uygun yeşil olarak önerilmiştir. Mevcutta sarı renkte boyanmış olan subasman, öneride silüette diğer yapılarda da önerildiği gibi açık gri renkte yapılacaktır.

Çatıya müdahale önerilmiştir. Bu öneri; Çatının strüktüründe bozulmuş bölümleri özgüne uygun şekilde yeniden yapılacaktır. Alaturka kiremitlerinin bozulmuş ve eksilen bölümlerinin olması nedeniyle çatı kiremitleri yenilenecek alaturka kiremit yapılacaktır.

Şekil 5.13; 1 parsel 39 Kapı Numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi görünüşü

Şekil 5.14; : 39 kapı numaralı yapının Gediz Ulu yolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

204 Ada 5 Parsel 41 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Kapı numarası kırk bir olan yapı tek katlı ve pişmiş tuğladan yapılmıştır. Tuğla malzemenin üzeri bazı bölümlerde sıvanmış durumdadır. Bu sıvalarda zamanla renk değişimleri görülmüştür. Yapının girişi ortadan olup girişe, yol kotundan üç basamak çıktıktan sonra bir sahanlıkla ulaşılmaktadır. Giriş kapısı tek kanatlı, demir malzemen ve beyaz renkte boyanmıştır. Giriş kapısının sağ ve solunda iki adet pvc malzemen geniş açıklıkta pencere bulunmaktadır. Bu pencerelerin dış kısımlarında demir parmaklıkları bulunmaktadır.

Yapının çatısı dört yöne kırma çatı, strüktürü ahşap malzemen olup çatı kaplaması marsilya kiremittir. Yapıda bir adet baca bulunmaktadır.

Cephede, iki adet yağmur oluğu, doğalgaz kutusu, doğalgaz boruları, giriş kapısı üzerinde yer alan tabela, elektrik kutusu ve kabloları, telefon kutusu ve kabloları gibi niteliksiz ekler bulunmaktadır. Giriş kapısının sol tarafında, subasman kotunda yer alan iki adet oluk yer almaktadır.

Giriş numarası kırk üç olan arsa kapı numarası kırk bir olan yapının bahçe kısmıdır. Bu bahçeyi çevreleyen alt kısmı yığma taş, onun üzeri briket olan duvar yer almaktadır. Bu duvar Gediz Uluyolu caddesi ve ona dik gelen çıkmaz sokak yönünde bahçeyi çevrelemektedir. Duvarın iç kısmında sundurma çatısı bulunan ve kırk üç numaralı yapıya bitişik niteliksiz yapı eki yer almaktadır.

Öneri: Mevcut durumda kırk bir ve kırk üç numaralı yapıların Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık öğrencilerinin 2005 yılında rölöve dersi kapsamında bu yapı üzerinde yapmış oldukları bir silüet çalışmasına ulaşılmıştır.(Uşak Belediyesi arşivi, 2011) Araştırmalar sonucu ulaşılan bilgilere göre, yapı rekonstrüksiyon olarak tekrar yapılacaktır. Arşivde bulunan projeye göre kırk üç numaralı bahçenin bulunduğu bölümde, yani yığma taşların üstünde yapı yer alıp, mevcut durumda yapı yer alan bölüm ise bahçe olarak kullanılıyormuş. Günümüzde tam tersine solda yapı sağda bahçe yer almaktadır. Yani bu yapı Gediz Uluyolu Caddesi ve ona dik gelen çıkmaz Sokak cephelerinde konumlanmış olan bir köşe yapısıdır.

Yapı alt katı yığma taş, üst katı ahşap olacak şekilde iki katlıdır. Girişi çıkmaz sokak üzerinde yer almaktadır. Yapının Gediz Uluyolu Caddesi cephesinde; alt katta ahşap malzemedan iki adet giyotin pencere bulunmaktadır. Bu pencerelere, günümüz koşullarında güvenlik probleminin olması sebebiyle, silüette bulunan diğer yapıların pencerelerinde olduğu gibi demir parmaklık önerilmiştir. Su basman çizgisi silüet üzerinde diğer yapılarda olduğu gibi bu yapıda da önerilmiştir. Üst katta ise Gediz Uluyolu Caddesi ve çıkmaz sokak yönünde olacak şekilde bir köşe çıkma bulunmaktadır. Bu çıkmanın altında payandası bulunur. Üst katta ikisi çıkma üzerinde olmak üzere toplam dört adet giyotin pencere bulunmaktadır. Bu pencereler ahşap malzemedan yapılacaktır.

Yapının ve çıkmanın çatısı kırma çatı olup, çatı kaplaması alaturka kiremittir. Çıkma üzerinde ve arkada olmak üzere iki adet bacası bulunmaktadır.

Bahçe duvarı üzerinde herhangi bir açıklık söz konusu olmaması sebebiyle, bahçeye ulaşım yalnızca yapının içinde bulunan bahçe kapısındanadır.

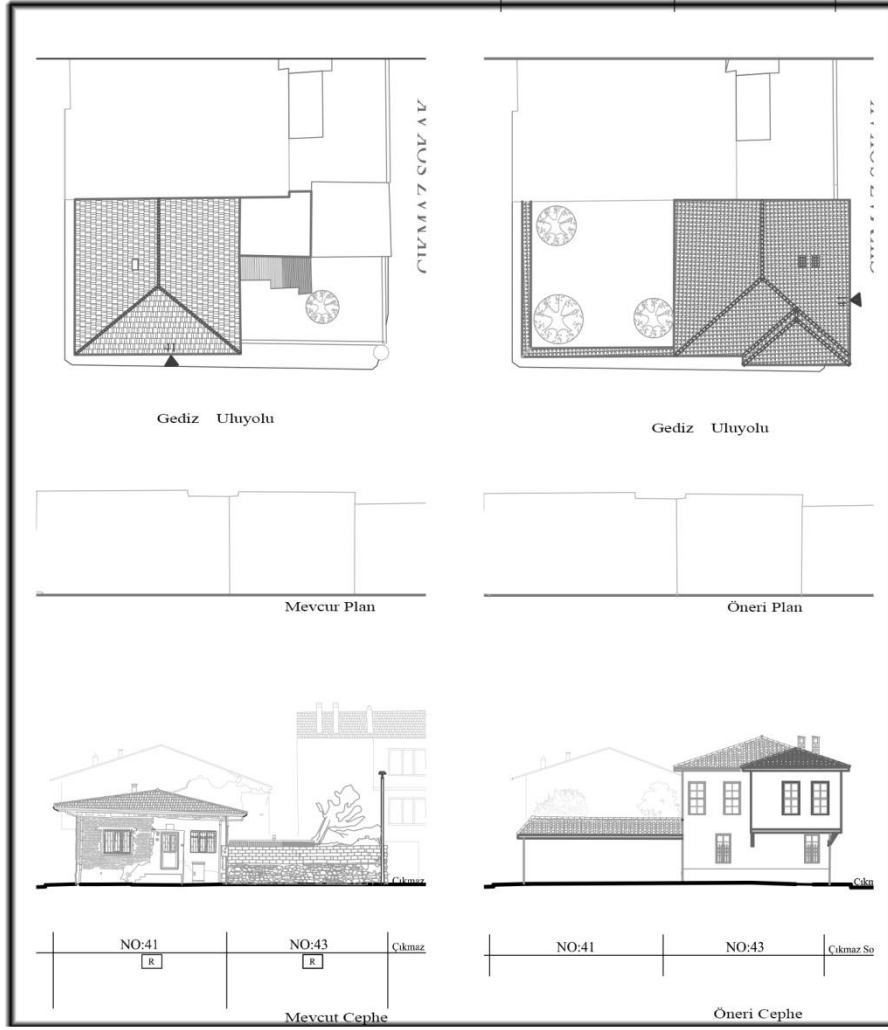
Yapının kendisi beyaz renkte önerilmiştir. Subasman, aynı sokak silüetinde bulunan diğer yapılara uyum sağlaması açısından açık gri renkte yapılacaktır.

Şekil 5.15; : 5 parsel 41 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi görünüşü

Şekil 5.16; 5 parsel 41 Kapı numaralı yapı bahçe duvarının Gediz Uluyolu Caddesi görünüşü (Karakozak, 2011)

Şekil 5.17; : 41 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

204 Ada 2 Parsel 47-49 Kapı Numaralı Yapılar

Mevcut Durum:19. yüzyıl dönemi yapısı olan, Gediz Uluyolu ve ona dik gelen Çıkamaz Sokak'ın kesiştiği yerde konumlanan yapı iki katlıdır. İki yapı, aynı parsel üzerinde birbirinin simetriği olarak konumlanmış ve yapıların tam ortalarında Gediz Uluyolu Caddesi'ne üzerinde ortak bir çeşmeleri mevcuttur. Yapıların subasman katları taş, zemin katı ahşap dikmeler arası tuğla, üst katları ise ahşap arası kerpiç dolgu malzemeden yapılmıştır. (Şekil 5.18)

İkiz yapının, zemin katında birbirinin simetriği olan iki adet giriş kapısı ve bunun yanında pencereleri mevcuttur. Alt katta sıva dökülmeleri ve renk değişimleri bulunmaktadır.

Üst katta ise birbiriyle aynı olan, toplamda on bir adet giyotin pencereleri bulunmaktadır. 47 numaralı yapının üst katta bulunan pencerelerinden bir tanesi sıvanarak kapatılmış durumdadır. Diğer pencerelerde ise, doğramada eksilmeler ve camlarının kırılması gibi durumlar söz konusudur. Üst katta da sıvada dökülmeler ve renk değişimleri mevcuttur.

Yapının çatı strüktürünün bir kısmı çökmüş ve çatı kiremitlerinin bazı kısmı eksilmiş, bazı kısımları ise kırılmış durumdadır. Bacalar da yıkılmıştır.

Öneri: Birbirinin simetriği olarak konumlanmış olan yapının giriş kapıları özgün olup, kapıdaki eksilme ve ahşapta bulunan bozuklukların giderilmesi önerilmiştir. İki giriş kapısının ortasında bulunan ve kullanılamaz durumda olan çeşme, sıhhileştirilerek kullanılabilir hale getirilmesi ve aynı zamanda çeşmenin malzemesi olan kesme taştaki eksikliklerin giderilmesi önerilmiştir. Giriş katta mevcut olan üç adet camdan kırk dokuz kapı numaralı yapıda bulunan pencerenin tipolojiden de anlaşılacağı gibi özgün olduğu ortaya konulmuştur. Bu nedenler, kırk yedi numaralı yapının alt katında bulunan pencerenin sonradan değiştirilmiş olduğu ortaya çıkmış ve bu pencere, ikizi olan kırk dokuz numaralı yapının alt katında olduğu şekilde önerilmiştir.

Üst katta kapatılmış olan pencere, açılarak özgün haline getirilmiştir. Diğer pencerelerde eksilen doğramalar ve kırık camlar tamamlanmıştır.

Yapıda bulunan strüktürel sorunların çözülmesi ve aynı zamanda eksilen taşların tamamlanması, dökülmüş sıvaların tamamlanması, renk değişimi gibi yapıya zarar veren durumların giderilmesi önerilmiştir.

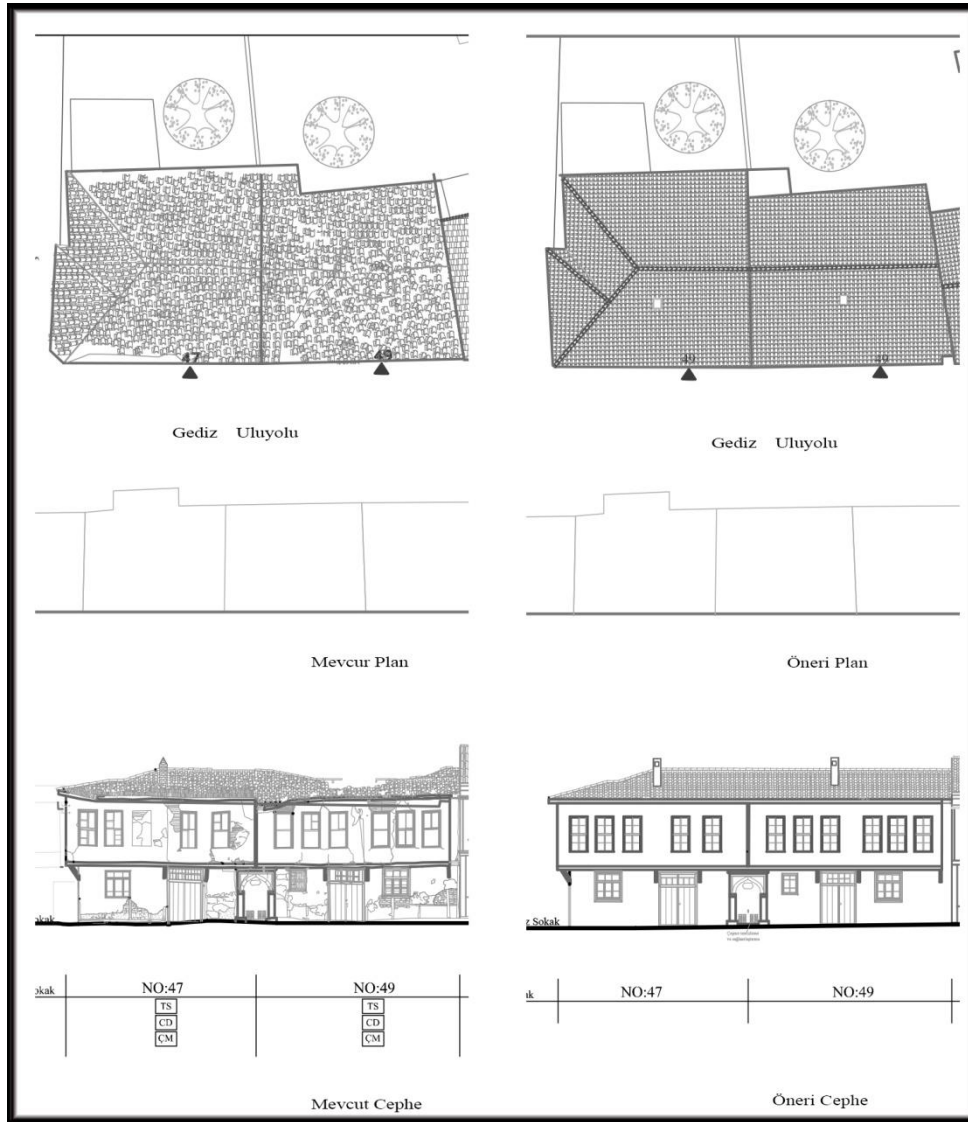
Yapıya özgün rengi olan mavi önerilmiştir. Çatıda bulunan çökmeler, eksilmeler tamamlanılarak, çatının strüktür sorunu çözülmesi ve aynı zamanda eksilen ve ya bozulan çatı kiremitlerinin tamamlanması önerilmiştir.

Şekil 5.18; 2 Parsel 49 kapı numaralı yapı malzemesini gösteren görsel

Şekil 5.19; 2 Parsel 47-49 kapı numaralı yapıların cephe görünüşleri

Şekil 5.20; 47-49 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

204 Ada 1 Parsel 51 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 20.yüzyılın ilk dönemlerinde yapılmış olan yapı Gediz Uluyolu Caddesi ve Gün Sokak'ın kesiştiği parselde konumlanmıştır. İki katlı olan yapı, alt katı kesme taş, üst katı ise ahşap malzemedan yapılmıştır. Cephesi sıva üzeri boya yapılmış durumdadır.

Yapının giriş kısmı Gediz Uluyolu Caddesi üzerinde konumlanmış ortadan ve kemerlidir. Giriş kapısı yol kotundan bir basamak yüksekte olup, çift kanatlı ve demirdir. Demir malzemedan olan giriş kapısının malzemesi demirdir. Giriş kapısı sağ ve solunda ahşap malzemedan olan ve dışında demir kafesi olan iki adet penceresi yer almaktadır. Giriş bölümünün sol ve sağ tarafında aynı ölçülerde, ahşap pencereleri yer almaktadır. Bu pencerelerin dışında bölgede tipik olan, kesme taştan, yuvarlak kemerli ve koyu gri boyanmış olan pencereyi çevreleyen söveleri bulunmaktadır. Pencerelerin dış kısımlarında, güvenlik sebebiyle yapılmış olan demir parmaklıklar vardır. Subasmanı gri renkte olup bu bölümde sıva dökülmeleri ve renk değişimleri bulunmaktadır.

İki kat arasında ahşap hatıl bulunmaktadır. Bu hatıl, iki kat arasında taş ve ahşap malzemelerin arasında yer almaktadır. Ahşap hatıl, yeşil renge boyanmış ve zamanla hatılın bazı bölümlerinde renk değişimi olmuştur.

Üst katta, giriş bölümünün üzerinde bir cumbası bulunmaktadır. Bu cumba ahşap malzemedan olup yeşil renge boyanmıştır. Cumbanın ahşaplarında bozulmalar söz konusudur. Cumbanın iki adet zamanla değiştirilmiş pvc penceresi vardır. Cumbanın çatısı ondülin kaplanmış durumdadır. Cumbanın sağ ve solunda aynı ölçülerde, ikişer adet, çift kanatlı pencere bulunur. Bu pencerelerin kenarlarında ahşap malzemedan yeşile boyanmış söveleri bulunur. Bu ahşaplar günümüzde alt kısımlarında sıvanmış durumda, fakat sıva altından izleri görülmektedir.

Yapının çatısı kırma çatı ve çatı kaplaması marsilya kiremittir. Çatı altında bulunan bölümün sıvasında sararma ve renk değişimleri mevcuttur. Çatıda dört adet beton malzemedan baca bulunur. Yapının ön tarafında elektrik kutusu, sağında ise elektrik direği yer almaktadır.

Öneri: Giriş katta; Demir olan giriş kapısı yerine, ahşap malzemeye sahip tipolojiye uygun yeni bir kapı önerilmiştir. Giriş bölümünün sağ ve solunda yer alan kemerin içinde bulunan çift kanatlı pencerelerin yerine, aynı ölçülerde giyotin pencere yapılacaktır. Bu pencerelerin dışında bulunan demir parmaklıklar aynen kalacak fakat boyanacaktır.

Üst katta bulunan cumbanın pencereleri, yeni öneri ahşap pencere ile değiştirilecektir. Bu katta bulunan pencerelerin altlarındaki izlere bakılarak, büyük boyutta olup, zamanla değiştirilip, harçla kapatılarak boydan küçültülmüş ve çift kanatlı hale getirilmiş olduğu

düşünülmüştür. Bu nedenle tipolojiye bakılarak, boyutu büyütülmüş olan giyotin pencere önerilmiştir.

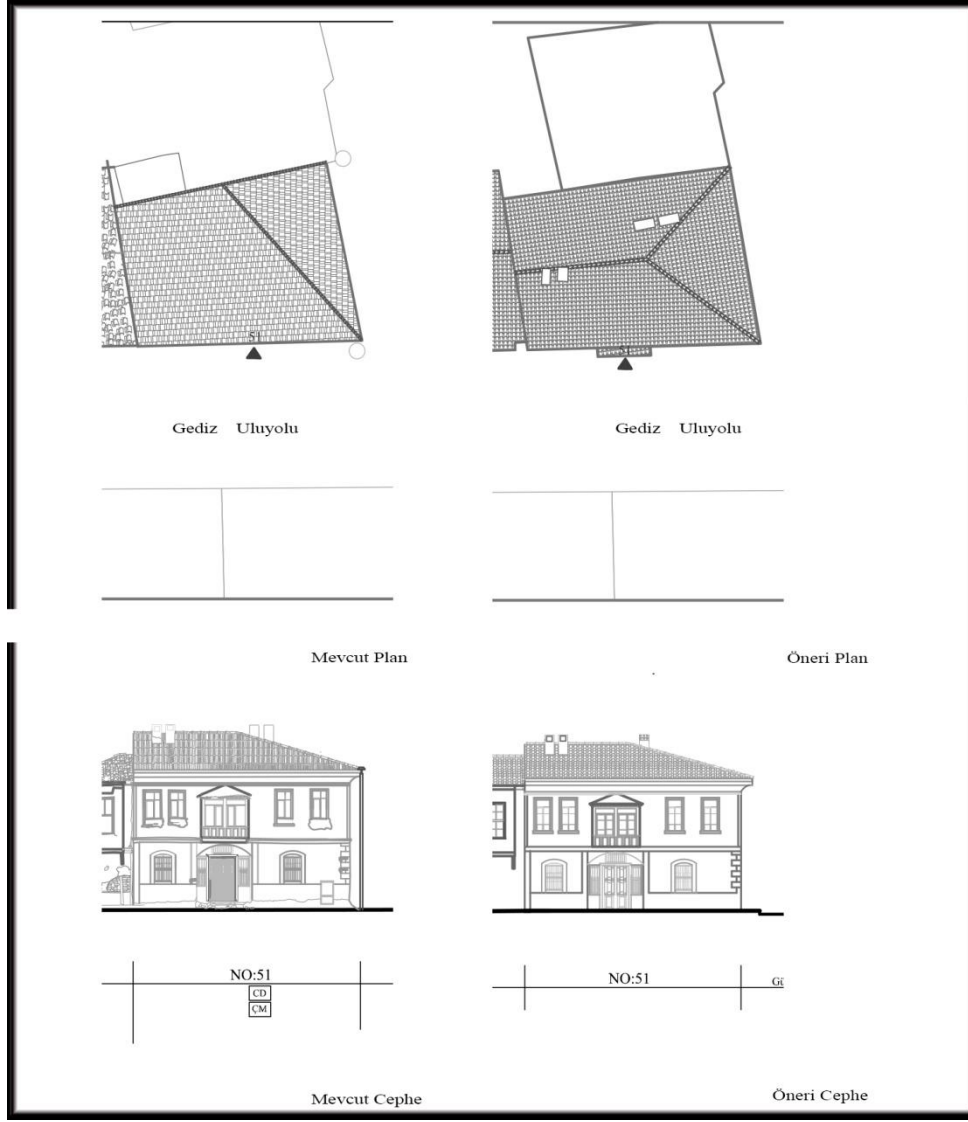
Alt katta bulunan yapının sağında düz ve solunda girintili halde yapılmış olan, pencerelerin etrafında ve giriş bölümünün sağ ve solunda bulunan koyu gri renkte sövelerin bozulmuş olması sebebiyle aynı renkte tekrar boyanmalıdır. Yapının subasman bölümü de sıvası düzeltilerek söveler ile aynı renkte boyanacaktır.

Çatı strüktürü iyi olan yapının çatı kaplaması siluete uyum sağlaması açısından marsilya yerine alaturka kiremit olarak değiştirilecektir. Bacaların yerinde de tipolojiye uygun baca önerilmiştir.

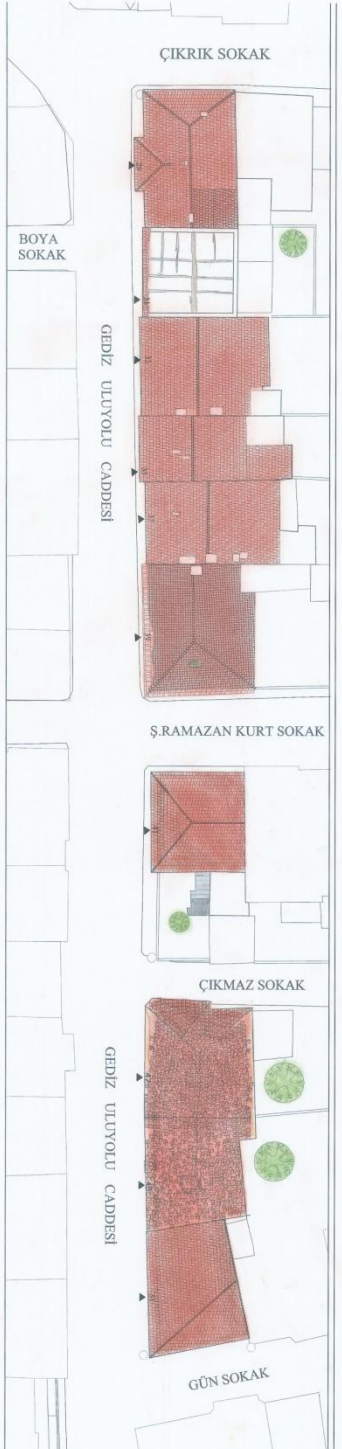
Yapının rengi beyaz olacak, iki kat arası hatıl pencereler ile aynı renk olup ahşap renginde boyanacaktır. Üst katta bulunan cumba da ahşap rengi boyanacaktır.

Şekil 5.21; 2 Parsel 51 kapı numaralı yapının cephe görünüşler

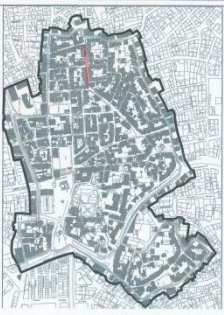
Şekil 5.22; 51 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UŞAK KENTSEL SİT ALANI
KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
HAZİRAN, 2013

DANISMAN: PROF. DR. NUR AKIN
HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK

TAŞIYICI SAĞLAMLAŞTIRMA	
TS	CEPHE DÜZENLEME
CD	ÇATIYA MODAFALE
ÇM	EK KALDIRMA
EK	KAT EKLEME
KE	KAT İNDİRİME
Kİ	RÖKONSTRÜKSİYON
R	YENİ ONERİ YAP
YOY	ANALIZ
	DEĞERLENDİRİME
	ONERİ

ÖLÇEK 1/200

562 Ada 17 Parsel 59 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 21. yüzyılın sonlarında yapılmış olan yapı, Gediz Uluyolu Caddesi ile Şehit Ahmet Yılmaz Sokak'ın kesiştiği köşede yer alır. Yapının önünde duvarla çevrelenmiş bir bahçesi bulunmaktadır. Giriş katı, birinci kat ve yarım kata karşılık gelen çatı katı bulunan yapı betonarme malzemeden yapılmıştır. Yapıya giriş bahçededir.

Alt katta giriş yapının sağ tarafında bulunur. Giriş kapısı, üzeri paslanmış demir malzemeden olup tek kanatlıdır. Giriş kapısının solunda cephe boyunca iki adet pencere vardır. Bu pencereler geniş açıklıklı ve ahşap malzemeden yapılmıştır.

Üst katta, girişin üzerinde bir adet eni geniş fakat boyu dar olan apartman penceresi mevcuttur. Bu pencerenin solunda öne çıkmalı şekilde yapılmış balkon mevcuttur. Balkonun iç kısmı yeşil tonlarında bir renkte boyanmış durumdadır. Balkonun solunda ise, alt kattaki pencere ile aynı hizada bulunan ve aynı büyüklükte bir adet penceresi bulunur. Bu katta Şehit Ahmet Yılmaz Sokak tarafında bakan ve çalışılan cephede dar olan bölümü görünüşe giren bir balkon daha mevcuttur. Bu katta bulunan balkonların demir parmaklıkları bulunmaktadır.

Çatı katında ise alt katta bulunan balkonlar, aynı ölçüde bu katta da bulunmaktadır. Apartman boşluğu bulunan yerde alt kata göre daha küçük boyutlarda olan bir pencere bulunmaktadır. İki balkonun arasında da yine alt katta bulunan pencereye göre daha küçük boyutta olan bir pencere mevcuttur. Çatı malzemesi ahşap olan yapının, çatı kaplaması marsilya kiremittir. Çatıda üç adet baca bulunmaktadır.

Öneri: Bu yapının restitüsyonu ile ilgili elde kesin bilgi olmadığı için, açıklıklar korunacak şekilde, bölgede bulunan yapıların tipolojilerine bakılarak öneri sunulmuştur.

Bu durum göz önüne alınarak cephede öncelikle kaçak olan çatı katının indirilmesine karar verilmiştir. Yapının giriş kapısı aynı boyutlarda ahşap malzemeden kapı ile değiştirilecektir. Cephede bulunan pencereler yerine, tipolojide yer alan geleneksel yapılardaki geniş açıklıklı pencere tipi seçilerek uygulanmıştır.

Birinci katta bulunan balkon özgün olmamakla birlikte kullanımı mevcut olduğu için, bölgede bulunan balkonlu yapı örneklerinin balkonlarına benzetilerek yapılmıştır. Şehit Ahmet Yılmaz Sokak tarafında bulunan balkon ise çıkmaya dönüştürülmüş ve bu çıkmaya giyotin pencere önerisinde bulunulmuştur.

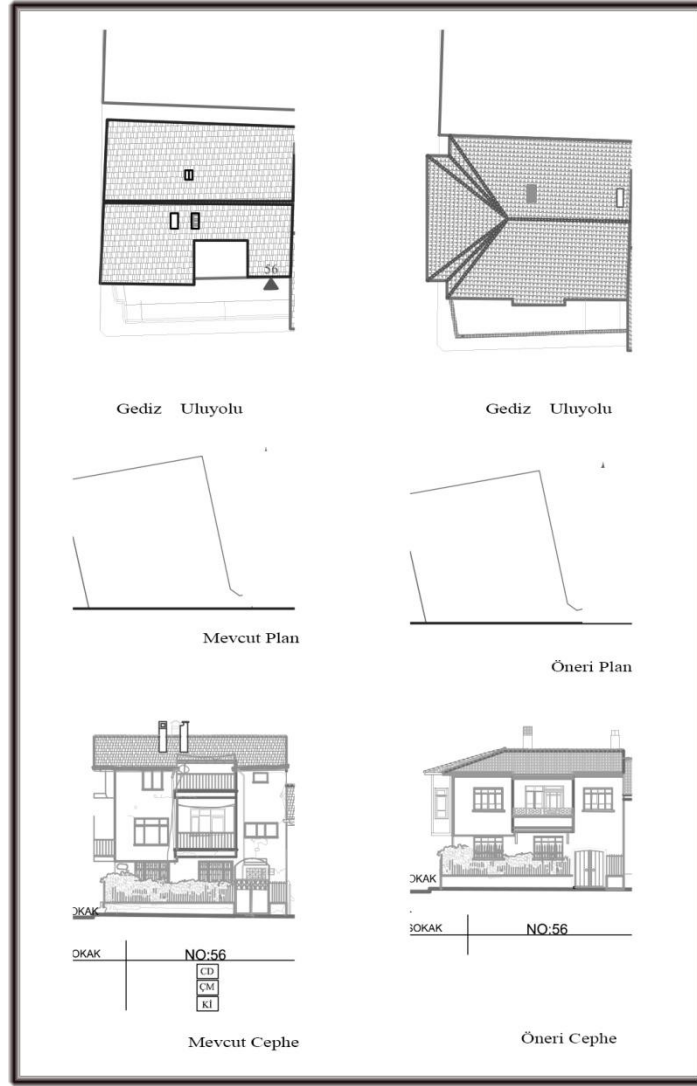
Çatı katı indirilmesi nedeniyle, bir alt kata yeni çatı önerilmiştir. Yeni çatının kapması alaturka kiremit olarak önerilmiştir. Çatıda bulunan bacalar tipolojiye uygun olarak düzenlenmiştir.

Bahçe duvarları aynı yerinde kalıp sıvanmıştır. Duvarların üzerinde bulunan demir parmaklıklar boyanacaktır. Bahçe kapısı bölgede bulunan özgün bahçe kapısı örneklerine bakılarak önerilmiştir.

Yapının mevcut rengi beyaz olmasına rağmen, geleneksel yapılarda mevcut olan sarı renkte olması önerilmiştir. Cephede bulunan yağmur olukları, telefon kablosu, elektrik panosu, çanak anten gibi cepheyi bozan ekler kaldırılmalıdır.

Şekil 5.24; 17 parsel 59 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü

Şekil 5.25; 59 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

562 Ada 16 Parsel 54 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Yapı 20. Yüzyılın ikinci yarısı dönemi özellikleri göstermektedir. Bir bodrum katı ve üst katı olan yapının ana girişi üst kattandır. Alt katın da merdiven bölünerek yapılmış olan girişi sonradan açılmış olduğu düşünülmektedir.

Yapının alt katında girişin sağ ve solunda yer almak üzere iki adet penceresi bulunmaktadır. Bu pencereler özgün olup, pencerelerin dışında demir parmaklıkları bulunmaktadır. Yapının subasmanı, cephede daha dokulu bir sıva ile yapılmış ve biraz daha koyu renk boyanarak belli edilmiştir.

Üst katta ise giriş ortadan olup, girişe yol kotundan sekiz basamak çıkılıp bir sahanlıkla ulaşılmaktadır. Ana giriş kapısı özgün olup çift kanatlıdır. (Foto..)Girişin sağ ve solunda özgün olan geniş açıklıklı pencere mevcuttur.

Yapının çatı strüktürü özgün olup iyi durumdadır. Ahşap olan çatı alınlığında renk değişimleri mevcuttur. Çatı kaplaması marsilya kiremit olan yapının üç adet bacası bulunmaktadır.

Öneri: Üst kata giriş kapısı özgün olup, alt katta bulunan kapının alt katın kiraya verilebilmesi amacıyla açılmış olduğu bilgisi evde yaşayanlar tarafından edinilmiştir. Bu nedenle restitüsyonda alt kata giriş kapısı iptal edilmiştir. Üst kat kapısına ulaşılan merdiven özgün halinde olduğu gibi, sonuna kadar uzatılmıştır.

Marsilya kiremit olan çatı kaplaması, alaturka kiremit olarak değiştirilecektir. Bacalar tipolojiye uygun olarak önerilmiştir.

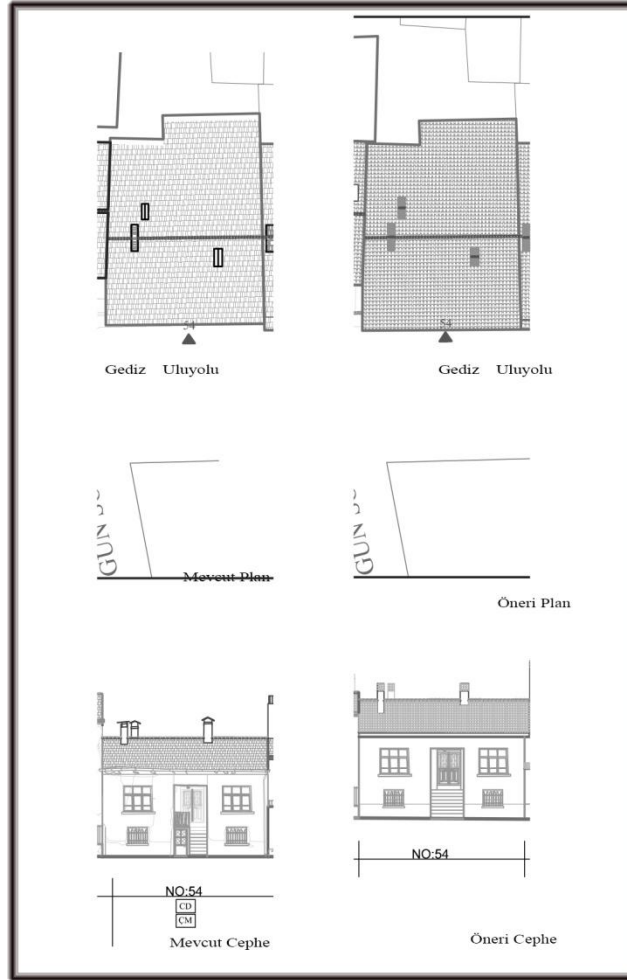
Yapının mevcut rengi aynen korunacak, çatı altında bulunan renk değişimine uğramış ahşap boyanacaktır.

Şekil 5.26; 16 Parsel 54 Kapı numaralı yapının cephe görünüşü

Şekil 5.27; 16 parsel 54 Kapı Numaralı Yapının ana giriş kapısı görünüşü

Şekil 5.28; 54 kapı numaralı yapının Gediz Ulu yolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

562 Ada 15 Parsel 52 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 20. yüzyıl başlarında yapılmış olan yapı Gediz Uluyolu Caddesinde yer almaktadır. Yapı iki katlı olup alt katı yığma taş, üst katı ahşap arası kerpiç dolgu ile yapılmıştır. Ana giriş kapısı yapının ortasından olup, zaman içerisinde alt ve üst katların ayrı kişiler tarafından kullanılması nedeniyle ana giriş kapısına ek olarak üst kata ayrı bir çıkış sağlamak amacıyla bir giriş daha yapılmıştır. Bu girişe yol kotundan iki basamak çıkılarak ulaşılmakta ve bu kapı ana giriş kapısına göre daha küçük boyutlardadır. Alt katta, giriş kapılarının haricinde, iki adet giyotin pencere ve bu pencerelerin demir parmaklıkları mevcuttur.

Üst katta ise alt katta bulunan pencerelerle aynı boyut ve tipte dört adet pencere mevcuttur. Yapının alt kat ve üst kat arasında ahşap hatıl bulunmaktadır. Bu hatıl üzeri boyanmış durumdadır.

Yapının çatısı kırma çatı, çatı kaplaması marsilya kiremittir.

Öneri: 20. yüzyıl sonlarında yapılmış ve bu bölgede yapıldığı dönemin özelliklerini taşıyan yapı tescilli değil, fakat tez kapsamında kentsel sit alanında yapılan 1/1000 ölçekli çalışmada tescil için önerilmiş bir yapıdır.

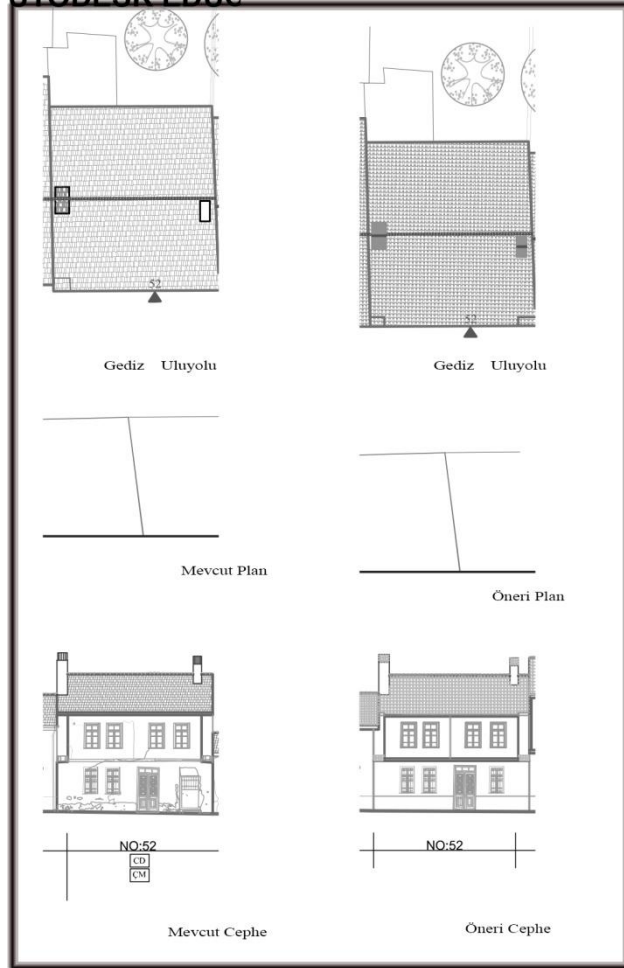
Yapının alt katında sonradan açılmış kapı üzerinde bulunan iz, yapının diğer tarafında bulunan pencerelerle aynı hizada bulunması sebebiyle, bu kapının yerine diğerleri ile aynı tipte pencere önerilmiştir. Bu pencerenin dış kısmında, alt katta bulunan diğer pencerelerde olduğu gibi demir parmaklık yapılacaktır.

Kaplaması marsilya kiremit olan çatı, özgün halinde de olduğu gibi alaturka kiremit olarak yapılacaktır. Bacalar da bölgede bulunan özgün baca tiplerine uygun olarak değiştirilmiştir.

Yapıda giriş kapısı, pencereler ve iki kat arasında ve üst katta ikişer pencere arasında bulunan boyanmış durumda ahşap hatıl, özgün halinde olduğu gibi ahşap renginde önerilmiştir. Yapının dış cephe rengi aynen kalacak, fakat mevcut durumda boya ve sıvalarda eksilmeler bulunması sebebiyle yapıda yeniden sıva ve boya yapılacaktır. Yapının dışında bulunan telefon ve elektrik kablosu gibi yapının cephesine ve bulunduğu sokak silüetine zarar veren ekler de kaldırılmalıdır.

Şekil 5.29; 15 parsel 52 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü

Şekil 5.30; 52 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

562 Ada 14 Parsel 50 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 21. Yüzyıl sonlarında, subasmanı taş üzeri betonarme malzemeden yapılmış olan yapı tek katlıdır. Yandan girişli olan yapının girişine, kaldırım kotundan dört basamak çıkılarak ulaşılmaktadır. Girişin sol tarafında birbirinden farklı iki adet penceresi mevcuttur.

Kırma çatı ile bitirilmiş olan yapının, çatı strüktürü ve malzemesi ahşap, çatı kaplaması marsilya kiremittir. Yapının iki adet bacası bulunmaktadır.

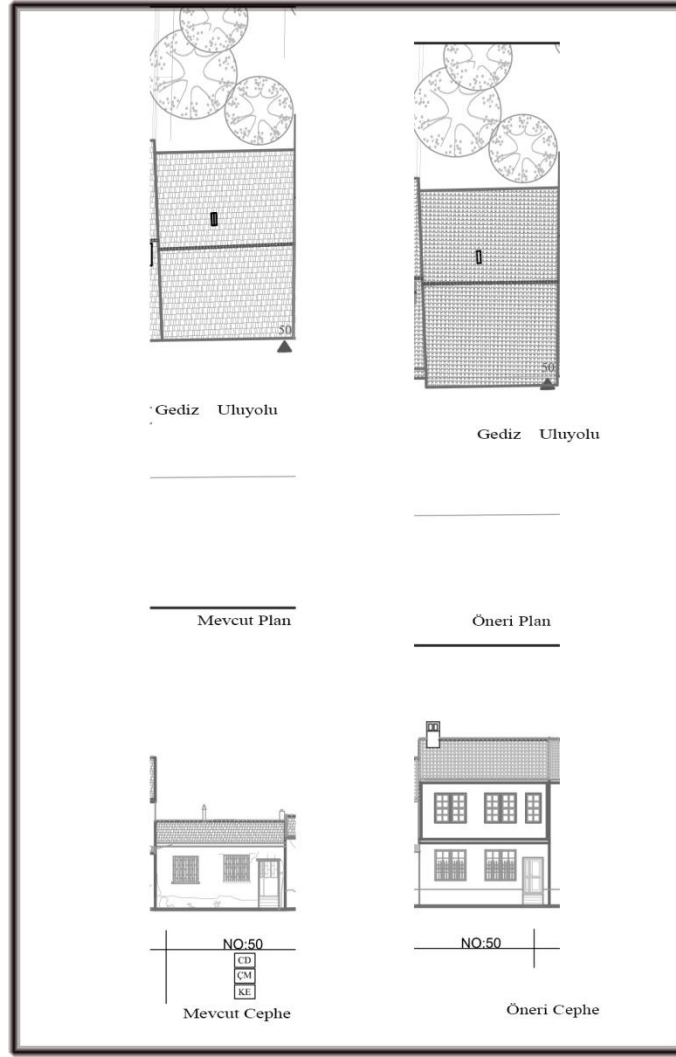
Öneri: Yapıda öncelikle cephe düzenlemesi önerilmiştir. Bu cephe düzenlemesi adı altında; Yapının açıklıkları aynen korunarak bölgede bulunan özgün yapıların tipolojilerine bakılarak yeniden önerilmiştir. Mevcut kapı yerine tek kanatlı özgün niteliklerde kapı, mevcut geniş açıklıklı pencerelerin yerine ise özgün ikişer adet demir parmaklıklı pencere önerilmiştir.

Yapının bulunduğu sokak silueti göz önünde bulundurularak yapıya kat ekleme önerisinde bulunulmuştur. Üst kata dair herhangi bir cumba izi söz konusu bulunmadığı için, tüm kat üzeri çıkma şeklinde öneri yapılmıştır. Üst katta ise, alt katta bulunan pencerelerin ve tek kanatlı kapının hizaları korunacak şekilde giyotin pencere önerilmiştir.

Çatıya müdahale yapılacaktır. Bu müdahale; Ek kat üzerine, çatı kaplaması alaturka kiremit olan yeni bir çatı ve mevcut bacaların buldukları yerde, yeni baca yapılacaktır. Yapının dışında bulunan telefon ve elektrik kablosu gibi yapının cephesine ve bulunduğu sokak silüetine zarar veren ekler de kaldırılmalıdır.

Şekil 5.31; 14 parsel 50 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü

Şekil 5.32; 50 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

562 Ada 13 Parsel 48 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Tek katlı, subasmanı taş üzeri betonarme malzemeden yapılmış olan yapının 50 numaralı yapı ile aynı dönemde inşa edildiği düşünülmektedir. Bu yapıda 50 numaralı yapıdan farklı olarak üst katta cumba olduğuna dair izi bulunmaktadır.

Yapı yandan girişli olup, giriş için kaldırım kotundan beş basamak ile ulaşılmaktadır. Cephede biri geniş diğeri dar açıklıklı iki adet pvc malzemeden penceresi mevcuttur.

Öneri: Yapıda öncelikle cephe düzenlemesi önerilmiştir. Bu cephe düzenlemesi adı altında; mevcut kapı ve pencerelerin yerlerine, tipolojiye uygun özgün kapı ve pencereler getirilecektir. Önerilen giyotin pencerelerin dış kısımlarına güvenlik amacıyla demir parmaklık yapılacaktır.

Kat ekleme önerisinde bulunulan yapıda çatı şekli ve çatı altında bulunan cumba izi üst kat hakkında bilgi vermektedir. Bu sebeple, alt katta önerilen pencerelerin aynı tipinde ve izinde

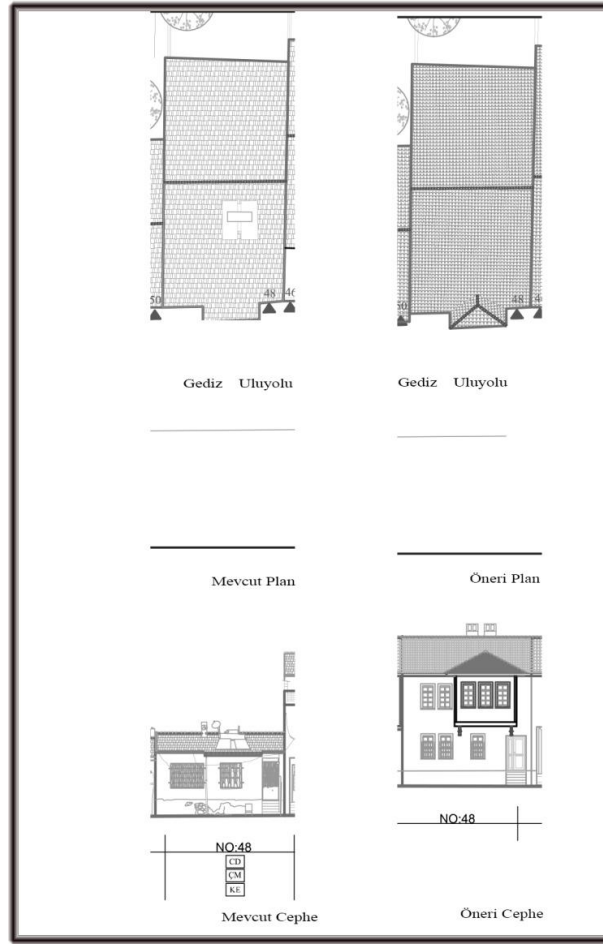
üst katta da pencere önerisi yapılmıştır. Çıkma izinde yapılmış olan cumbanın pencere önerisi yapılırken, yapının bulunduğu bölgede bulunan aynı ölçülerde diğer cumba örneklerine bakıldığında üç adet giyotin pencere yapılması uygun görülmüştür. Cumba altına da taşınabilmesi için, bölgedeki geleneksel örneklerde görülen iki adet payanda yapılacaktır.

Çatıya müdahale yapılacaktır. Bu müdahale; Yapılan kat ekme mevcut durumunda olduğu gibi kırma çatı ile cumba üzeri de aynı şekilde kırma çatı şeklinde bitirilecektir. Çatı kaplaması alaturka kiremit olan yeni bir çatı ve mevcut bacaların buldukları yerde, yeni baca yapılacaktır. Yapının cephesinde bulunan, yağmur olukları telefon kablosu, çatıda bulunan güneş enerjisi sistemi ve çanak anten gibi yapının cephesine ve bulunduğu sokak silüetine zarar veren ekler kaldırılmalıdır.

Yapının cephesi, bölgede özgün olan mavi renkte boyanacak, yapılan pencereler ve kat arası hatıl doğal ahşap rengi olarak yapılacaktır.

Şekil 5.33 ;13 parsel 48 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü

Şekil 5.34; 48 kapı numaralı yapının Gediz Uluolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

562 Ada 12 Parsel 46 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Gediz Uluolu Caddesinde yer alan ve 44 numaralı yapı ile aynı dönem olan yapı betonarme malzemedendir. Zemin üzeri bir kat olan yapı çatıda yüksekliği az olan çatı kat ve yol yönünde teras çatı ile bitirilmiştir. Yapının batısında yer alan ve iki kapısı bulunan girişe kaldırım kotundan beş basamak çıkılarak ulaşılmaktadır. Yapıda iki kapısı bulunma sebebi alt ve üst katların farklı kişiler tarafından kullanılmasıdır.

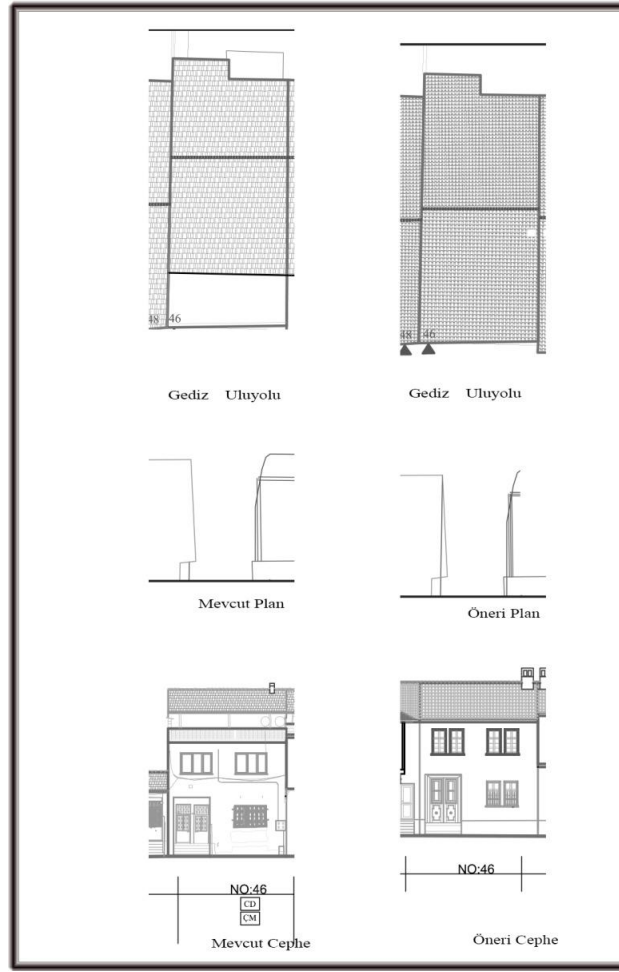
Alt katında bir, üst katında iki geniş açıklıklı pvc malzemeden penceresi bulunan yapının çatısında teras yer almaktadır. Teras korkulukları tuğla malzemeden yapılmış olan teras kat yapının sokak silüetine aykırıdır.

Öneri: Yapıda cephe düzenleme önerisinde bulunulmuştur. Bu düzenlemeler; Kapı açıklıkları aynen korunarak özgün iki girişli kapı önerisinde bulunulmuştur. Pencere, aynı ölçüler korunarak giyotin pencere olarak değiştirilecek ve alt kat pencerelerine güvenlik amaçlı korkuluk yapılacaktır. Mevcut durumda cephe rengi özgüne uyumlu olmayan yapı yanında bulunan 44 numaralı yapıda olduğu gibi sarı renkte önerilmiştir.

Çatıya müdahale önerilmiştir. Bu müdahale; Çatı katında bulunan teras iptal edilerek, çatının tamamı kırma çatı yapılacaktır. Çatı kaplaması alaturka kiremit yapılacak ve çatıda bulunan kablo ve çanak anten gibi cephe silüetine zarar veren doğalgaz kutusu ve boruları gibi niteliksiz ekler kaldırılmalıdır.

Şekil 5.35; 12 parsel 46 Kapı Numaralı Yapı cephe görünüşü

Şekil 5.36; 46 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

562 Ada 11 Parsel 44 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Gediz Uluyolu Caddesinde yer alan ve 21. Yüzyıl döneminde yapılan betonarme yapı, bodrum, zemin bir normal kat ve yüksekliği az olan çatı katından oluşmaktadır. Yapının ana girişinin haricinde bodrum girişi için bir demir kapı bulunmaktadır. Bu kapı kaldırım kotunun altında kalmakta ve üç basamak inilerek ulaşılmaktadır. Bodrum katta, bu kata giriş için yapılmış olan bu kapı, subasman penceresi ve zemin katta bodrum kapısı hizasında bulunan pencere, özgün özelliklere sahip değildir. Zemin katta subasman penceresinin üzerinde bulunan pencere tipolojiye uygun özgün niteliklerde bir penceredir.

Üst katta, özgün olmayan, birbirinden farklı ölçülerde, iki adet geniş açıklıklı ve pvc malzemedeki penceresi bulunan yapının çatısında teras yer almaktadır. Teras korkulukları tuğla malzemedeki yapılmış olan teras kat yapının sokak silüetine aykırıdır.

Öneri: Yapıda cephe düzenleme önerisinde bulunulmuştur. Bu düzenlemeler; bodrum katta özgün olmayan giriş kapısı ve subasman penceresi yerine tipolojide yer alan subasman penceresinden yapılacaktır. Zemin katta bodrum kapısının üzerinde bulunan pencere ve üst

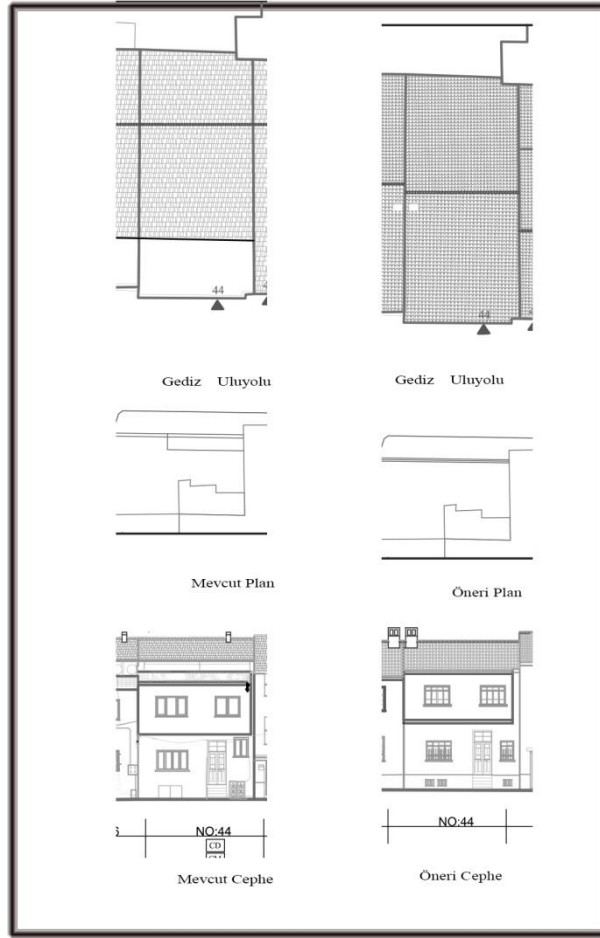
katta bulunan pencerelerin yerine, tipolojiye uygun pencere tipi uygulanacaktır. Alt kattaki pencereler silüetteki diğer pencerelere olduğu gibi parmaklık yapılacaktır.

Yapının mevcut durumda özgün renkte olmaması nedeniyle 46 numaralı yapı ile silüette bir bütün gibi düşünülüp sarı renkte olması önerilmiştir.

Çatıya müdahale önerilmiştir. Bu müdahale; Çatı katında bulunan terasın özgün olmadığına karara verilmiş ve çatının tamamı kırma çatı olarak önerilmiştir. Mevcutta marsilya olan çatı kaplaması, alaturka kiremit yapılacak ve çatıda bulunan kablo ve çanak anten gibi cephe silüetine zarar veren niteliksiz ekler kaldırılacaktır. Silüetin diğer yapılarında olduğu subasman bölümü açık gri renkte boyanacaktır.

Şekil 5.37; 11 parsel 44 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü

Şekil 5.38; 44 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi
562 Ada 10 Parsel 42 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Gediz Uluyolu Caddesi ve Şehit Ramazan Kurt Sokak'larının birleştiği yerin doğusunda konumlanmış olan yapı betonarmedir.21. yüzyılda yapılmış olan yapı, bodrum, zemin, birinci kat ve çatı kattan oluşmaktadır. Yapının girişi yandan olup, giriş kapısı kaldırım kotundan iki basamak yukarda ve özgün olmayan demir malzemedden yapılmıştır. Giriş kapısının üzerinde saçak bulunmakta ve saçığın üzeri ondülin ile kaplıdır.

Bodrum katında iki adet subasman penceresi, zemin katta demir parmaklıklı iki adet pencere, üst katta ise geniş açıklıklı bir adet pencere ve balkonu mevcut olan yapının ara katlarda apartman pencereleri bulunmaktadır. Yapının çatısının bir kısmı kırma çatı iken kısmı teras çatılıdır.

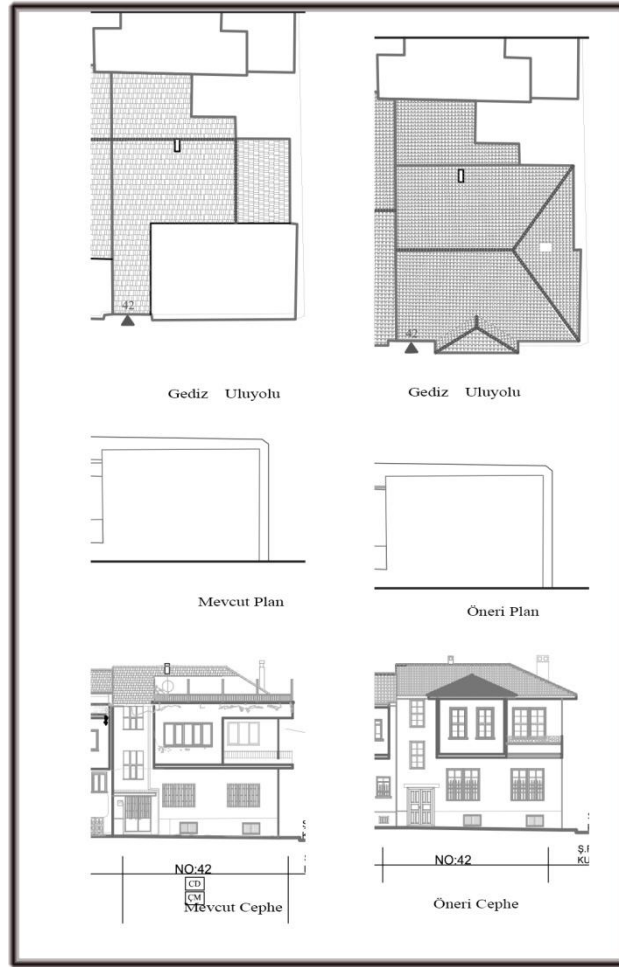
Öneri: Yapıda cephe düzenlemesi yapılacaktır. Bu düzenleme; Mevcut olan giriş kapısının yerine, aynı açıklıklar korunarak tipolojiden bu yapıya uygun kapı önerilmiştir. Pencerelerin yerine giyotin pencere önerilmiştir. Alt katta bulunan pencerelere parmaklık yapılacaktır. Mevcutta üst katta bulunan balkon, geleneksel balkonlu yapı tipolojileri referans alınarak

düzenlenmiştir. Üst katta, balkonun yan kısmında yer alan çıkmanın altına, geleneksel yapılarda bulunduğu gibi payanda eklenmiştir.

Yapının çatısındaki teras çatı bölgede özgün nitelikte olmaması sebebiyle kırma çatıya dönüştürülmüştür. Çatı kaplaması alaturka kiremit olacaktır. Cephede bulunan anten, yağmur oluğu gibi cepheye zarar veren ekler kaldırılacaktır. Subasman çizgisi korunacak, fakat bu bölüm silüetin diğer yapılarında olduğu gibi açık gri renkte boyanacaktır.

Şekil 5.39; 10 parsel 42 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü

Şekil 5.40; 42 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

561 Ada 11 Parsel 40 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Gediz Uluyolu Caddesi ve Şehit Ramazan Kurt Sokak'larının kesiştiği yerde bulunan, tuğla malzemeden yapılmış niteliksiz yapı, depo olarak kullanılmaktadır. Girişleri Gediz Uluyolu Caddesi tarafında yer almaktadır. Köşede bulunan ve kapı numarası 40/A olan depo dört yöne kırma çatılı ve marsilya kiremit kaplamalıdır. Kapı numarası 40 olan depo ise iki yöne kırma çatılı ve ondülin çatı kaplamasına sahiptir.

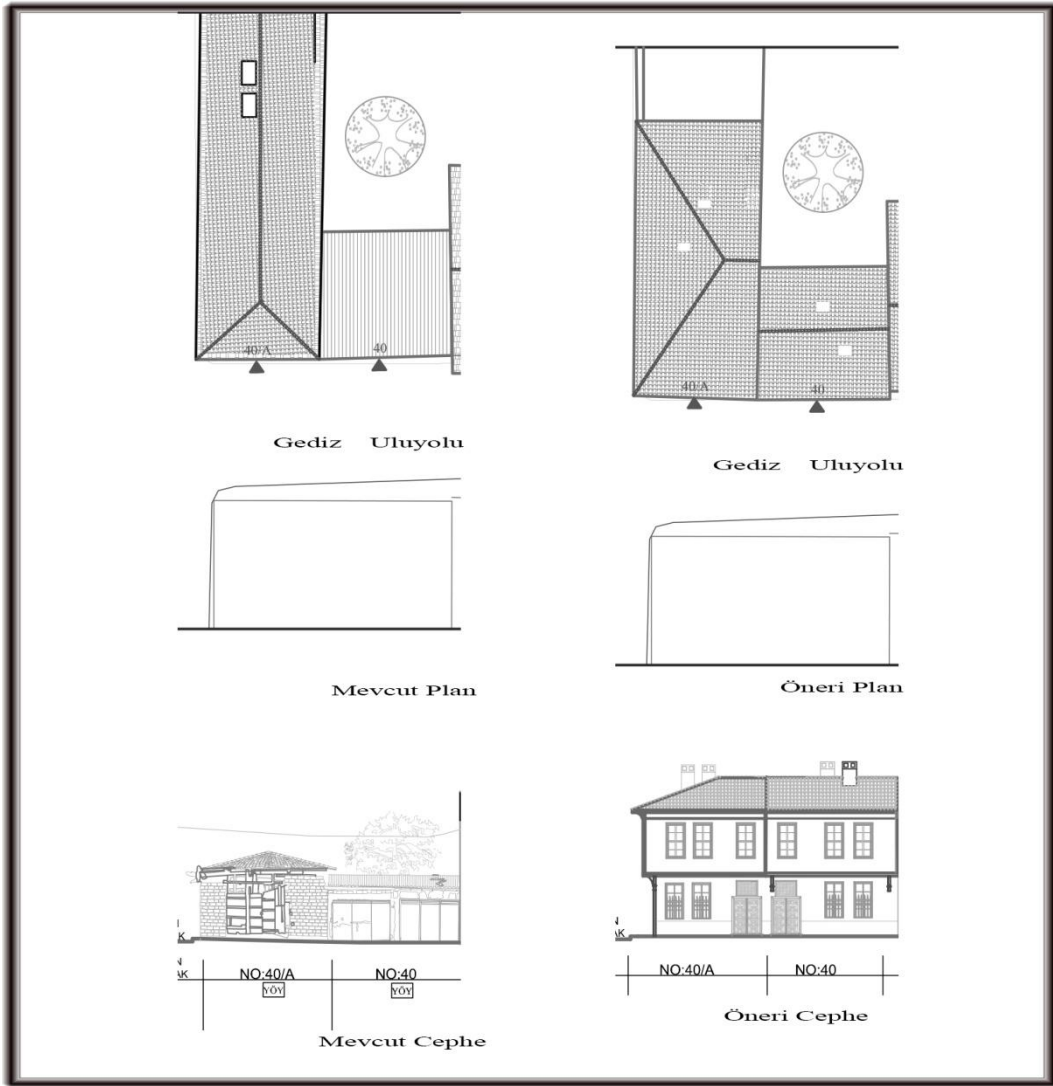
Öneri: 40 numaralı yapının bulunduğu parsellerin rekonstrüksiyonu hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamaması sebebiyle, mevcut yapıların yerlerine, bölgede bulunan geleneksel yapıların tipolojileri çıkartılarak yeni öneri sunulmuştur. Parseller aynı ölçülerde olması ve bölgede birbirinin simetriği örneklerle rastlanması sebebiyle, birbirinin simetriği olan iki yapı önerilmiştir. Yapılardan Şehit Ramazan Kurt Sokak tarafında cephesi olan yapı, köşe yapısı olarak yapılmış ve bu yönde çıkma ve çıkma altı payandası yapılmıştır.

Şekil 5.41; 11 parsel 40/A Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü

Şekil 5.42; 11 parsel 40 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü

Şekil 5.43; 40 kapı numaralı yapının Gediz Ulu yolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

561 Ada 11 Parsel 38 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Gediz Ulu yolu Caddesi üzerinde yer alan ve 20. Yüzyılın son dönemi özellikleri gösteren yapı iki katlıdır. Alt katı yığma taş, üst katı ahşap malzemeden yapılmıştır. Yapı girişi ortadan olup, giriş için kaldırım kotundan bir basamak çıkılarak ulaşılmaktadır. Giriş katında zamanla değiştirilmiş ve geniş açıklıklı tek pencere haline gelmiş bir adet pencere bulunmaktadır. Alt katta boyada renk değişimleri, sararmalar ve subasman kısmında sıva bozulmaları yer alır.

Üst katta, yol cephesinde geniş bir bölüm çıkmalı olup bu bölümde alt katta bulunan pencereyle aynı ölçülerde üç adet pencere yer alır. Üst katta sıva dökülmesi, sararma, renk değişimleri ve kılcal çatlaklar bulunmaktadır. İki katlı yapının bitişi kırma çatılı ve çatı kaplaması marsilya kiremittir.

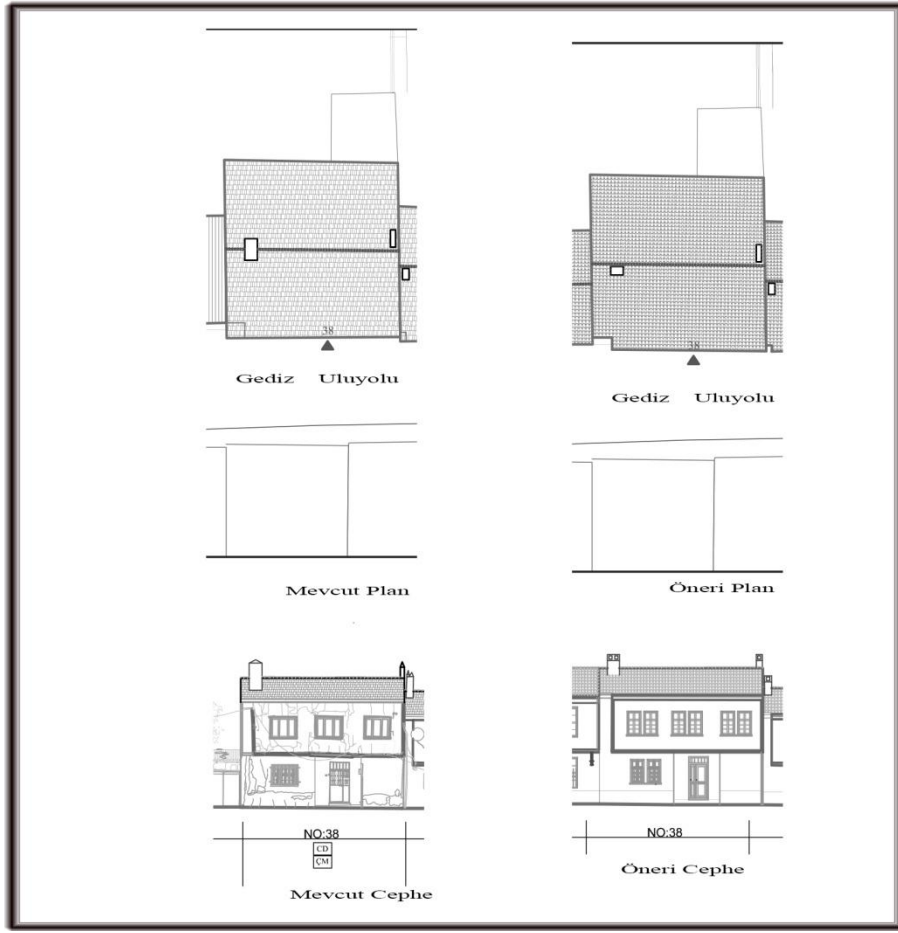
Öneri: Yapıda cephe düzenlemesi yapılmıştır. Bu düzenlemeler; Özgün olmayan giriş kapısı yerine aynı açıklık korunarak, tipolojiye uygun yeni kapı önerilmiştir. Zamanla geniş açıklıklı tek pencere haline gelen alt ve üst kattaki pencerelerin yerlerine giyotin pencere yapılacaktır. Alt katta önerilen pencerelere parmaklık yapılacaktır. Kat arasında, kat kenarlarında ve çatı altında bulunan ahşap hatıllardaki bozulma ve renk değişimleri giderilecektir.

Mevcut rengi beyaz olan yapının, özgün rengi ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamış ve sıva altından görünen başka tonda renge rastlanmaması nedeniyle yapı, bölgede benzerleri görüldüğü gibi beyaz renkte önerilmiştir.

Çatıya müdahale yapılmıştır. Marsilya kiremit kaplamalı olan çatı alaturka kiremitle kaplanmalıdır. Mevcut bacalar, yerleri korunarak özgüne uygun şekilde değiştirilmelidir. Bulunduğu silüete ve yapının cephesine zarar veren telefon ve elektrik kabloları, elektrik kutusu gibi ekler kaldırılmalıdır.

Şekil 5.44; Parsel 38 Kapı numaralı yapının cephe görünüşü

Şekil 5.45; 38 kapı numaralı yapının Gediz Uluyolu Caddesi mevcut durum ve öneri çizimi

561 Ada 10 Parsel 36 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 20. Yüzyılın sonlarında yapılmış olan iki katlıdır. Yapının girişi kaldırım kotundan yüksekte olup, giriş kapısı tepe pencerelidir. Alt katında bir, üst katında iki adet özgün olmayan pvc malzemeden penceresi mevcuttur.

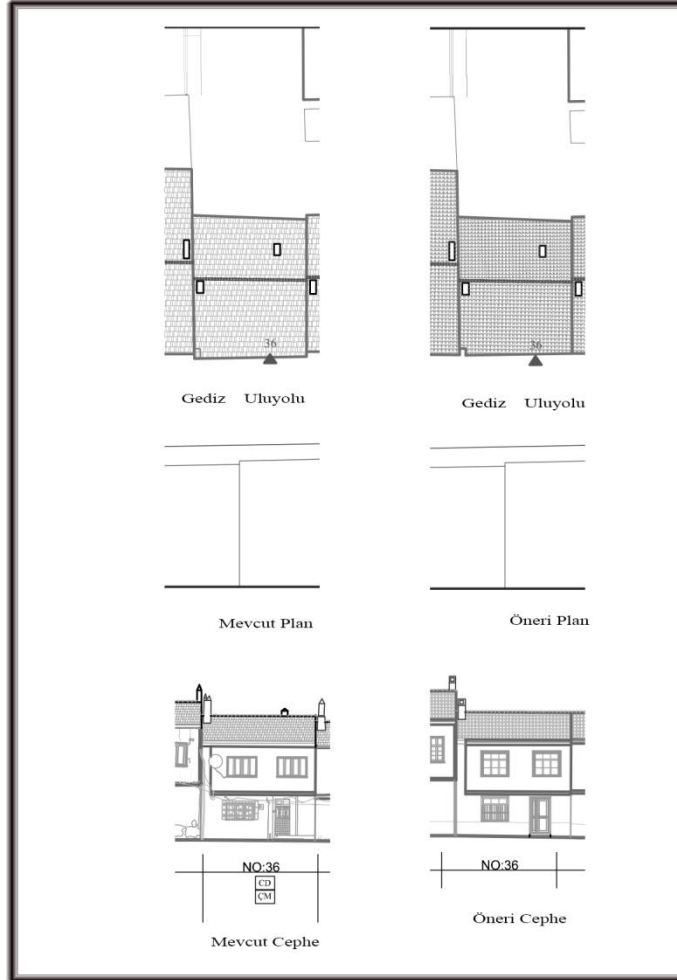
Çatısı özgün malzeme ve biçimde olan yapının çatı kaplaması değiştirilmiş ve marsilya kiremit yapılmıştır.

Öneri: Cephe düzenleme önerilen yapıda; Mevcut kapı yerine aynı açıklık korunarak, tepe pencereli ve tek kanatlı, özgün kapı tiplerinden önerilmiştir. Mevcut pencerelerin yerine tipolojide aynı dönem yapılarında bulunan, geniş açıklıklı pencere tipi önerilmiştir. Ayrıca mevcut rengi özgün olmadığına karar verilip, öneride sarı olarak yapılmalıdır. Cephede bulunan anten, kablo, yağmur oluğu gibi niteliksiz ekler kaldırılmalıdır.

Çatıya müdahale yapılmıştır. Marsilya kiremit kaplamalı olan çatı alaturka kiremitle kaplanmalıdır. Mevcut bacalar, yerleri korunarak özgüne uygun şekilde değiştirilmelidir.

Şekil 5.46; 36 Kapı numaralı yapının cephe görünüşü

Şekil 5.47; 36 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

561 Ada 9 Parsel 34 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Gediz Uluyolu Caddesi ve Boya Sokak'ın kesiştiği yerde konumlanmış olan yapı iki katlıdır. Yapının girişi Boya Sokak cephesindedir. Yapının silueti çalışılan Gediz Uluyolu cephesinde alt ve üst katlarda özgün pencereleri bulunmaktadır.

Strüktürü ve saçak kısmı özgün olan çatının kaplaması marsilya kiremittir. Yapının özgün olmayan iki adet bacası bulunmaktadır.

Öneri: Yapıda cephe düzenlemesi önerilmiştir. Bu düzenlemeler; Özgün olan mevcut pencereler korunacaktır. Yapının cephesinde bulunan kablolar kaldırılacaktır.

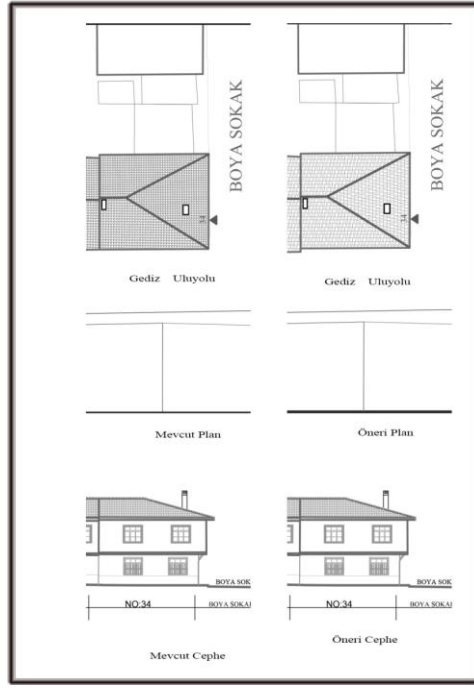
Çatıya müdahale; Marsilya kiremit kaplamalı olan çatı alaturka kiremitle kaplanmalıdır. Baca özgün yapıların bacalarına uygun şekilde değiştirilmelidir.

Şekil 5.48; 34 Kapı numaralı yapının Giriş kapısını gösteren fotoğraf

Şekil 5.49; 34 Kapı numaralı yapının cephe görünüşü

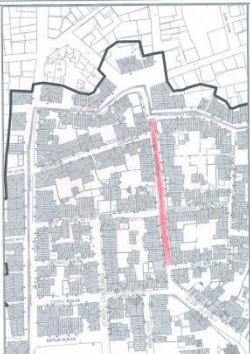
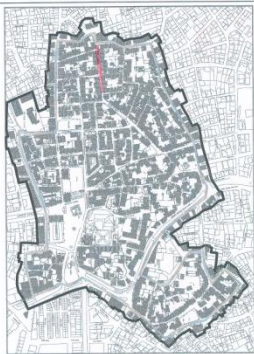

Şekil 5.50; 34 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UŞAK KENTSEL SİT ALANI
KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
HAZİRAN, 2013

DANIŞMAN: PROF. DR. NUR AKIN
HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK

TASIVICI SAĞLAMLAŞTIRMA	TS	
CEPHE DÜZENLEME	CD	
ÇATI YENİLEME	ÇY	
EK KALDIRMA	EK	
KAT EKLEME	KE	
KATI İNDİRME	Kİ	
ROKONSTRUKSİYON	R	
YENİ ÖNERİ YAPII	YÖY	
ANALIZ	DEĞERLENDİRİME	ÖNERİ

ÖLÇEK 1:200

Ş.AHMET YILMAZ SOKAK

GÜN SOKAK

GEDİZ ULUYOLU

Ş.RAMAZAN KURT SOKAK

GEDİZ ULUYOLU

BOYA SOKAK

Ş.AHMET YILMAZ SOKAK

GÜN SOKAK

GEDİZ ULUYOLU

Ş.RAMAZAN KURT SOKAK

GEDİZ ULUYOLU

BOYA SOKAK

Ş.AHMET YILMAZ SOKAK

NO:36

NO:34

NO:32

NO:30

NO:28

NO:26

NO:24

NO:22

Ş.RAMAZAN KURT SOKAK

NO:10A

NO:10B

NO:10C

NO:10D

BOYA SOKAK

NO:10E

Ş.AHMET YILMAZ SOKAK

NO:36

NO:34

NO:32

NO:30

NO:28

NO:26

NO:24

NO:22

Ş.RAMAZAN KURT SOKAK

NO:10A

NO:10B

NO:10C

NO:10D

BOYA SOKAK

NO:10E

633Ada 10 Parsel 1 Kapı Numaralı Yapı

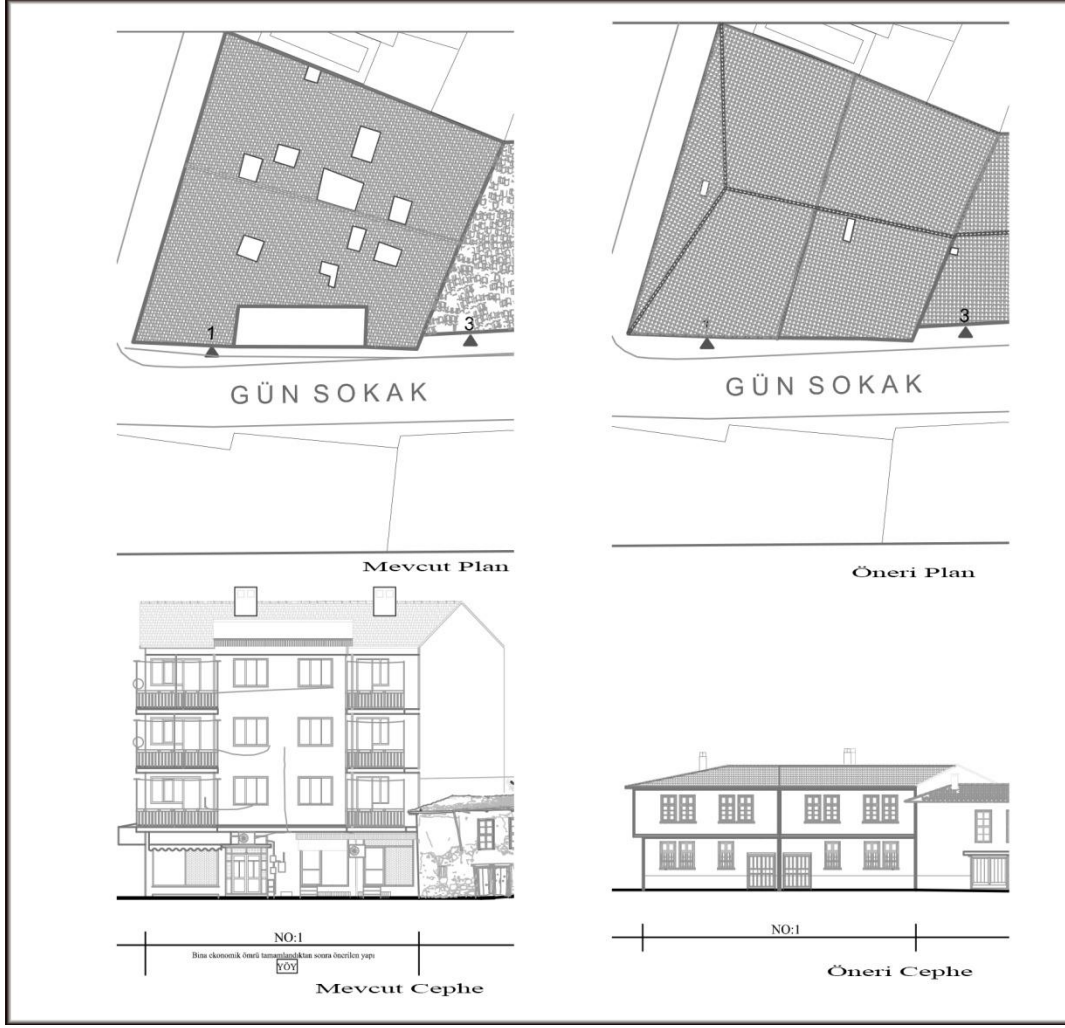
Mevcut Durum: Mimar Sinan Caddesi ve Gün Sokak'ın kesiştiği yerde konumlanmış olan yapı bodrum kat, dükkânların yer aldığı zemin kat, üzerinde üç kat ve terasın bulunduğu çatı katından oluşmaktadır. Yapı betonarme malzemeden yapılmış. 1953 yılında yapılmış olan koruma amaçlı imar planına göre, yapının bulunduğu parselde iki parsel ve iki yapı yer alırken, günümüzde bu yapıların yerinde yüksek katlı tek yapı bulunmaktadır.

Öneri: Mevcutta bulunan yapının, ekonomik ömrünü doldurduktan sonrası için yeni öneri getirilmiştir. Bu öneri yapılırken rekonstrüksiyon ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamaması nedeniyle cephe, kapı, pencere, baca tipolojilerine ve bölgede bulunan geleneksel yapıların arsa kullanımları araştırılarak yeni yapı önerilmiştir. Yapılar bölgede tipik olan simetrik düzende yapılacaktır. Mimar Sinan Caddesi ve Gün Sokak'ın kesiştiği yerde konumlanmış olan parselde yer alan yapının önerisi yapılırken bölgede bulunan köşe yapıları incelenmiştir.

Yapılar bölgede geleneksel olan sarı renkte olacaktır.

Şekil 5.52; 10 parsel 1 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü

Şekil 5.53; 1 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

633Ada 9 Parsel 3 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 20.yüzyıl başlarında yapılmış olan yapı, giriş katı ve üst kat olmak üzere iki kattır. Yapının mevcutta bir bölümü yıkık durumdadır. Yapı, bölgede ve çalışılan alanda diğer geleneksel yapılarla kat yüksekliği ve giriş katının sağır olması gibi özelliklerde benzerlik göstermemektedir. Yapının alt katı yığma taş, üst katı ahşap arası kerpiç dolgu ile yapılmıştır. Giriş katında özgün iki giriş kapısı ve özgün olmayan bir adet tuvalet penceresi yapılmak amacıyla açılmış bir pencere bulunmaktadır. Üst katında ise mevcutta dokuz pencere vardır. Yıkılmış olan bölümde ise bir pencere daha olduğu bilinmektedir.

Çatının bir kısmı yıkılmış olup ayakta kalan bölümün ahşap strüktürü bozulmuş olup çatı kaplaması alaturka kiremittir.

Öneri: Yapı tescilli değildir. Fakat yapıldığı dönemin karakter, malzeme, doluluk boşluk, mimari özellikleri vb özelliklerini taşıması sebebiyle tezde çalışılmış olan 1/1000 öneride tescile değer görülmüştür.

Yapının yıkılmış olan bölümlerinde ve diğer taşıyıcı sağlamlaştırma ihtiyacı olan bölümlerinde strüktürel müdahale yapılmalıdır. Giriş katında yığma taşlarda eksilmeler görülen bölümler giderilmelidir.

Cephe düzenleme yapılmalıdır. Bu düzenleme; 2005 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü öğrencileri tarafından bu yapı ile ilgili yapılmış olan cephe çalışmasında yapının günümüzde yıkık durumda olan bölümünün ayakta olduğu görülmektedir.(Uşak Belediyesi arşivi) Bu bilgilere göre yıkılış olan bölüm tamamlanacaktır. Yapının restitüsyonu ile ilgili daha önceki dönemlere ait bir veri bulunamadığı ve bölgede bulunan diğer geleneksel yapılarda benzeri bulunmadığı için, giriş katında bulunan küçük açıklıkların yapıya sonradan açıldığına karar verilmiş ve bu açıklıklar iptal edilmiştir. Ahşaplarında bozulmalar, eksilmeler bulunan pencerelerin de aynı boyutlar korunarak tamir edilmesi önerilmiştir.

Yapının yıkılmış olan çatısı tamamlanacak, çatısı alaturka kiremitle kaplanacaktır.

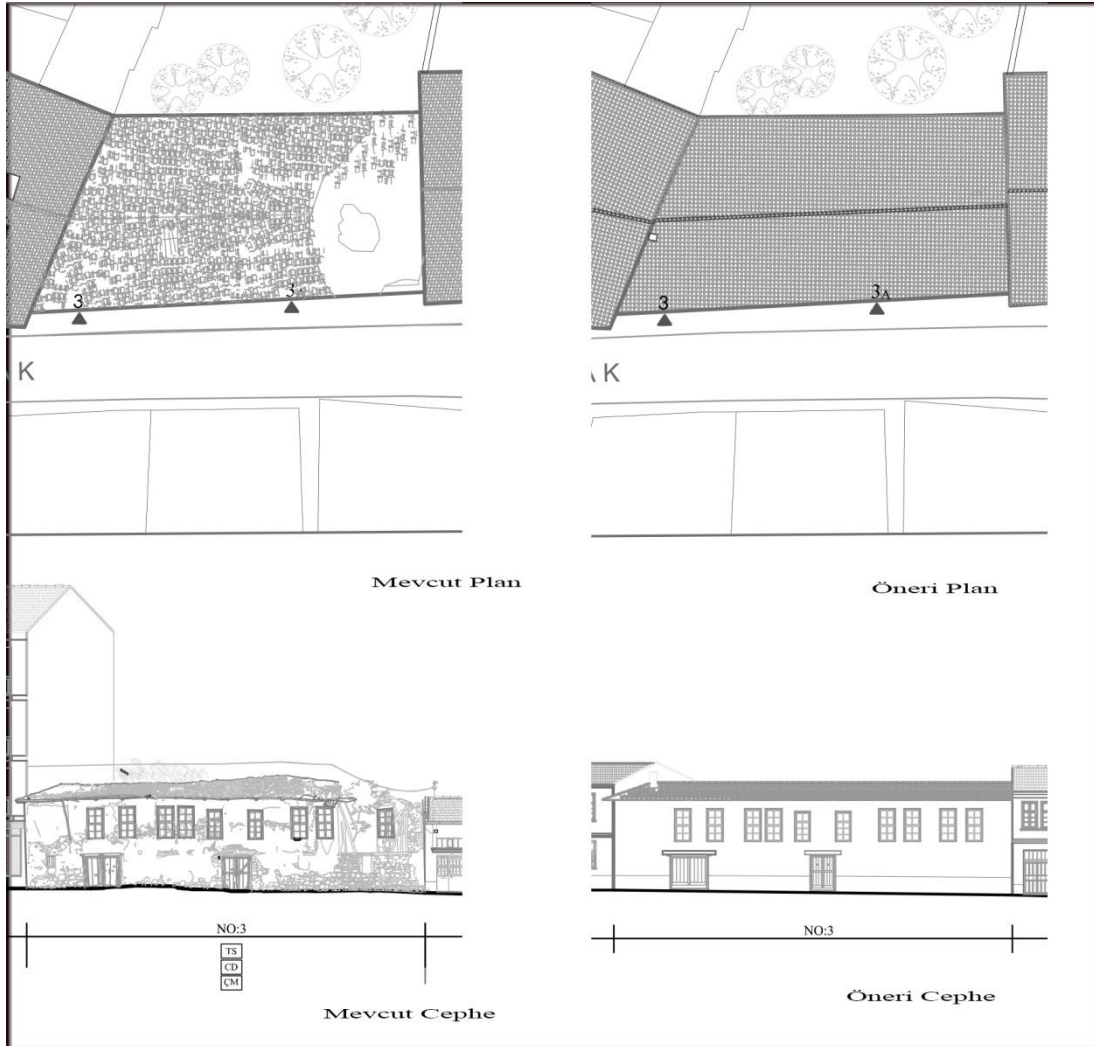
Şekil 5.54; 9 parsel 3 Kapı Numaralı Yapının bir bölümü

Şekil 5.55; 9 parsel 3 Kapı Numaralı Yapının yıkılmış olan bölümü

Şekil 5.56; 9 parsel 3 Kapı Numaralı Yapının cephe görünüşü

Şekil 5.57; 3 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

633 Ada 8 Parsel 5 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 21. Yüzyılda yapılmış olan yapı betonarmedir. Bodrum kat ve giriş katından oluşup yapının bitişi kırma çatı olarak yapılmıştır. Yandan girişli olan yapıda girişin üzerinde saçak mevcuttur. Subasman katında iki adet subasman penceresi, giriş katında iki adet geniş açıklıklı pvc malzemeden pencere ve giriş saağının üzerinde bir apartman penceresi bulunmaktadır.

Yapının çatısında çıkmanın bulunacağı yer ile ilgili referans veren çıkması mevcuttur. Yapının çatısı alaturka kiremit olup yapıda iki adet baca vardır.

Öneri: Yapının strüktürel olarak herhangi bir problemi bulunmaması sebebiyle cephe düzenleme yapılacaktır. Bu düzenleme; Giriş kapısının yerine özđün niteliklerde tepe penceresi yapılacak ve bu girişin üzerine saçak olacaktır. Giriş katında bulunan pencereler yerine ½ oranında giyotin pencere yapılacaktır.

Yapının iki tarafında bulunan yapıların kat yükseklikleri referans alınarak, yapıya kat ekleme önerilmiştir. Tüm cephe boyunca kat ekleme yapılıp, çatıda çıkma bulunan yere cumba yapılacak ve cumbanın bitişi kırma çatı olacaktır. Bölgede yer alan geleneksel örneklere bakılarak çıkma üzerinde üç adet giyotin pencere yapılacaktır. Mevcut pencerelerin üst katlarına ve giriş kapısının üzerine aynı boyutlar korunacak şekilde giyotin pencere olacaktır. Çatıya müdahale önerilmiştir. Bu müdahale; Yeni önerilen katın bitişi aynı şekilde kırma çatı olacak ve çatı kaplaması alaturka kiremit olacaktır. Bacalar geleneksel yapılarda bulunan çatı tiplerine uygun olarak düzenlenecektir.

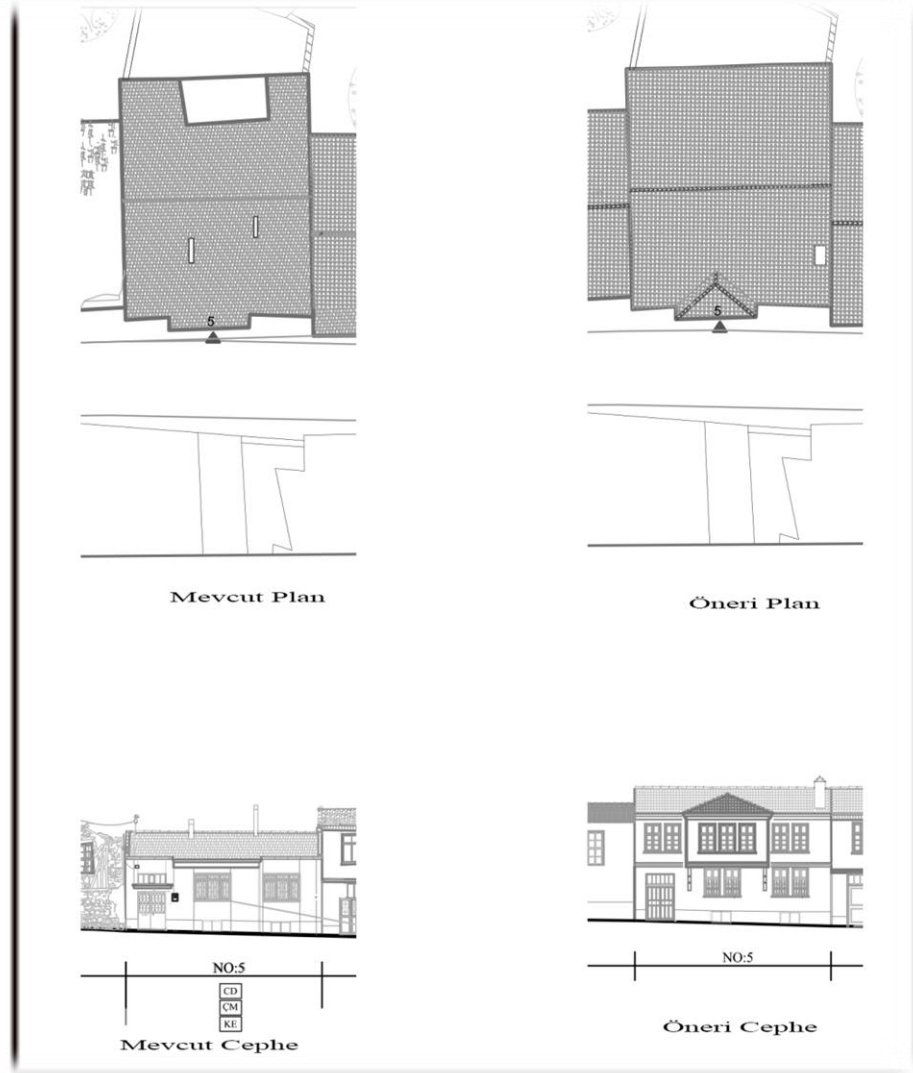
Yapının öneride rengi yeşil olarak yapılmıştır. Yapının bulunduğu silüete ve yapının cephesine zarar veren anten, kablo, elektrik kutusu gibi ekler kaldırılmalıdır.

Şekil 5.58; 8 Parsel 5 Kapı numaralı yapının çatısı

Şekil 5.59; 8 Parsel 5 Kapı numaralı yapının cephe görünüşü

Şekil 5.60; 5 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri-

633Ada 7 Parsel 7 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum:20 yüzyılda yapılmış olan yapı zemin ve birinci kat olarak iki katlıdır. Alt katı yığma taş, üst katı ahşap olarak yapılmış yapının bitişi ahşap çatılıdır. Yapının yanında bahçesi ve yol cephesine bakan yığma bahçe duvarı bulunmaktadır. Bahçe için giriş, yapının içinden olduğu gibi, Gün Sokak cephesinden de mevcuttur. Bahçe duvarında özgün ve ahşap malzemedен bir bahçe kapısı, özgün olmayan bir pencere mevcuttur. (Foto..) Yapı küçük değişmelere uğrasa da, özgün açıklıklarını korumuş durumdadır.

Yapı yandan girişli tipte olup, giriş kapısı özgün olmayan malzemedен ve tepe pencerelidir. Subasman çizgisi altında penceresi olan yapının, giriş katında zamanla değişime uğramış iki pencere vardır. Üst katta çıkma bulunan bölümde üç giyotin penceresi ve çıkmanın yan tarafında, yola bakan daha küçük ölçülerde giyotin penceresi mevcuttur.

Yapının özgün çatısının bir bölümünde bulunan kiremitlerin zarar görmesiyle değiştirilmiş durumdadır. Yapının çatı kaplamasının önde kalan kısmı marsilya, arkada kalan özgün olan kısımları ise alaturka kiremittir.

Öneri: Yapıda cephe düzenleme yapılacaktır. Bu düzenleme; giriş kapısının tipolojiden seçilen, tepe pencereli özgün kapı ile değiştirilmesi, zamanla değişime uğramış olan pencerelerin özgün olanlarda olduğu şekilde düzenlenmesidir. Subasman pencereleri, tipolojide geleneksel yapıların subasman pencerelerinde olduğu gibi yapılmalıdır. Subasman pencereleri ve giriş katında düzenlenmiş olan pencerelere güvenlik amacıyla korkuluk yapılmalıdır. Yapının yanında bulunan bahçe duvarı üzerindeki özgün olmayan pencere kapatılacak, bahçe duvarı yeniden sıvanacaktır.

Yapının mevcut rengi bölgede özgün olmaması nedeniyle sarı renkte önerilmiştir. Kat arasında bulunan ahşap hatıl ve pencereler doğal ahşap rengi olacaktır.

Çatıya müdahale edilmelidir. Bu müdahale; çatı kaplamasının tamamı alaturka kiremit yapılmıştır. Mevcut bacalar geleneksel örneklerde olduğu gibi düzenlenmiştir. Cephede bulunan kablo, telefon kutusu gibi niteliksiz ekler kaldırılmalıdır.

Şekil 5.61; 7 parsel 7 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.62; 7 parsel 7 kapı numaralı yapının çatı görünüşü

Şekil 5.63; 7 parsel 7 kapı numaralı yapının çatı görünüşü

Şekil 5.64; 7 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

633Ada 5-6 Parsel 9-11 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 20. Yüzyılın başlarında yapılmış ve kesme taş üzeri ahşap olarak inşa edilmiş olan yapı iki katlıdır. Yan kısmında bahçesi mevcut olup bahçeye, Gün Sokak üzerindeki yığma duvarda bulunan demir kapıdan ve yapının içerisinde alt katında bulunan kapıdan ulaşılmaktadır. Bahçe duvarı, yedi numaralı yapının bahçe duvarıyla birlikte, silüette bir bütünlük oluşturmaktadır. Duvarda sıva dökülmeleri ve taş eksilmeleri bulunmaktadır.

Yapı ortadan ve kemerli girişi olup giriş kapısı özgündür. Yapının giriş katında ve üst katta bulunan tüm pencereler özgün hallerini korumakta fakat üst kattaki pencerelerin alçak olması nedeniyle dışın yapılmış olan ahşap korkuluklarda eksilmeler mevcuttur. Yapının üst katında boyanın renginde değişimler, sıva dökülmeleri, ahşaplarda bozulmalar bulunmaktadır. Yapının alt katı yeşil, üst katı sarı olarak boyanmıştır.

Kırma çatısı bulunan yapının çatı strüktürü iyi durumda olup çatı kaplaması alaturka kiremittir. Yapıda bir adet baca bulunmaktadır.

Öneri: Yapıda cephe düzenlemesi yapılacaktır. Bu düzenleme; Üst katta bulunan pencere korkulukları özgün hallerine uygun tamamlanmalıdır. Bahçe duvarı üzerindeki sıva raspanarak yeni sıva ve boya yapılmalıdır. Yapının dış cephe ve bahçe duvarı boyası yenilenerek mevcut durumunda olan sarı renkte olmalıdır.

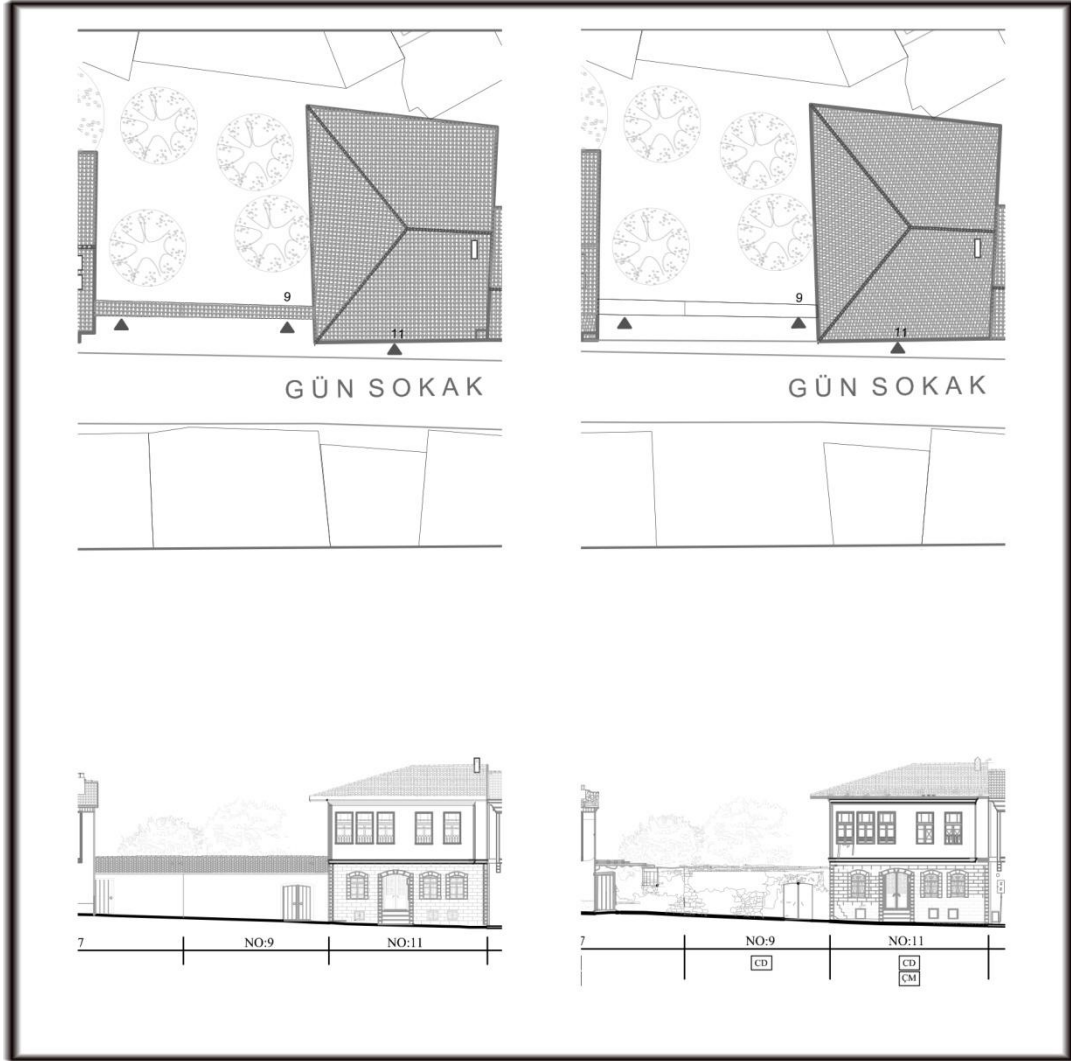
Çatıya müdahale yapılacaktır. Çatı kaplaması marsilya olan yapının, silüette bulunan diğer yapılara uyum sağlaması amacıyla alaturka kiremit yapılacaktır. Baca özgün örneklerde olduğu gibi olmalıdır.

Şekil 5.65; 5 parsel 11 Kapı Numaralı Yapının Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.66; 6 parsel 9 kapı numaralı bahçe duvarı Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.67; 9-11 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

633Ada 3-4 Parsel 13 Kapı Numaralı Yapı

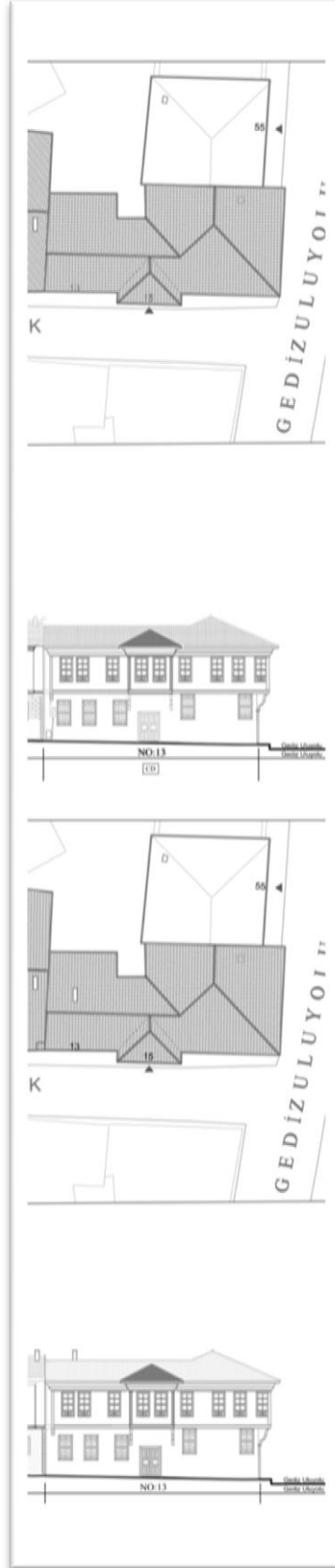
Mevcut Durum: 20. Yüzyılın ilk dönemlerinde yapılmış olan yapı günümüzde restore edilmiş durumdadır. Yapının yerinde, restore edilmeden önce, iki parsel alana oturmasından da anlaşılacağı gibi iki adet yapı bulunmaktadır. Restore aşamasında bu iki yapı birleştirilerek tek yapı haline getirilmiş ve günümüzde bir eğitim vakfı tarafından kullanılmaktadır.

Yapının girişi Gün Sokak cephesinde olup, çıkma altında ve ortadan girişlidir. Alt katında giriş kapısının solunda üç, sağında iki olmak üzere toplam beş adet giyotin penceresi bulunmakta ve bu pencerelerin üzerinde demir parmaklık yer almaktadır. Giriş katta cepheye zarar veren, doğalgaz kutusu ve boruları yer almaktadır. Üst katta ise giriş kapısının üzerinde çıkması mevcut olup, bu çıkmanın iki adet giyotin penceresi mevcuttur. Çıkmanın sol ve sağında birbirinin simetriği olmayan üçer adet giyotin pencereleri bulunmakta ve bu pencerelerin önünde, bölgenin pencere tipolojisinde de mevcut olan ahşap yarım parmaklık bulunmaktadır.

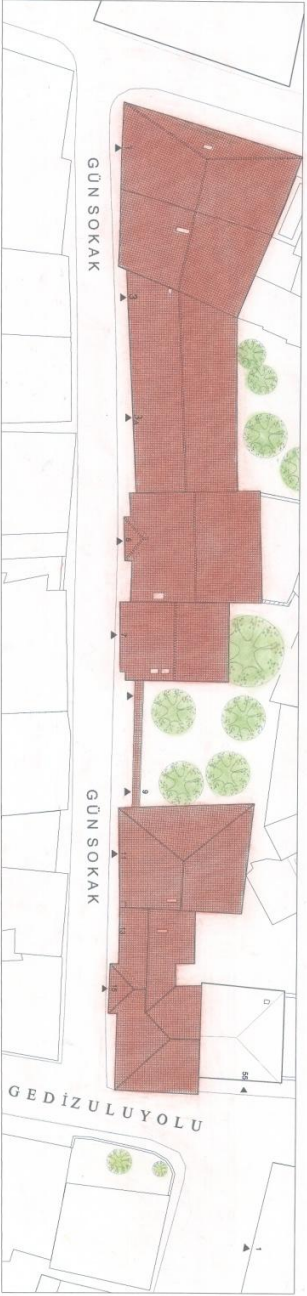
Alt katı taş, üst katı ahşap karkas olan yapının restorasyon aşamasında, dışı sıvanarak beyaz renkte boyanmıştır.

Çatısı kırma çatı olup, çatı kaplaması alaturka kiremittir.

Öneri: Yapının restore edilmiş olması sebebiyle öneri aşamasında cephe üzerinde bulunan ve cepheye zarar veren elektrik kabloları, doğalgaz kutusu ve doğalgaz borularının kaldırılması gibi müdahaleler dışında öneri yapılmamıştır. Bu müdahaleler şekil 4.68'de bulunan çizim üzerinde cephe düzenleme adı altında toplanmıştır.

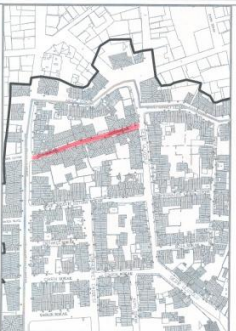
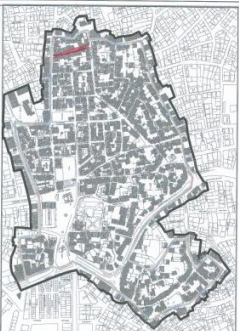
Şekil 5.68; 13 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UŞAK KENTSEL SİT ALANI
KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
HAZİRAN 2013

DANIŞMAN: PROF. DR. NUR AKIN
HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK

ANALİZ	DEĞERLENDİRME	ONERİ
TAŞIYICI SAĞLAMLAŞTIRMA	TS	
CEPHE DÜZENLEMİ	OD	
ÇATIYA MÜDHAHALE	ÇM	
EK KALDIRMA	EK	
KAT EKLEME	KE	
KAT İNDİRİME	Kİ	
RÖKONSTRÜKSİYON	R	
YENİ ONERİ YAPI	YOY	

ÖLÇEK: 1/200

633Ada 21 Parsel 13 Kapı Numaralı Yapı

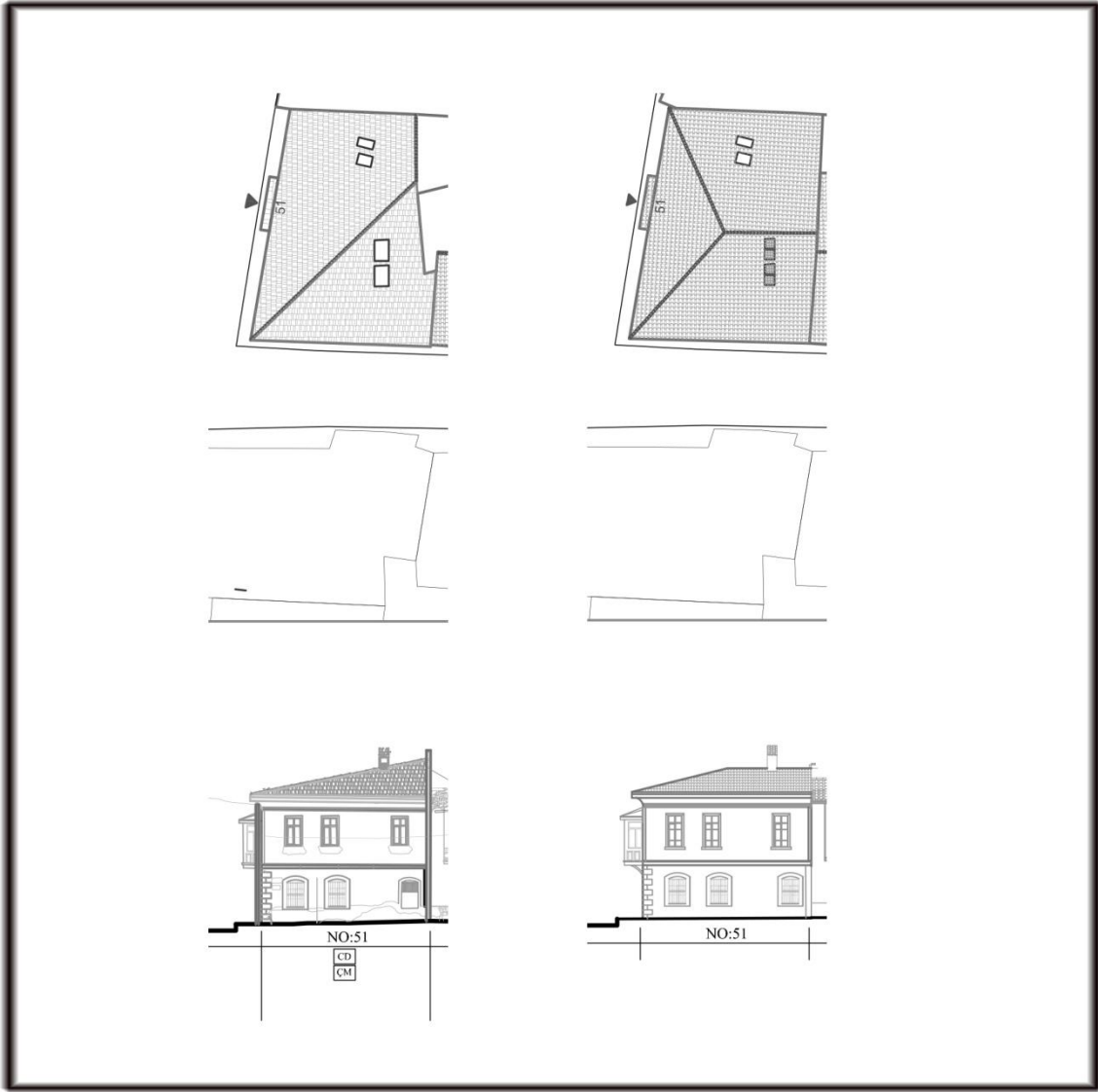
Mevcut Durum: 20.yüzyılın ilk dönemlerinde yapılmış olan yapı Gediz Uluyolu Caddesi ve Gün Sokak'ın kesiştiği parselde konumlanmıştır. İki katlı olan yapı, alt katı kesme taş, üst katı ise ahşap malzemeden yapılmıştır. Yapının giriş kısmı Gediz Uluyolu Caddesi üzerindedir. Giriş cephesi olan Gediz Uluyolu Caddesi üzerinde başka bir silueti çalışılmış olup yapının diğer özellikleri o bölümde anlatılmıştır.

Öneri: Yapının diğer cephesinde olduğu gibi burada da cephe düzenlemesi yapılmalıdır. Mevcutta üst katta bulunan pencereler, altlarındaki sıva izlerinin bulunduğu bölüme kadar uzatılarak yeni pencere yapılmalıdır. Alt katta en sağda bulunan ve üzeri kapatılmış pencere, özgün haline dönüştürülmelidir. Kırılmış pencere söveleri tamamlanacak, pencere söveleri ve subasman bölümü tekrar gri renkte boyanacaktır. Yapının bulunduğu silüete zarar veren elektrik direkleri ve kablolar, tabelalar kaldırılmalıdır.

Çatıya müdahale, Gediz Uluyolu cephesinde anlatılmıştır.

Şekil 5.70; 21 parsel 13 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.71; 13 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

204 Ada 23 Parsel 16-18 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 16 ve 18 kapı numaralı yapılar aynı parsel üzerinde yer almaktadır. 18 kapı numaralı yapı, 20. Yüzyılda yapılmıştır. İki katlı yapının, alt katı yığma taş, üst katı ahşap üzeri kerpiçtir. Yandan girişli yapının alt katında özgün giriş kapısı ve penceresi, üst katında ise birisi çıkma üzerinde olmak üzere iki adet özgün penceresi mevcuttur. Üst katta bulunan çıkmanın altında payandaları bulunmaktadır.

Yapının çatısı özgün, strüktürel durumu kötü ve çatının bir bölümü yıkık durumdadır. Çatı kaplaması alaturka kiremit olan çatının kiremitlerinde bozulmalar ve kırılmalar mevcuttur.

16 kapı numaralı yapı, tek katlı olup özgün değildir. Yapının girişi ortadan olup girişe üç basamakla ulaşılmaktadır. Girişin sol ve sağında özgün olmayan birer pencere mevcuttur.

Yapının çatısının bir bölümü 14 numaralı yapı yönünde kırma çatı, diğer bölümü olan 18 kapı

numaralı yapı tarafı ise üzeri beton kaplı olan teras çatılıdır. Kıрма çatı üzerinde bir bacası bulunmaktadır.

Öneri: 18 kapı numaralı yapıda yapının taşıyıcı sisteminde bozulmalar olması sebebiyle içinde yaşanamaz durumdadır. Bu nedenle taşıyıcı sağlamlaştırma yapılacaktır.

Cephe düzenlemesi yapılmalıdır. Bu düzenleme; yapının cephesinde üst katta bulunan kerpiç, alt katta bulunan sıva ve boyanın bozulması nedeniyle yapı yeniden sıvanarak mevcutta alt katta da olduğu gibi mavi renkte boyanmalıdır. Özgün pencerelerin bozulan kısımları onarılmalı ve doğal ahşap renginde boyanmalıdır.

Strüktürü ve kaplaması çökmüş olan çatı onarılmalıdır. Yapının çatısı ayrı, çıkmanın çatısı ayrı bir çatı biçimlenişi ile çözülmelidir, Çatı, onarımı yapıldıktan sonra alaturka kiremit ile kaplanmalı ve baca yapılmalıdır.

16 ve 18 kapı numaralı yapıların tek parselde olması, 18 kapı numaralı yapının yan cephesinde pencerenin olması ve aynı dönem yapılan yapıların bahçelerinin mevcut olması ve 16 kapı numaralı yapının pencerelerinin özgün olmaması gibi nedenler 16 kapı numaralı yapının niteliksiz bir ek yapı olduğunu göstermektedir. Ve bu gerekçelerle, yapının bahçesinde bahçe duvarının ve bir müştemilatın olduğu düşünülmüştür. Müştemilatın Gün Sokak cephesinde herhangi bir açıklığı bulunmamaktadır. Aynı dönem yapıları araştırıldığında, bahçesi bulunan yapıların bahçe duvarlarında kapının olduğu görülmüştür. Bahçe duvarının üzeri alaturka kiremitle kaplanacaktır. Müştemilat bölümün çatısı kırma çatı olup, çatı kaplaması alaturka kiremit olacak ve baca mevcut yerinde kalarak özgün baca tipinde yapılacaktır.

Yapının aynı parselinde bulunan 16 kapı numaralı yapının yerine önerilen bahçe duvarı ve müştemilat yapı ile aynı renkte boyanacaktır.

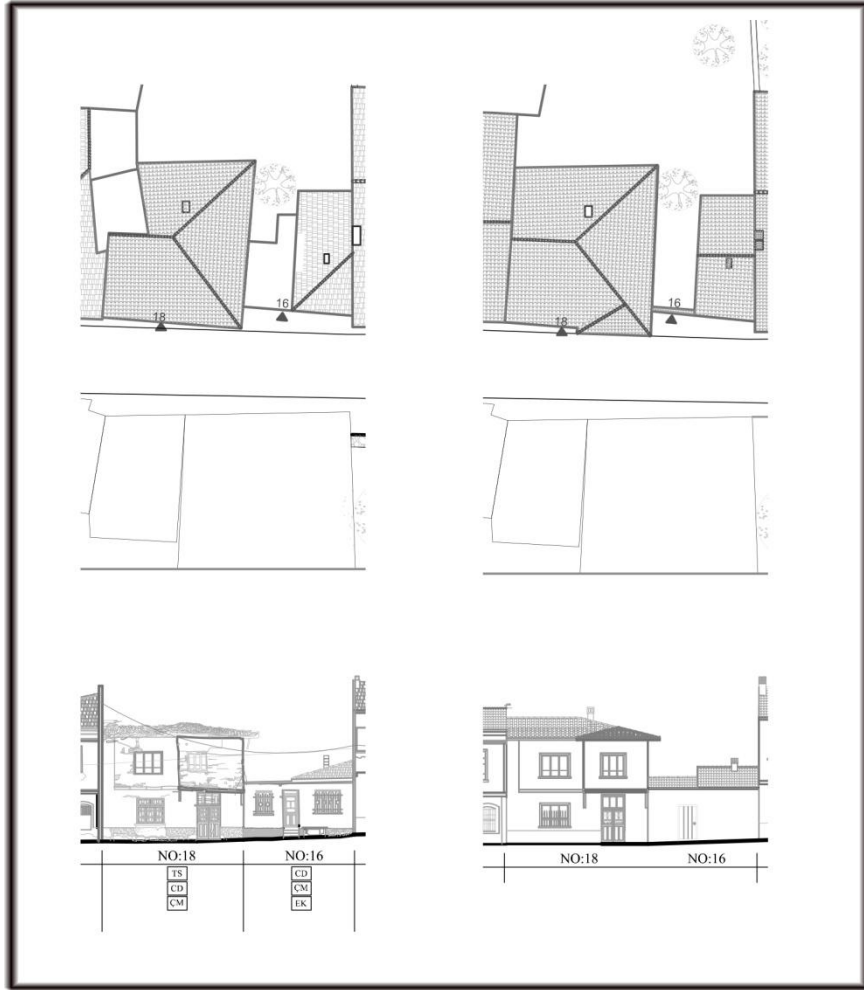
Şekil 5.72; 23 parsel 16 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.73; 23 parsel 18 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.74; 23 parsel 16-18 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.75; 16-18 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

204 Ada 22 Parsel 14 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Yapı 21. Yüzyılın sonlarında betonarme olarak yapılmıştır. Yapı bodrum kat, giriş kat ve birinci kattan oluşmaktadır. Girişi yandan olan yapının, giriş katında iki basamakla ulaşılan giriş kapısı ve iki adet geniş açıklıklı ahşap malzemeden penceresi mevcuttur. Üst kata çıkış için kullanılan merdiven boşluğunda, iki adet apartman penceresi ve üst katta iki adet pvc malzemeden pencere bulunmaktadır.

Kırma çatılı ve çatı kaplaması marsilya kiremitli olan yapının dört adet bacası mevcuttur.

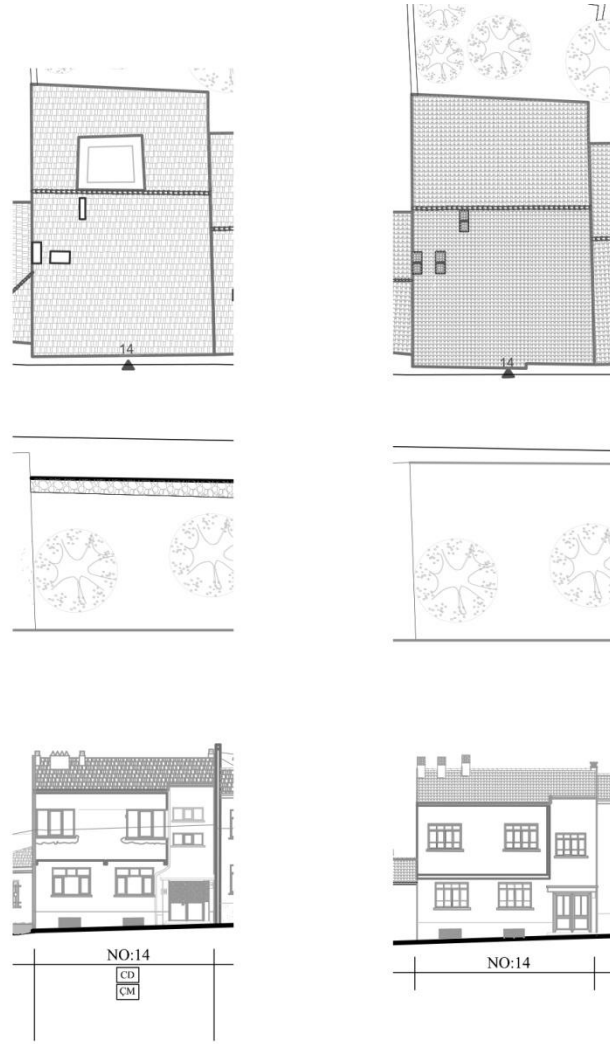
Öneri: Yapı sahibiyle yapılmış olan ankette, yapının restitüsyonu ile ilgili bilgi alınmıştır. Yapı sahibi, kendisinin yetmiş yedi yıldır bu evde yaşadığını ve yapının strüktürü zarar görmeye başladığında, yıkılıp yeniden yapıldığını söylemiştir. Yeni yapılan yapıda giriş, pencere yerleri ve çıkma yerlerinin aynen korunup betonarme ve günümüz malzemeleriyle inşa edildiği anlatılmaktadır.

Yapıda cephe düzenlemesi yapılacaktır. Bu düzenleme; açıklıklar aynen korunarak kapı ve pencereler tipolojiye uygun olarak değiştirilecektir. ıkma altında bulunan kirişler ahşap kaplanarak payandaya yapılmalıdır. Yapının rengi, geleneksel yapılarda mevcut olan özgün renklerden olan sarı yapılmalıdır. Yapının cephesinde ve bulunduğu siluete zarar veren yağmur olukları, doğalgaz kutusu ve boruları kaldırılmalıdır.

Çatıya müdahale edilerek çatı kaplaması alaturka kiremit yapılmalıdır.

Şekil 5.76; 22 parsel 14 Kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.77; 16-18 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimler

204 Ada 20-25 Parsel 12 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Yapı 21. Yüzyılın sonlarında betonarme olarak yapılmıştır. Yapı bodrum kat, giriş kat ve birinci kattan oluşup kırma çatı ile bitirilmiştir. Yapının girişi yanında bulunan bahçe duvarından olup giriş kapısı yapının yan tarafındadır.

Giriş katında üç pencere ve üst katında iki pencere bir balkon ve balkon kapısından oluşan yapının yan tarafında bir balkon daha bulunmaktadır.

Yapının mevcut durumda çatı kaplaması marsilya kiremit olup, cephesinde yağmur olukları, kablolar ve elektrik kutusu gibi ekler vardır.

Öneri: Yapıda cephe düzenlemesi yapılacaktır. Bu düzenleme; mevcut pencerelerin yerine, açıklıklar korunarak tipolojide mevcut olan geniş açıklıklı tipte örnek uygulanacaktır. Yapıda yaşayanların kullandıklarını kısıtlamamak ve bölgede geleneksel yapıların balkonlu örnekleri bulunması sebebiyle bu yapının balkonunu da düzenlenerek geleneksel balkonlara

uydurulacaktır. Yapının yan cephesinde yer alan balkon iptal edilecektir. Mevcut durumunda demirden garaj girişi şeklinde olan bahçe kapısı yerine, bahçe duvarı ve tipolojide bulunan bahçe kapılarından uygun olanı yapılacaktır.

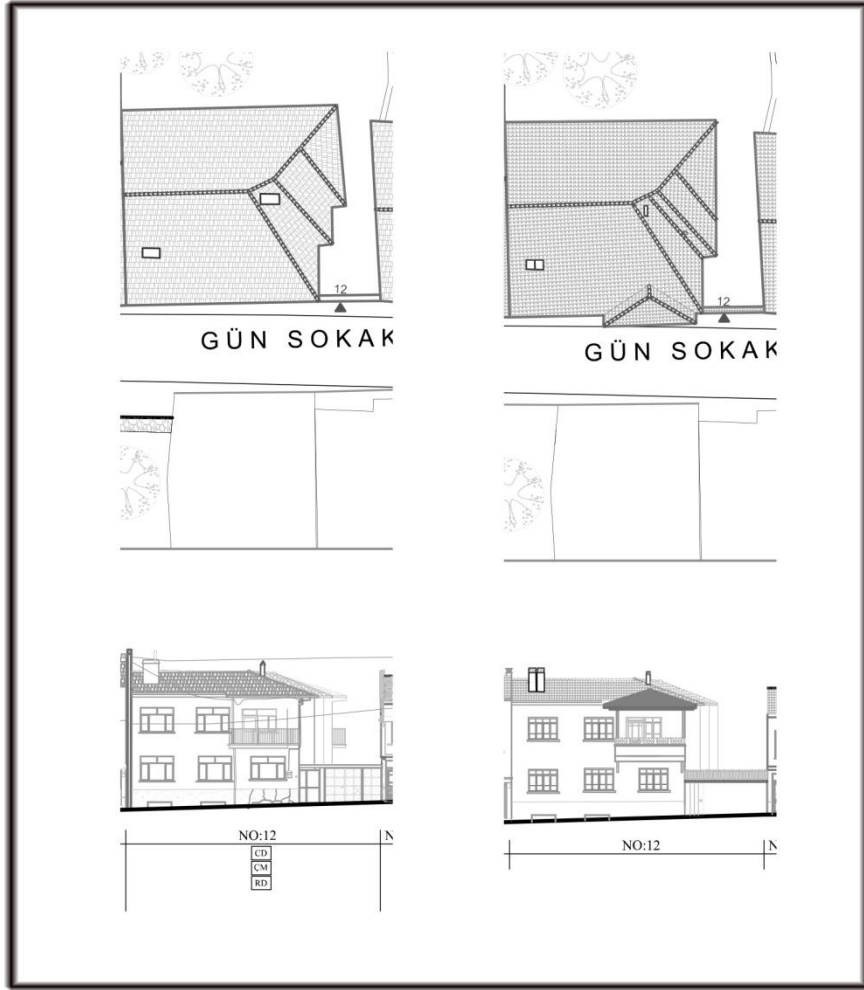
Yapının çatı kaplaması ve bahçe duvarının üzeri alaturka kiremit kaplamalı olmalıdır. Cephede bulunan anten, kablo gibi ekler kaldırılmalıdır.

Şekil 5.78; 20-25 parsel 12 Kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.79; 20-25 parsel 12 Kapı numaralı yapının bahçe bölümünün Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.80; 12 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

204 Ada 19 Parsel 10 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Dar bir parselde yer alan yapının yapım tarihi bilinmemektedir. Tuğla malzemedен yapılmış olan yapı iki katlı olup yapı kırma çatı ile bitirilmiştir. Yapının girişi yandan olup ilk katında giriş kapısı ve bir pencere, üst katında ise geniş açıklıklı bir pencere bulunmaktadır. Yapı tip olarak bölgede bulunan diğer örneklerle benzerlik göstermemektedir. Kaplaması marsilya kiremit olan çatıda bir adet baca bulunmaktadır.

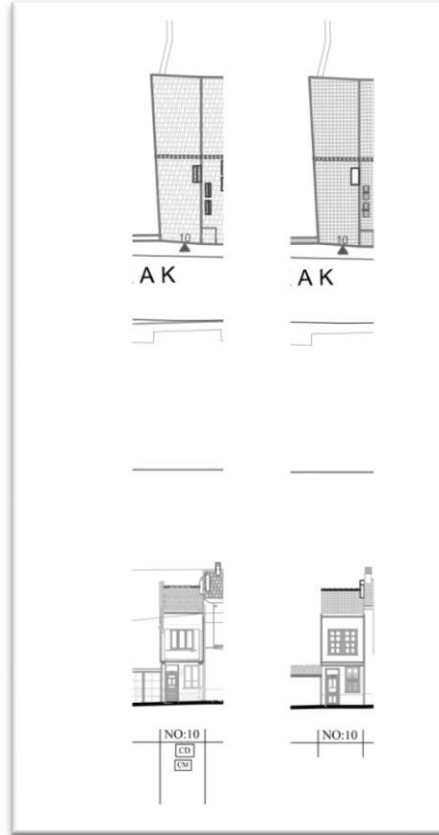
Öneri: Yapıda cephe düzenleme önerilmiştir. Bu düzenleme; alt katta bulunan pencere yerine bir, üst katta bulunan pencere yerine ise iki adet giyotin pencere yapılacaktır. Alt katta önerilen pencereye korkuluk yapılacaktır. Yapının mevcut boya rengi aynen korunacak fakat mevcut sıvada eksilme ve boyada bozulmalar olduğu için yeniden sıva ve boya yapılmalıdır. Subasman bölümü bulunduğu sokak silüetinin diğer yapılarında da olduğu gibi açık gri tonlarında boyanmalıdır.

Çatıya müdahale olarak, strüktüründe bozulma bulunan bölümler onarılacak ve marsilya kiremit yerine alaturka kiremit yapılacaktır. Yapının cephesinde yer alan kablo ve elektrik kutusu gibi ekler kaldırılacaktır.

Şekil 5.81; 19 parsel 10 Kapı numaralı yapının bahçe bölümünün Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.82; 19 parsel 10 Kapı numaralı yapının bahçe bölümünün Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.83; 10 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

204 Ada 18 Parsel 8 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 20. Yüzyılda yapılmış olan yapı iki katlıdır. Alt katı yığma taş, üst katı ahşap olarak yapılmış yapının bitişi kırma çatı olarak yapılmıştır. Yapıda üst katta iki adet çıkma bulunur. Yapının yanında bir bahçesi ve yol cephesine bakan bahçe duvarı mevcuttur. Yapının girişi bahçe cephesinden, bahçe girişi ise yol cephesinde bulunan bahçe kapısındanadır.

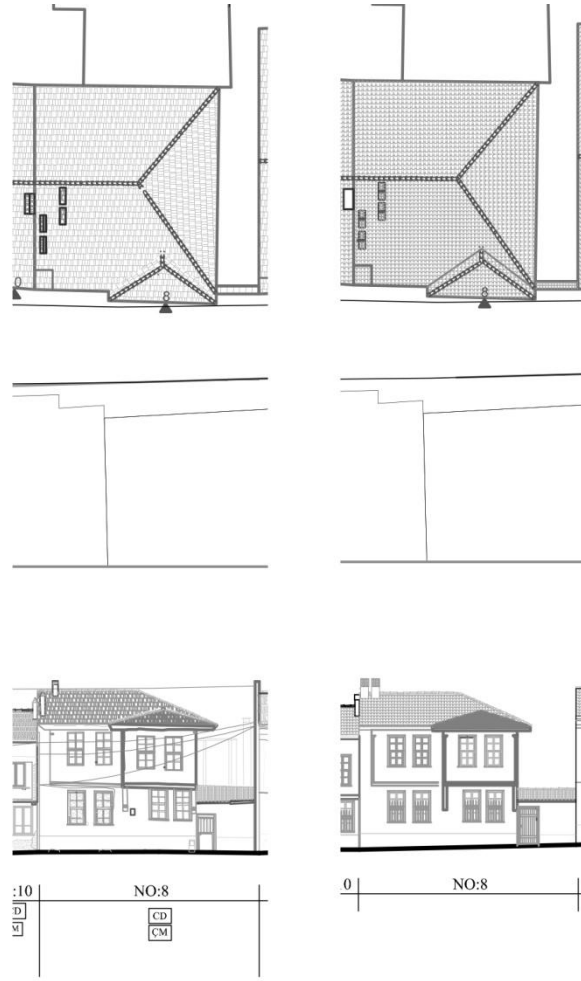
Yapının Gün Sokak cephesinde, alt katında ikisi kafesli olmak üzere dört adet, üst katta ise ikisi çıkmada bulunan dört adet giyotin pencere bulunmaktadır. Üst katta bulunan çıkmanın altında payanda bulunmaktadır.

Öneri: Yapının genel açıklıkları korunmuş ve çok küçük değişiklikler yapılmıştır. Bu nedenle yapıda cephe düzenleme önerilmiştir. Bu düzenleme; Zamanla değiştirilmiş olan bahçe kapısının yerine tipolojide yer alan yeni kapı yapılacaktır. Değiştirilmiş olan pencere renkleri restitüsyonda olduğu gibi doğal ahşap rengine olacaktır. Alt katta bulunan pencerelere korkuluk yapılacaktır. Mevcut durumunda kiremit rengine boyanmış olan subasmanın rengi, yapının bulunduğu siluetin diğer yapılarında da olduğu gibi açık gri olarak boyanacaktır.

Çatıya müdahale yapılacaktır. Strüktürü iyi olan ve ahşap malzemedен yapılmış olan çatının bozulan yerleri onarılacak ve çatı kaplaması alaturka kiremit yapılacaktır. Mevcut durumda mahya yüksekliğini geçmeyen bacaların yüksekliği artırılıp özgüne uygun şekilde yeniden yapılacaktır.

şekil 5.84; 18 parsel 8 kapı numaralı yapının Gün Sokak Görünüşü

Şekil 5.85; 8 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri çizimleri

204 Ada 17 Parsel 6 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: 20. Yüzyıl başlarında yapılmış olan iki katlı yapı özgün halini korumuş ve az değişime uğramıştır. Yapının alt katı yığma taş, üst katı ahşap ve yüzeyi kerpiç üzeri boyadır. Yapı yandan girişli olup giriş kapısı ahşap ve tepe pencerelidir. Yapının üst katında çift çıkma bulunmakta ve bu çıkmaların önde olanın altında payandaları bulunmaktadır. Giriş katında kapının bir tarafında mazgal pencere ve diğer tarafında iki adet giyotin pencere bulunmaktadır. Üst katında çift çıkma bulunmakta ve iki çıkmada da ikişer adet giyotin pencere mevcuttur. Yapının bitişi iki kırma çatı ile olmuştur. Bu çatılardan, biri önde bulunan çıkmaya ait, diğeri ise tüm çatı boyunca kırılmaktadır. Çatı kaplaması marsilya olan yapının bir acası bulunmaktadır.

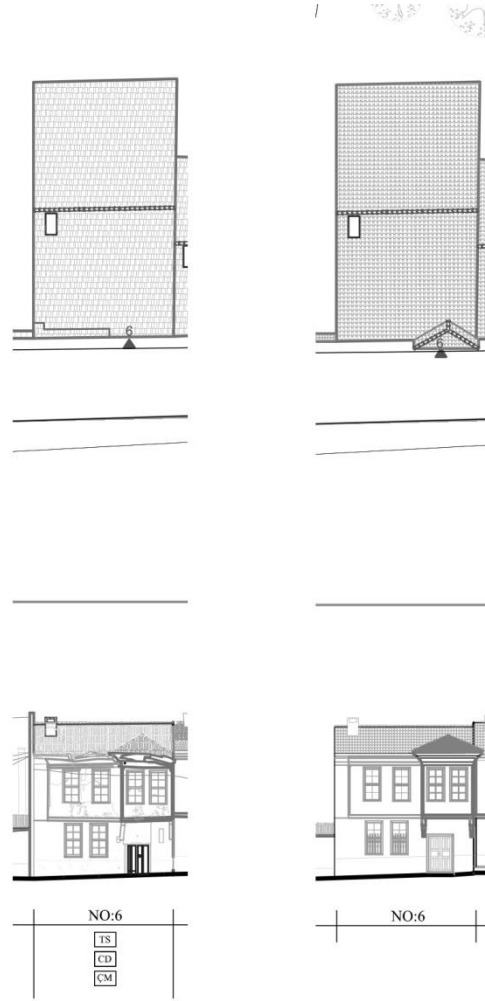
Öneri: Yapının çok değişime uğramaması nedeniyle az müdahale edilmiştir. Cephe düzenlemesi yapılan yapıda; Giriş kapısının tepe penceresinde kapatılmış bölüm tekrar açılmalı, alt katta mavi olan giriş kapısı ve pencereler üst katta olduğu gibi doğal ahşap rengi

yapılmalıdır. Üst katta camı kırılmış pencereler onarılmalıdır. Alt katta bulunan giyotin pencerelere korkuluk yapılacaktır. Yapının boyasında dökülmeler bulunması sebebiyle aynı renkte tekrar boyanmalı, subasman bölümü ise silüette bulunan diğer yapılarda olduğu gibi açık gri renkte olmalıdır.

Çatıya müdahale edilecektir. Bu müdahale; Strüktürel durumu kötü olan çatı onarılmalıdır. Çatı kaplaması alaturka yapılacak yapının bacası da yeniden düzenlenmelidir.

Şekil 5.86; 17 parsel 6 kapı numaralı Yapının Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.87; 6 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri

204 Ada 16 Parsel 4 Kapı Numaralı Yapı

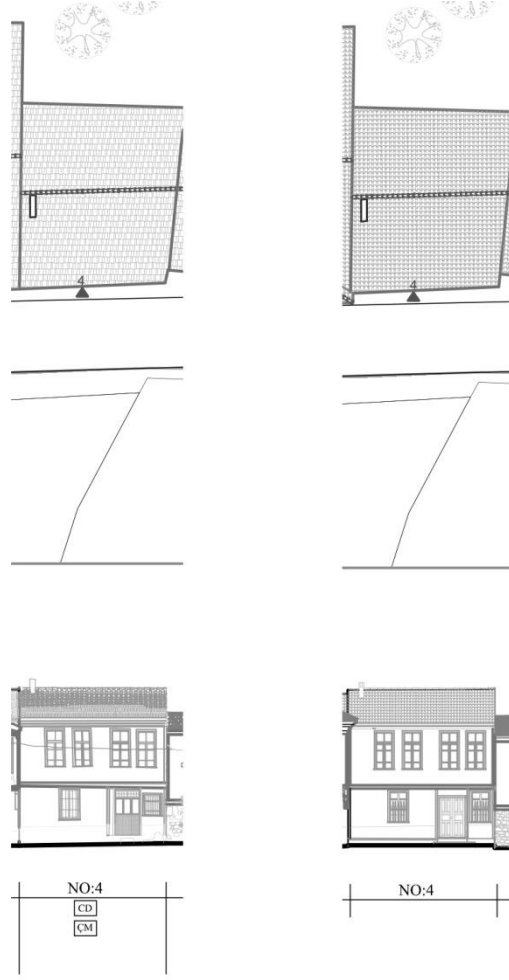
Mevcut Durum: Yapı 20. Yüzyılın ilk yarısında yapılmış olup, basit onarımlarla az değişime uğramış durumdadır. Yapı iki katlı olup, ilk katı yığma, ikinci katı ahşap üzeri kerpiç ile yapılmıştır. Yandan girişli olan yapıya iki basamak ile ulaşılmaktadır. Yapının alt katında değişime uğramış iki pencere ve demir kapı, üst katında ise özgün durumda olan dört pencere yer almaktadır. Yapının çatısının onarım sırasında bir kısmı değiştirilmiş ve bu kısım yeniden ahşap strüktürle ve marsilya kiremit kaplamasıyla yapılmış, onarılmayan kısım alaturka kiremit olarak kalmıştır.

Öneri: Yapıda cephe düzenlemesi yapılarak değişime uğramış bölümleri düzenlenmelidir. Bu durumda alt katta değişmiş kapının yerine tipolojiden seçilen yeni kapı, pencerelerin yerine ise üst katta bulunan özgün pencere tipinde pencere ve bu pencerelere parmaklık yapılacaktır. Yapının cephe rengi özgüne uygun olması sebebiyle rengi aynen kalacak, fakat subasman bölümü açık gri renkte boyanacaktır.

Çatıya müdahale yapılmalıdır. Bu müdahale; Çatının onarılmamış olan kısımlarında bozulmalar bulunmakta ve bu bozulmalar onarılarak çatının tamamı alaturka kiremit kaplanmalıdır.

Şekil 5.88; 16 parsel 4 kapı numaralı yapının Gün Sokak görünüşü

Şekil 5.89; 4 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri

204 Ada 16 Parsel 2 Kapı Numaralı Yapı

Mevcut Durum: Yapı 20. Yüzyıl başlarında yapılmış, günümüzde kullanılmamaktadır. İki katlı yapının alt katı yığma taş, üst katı ahşap olarak yapılmıştır. Yapının girişi Gün Sokak yönünde olup, girişe beş basamak çıkılıp bir ara sahanlık ve daha sonra yedi basamak daha çıkılarak ulaşılmaktadır. Giriş bölümü kemerli, özgün giriş kapısı düz atkılı ve tepe pencereslidir. Yapının zemin katında, alt ve üst katlarının ayrı kişiler tarafından kullanılması amacıyla açılmış bir kapı bulunmaktadır. Bu katta kapının haricinde iki adet de özgün olmayan pencere bulunur. Üst katta ise girişin, sağ tarafındaki çıkmada iki adet çift kanatlı penceresi, sol tarafında bulunan çıkmada ise üç adet giyotin penceresi yer almaktadır.

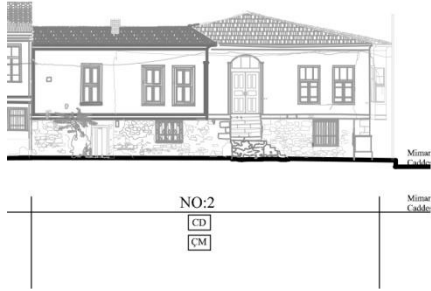
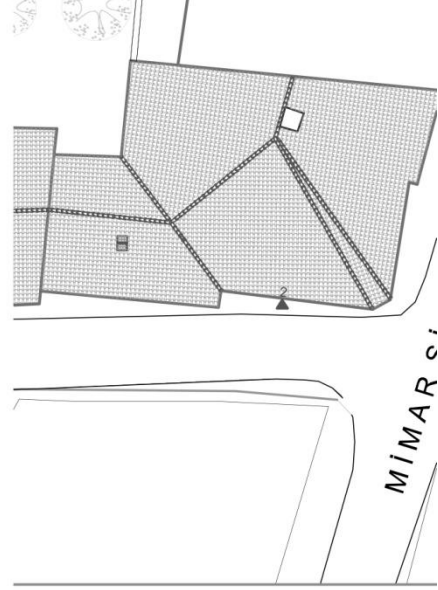
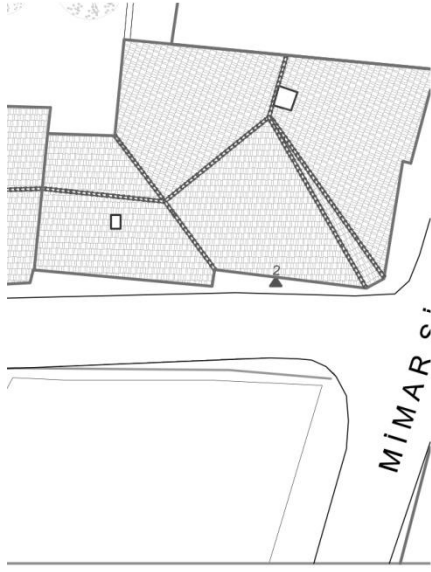
Öneri: Cephe düzenlemesi yapılacaktır. Bu düzenlemeler; giriş için kullanılan merdiveni oluşturan kesme taşlarda eksilmeler olup zamanla bu bölümler beton ile kapatılmış. Bu merdiven tekrar kesme taş olarak yapılacak ve merdiven korkulukları ahşap olarak yapılacaktır. Alt katında, katın kullanımı amacıyla açılmış olan kapının yerinde aynı katta

bulunan pencerelerden olduğu düşünölmüştür ve bu kapı kaldırılarak tekrar pencere yapılacaktır. Üst katta yapının diğer cephesinde bulunan pencerelere de bakıldığında, çift kanatlı pencerelerin yapı karakterine daha uygun olduğu düşünölmüş ve giyotin pencereler çift kanatlı pencereye değiştirilecektir. Yapının cephesinde yer alan ve sokak silüetine zarar veren bitki, elektrik kutusu, elektrik kablosu, tabela gibi ekler kaldırılmalıdır.

Çatıya müdahale olarak, çatı kaplaması alaturka kiremit olacaktır.

Şekil 5.90; 16 parsel 2 kapı numaralı yapının Gün Sokak Görünüşü

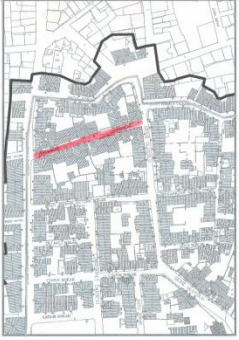
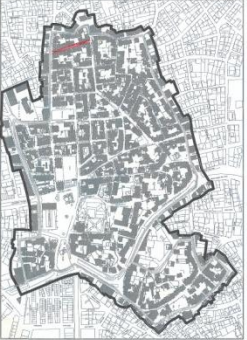
Şekil 5.91; 2 kapı numaralı yapının mevcut durum ve öneri

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UŞAK KENTSEL SİT ALANI
KORUMA PROJESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
HAZİRAN, 2013

DANIŞMAN: PROF. DR. NUR AKIN
HAZIRLAYAN: SEDEF KARAKOZAK

TASIVICI SAĞLAMLAŞTIRMA	TS	
CEPHE DÜZENLEMİ	CD	
ÇATIYA MÜDAHALE	ÇM	
EK KALDIRMA	EK	
KAT EKLEME	KE	
KAT İNDİRME	Kİ	
RÖKONSTRÜKSİYON	R	
YENİ ÖNERİ YAPTI	YOY	
ANALİZ	DEĞERLENDİRME	ÖNERİ

ÖLÇEK: 1/200

6.DEĞERLEDİRME VE SONUÇ

Bu çalışmada öncelikle kentin Anadolu içerisindeki yeri, tarih içerisinde geçirdiği dönemler, coğrafi özellikleri ve kentin bu dönemlerden morfolojik olarak nasıl etkilendiği anlatılmıştır. Daha sonra kentte bulunan cami, han, bedesten, arasta, hamam ve çeşme gibi anıtların hangi tarihlerde kim tarafından hangi tür malzeme ile yaptırıldıkları ve günümüze kadar nasıl ulaştıkları incelenmiştir. Anıtsal yapıların geçmişte hangi durumda oldukları ve günümüzde hangi değişikliklere uğradıkları aynı zamanda yıkılmış olan anıtsal yapıların yerlerinde günümüzde ne tür yapılar bulunmakta gibi bilgiler, yazılı kaynaklardan alınan bilgiler ve çekilmiş olan fotoğraflar ile belgelenip bu durum tez içerisinde anlatılarak gelecekte yapılacak olan çalışmalara belge olması amaçlanmıştır.

Kentin, daha önceki dönemlerde geçirmiş olduğu yangın, sel, depremler gibi doğal afetler ya da başka nedenlerle uğradığı değişim, elde edilebilen yazılı ve sözlü kaynaklarla ortaya konulmuş ve bu durum belgelenmiştir. Aynı zamanda kentte yapılmış olan koruma çalışmaları ve imar durumu bilgileri incelenmiştir.

Uşak Kentsel sit alanının incelenip, kentin geçmişten günümüze kadar geçirmiş olduğu sürede gösterdiği değişimler araştırılmıştır. Aynı zamanda kentsel sit alanı içerisinde bulunan ve tarihi 13. Yüzyıla kadar uzanan anıtsal yapı, sivil mimarlık örnekleri ya da yeni yapılmış olan yapılar, yapı ölçeğinde analiz edilmiştir. Yapılar; kat adedi, işlev, malzeme, tarihi değer, strüktür, değişmişlik durumu, yapı kullanımı, doluluk-boşluk, mülkiyet, tarihi durum başlıkları altında incelenmiş ve bu inceleme sonucunda alanda bulunma sayıları ve yüzdeleri belirtilmiştir. Aynı zamanda bu yüzdeler sonucunda olumlu ve olumsuz şekilde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeye göre kat adedi durumunda üç kat ve altında bulunan yapılar alan içinde değer olarak görülmüştür. Çevre ölçeğinde ise çevresel veriler, yol kaplaması ve trafik durumu olarak iki başlıkta incelenerek alanın verileri ortaya konulmuştur. Bu analizler belediyeden alınan 1/1000 ölçekte koruma amaçlı imar planı üzerinde ifade edilerek gelecekte yapılacak olan çalışmalara kaynak olması amaçlanmıştır.

Yapılan analiz çalışmalarında kentsel sit alanı çevresi ile birlikte incelenmiş ve sit alanı dışarısında ve alana çok yakın tarihi nitelikleri olan anıtsal yapılar ve sivil mimarlık örneklerinin olduğu belirlenmiş ve sonuç olarak kentsel sit alanını sınırlarının genişletilmesi gerektiği ortaya konulmuştur. Bunun üzerine çalışma alanı sınırlarını kentsel sit alanı sınırlarını da içine alacak şekilde büyütülmüş ve yeni sınırdaki kalan yapılar tek tek analiz edilmiştir. Bu bağlamda alana eklenen anıtsal yapılar, geleneksel yapılar, yeni yapılar ve çeşmeler fotoğraflarla belgelenmiştir. Böylece kentsel sit alanı dışında kalan geleneksel sivil mimari örnekleri de belgelenmiş ve analiz edilmiştir.

Analiz çalışmalarında oluşan yüzdeler değerlendirilerek sonucunda, çalışma alanının değer, sorun, tehdit ve potansiyelleri belirlenmiştir. Alanda tüm analiz başlıkları tek tek incelenerek; konut işlevlerinin aynı alanda yoğunlaşmış olması, tarihi ticaret alanlarının ve sivil mimarlık örneklerinin yapılarının işlevlerini koruyor olması işlevsel dağılım analizinde; çalışma alanında özgün kat yüksekliklerinin büyük oranda korunuyor olması ve yeni yapıların kat yüksekliğinin üç kat ve altında olması kat adedi analizinde; özgün yapıların geleneksel malzemeleriyle günümüze kadar ulaşabilmiş olması, geleneksel sivil mimarlık örneklerinin özgün malzemelerini koruyor olması yapı malzemeleri analizinde; anıtsal yapıların sayı ve çeşitliliğinin fazla olması, alanda tescilli, tescile değer ve çevreye uyumlu yapıların yer alması tarihi değerlilik analizinde; alanda anıtsal yapıların çok az ve az değişmiş olarak görülmesi değişmişlik durumu analizinde; anıtsal yapıların ve geleneksel sivil mimarlık örneklerinin strüktürel durumlarının iyi olması strüktürel durum analizinde; alanda kullanılmayan yapı yüzdesinin az, tamamen kullanılan yapı yüzdelerinin fazla olması yapı kullanım durumu analizinde değer olarak görülmüş ve buna ek olarak kentsel sit alanının kentin merkezinde olması ve ulaşılabilir bir yerde konumlanmış olması alanın değerleri olarak belirlenmiştir.

Alanda bulunan bazı anıtsal ya da geleneksel yapıların işlevlerinin zamanla değişmeleri ve bu işlevlerin yapılara zarar vermeleri işlevsel dağılım analizinde; yeni yapılan yüksek katlı yapıların geleneksel dokuyu bozması, geleneksel yapılara özgün olmayan ekler ve teraslar eklenmesi kat adedi analizinde; betonarme yapıların yüzde oranlarının fazla olması, bazı yapılara betonarme ya da briket ekler yapılması yapı malzemeleri analizinde; çevreye uyumsuz yapıların alanda yer alıyor olması tarihi değerlilik analizinde; tarihi yapılara nitelsiz eklerin gelmiş olması, yeni yapıların yapılmasıyla tarihi dokuya zarar vermesi değişmişlik durumu analizinde; yıkılma riski taşıyan yapıların alanda yer alması, kullanılmayan yapıların harabeye dönüşmesi, bazı yapıların çıkmalarının yıkılmasının altlarında bulunan destekle engelleniyor olması strüktürel durum analizinde; alanda kullanılmayan yapıların ve kısmen kullanılan yapıların bulunuyor olması kullanım durumu analizinde; kentsel boşlukların yetersiz olması, yıkılmış yapı yerlerinde otopark ya da depoların bulunuyor olması kentsel morfolojiye zarar vermekte olduğu doluluk boşluk analizinde; şahıs mülkiyetindeki yapıların genellikle bakımsız kalmaları mülkiyet durumu analizinde; 1950 sonrası yapıların geleneksel dokuya ve parsel örüntüsüne aykırı şekilde yapılmış olmaları tarihi dönem analizinde sorun olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda bölgede bulunan dokuzsele çayının üzerinin kapatılmış olması ve çayın kapatılırken tam olarak ıslah

edilememiş olması da alanda tespit edilen sorunlar arasında yer almaktadır. Bu sorunlar değerlendirilerek alanda olumlu hale getirilmiş halde öneri olarak sunulmuştur.

Alanda oluşturulmuş olan analizler incelendiğinde oluşturulan tehditler bulunmaktadır. Bunlar; tescilli yapılan ticaret işleviyle kullanılırken yapının özgün haline zarar veriyor olması işlev durumu analizinde; alanda yapılara yeni kat eklerinin yapılması ve böylece kat yüksekliklerinin artması, kat adedi analizinde; yapılarda geleneksel malzemelerinin korunamayarak yerlerini betonarme malzemeye bırakıyor olması yapıların yanlış malzemeler ile güçlendiriliyor olması, malzeme durumu analizinde; çevreye uyumsuz yapıların yer alıyor olması ve sayılarının gittikçe artıyor olması tarihi değerlilik analizinde; işlev değişikliklerinin olması nedeniyle geleneksel yapıların özgünlüklerini kaybediyor olması ve niteliksiz restorasyonların yaygınlaşıyor olması değişmişlik durumu analizinde; strüktürel olarak kötü durumda olan yapıların yıkılma risklerinin fazla olması strüktürel durum analizinde; kullanılmayan yapıların bakımsızlıktan dolayı zamanla harabe hale gelmeleri yapı kullanım durumu analizinde; alanda az sayıda bulunan boşlukların yapılaşma olasılıklarının olması, yapı adalarında bulunan boşluklara niteliksiz ekler yapıyor olması doluluk boşluk durumu analizinde; özel mülklerin rant sağlamak amacıyla kamulaştırılması mülkiyet durumu analizinde belirtilmiş olan ve alanda tehdit olarak görülen unsurlardır. Aynı zamanda dokuzsele çayının kapatılması ve iyi şekilde değerlendirilemiyor olması da alan için tehdit oluşturmaktadır.

Anıtsal ya da geleneksel yapıların onarım geçirerek yeniden işlevlendirilmesi üzerine kamu yararına kullanılıyor olması işlevsel durum analizine göre; özgün yapıların geleneksel malzemeleriyle günümüze kadar ulaşabilmesi ve günümüzde de bu malzemelerin onarılarak kullanılabilir olması malzeme durumu analizine göre; az değişmiş yapıların alan içerisinde geliştirilebilir olması değişmişlik durumu analizinde; strüktürel olarak kötü olan yapıların iyi restorasyonlar geçirerek alana kazandırılması strüktürel durum analizine göre; kullanılmayan anıtsal yapıların onarım geçirerek kamu yararına kullanılması kullanım durumu analizine göre; boş alanların daha nitelikli kentsel alanlara dönüştürülebilir olması doluluk boşluk analizine göre; farklı dönemlerde yapılmış olan tarihi yapıların bölgede oluşturduğu dönem katmanlaşması tarihi dönem analizine göre alanda potansiyel olarak görülmüştür. Aynı zamanda, alanda anıtsal yapıların ve geleneksel yapıların var olması ve strüktürel olarak kötü durumda olan yapıların iyi restorasyon geçirmeleri sonucunda alanda turizm potansiyeli oluşturmaktadır.

Çalışma alanında oluşturulan swot analizleri incelenerek 1/1000 ölçeğinde yeni öneriler oluşturulmuştur. Bu öneriler çevre ölçeğinde olduğu gibi yapı ölçeğinde de yapılmıştır. Çevre ölçeğinde, sağlıklılaştırılması önerilen sokaklar, düzenlenmesi gerekli alanlar, yayalaştırılacak sokaklar tespit edilmiş, bazı boş olan parseller infil yapılacak alan olarak önerilmiş, mevcut olan sokak lambaları yerine geleneksel dokuya uygun yeni sokak lambaları önerilmiş ve bunlar alanda yapılan çalışmalarda harita üzerinde ifade edilmiştir. Yapı ölçeğinde, alanda Uşak Belediye'si tarafından yapılan çalışmada tescilli yapılar belirlenmiş fakat bu çalışmada tescilli olabilecek nitelikte olan yapılar tescile önerilmiştir. Aynı zamanda çalışma alanında bulunan bazı geleneksel yapılarda yapıya gerekli olma durumuna göre, strüktürel sağlamlaştırma, kapsamlı onarım, basit onarım ve ya yeniden işlevlendirme gibi öneriler yapılmıştır. Ayrıca alanda geleneksel olmayan yeni yapıların bazılarında kat indirimi ve cephe düzenleme gibi önerilerde bulunulmuştur.

Çalışma alanı içerisinde, yapılan analizler sonucunda sıhhileştirilmesi gerekli sokaklar belirtilerek bu sokaklar arasından Gediz Uluyolu Caddesi ve Gün Sokak seçilmiş ve bu sokaklarda sıhhileştirme çalışması yapılmıştır. Bu çalışma yapılırken sokakların, mevcut plan ve cepheleri çizilerek analiz edilmiş ve yine plan ve cephe olarak sıhhileştirme önerilerinde bulunulmuştur. Çalışmalar sırasında aynı zamanda kentte bulunan geleneksel yapıların plan, cephe, kapı, pencere tipolojileri oluşturularak yapılan sıhhileştirme çalışmasında bu verilerden referans alınmıştır. Böylece sıhhileştirme çalışmasında, yeni önerilen yapılarda, plan ve cephe tipolojileri; cephe düzenleme önerilen yapılarda ise çıkma, pencere ve kapı tipolojilerinden yararlanılarak yapılmıştır. Yapılmış olan tipoloji çalışması, tez çalışmasında olduğu gibi, alanda yapılacak diğer restorasyon çalışmalarında da kullanılması amaçlanmıştır.

Yapılan çalışmalar sonucunda kentte yeni koruma kararları önerilmiş, bu kararlar doğrultusunda kentin kimliğini geleceğe özgün haliyle aktarılması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- AKOK, M.**, 1965, Kütahya ve Uşak şehirlerinin Eski evleri,Türk Etnografya Dergisi, sayı 6,Ankara
- ASLANAPA, O.**, 1987, Türk Halı Sanatı'nın Bin Yılı, İstanbul
- ATALAY, B.**, 1967, Türk Halıcılığı ve Uşak Halıları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- ATIŞ, N., BOLAT, İ.**, 1998, Cumhuriyetin 75. Yılı , Ankara.
- BİLGEN, N.**, 1999, Uşak Kent Coğrafyası, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul
- CUNİET,V.**, 1984, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergi,Ankara
- Çankaya, E.**, 1982, Uşak, Yurt Ansiklopedisi, Anadolu Yayıncılık, İstanbul,
- Çankaya, E.**, 1986, Genel Kültür Ansiklopedisi, Ana Britannica, Ana Yayıncılık, Cilt 11,İstanbul.
- ÇELEBİ, E.**, 1993, Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Cilt 8, İstanbul
- ÇELEBİ, E.**, 1971, Evliya çelebi Seyahatnamesi , C.13, İstanbul
- DEMİRİSOY, M.S.**, 2006 Kentsel Dönüşüm Projelerinin Kent Kimliği Üzerindeki Etkisi Lübnan-BeyrutSolidere Kentsel Dönüşüm Projesi Örnek Alan İncelemesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- ELDEM, S.H.**, 1968, Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul,
- ERGİNER , G.**, 1984, Uşak Halk Takvimi Halk Meteorolojisi,Ankara
- ESER, L.**, 1955, Kütahya Evleri, İstanbul.
- ERSOY, B.**, 1991, İzmir Hanları, Ankara
- GÜNAY, R.**, 1981, Türk Evi, Milli Kültür Yayınları, Ankara
- GÜRBOĞA, F.**, 1999, Uşak Hanları ve Ticaret Yapıları, Atatürk Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum
- GÜREL, E., POLAT, D., Çağlıtütüncigil, E., ÜNLÜSOY, M., TAŞAL, D., ÖZTÜMEN, B.**, 2007. Uşak Koruma Amaçlı İmar Planı Plan Raporu ve Plan Notları, Uşak.
- İNCE, K.**, 2004 , Uşakta Türk Mimarisi,Fakülte Kitabevi, Isparta.
- İZMİRLİGİL, Ü.**, 1978 Uşak Selçuklular Tümesleri, Uşak Halk Eğitim Dergisi, sayı1, Ankara.
- KARAMAN,A., BAYRAKTAR,K., AKCANLI,F.,SOLAK, E.**, İlkler Şehri Uşak, 2005,Uşak Valiliği, Uşak.
- KEYVANOĞLU, M.**, 2012, Bir Masal Şehriydi Uşak, İzmir.
- KOÇAN, N.**, 2012, Uşak kentsel Sit Alanının Koruma ve Süreklilik Bağlamında Değerlendirilmesi, Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi, Sayı 6, Cilt 3,Uşak.

- KUBAN, D.**, 1995, Türk Hayatlı Evi, İstanbul.
- SEBÜKTAY, N., ÇAKALOZ, N.**, 1969, “Uşak’ın Kurtuluşu” Dünkü Bugünkü Uşak, Uşak.
- Uşak İl Yıllığı Hazırlama Komitesi**, 1973, Cumhuriyetin 50. Yılında Uşak,1973 İl Yıllığı, Türkiye Cumhuriyeti yayınevi, Uşak.
- ÖZAV, L.**, 2005, Uşak İlinin Coğrafyası, İlkler Sehri Uşak, Batıkol Matbaacılık, Uşak.
- ÖZAV, L.-ÇAKMAK, B.**, 2001, ”Uşak Sehir Nüfusunun Tarihi Gelişimi. Süleyman Demirel Üniversitesi”,*Burdur Eğitim Fak. Dergisi*, Yıl: 2, Sayı: 2, Burdur.
- ÖZAV, L, KARA, H.** 1998 , Uşak İlinin Coğrafyası, Cumhuriyetin 75. yılında Uşak, Uşak Valiliği Yay., Uşak.
- ÖZDEĞER, M.**, 2001, 15. Ve 16. Yüzyıl Kaynaklarına Göre Uşak Kazasının Sosal ve Ekonomik Tarihi, İstanbul
- PARLAK, T.**, 1983, İşgalden Kurtuluşa, İzmir Sosyal Hizmetler Vakfı, Kültür Yayınları, İzmir
- SAYAN, Y.**, 1997 Uşak Evleri, Türk Tarih Kurumu , Ankara
- SUNUCU, Y.**, 1967, Dünü,bugünü,yarınıyla Uşak Rehberi, Ankara
- SUNUCU, Y.**, 2001, Yakın Geçmişteki Uşak, Sunucu Yayınları, Uşak
- SOLAK, E.**, 2002, XX. Yüzyılda Uşak, Uşak Valiliği İl Özel İdaresi, Uşak.
- TAYLAN, E.**, 2007, Uşak İli, Ankara.
- TOSUN, Y.**, 1968, Milli Mimarimizde Kula Evleri, İzmir
- TUĞLACI, P.**, 1985, Osmanlı şehirleri, İstanbul.
- TUTSAK, S.**, 2001, Osmanlı Devleti’nin Son Devrinde Uşak Kazası, XVI, İzmir.
- TÜMER, H.**, 1971, Uşak Tarihi, Uşak Halk eğitime Yardım Derneği Kültür Yayınları,İstanbul.
- VARLIK, M.Ç.**, 16.yy da Kütahya Şehri, Türklük Araştırmaları Dergisi

ÖZGEÇMİŞ

Sedef Karakozak, 1987 yılında Uşak'ta doğdu. 1994 yılında Uşak Mehmetçik İlkokulu'nu, 2001 yılında Halitziya İlköğretim Okulu'nu, 2004'de Uşak Sait Sabri Ağaoğlu Lisesi'ni bitirdi. 2006 yılında İstanbul Kültür Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi'nde mimarlık bölümünde eğitime başladı. 2010 yılında İstanbul Kültür Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi'nde mimarlık bölümünden mezun oldu. 2010 Güz yarıyılında T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı Mimarlık Tarihi ve Restorasyon Programı 'nda yüksek lisans eğitimine başladı.